

VANTAAN PYHÄN LAURIN KIRKKO

Kaivaus kirkkomaalla 2.-31.7.2007

Kalle Luoto 2007

Vantaan kaupunginmuseo / Vantaan historiatoimikunta

Arkisto- ja rekisteritiedot

Vantaan Pyhän Laurin kirkko eli Helsingin pitäjän kirkko

Kaupunki:	Vantaa
Kaupunginosa:	Helsingin pitäjän kirkonkylä
Tila:	92-407-11-25
Tutkimuksen laji:	Kaivaus
Kohteen ajoitus:	Historiallinen aika
Peruskarttalehti:	2043 04
Yhtenäiskoordinaatit:	p = 6687471, i = 3388743, z = 21-22 m mpy
Maanomistaja:	Vantaan seurakuntayhtymä
Tutkimuslaitos:	Vantaan kaupunginmuseo
Kaivauksenjohtaja:	Kalle Luoto
Kenttätöaika:	2.7. -31.7.2007
Tutkittujen alueiden laajuus:	110 m ²
Tutkimusten kustantaja ja tutkimuskustannukset:	Vantaan historiatoimikunta, ????? €.
Löydöt:	MV/RHO, KM 2007052: 1-156
Rahakammioon toimitetut rahat:	MV/Rahakammio, KM 2007049: 1-12
Rakennusfragmentit:	RHO 1560, 1561
Mustavalkonegatiivit:	125809: 1-156
Digitaaliset kuvatallenteet:	253 kpl, Vantaan kaupunginmuseon arkisto
Aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit:	Kirsi Luoto 2006, kaivaus
Aikaisemmat löydöt:	MV/RHO, KM 2006083: 1 - 320 MV/Rahakammio, KM 2006036: 1 - 15
Kirjallisuus ja muut lähteet:	

Hiekkänen, Markus 2004. Keskiajan kirkko ja kirkkomaa Vantaan pitäjässä. Teoksessa Levähdyspaikka. Vantaan seurakuntien hautausmaat. Toim. Tuula Hockman. Vantaan seurakuntayhtymä. Helsinki.

Knapas, Marja Terttu 1994. Kirkon vaiheet 1893 paloon asti. Teoksessa Teoksessa Vantaan Pyhän Laurin kirkko 500. Tutkielmia kirkon historiasta. Toim. Knapas, M. T. Vantaan seurakunnat. Sulkava. 33-74.

Viljo, Eeva Maija 1994. Kirkon jälleenrakentaminen palon jälkeen ja myöhemmät korjaukset. Teoksessa Vantaan Pyhän Laurin

kirkko 500. Tutkielmia kirkon historiasta. Toim. Knapas, M. T. Vantaan seurakunnat. Sulkava. 75-120.

Orrman, Eljas 1994. Helsingin pitäjän ja Uudenmaan kirkollinen järjestäytyminen 1400-luvun loppuun mennessä. Teoksessa Vantaan Pyhän Laurin kirkko 500. Tutkielmia kirkon historiasta. Toim. Knapas, M. T. Vantaan seurakunnat. Sulkava. 11-32.

Ruohonen, Juha 2005. Vantaan Pyhän Laurin kirkko ja kirkkomaan. Arkistolähteisiin perustuva selvitys ja tutkimussuunnitelma. Tekijän hallussa.

Vantaan Pyhän Laurin kirkko 500. Tutkielmia kirkon historiasta. Toim. Marja Terttu Knapas. Vantaan seurakunnat. Sulkava.

Viljo, Eeva Maija 1994. Kirkon jälleen rakentaminen palon jälkeen ja myöhemmät korjaukset. Teoksessa Teoksessa Vantaan Pyhän Laurin kirkko 500. Tutkielmia kirkon historiasta. Toim. Knapas, M. T. Vantaan seurakunnat. Sulkava. 11-32.

Luoto, Kirsi 2006. Vantaan Pyhän Laurin kirkko, Kaivaus kirkkomaalla 3.-28.7.2006. Kaivauskertomus MV/RHO.

Kaivauskertomuksen sivumäärä: 31

Liitteet:

- LIITE 1: Luettelo mustavalkonegatiiveista
- LIITE 2: Luettelo digitaalisista kuvatallenteista
- LIITE 3: Karttaluettelo ja kaivauskartat
- LIITE 4: Luettelo kaivausalueella havaituista rakenteista ja yksiköistä
- LIITE 5: Matriisi kaivausalueesta 1c
- LIITE 6: Matriisi kaivausalueesta 3
- LIITE 7: Matriisi kaivausalueesta 4
- LIITE 8: Löytöluettelo
- LIITE 9: Luettelo kaivauksen rahalöydöistä
- LIITE 10: Luettelo poistetuista löydöistä
- LIITE 11: Luettelo Museoviraston RHO:n rakennusfragmenttikokoelmaan luetteloiduista näytteistä
- LIITE 12: Luettelo kaivauksilla otetuista C14 näytteistä ja niiden tulokset (tulokset lisätään analyysien valmistuttua)
- LIITE 13: Luuanalyysin (FM Kati Salo)
- LIITE 14: Makrofossiilianalyysi (Turun yliopisto, biodiversiteettisyksikkö, Mia Lempiäinen)

LIITE 15: Maatutkausraportti (Geo-works Oy, Leevi Koponen)

LIITE 16: Konservoitavat esineet

LIITE 17: Sähköpostikeskustelu professori Ilkka Kilpeläisen kanssa

LIITE 18: Luettelo valokuvatuista ihmisluulöydöistä

Alkuperäistä kaivauskertomusta säilytetään Museoviraston rakennushistorian osaston arkistossa, Helsingissä.

Kartta kaivausalueen sijainnista. Pohjakartta: Vantaan kaupunkikartta (c) Vantaan kaupunki.

Tiivistelmä

Vantaan kaupunginmuseo suoritti heinäkuussa 2007 kuukauden mittaisen kaivaustutkimuksen Vantaan Pyhän Laurin kirkon kirkkomaalla. Tutkimukset olivat osa laajempaa Vantaan Historiatoimikunnan rahoittamaa keskiaikaprojektia. Tutkimuksissa kirkon pohjois- ja luoteispuolelle sekä tapulin sisäpuolelle avattiin yhteensä 110 m² kattavat kaivausalueet. Kirkon pohjoispuolisella kaivausalueella tutkittiin tarkemmin vuonna 2006 paljastunutta kivirakennetta, joka kesän 2007 tutkimuksissa varmistui kylmämuuratuksi kiviaidaksi ja aitaan kuuluneeksi porttirakennuksen pohjaksi. Aidasta ja sen lähialueilta löydettiin useita lasten hautauksia. Tapulin lattian alapuolisten kerrosten tutkimusten tuloksena löytyi vuoden 1893 tulipalossa hautautunut ja ainakin 1600-1700 -luvuilla käytössä ollut kivilattia. Keskiaikaisen kirkkomaan ulkopuolella sijainneelta kaivausalueelta paljastui ilmeisesti kirkon rakentamisen tai korjaamiseen liittyvä tulisija. Kaivauksen rahoitti Vantaan kaupungin historiatoimikunta. Kaivausbudjetti jälkityökuluineen oli 37000 €

Johdanto	2
Pyhän Laurin kirkon historia	4
Alueen topografia ja luonnonolosuhteet.....	4
Kesän 2007 tutkimuskysymyksiä.....	4
Tutkitut alueet ja tutkimusmenetelmät	6
KIRKKOMAA KAIVAUSALUEENA	6
KAIVAUSMENETELMÄ	7
DOKUMENTOINTI	8
TUTKIMUSALUEET 1C, 3, 4 JA 5	10
Tutkimushavainnot	13
KAIVAUSALUE 1C	13
KAIVAUSALUE 3	19
KAIVAUSALUE 4	21
KAIVAUSALUE 5	23
MAATUTKALUOTAUS	23
Kaivauslöydöt	24
ESINELÖYDÖT	24
RAHALÖYDÖT	25
Yhteenveto.....	26
Lähdeluettelo.....	31
LIITE 1: Luettelo mustavalkonegatiiveista	
LIITE 2: Luettelo digitaalisista kuvataallenteista	
LIITE 3: Karttaluettelo ja kaivauskartat	
LIITE 4: Luettelo kaivausalueella havaituista rakenteista ja yksiköistä	
LIITE 5: Matriisi kaivausalueesta 1c	
LIITE 6: Matriisi kaivausalueesta 3	
LIITE 7: Matriisi kaivausalueesta 4	
LIITE 8: Löytöluettelo	
LIITE 9: Luettelo kaivauksen rahalöydöistä	
LIITE 10: Luettelo poistetuista löydöistä	
LIITE 11: Luettelo Museoviraston RHO:n rakennusfragmenttikokoelmaan luetteloiduista näytteistä	
LIITE 12: Luettelo kaivauksilla otetuista C14 näytteistä ja niiden tulokset (tulokset lisätään niiden valmistuttua)	
LIITE 13: Luuanalyysin (FM Kati Salo)	
LIITE 14: Makrofossiilianalyysi (Turun yliopisto, biodiversiteettiyksikkö, Mia Lempiäinen)	
LIITE 15: Maatutkausraportti (Geo-works Oy, Leevi Koponen)	
LIITE 16: Konservoitavat esineet	
LIITE 17: Sähköpostikeskustelu professori Ilkka Kilpeläisen kanssa	
LIITE 18: Luettelo valokuvatuista ihmislöydöistä	

JOHDANTO

Vantaan kaupunginmuseo suoritti kesällä 2007 arkeologiset kaivaukset Vantaan Pyhän Laurin kirkon kirkkomaalla. Kaivaukset olivat jatkoa kesän 2006 kaivaustutkimuksille. Tutkimukset olivat osa Vantaan historiatoimikunnan rahoittamaa keskiajan tutkimusprojektia, jonka tarkoituksena on julkaista Vantaan keskiaikaa käsittelevä teos.

Ajatus Vantaan Pyhän Laurin kirkkomaan tutkimisesta nousi ensikerran esiin Vantaan hautausmaiden historian kirjoittamisen yhteydessä. Alkuvuodesta 2006 FM Juha Ruohonen laati kirkosta ja sitä ympäröivästä kirkkomaasta arkistolähteisiin ja kirjallisuuteen perustuvan selvityksen. Hän myös laati tutkimussuunnitelman tuleville tutkimuksille. Käytännöllisistä ja tutkimuksellisista syistä kesän 2006 kaivaukset keskitettiin kirkon pohjoispuolisille alueille. Tutkimuksissa FM Kirsi Luoto selvitti kirkon pohjoispuolisten alueiden käyttöä sekä nykyisen kellotapulin ajoitusta ja mahdollista aiempaa käyttötarkoitusta. Kesän 2006 tutkimusten tuloksena saatiin paljon arvokasta tietoa kirkkomaan rakenteista ja maaperästä.

Vuoden 2007 erityisiä tutkimuskohteita olivat tapuli, kirkkomaan aita sekä kirkon pohjoispuolisten alueiden maankäyttö. Tärkeimmäksi kaivauskohteeksi suunniteltiin tapulia. Pian kaivausten alettua paljastui tapulin puulattian alta ennen vuoden 1893 paloa käytössä ollut massiivinen kivilattia. Kivilattiaa pidettiin niin hienona löytönä, että sen purkamista ei pidetty tarkoituksenmukaisena. Tapuliin kaivettiin ainoastaan kolme koekuoppaa lattian rakenteen, ajoituksen ja mahdollisen käyttötarkoituksen selventämiseksi. Tämän seurauksena tutkimukset keskittyivät suunniteltua laajemmin tapulin ulkopuolisille alueille.

Kaivauksilla työskenteli kaivausjohtajan lisäksi piirtäjänä FM Andreas Koivisto, tutkimusapulaisena FM Hanna Kelola ja kaivajina arkeologian opiskelijat Tiina Mikkanen, Tuuli Heinenon, Eeva Pettay ja Jukka Palm. Vakiohenkilökunnan lisäksi kaivauksiin osallistui muutamia arkeologian harrastajia. Kaivaustyössä tutkimusryhmää avustivat myös seurakunnan puutarhurit. Tutkimuksiin liittyi myös muita selvityksiä ja analyyskejä. Syyskuussa 2007 Geowork Oy suoritti kirkkomaan pohjois- ja luoteisosassa maatutkaustutkimuksia, joiden perusteella saatiin havaintoja kirkkomaan maaperästä, kallioalueista sekä kirkkoaidan sijainnista. Lisäksi tutkimuksiin liittyi Kati Salon tekemä luuanalyysi, Mia Lempiäisen tekemä makrofossiilianalyysi sekä Uppsalan yliopistossa tehdyt radiohiiliajoitukset. Kesän 2007 kaivausten

kustannukset olivat noin 37000 e ilman löytöjen konservointikustannuksia. Vuoden 2006 kaivausten löytöjen konservointikustannukset 3934,34 e, maksettiin vuoden 2007 kaivausbudjetista. Kaivaukset rahoitti Vantaan kaupungin historiatoimikunta.

Kuva 1. Yleiskuva kellotapulin ulkopuolella sijainneista kaivausalueista. Digitaalikuva 272, kuvaaja Kalle Luoto, 31.7.2007.

PYHÄN LAURIN KIRKON HISTORIA

Helsingin pitäjän kivikirkko on omistettu marttyyri Laurentiukselle eli Pyhälle Laurille. Kivikirkko on rakennettu todennäköisesti vuosien 1455 ja 1460 välisenä aikana (Hiekkänen 2004: 30). Selvitys kirkon historiasta löytyy Juha Ruohosen (2005) arkeologisten kaivausten valmistelun yhteydessä laatimasta selvitystä "Vantaan Pyhän Laurin kirkko ja kirkkomaa. Arkistolähteisiin ja kirjallisuuteen perustuva selvitys ja tutkimussuunnitelma". Tarkempi katsaus kirkon historiaan, rakentamisvaiheisiin ja muutostöihin löytyy teoksesta "Vantaan Pyhän Laurin kirkko - tutkielmia kirkon historiasta" (toim. Marja Terttu Knapas 1994). Erityisen mielenkiintoinen osa teosta on Eeva Maija Viljon (1994: 75 - 120) artikkeli kirkon palonjälkeisestä jälleenrakentamisesta. Kysymyksiä arkeologiseen materiaaliin ja rakennusarkeologiseen lähdemateriaalin syntymisestä on käsitelty Kirsi Luodon kaivausraportissa (Luoto, Kirsi 2006: 2-3).

ALUEEN TOPOGRAFIA JA LUONNONOLOSUHTEET

Pyhän Laurin kirkko sijaitsee Vantaalla Helsingin Pitäjässä. Kirkko tunnetaan myös Helsingin pitäjän kirkkona. Kirkko ja pitäjä muodostavat kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kokonaisuuden. Alueen topografiasta ja luonnonolosuhteista tarkempaa tietoa Kirsi Luodon kaivausraportissa (Luoto, Kirsi 2006: 4).

KESÄN 2007 TUTKIMUSKYSYMYKSIÄ

Kesän 2006 kaivauksissa havaittiin Pyhän Laurin kirkon pohjoispuolella oleva maannos ohueksi ja peruskallion sijaitsevan paikoittain hyvin lähellä maanpintaa. Tutkimuksissa myös selvisi, että tapulin ja kirkon välinen maannos, joka nykyisin on suurelta osin hiekkatietä, oli osin sekaantunut ja tuhoutunut maansiirtotöiden ja rakennustoiminnan tuloksena. Tästä syystä kaivaustutkimuksia kirkon ja tapulin välisellä hiekkatiealueella ei ennen tarkempia esitutkimuksia pidetty tarkoituksenmukaisina. Alueen maankäyttöä ja alueella mahdollisesti säilyneitä maanalaisia rakenteita selvitettiin myöhemmin syksyllä 2007 maatutkauksen avulla (Liite 15).

Aikaisempien kaivausten aikana ei kirkkomaalta tavattu ainoatakaan koskematonta hautausta. Kuitenkaan kesän 2006 kaivausten tulosten perusteella ei voitu päätellä, että ehjät hautaukset puuttuisivat kirkon pohjoispuolisilta alueilta. Kirkon seinän vierustalle oli sijoitettu mahdollisesti sekundääriseen hautapaikkaan kolme pääkalloa, alle yksivuotiaan lapsen jäännökset sekä sekalaisia ihmisluita. Kirkon pohjoispuolen kirkkomaan käyttöä hautaamiseen pidettiinkin yhä kesällä 2007 tärkeänä tutkimuskysymyksenä (ks. Ruohonen 2006: 14; Luoto, Kirsi 2006: Liite 15).

Kesän 2006 kaivausten merkittävimpänä tuloksena voidaan pitää kellotapulin lounaiskulmassa sijainneen kivipilarin sekä vanhan kiviaidan jäänteiden löytymistä. Kesän 2007 kaivauksissa pyrittiin selvittämään, onko Pyhän Laurin kirkkoa ympäröinyt kiviaita ollut rakennettu kirkon pohjoispuolisella alueella parillisten kivien muodostamalle perustukselle. Tähän haettiin vastausta avaamalla kaivausalue 1c kesän 2006 kaivausalueen 1b lisäosan jatkoksi. Kiviaidan jäänteiden sijainnin ja rakenteen selvittäminen kirkon pohjoispuolella sekä vanhan kirkkomaan nurkan sijainnin selvittäminen keskiaikaisen kirkkomaan luoteiskulmassa muodostuivat kesän 2007 kaivausten tärkeimmiksi tutkimuskysymyksiksi. Kiviaidan sijaintia kirkon länsi-, luoteis- ja pohjoispuolella selvitettiin kaivaustutkimusten lisäksi myös maatumauksen avulla (Liite 15).

Vuoden 2006 kaivauksissa kellotapulin ikää ja mahdollista aiempaa käyttötarkoitusta koskeviin kysymyksiin ei saatu vastausta. Kesällä 2007 tapulia koskeviin kysymyksiin haettiin vastauksia järjestämällä kaivaukset tapulin sisällä. Ennen kaivauksia pidettiin todennäköisenä, että tapulin sisällä maannokset ovat säilyneet häiriintymättöminä ja mahdollistavat päätelmät alaosan ajoituksesta ja aiemmasta käyttötarkoituksesta. Tapuliin avattiin kaivausalue 3. Kaivausten tuloksena tehtyjen rakennelöytöjen perusteella tapulin sisäpuolista kaivausaluetta jouduttiin huomattavasti pienentämään. Tämän seurauksena kysymyksiin tapulin varhaisemmasta käytöstä ja rakentamisajankohdasta pyrittiin etsimään vastauksia tapulin pohjoispuoliselta alueelta, jonne avattiin kaivausalue 4.

Kaivausalueen 4 avaaminen tuli mahdolliseksi kun tapulin kaivausaluetta pienennettiin. Tapulin pohjoispuolelta pyrittiin selvittämään keskiaikaisen kirkkomaan lähialueiden maankäyttöä, kuten kulkureittejä. Lisäksi pidettiin mahdollisena, että tapulin pohjoispuolisella alueella

merkit alueen vanhimmasta maankäytöstä olisivat säilyneet paremmin kuin muilla kirkkomaan ulkopuolisilla lähialueilla.

Kaivausalueen 5 avaamisella pyrittiin selvittämään paikalla oletetusti sijainneen vanhan suomalaisen puukirkon sijaintia. Oletetulla kirkon sijaintipaikalla on nykyisin puukirkon muistomerkki, jonka läheisyydestä seurakuntapuutarhuri Heino Salmi kertoi hautojen kaivamisen yhteydessä löydetyin mahdollisen rakennuksen peruskiviä (katso tarkemmin: Luoto, Kirsi 2006: Liite 13).

Edellä mainittujen kysymysten lisäksi kaivausten avulla pyrittiin selvittämään kirkon ja kirkkomaan aiempaa käyttöhistoriaa. Vuoden 2006 kaivauksien yhteydessä yksi kirkkoaidan alta otetuista radiohiilinäytteistä ajoittui vuosien 1020 - 1170 jKr. välille 95,4 % todennäköisyydellä (Luoto, Kirsi 2006: Liite 18). Ajoitus kertoo ennen muuta ajankohdan, jonka jälkeen aita on rakennettu. Selkeästi näin varhaiseen ajankohtaan ajoittuvaa esineistöä ei kesän 2006 kaivauksilta löydetty. Merkkejä Kirkkomaan varhaisemmasta käytöstä yritettiin havainnoida kesällä 2007 kaikilla kaivausalueilla.

TUTKITUT ALUEET JA TUTKIMUSMETODIT

Kirkkomaan kaivausalueena

Kesän 2007 kaivausten järjestämisessä otettiin huomioon Pyhän Laurin kirkkoon ja sen käyttöön liittyviä erityispiirteitä - kirkko on erittäin suosittu vihki- ja siunauskirkko kesäisin. Lisäksi kirkossa järjestetään myös tilaisuuksia, joiden yhteydessä alueella liikkuu runsaasti seurakuntalaisia ja matkailijoita. Ennen kaivauksia neuvoteltiin tutkimusalueen sijoitteluissa kirkkomaasta vastaavien puutarhurien sekä isännöitsijän kanssa, jotta kaivauksista olisi mahdollisimman vähän haittaa kirkon normaalille käytölle. Kaivausten yhteydessä tutkimustyötä ja sen tuloksia esiteltiin paikalla käyneille vierailijoille. Vierailijoilta saatu palaute oli pääasiassa positiivista.

Kaivausmenetelmä

Kesän 2007 tutkimuksissa käytettiin stratigrafiasta kaivaustapaa, eli maakerrokset kaivettiin ja dokumentoitiin luonnollisina kerroksina. Luonnollisissa kerroksissa tapahtuva kaivaus katsottiin mahdolliseksi vuoden 2006 kaivaushavaintojen perusteella. Lisäksi tutkimusalueen maakerrokset olivat pääpiirteissään kaivaushenkilökunnan tiedossa, sillä lähes koko kaivaushenkilökunta oli osallistunut vuoden 2006 kaivauksiin.

Periaatteessa kaivauksilla edettiin kaivausalueen stratigrafian mukaisesti. Stratigrafian mukaisesti etenevässä arkeologisessa kaivauksessa ylempänä olevat yksiköt paljastetaan, dokumentoidaan ja poistetaan kokonaisuudessaan ennen alempiin yksiköihin siirtymistä. Käytännössä tilanne oli hieman monimutkaisempi. Kaivauksen maakerroksia ja havaittuja yksiköitä dokumentoitiin erillisten dokumentaatiotasojen avulla. Erillisiä profiilikaistoja kaivausalueelle ei jätetty. Kaivausalueista piirrettiin kaivausten päätyttyä profiilikartat ja laadittiin yksikkömatrisit, joista käy ilmi yksiköiden väliset suhteet.

Kuva 2. Tapulin purkukerrosta kaivamassa Eeva Pettay. Digitaalikuva 53, kuvaaja Kalle Luoto, 5.7.2007.

Dokumentointi

Koordinaatisto ja mittausvälineistö

Kaivauksissa käytettiin samaa koordinaatistoa kuin kesän 2006 kaivauksissa. Tämä koordinaatisto noudattaa tapulin lounaisseinää, ja siinä X akseli suuntautuu kohti luodetta. Kaivausten korkeuskiintopisteenä käytettiin kaivausalueen luoteispuolella sijaitsevaa Vantaan kaupungin korkeuskiintopistettä 9333, jonka N-43 järjestelmän mukainen korkeus on 21,863.

Kenttätöiden yhteydessä mittaukset tehtiin kela- ja taittomittojen avulla. Korkeusvaaitukset tehtiin vaaituskoneella.

Kartat

Yleiskartan pohjakarttana käytettiin museoviraston tutkija FM Ilari Kurrin vuonna 2006 takymetrillä mittaamaa karttaa, joka perustui kirkon läheisyydessä sijaitseviin Vantaan kaupungin kiintopisteisiin. Yleiskartan koordinaatisto on Vantaan kaupungin koordinaatisto. Kesän 2007 tutkimuksissa vuoden 2006 kaivauskarttaa täydennettiin tarpeellisin muutoksin.

Kesällä 2007 tutkimuskaivaukset suoritettiin yksikkökaivauksena. Kaivausten yksikköjen suhteita kuvaamaan laadittiin dokumentaatiotasoihin perustuvia karttoja. Yksikkökaivaustavasta johtuen muodostui kaivausalueelle muutamia ns. portaita ja korkeuseroja, joita pyrittiin havainnollistamaan dokumentointikartoissa erillisillä karttamerkeillä.

Kartat piirrettiin kentällä käsin millimetripaperille. Jälkityövaiheessa lopullistenkarttojen piirto tapahtui ProgeCAD -tietokoneohjelmalla. Kaivauksen edetessä piirtodokumentaatiosta vastasi piirtäjä FM Andreas Koivisto. Kaivauskartat ja karttaluettelo on liitetty kaivauskertomukseen (Liite 3).

Valokuvat ja digitaaliset kuvatallenteet

Kaivaushavaintojen dokumentointiin käytettiin myös valokuvausta. Kaivausten valokuvadokumentointi tehtiin mustavalkofilmille. Mustavalkonegatiivit taltioitiin kaivausten jälkeen Museoviraston rakennushistorian osastolle päänumerolle 125809. Liitteessä 1 on luettelo kaivauksilla kuvatuista mustavalkonegatiiveista. Valokuvausdokumentointiin käytettiin Canon EOS 300X kameraa.

Mustavalkokuvien lisäksi kaivausten havaintoja ja työn etenemistä dokumentoitiin digitaalkuvilla. Digitaalisia kuvatallenteita säilytetään Vantaan kaupunginmuseon valokuvaarkistossa. Liitteessä 2 on luettelo digitaalisista kuvatallenteista. Digitaaliset valokuvat kuvattiin Canon PowerShot A710IS digitaalikameralla.

Yksiköitten dokumentointi ja kaivauslomakkeet

Kaivausyksiköitten kenttädokumentointiin käytettiin lomaketta. Kenttäkäytössä olleessa havaintolomakkeessa oli erilaisia vaihtoehtolistoja, joiden tietoja täydennettiin vapaamuotoisilla kuvauksilla liian kaavamaisuuden välttämiseksi. Käytännössä käytössä oli kaksi kaavakepohjaa, joista toista käytettiin yksiköiden ja kuoppien dokumentointiin ja toista rakenteiden dokumentointiin. Yksiköiden numeroinnissa käytettiin kirjaintunnusta ja kolminumeroista luku-sarjaa. Kirjaimet numerosarjan edessä ilmoittavat yksikön luonteen. Numeroista ensimmäinen ilmoittaa kaivausalueen numeron (1, 3, 4 tai 5) ja seuraavat kaksi numeroa yksikön dokumentoinnin järjestysnumeroa. Tutkimusalue 1c:n ensimmäinen yksikkö oli siis Y 100. Lomakkeen tietojen perusteella jälkityövaiheessa laadittiin yksikkökuvaukset (Liite 4). Yksikköjen fyysisiä suhteita selventämään laadittiin matriisi (Liite 5, 6 ja 7).

Löydöt ja näytteet

Löytöluetteloon kaivauslöydöt on luetteloitu löytöyksikön ja löydön sijainnin mukaisessa järjestyksessä. Yksikköjen sisällä löydön sijainti dokumentoitiin useimmiten kaivausruuduittain. Harvinaisempien löytöjen sijainti mitattiin tarkemmin. Löytöluetteloon on luetteloitu kaivausalueen löydöt lukuun ottamatta täyttömaayksiköistä löydettyjä eläintenluita ja nauvoja. Kaivausalueilla havaittiin runsaasti vuoden 1893 tulipalon jälkeisissä kirkon korjaustöissä syntyneitä rakennusjätettä, kuten kuonaa sekä laasti- ja tiilimurskaa, josta otettiin talteen ainoastaan muutamia näytteitä. Kaivauslöydöt on luetteloitu Museoviraston rakennushistorian osaston kokoelmiin päänumerolla KM 2007052. Kaivausten rahalöydöt on luetteloitu kansallismuseon rahakammion kokoelmiin päänumerolla KM 2007049.

Kaivausten yhteydessä talteen otetut luulöydöt palautetaan kirkkomaahan talvella 2008. Luulöydöistä teki FM Kati Salo joulukuussa 2007 osteologisen analyysin, jonka tulokset esitellään tutkimuksen liitteessä 13.

Kaivauksilla otettiin kolmenlaisia näytteitä: hiili-, maa- sekä rakennusfragmenttinäytteitä. Hiilinäytteitä otettiin kaivauksilla havaittujen rakenteiden ajoittamiseksi. Maanäytteiden avulla pyrittiin selvittämään tapulin aiempaa käyttöä. Rakennusfragmenteja kerättiin Museoviraston RHO:n rakennusfragmenttikokoelmaan. Löytöjen käsittelystä, dokumentoinnista ja näytteiden otosta vastasi tutkimusavustaja FM Hanna Kelola.

Tutkimusalueet 1c, 3, 4 ja 5

Kaivausalue 1c, tapulin lounaispuoli

Kaivaus aloitettiin merkitsemällä kaivausalue 1c maastoon siten, että sen itäreuna noudatti vuonna 2006 kaivetun alueen länsireunaa kaivausalueen länteen suuntautuneen ulokkeen kohdalla ja ulokkeen eteläpuolella. Vuosien 2006 ja 2007 kaivausalueet rajautuivat linjaan, joka kulki yhteisten koordinaattipisteiden 309,5/800 ; 311,5/800 ; 311,5/797,5 ja 313,5/797,5 kautta (Liite 3: Yleiskartta). Aluksi kaivausalue 1c avattiin 11 metriä pitkäksi ja 3 metriä leveäksi kaistaksi, josta vuoden 2006 kaivausalueen laajennuksen eteläpuolelle jäi 2 m x 2,5 m kokoinen alue. Myöhemmin kaivausaluetta laajennettiin kaivaushavaintojen perusteella kohti lounasta ja kaakkoa. Kaikkiaan tapulin lounaispuolella tutkitun alueen laajuudeksi tuli 38 m².

Kaivaus alueella 1c toteutettiin yksikkökaivauksena, joka eteni noudattaen luonnollisia maakerroksia. Kesän 2006 havaintojen perusteella tiedettiin alueella olevan paksu kerros täyttömaata. Kaivaus aloitettiin pintamaan poistolla, jonka jälkeen saatiin ensimmäiset havainnot kiviaidasta kaivausalueen itäosasta.

Määrällisesti suurin osa kaivaustyöstä tehtiin lapiolla. Kaivauslastaa käytettiin erikoisempien maakerrosten, kuten palokerroksen ja alueella havaittujen hautojen kaivamiseen. Täyttömaakerroksia ei kokonaisuudessaan seulottu.

Tutkitulla alueella havaitut kiviaidan jäännökset pyrittiin säilyttämään ehjinä. Aidan jäännöksestä tutkittiin ainoastaan pieni osa kaivausalueen keskiosassa jäännöksen rakenteen sekä aidan alapuolisten maakerrosten selvittämiseksi.

Kaivausalue 3, tapuli

Kesän 2007 tärkeimmäksi tutkimuskohteeksi kaavailtiin tapulin lattianalaisten maakerrosten tutkimista. Kaivaukset kellotapulin sisätiloissa vaativat omia erityistoimenpiteitään. Lattialankkujen poisto oli tehtävä ennen varsinaisten kaivauksen alkua. Museoviraston yli-intendentti Sakari Mentu kävi 4.7.2007 tarkastamassa lankkulattian. Kaivauspaikalla Mentu totesi, että lattia on tehty sahatuista, ei veistetyistä, laudoista joidenka kiinnittämiseen on käytetty takonauloja. Tarkastuksen jälkeen lankkulattia poistettiin. Lattialankkujen poisto tapahtui Vantaan seurakuntayhtymän kirvesmiehen toimesta.

Lankkulattian alapuolelta paljastui vuoden 1893 palossa ja sitä seuranneissa korjaustöissä syntynyt maakerrostuma. Paljastunut palo-, purku- ja rakentamiskerros Y 300 poistettiin lapiolla. Tämän kerrostuman alapuolelta paljastui kivilattia (R 301), joka arvioitiin niin arvokkaaksi, että sen kaivamista kokonaisuudessaan ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi. Museoviraston yli-intendentti Sakari Mennulta saatujen ohjeiden jälkeen päädyttiin tapulin tutkimuksia jatkaa kaivamalla koekuoppa kivilattian lävitse tapulin kaakkoiskulmaan. Lisäksi tutkittiin oviaukon läheisyydessä lattiasta kahta kohtaa, joista kivet jo valmiiksi puuttuivat. Tästä syystä tapulin lopullinen kaivausala muodostui huomattavasti suunniteltua pienemmäksi. Tapulista paljastuneen kivilattian kokonaispinta-ala on noin 19,7 m².

Tapulin kivilattiasta etsittiin jälkiä kulutuksesta puhdistamalla lattia tarkasti ja suuntaamalla siihen voimakas sivuvalo. Lattian puhdistamisessa käytettiin mm. pölynimuria. Lattiassa ei havaittu tapulin läpi kulkevasta kulkureitistä kertovia kulumajälkiä.

Tapulin koekuoppien kaivamisessa käytettiin yksikkökaivausmenetelmää. Tapulin lattian koordinaatistona käytettiin tapulin ulkopuolisen kaivausalueen koordinaatistoa, josta kuitenkin käytännön syistä luovuttiin, koska kaivaukset käytännössä etenivät vain kivilattian lävitse kaivettujen koekuoppien kohdalla.

Tapulissa kaivausvälineenä käytettiin kivilattian yläpuolisissa kerrostumissa lapiota ja kivilattian alapuolisissa kerrostumissa lastaa. Koekuoppien kivilattian alapuoliset maakerrokset seuloittiin ja niistä otettiin maanäytteitä, joiden perusteella pyrittiin selvittämään tapulin aiempaa käyttöä.

Kaivausalueet entisöitiin kivilattiatasoon kaivausten päätyttyä. Myöhemmin syyskesällä 2007 seurakunta rakensi tapuliin kivilattian osittain peittävän lankkulattian.

Kuva 3. Hanna Kelola puhdistamassa tapulin kivilattiaa pölynimurilla. Digitaalikuva 72, kuvaaja Kalle Luoto, 12.7.2007.

Kaivausalue 4, tapulin luoteis- ja pohjoispuoli

Koska tapulin sisäpuolella ei voitu kaivauksia toteuttaa suunnitellussa laajuudessa, avattiin tapulin pohjois- ja luoteispuolelle kaivausalue 4. Ensin avattiin vuoden 2006 kaivausalueen luoteis- ja pohjoispuolelle kaivausalue 4:n itäinen osa. Kaivausalue 4 rajautui vuoden 2006 kaivausalueeseen koordinaattipisteiden 320/802, 322/802 ja 322/800 kautta. Kaivausalue 4:n itäosan eteläreuna rajautui vajaan kahden metrin etäisyydelle tapulin pohjoisseinästä. Myöhemmin kaivausalueetta jatkettiin kohti länttä. Kaikkiaan kaivausalue 4:n laajuudeksi tuli 43,5 m².

Kaivausalue tapulin pohjoispuolelle avattiin, jotta voitaisiin tutkia, onko tapulin lävitse kulkenut kulkureitti kirkkomaalle. Sen avulla haluttiin tarkentaa myös vuoden 2006 kaivausten ha-

vainoja ja löytöjä, jotka mahdollisesti kertoivat alueen aikaisemmasta käytöstä. Lisäksi kaivausalueella 4 tutkittiin kirkkomaan ulkopuolisten alueiden maankäyttöä.

Kaivausalue 4:n itäosan tutkimisessa pyrittiin noudattamaan erityistä tarkkuutta. Pintamullan alapuolelta paljastunut laastikerros ja sen alapuoliset maakerrokset seulottiin kokonaisuudessaan. Heinäkuun 16. - 17. päivän välisenä yönä satoi rankasti vettä, ja aamulla 17.7. todettiin maakerrokset tapulin pohjoispuolella hyvin kosteiksi. Ilmeisesti tiiviit maakerrokset ja peruskallion läheisyys aiheuttivat veden jäämisen kuoppaan. Tämän seurauksena nokimaakerroksen seulominen suoritettiin vesiseulontana: vesi kuljettiin paikalle kottikärryillä ja seulonta suoritettiin pienellä käsiseulalla (Liite 2: kuvat 116 & 117), jotta tumman nokimaakerroksen löydöt saataisiin mahdollisimman tarkasti talteen.

Kaivausalue 4:n läntinen osa avattiin kaivausalueista viimeisenä. Alueen tutkimuksella pyrittiin selvittämään kirkkomaan ulkopuolista käyttöä ja tavoittamaan myöhemmältä rakentamiselta säästyneitä muinaisia maakerrostumia. Kaivausalue 4:n läntinen osa avattiin kaivinkoneella ja kaivamista jatkettiin lapiolla.

Kaivausalue 5

Kaivausalue 1c:n länsipuolelle avattiin 3 m x 3 m kokoinen kaivausalue 16.7.. Alue avattiin puukirkon sijaintipaikan selvittämiseksi ja kiviaidan sijainnin tarkemmaksi määrittämiseksi. Alue sijaitsi hautausmaan reunassa parkkipaikalta kirkolle johtavan polun länsipuolella lähellä puukirkon muistomerkkiä. Kaivausalue avattiin kaivinkoneen avulla ja kaivausta jatkettiin lapiolla. Koska alueelta ei tehty havaintoa kulttuurimaakerroksesta, ei kaivausta jatkettu. Kuoppa peitettiin kaivausten loputtua. Kaivausalueen kokonaispinta-ala oli 9 m².

TUTKIMUSHAVAINNOT

Kaivausalue 1c

Havaintoja maakerroksista

Koko kaivausalueen alueella havaittiin sekoittuneen mullansekaisen hiekan yksikkö Y 103. Tämä yksikkö koostuu useasta eriaikaisesta ja sekoittuneesta maakerroksesta. Yksikön sisäi-

set maakerrokset ovat syntyneet kirkkomaata tasattaessa ja täytettäessä. Lisäksi yksikössä Y 103:n oli sekoittunut runsaasti kirkon korjaamiseen tai rakentamiseen liittyvää rakennusmateriaalia sekä rikkoutuneisiin hautoihin kuuluneita luuta. Yksikön Y 103 löydöt olivat selkeästi sekaantuneita, ja ne ajoittuivat 1400-luvulta 1800-luvulle.

Täyttömaakerroksessa havaittiin selkeästi erottuvia yhtenäisiä kerrostumia, kuten laastikerrokset Y 106 ja Y 108. Niiden ei voida kuitenkaan katsoa yksiselitteisesti jakavan kerrosta pienempiin tai eriaikaisiin osiin, sillä laastikerrosten alapuolella Y 103 koostumus tai rakenne ei olennaisesti muuttunut. Laastikerrokset kaivausalueen itä ja länsiosassa (Y 106 ja Y 108) saattavat olla samanaikaisesti syntynyttä kerrostumaa, joka on syntynyt kirkon ja/tai tapulin lähiympäristöön korjaustöiden yhteydessä. Alueen länsiosan laastikerros (Y 108) yhteydestä löydettiin vuoteen 1805 ajoittuva ruotsalainen raha (KM 200749:8), joten ainakin länsiosan laastikerros ajoittunee 1800-luvulle tai sitä nuorempaan aikaan.

Kiviaita (R 101)

Kiviaidan perusta, yksikkö R 101, muodostui kaivausalueen itäosassa pareittaisista kivistä, joiden välissä oli pienempiä kiviä (Liite 3: kartta 2, R 101:1). Kaivausalueen länsiosassa oli rakennetta tuettu laastilla (Liite 3: kartta 2, R 101:2). Kiviaidan länsipää kaivausalueen lounaisosassa oli osittain myöhempien rakennustöiden tuloksena tuhoutunut. Kiviaita oli koko kaivausalueella näkyvissä noin 50 cm syvyydellä kaivausalueen pinnasta. Kiviaita oli kaivausalueen itäosassa perustettu kallion päälle, mutta kaivausalueen itäosassa aidan alla oli mitä ilmeisimmin hiekkaa ja savea. Kiviaidan perustan kivien välissä oli laastia tai hiekkaa (Y 104).

Kaivaushavaintojen perusteella on todennäköiseltä, että kirkkomaan aita on kaivausalueen lounaispäässä kääntynyt kohti etelää. Kaivausalueen länsiosassa olevan laastilla tuetun rakenteen länsipuolella näyttäsi olevan samankaltainen muutamasta kivistä koostuva parittanen kivirakenne kuin kaivausalueen 1c itäosassa. Aidan länsiosan rakenne on suunnaltaan poikittain suhteessa muuhun parillisista kivistä koostuvaan rakenteeseen (Liite 3: kartta 2, harmaalla merkityt kivet; kuva 4).

Kuva 4. Kiviaita R 101. Kuvan keskellä kiviaidassa olleen porttirakennuksen perustus, etualalla näkyvien punertavien ja märkien kivien kohdalta alkaa kirkkomaata länteen rajannut osa kiviaitaa. Kiviaita on oit-tain tuhoutunut oikealla näkyvän kulkuväylän ja viemäritöiden rakentamisen yhteydessä. Digitaalikuva 211, kuvaaja Kalle Luoto, 25. 7. 2007.

Laastilla tuettu kohta aidasta on todennäköisesti toiminut joko kirkkomaalle johtavan porttirakennuksen pohjana tai muun laastimuuratun kirkkoaitaan kuuluneen rakennuksen pohjana. Vuonna 1699 laaditussa kartassa kirkkoaitaan on merkittynä portti kirkkomaan luoteisnurkaan (Samuelin kartat. Helsingin pitäjä vanhimmissa kartoissaan 1681-1712: 55). Oletetun kirkkomaanporttirakenteen sijainti kaivausalueella vastaa vuoden 1699 kartassa ilmoitettua kirkkomaan porttiaukon sijaintipaikkaa.

Kiviaidan rakenteesta löydettiin myös mielenkiintoisia luita. Jälkityövaiheessa löydetyt luut paljastuivat lasten luiksi (Liite 13). On mahdollista, että kiviaitaa on käytetty lapsivainajien hautapaikkana.

Kuva 5. Kaivausruutujen 312,5/796 ja 312,5/797 alueella havaittu lähes suorakulmaisesti aidan alle rajoittuva oranssinruskea alue (Y 105) kiviaidan pohjoispuolella (kuvassa nuolen yläpuolella). Digitaalikuva 38, kuvaaja Kalle Luoto, 4.7.2007.

Kaivausalueen itäosassa lähellä tapulia havaittiin kiviaidan (R 101) pohjoispuolella selvästi aitaan liittyvä oranssinruskeasta hiekasta koostuva yksikkö Y 105. Se erottui selkeästi suorareunaisen muotonsa ja koostumuksena puolesta sitä ympäröivistä maakerroksista. Todennäköisesti kyse on kiviaidan maatuneesta perustasta tai mahdollisesti kiviaitaa edeltäneen hirrestä salvotun aidan maatuneesta rakenteesta. Yksikkö Y 105 havaittiin ainoastaan pienialaisena kaivausalueen itäosassa.

Haudat

Kaivausalueella 1c havaittiin kesän 2007 kaivauksissa neljä lapsen hautaa ja yksi syntymättömänä kuolleen sikiön hauta. Haudat oli kaivettu täyttömaayksikköön Y 103, josta ne heikosti erottuivat usein vasta juuri ja juuri ennen vainajan luiden löytymistä. Selkeimmin haudat erottuivat luonnollisissa maakerrostumissa kulttuurikerrosten alapuolella. Syntyneiden lasten haudat sijaitsivat kirkkoaidan sisäpuolella. Haudoista kolme havaittiin oletetun porttiaukon välittömässä läheisyydessä. Ennen syntymäänsä kuolleen sikiön luut löytyivät kirkkoaidan pohjoispuolelta oletetun porttirakenteen itäpuolelle kaivetusta haudasta. Tämä hautaus oli siis tehty vanhan kirkkomaan ulkopuolelle. Hautojen sijainti on merkittynä karttaan 2.

Neljästä haudasta löytyi alle 1-vuotiaana kuolleen luita. Näistä kolmella oli merkkejä keripukista. Yhdellä vainajalla oli kahdessa kaulanikamassa perinnöllinen poikkeama. Yhdestä haudasta löytyi noin 19-20 raskausviikon ikäinen sikiö (Liite 13). Haudoista otettiin näytteet radiohiiliajoitettavaksi (Liite 12).

Kuva 6. Hauta Ku 114. Vainaja on haudattu pieneen kuoppaan pää koilliseen ja jalat kohti lounasta. Digitaalikuva 113, kuvaaja Kalle Luoto, 17.7.2007.

Lapsivainajien haudat olivat pääsääntöisesti löydöttömiä. Ainoastaan haudasta Ku 115 vainajan luiden seasta löydettiin kotilo (KM 2007052: 82), jonka kuuluminen hautaukseen on epävarmaa. Hautauksissa ei ollut käytetty arkkua eikä hautausten yhteydessä löydetty mm. arkunauloja tai käärinliinoihin liittyviä neuloja. Kaivaushavaintojen perusteella hautakuopat olivat pieniä, ja vainajat oli asetettu hautoihin satunnaiseen asentoon, kuitenkin niin, että haudoissa, joissa vainajien pää voitiin havaita, oli vainajien kasvot asetettu ylöspäin. Vainajat oli ilmeisesti laitettu pikaisesti kaivettuihin hautoihin.

Kuva 7. Kiven päälle kiviaidan läheisyyteen haudattu 19-20 raskausviikon ikäinen sikiö, kuvattu luoteesta. Digitaalikuva 121, kuvaaja Kalle Luoto, 18.7. 2007.

Kaivausalueelta 1c löydettiin ainoastaan koskemattomia lasten hautoja. Kaivausten yhteydessä kuitenkin löydettiin myös aikuisille vainajille kuuluvia luita. Irtoluulöydöt olivat peräisin kaikenikäisiltä vainajilta ja niissä oli sekä nais- että miesmäisiä piirteitä. Lisäksi luista tunnistettiin sairauksia ja muita luissa näkyviä muutoksia (Liite 13). Irtoluulöydöt eivät olleet alkuperäisillä paikoillaan ja ne pääsääntöisesti löydettiin täyttömaakerroksista. Haudat ovat siis joko tuhoutuneet myöhempien kirkkomaan rakennustöiden tuloksena, tai sitten haudat, joihin aikuisten luut ovat alunperin kuuluneet, ovat alunperin sijainneet jossain muussa osassa kirkkomaata. Kaivausalueelle 1c aikuisten vainajien luut ovat saattaneet kulkeutua kirkon korjauksen tai kirkkomaan muutostöiden seurauksena.

Kaivausalue 3

Lankkulattian alapuoliset kerrostumat

Tapulin lankkulattian alapuolelta paljastui palo-, purku- ja rakentamiskerros Y 300. Se muodostui vuoden 1893 palokerroksesta ja paloa seuranneiden korjaustöiden purku- ja jättemateriaalista. Yksikköön oli sekoittunut myös nuorempaa materiaalia, kuten pullonkorkkeja 1900-luvulta. Yksikkö poistettiin lapiolla ja sitä ei seulottu. Yksikköön katsottiin kuuluvan sen pohjalla ollut korjaustöiden yhteydessä syntynyt laastikerrostuma, joka oli paikoittain sinetöinyt alleen ohuen palokerroksen sekä kivilattian (R 301).

Kivilattian kivet oli aseteltu paikalleen tasaiseksi kerrokseksi. Kivien välit oli tiivistetty hiekalla. Kivien välisestä tiivistehiekasta löydettiin Ruotsalainen 1/6 osa äyrin raha (KM 2007049: 10), joka ajoittuu vuosien 1666 - 1686 välille. Todennäköisesti kivilattia on ollut käytössä viimeistään 1600-luvulta aina kirkon vuoden 1893 tulipaloon saakka, jonka jälkeen palo-, purku- ja rakennusjättemateriaali peitti alleen kivilattian. Myöhemmin jätekerros peitettiin lankkulattialla.

Kuva 8. Tapulin kivilattia kuvattuna tapulin portailta. Digitaalikuva 88, kuvaaja Kalle Luoto, 12.7.2007.

Kivilattian käyttöä kulkureittinä kirkkomaalle tutkittiin voimakkaan viistovalon avulla. Valon toivottiin paljastavan lattiakivien kulumia. Niitä ei kuitenkaan paljastunut.

Kivilattiasta purettiin ainoastaan pieni osa tapulin kaakkoisnurkasta koekuopan kaivamiseksi (Koekuoppa 1). Lisäksi kaivettiin lattiakivien välistä hiekkaa kahdesta kohdasta, josta lattiakiveys puuttui (koekuopat 2 ja 3). Koekuopan 1 tapulin seinän puoleista profiilia tarkasteltaessa näyttäisi siltä, että tapulin seinän kivilattian alapuoliset kivet olisi kiinnitetty ilman laastia. Selkeimmin laastia näyttäisi olevan käytetty kivilattian yläpuolisten seinäkivien kiinnittämiseen.

Koekuoppa 1

Täyttöhiekan ja kivien välistä paljastui laastikerros noin 30 cm syvyydellä kivilattian pinnasta. Suunnilleen samassa tasossa, tai hieman ylempänä, oli kivilattian pintakivien pohjataso. Kivien välissä olevasta ruskeasta hiekasta löytyi kupariseoksesta valmistettu naula, rautanauvoja, lasia, eläinten ja kalojen luita sekä liitupiipun varren katkelma (KM 2007052: 84-92). Esineiden perusteella ei kerrostumaa voitu tarkasti ajoittaa. Koekuopasta 1 löytyneen liitupiipun varren katkelman (KM 2007052: 85) savukanava vaikutti melko paksulta, jonka perusteella se saattaa olla peräisin 1600-luvulta. Ajoittavaa leimaa tai muuta merkintää piipussa ei ollut.

Luut ja liitupiipun varren katkelma ovat todennäköisesti joutuneet ruskean hiekan kerrostumaan lattian rakennus- tai korjaustöiden yhteydessä. Tapulin itäseinää tiedetään korjatun 1700-luvulla (Knapas 1994: 62-65), joten on mahdollista, että löydöt eivät kerro alkuperäisen lattian rakentamisen ajankohtaa.

Kivilattian pinnasta kallion pintaan oli matkaa noin 45 cm. Lattian päällimmäisen kivikerroksen (R 301) paksuus oli noin 30 cm. Ylemmän kivikerroksen kivet oli tilkitty paikoilleen pienempien kivien, tiilenkappaleiden ja ruskean hiekan avulla (Y 302). Ruskean hiekkakerroksen alapuolella havaittiin muutaman sentin paksuinen laastikerros (Y 303). Tämän alapuolella oli vähälöytöinen tummanharmaan hiekan kerros (Y 304). Harmaassa hiekassa havaittiin puunkappale, jolla ylempää kivirakennetta oli mitä ilmeisimmin tuettu, koska puunkappaleen löytökohdassa oli kalliossa painauma. Koekuopasta tehtyjen havaintojen perusteella näyttäisi siltä, että ainakin tapulin itäseinä on perustettu kallion päälle.

Kivilattian alapuolelta kallion pinnasta löydetyistä puunpalasta otettu näyte lähetettiin C14 - ajoitukseen, jotta lattialle saataisiin ajoitus (Liite 12). Tosin lattian itäseinää on korjattu 1700-luvun lopulla, joten ajoitus saattaa antaa tulokseksi tämän korjauksen ajankohdan.

Koekuoppa 2

Koekuoppa 2 kaivettiin tapulin eteläisen oviaukon läheisyyteen kohtaan, josta kivilattian kivet puuttuivat. Koekuopassa havaittiin kivilattian (R 301) alapuolella hiekkakerros (Y 304; Y 305). Koekuopassa 2 näyttäisi olleen ohut palokerros aivan kallion pinnassa. Tästä palokerroksesta ei saatu näytettä ajoitettavaksi. Tältä kohtaa lattiasta näyttäisi siis puuttuvan koekuopassa 1 havaittu laastikerros ja ylempää lattiaa tukeva kivikerros. Koekuopan syvyys oli noin 35 cm.

Koekuoppa 3

Koekuoppa 3 sijaitsi lähellä tapulin eteläistä oviaukkoa. Koekuoppa 3:n maannos vastasi pääpiirteissään koekuopan 2 maannosta. Koekuopan maannos noin 10 cm syvyyteen kivilattian pinnasta koostui laikuittaisesta hiekasta (Y 305). Laikuittaisuus oli todennäköisesti syntynyt ylemmistä kerroksista tulleiden häiriöiden, kuten tulipalon, tuloksena ja sen eroavaisuus yksiköstä Y 304 ei ole suuri. Koekuopasta 3 puuttui mahdollinen palokerros kallion pinnasta, joka havaittiin kuopassa 2. Koekuopasta 3 puuttui koekuopassa 1 havaittu "tukikivikerros". Koekuopasta 3 löydettiin lastumaisia puujäännöksiä kivilattian pinnasta mitattuna noin 10 cm syvyydestä. Puujäänteistä lähetettiin radiohiiliajoitettavaksi näyte (Liite 12).

Kaivausalue 4

Kaivausalueen 4 maannos muistutti kaivausalueen 1c maannosta. Tapulin lähistöllä kallion pinta oli hyvin lähellä nykyistä maanpintaa. Kaivausalueen 4 itäosassa maakerrokset olivat sekaantuneita. Itäosan maannos muodostui pintamaasta, ilmeisesti 1800- ja 1900-lukujen vaiheessa syntyneestä laastikerroksesta sekä tummanharmaasta hiekkakerroksesta sekä luontaisesta hiekkakerroksesta. Kaivausalueen 4 länsiosan länsipäässä sekaantunut maakerros Y 403 jatkui hyvin syvälle. Lopulta kaivausalueen pohjalta paljastui savimaa. Kallion läheisyydessä havaittiin hiekkakerrostuma, johon oli rakennettu uuni (R 404).

Uuni (R 404)

Kaivausalueen 4 laajentaminen kohti länttä alkoi 18.7.2007. Kaivinkoneella poistettiin sekoitunutta pintamaata aina 30 cm syvyyteen saakka. Konekaivettua aluetta puhdistettaessa havaittiin kivirakenteen yläosa kaivausalueen 4 länsiosan länsipäässä. Rakenteeseen kuuluvat kivet olivat astellut länttä kohti aukeavan U-kirjaimen muotoon. Lisäksi uunin läheisyydessä havaittiin muutamia palaneen saven kappaleita. Uunin läheisyydessä kaivausaluetta laajennettiin 1 m kohti pohjoista, jotta rakenne tulisi kokonaisuudessaan kaivausalueen sisälle. Kiveystä ympäröi sen yläosista (Y 403) tiilimurskan sekainen täyttömaa. Rakenteen kanssa samassa tasossa, varsinkin sen eteläpuolella, oli kallion pinnassa hienoa ruskeaa hiekkaa (Y 407), johon rakenne oli ilmeisesti alunperin rakennettu. Uunin läheisyydessä, eritoten sen pohjoispuolella, olivat maakerrokset nokisia. Uunista otettiin ajoitusta varten radiohiilinäyte, joka lähetettiin ajoitettavaksi Uumajan yliopistoon (Liite 12).

Kuva 9. Uuni (R 404) kuvattuna lounaasta. Digitaalikuva 235, kuvaaja Kalle Luoto, 26.7.2007.

Uunin perustuksen koko oli noin 1,5 metriä x 1,5 metriä. Uunista oli kaivaushetkellä jäljellä muutamia kerroksia kiviä. Uuni oli rakennettu pääasiassa noin 20 cm x 20 cm kokoisista lohkokivistä. Tosin suurimmat rakenteeseen kuuluneet kivet olivat 40 cm x 40 cm kokoisia. Uuniin ei näyttäisi liittyvän muuta rakennetta tai rakennusta.

Uunin kivissä muutamien päällä oli kovaa ja mustaa ainetta. Samaa ainetta oli läheisessä maassa. Aineesta lähetettiin näyte Helsingin yliopiston professori Ilkka Kilpeläiselle analysoitavaksi. Näyte on ¹H-NMR spektrien perusteella mäntytervaa (Liite 17).

Kaivaushavaintojen perusteella vaikuttaa siltä, että uuni liittyy kirkon, tapulin tai kirkkomaan aidan rakennus- tai korjaustöihin. Uunissa on saatettu lämmittää tervaa, jota on tarvittu kirkkoon liittyvien rakenteiden rakentamiseen tai korjaamiseen.

Kaivausalue 5

Kaivausalueen 5 pintamaa poistettiin koneellisesti seurakunnan pienoiskaivinkoneella. Noin 10 cm syvyydessä havaittiin, että pintakerros vaikutti hyvin samanlaiselta kuin yksiköt Y 100 ja Y 400 tapulin läheisyydessä. Pintamaan alapuolella havaittiin paksu kerros täyttöhiekkaa, johon kaivettiin koekaista lapion avulla. Täyttöhiekassa ei ollut rakennusjätettä, kuten laastia tai tiilenkappaleita. Tämän perusteella vaikuttaa siltä, että paikalle on tuotu paksu kerros täyttöhiekkaa 1900-luvun aikana. Vanhemmista maakerroksista ei kaivausalueelta 5 tehty havaintoa. Kuopan sekoittuneesta pintakerroksesta löydettiin äyrin raha vuodelta 1745 (KM 2007049: 12).

Maatutkaluotaus

Maatutkaluotauksen maastotyöt suoritettiin 15.10.2007. Kirkon ja kellotapulin läheisyyteen luodattiin 32 linjaa ja muulle kirkkomaalle 10 linjaa. Luodattujen linjojen yhteispituus oli noin 850 m. Luotauksen yhteydessä mitattiin kirkkomaalle takymetrillä ruudukko, johon maatutkaluotaustulokset sidottiin. Tulokset yhdistämällä saatiin luotaustuloksille tarkka sijainti ja niitä voitiin tarkastella suhteessa nykyiseen maanpintaan. Maatutkaluotauksen tuloksena saatiin luodatusta alueesta profiilikarttoja (Liite 15).

Maatutkaluotauksen perusteella Pyhän Laurin kirkon kellotapuli ja keskiaikaisen kirkkomaan luodattu luoteiskulma sijaitsevat kalliokumpareella, joka on näkyvissä avokalliona tapulin läheisyydessä. Pääosin kalliota kirkon läheisyydessä peittävät erilaiset täyttö ja luonnonmaakerrokset. Kirkon läheisyydessä maakerrokset ovat kerroksellista hiekkaa tai hiekkaista moreenia. Alueen täyttöjä on lisätty vähitellen ohuilla hiekkakerroksilla. Kirkon ja seinän vieressä ja muurin läheisyydessä on moreenimaisia rakenteita, jotka ovat todennäköisesti syntyneet rakennusjätteiden ja hiekan sekoittumisen tuloksena (Liite 15: 4).

Kellotapulin vieressä oleva muuri erottuu maatutkausprofiileissa tapulin lounaispuolella. Vastaava muuri näyttäisi osittain sijaitsevan kirkon nykyisen sisäänkäynnin länsipuolella kulkevan käytävän alapuolella. Lisäksi mahdollisesta muurista tehtiin havaintoja muutamasta kohdasta tapulin länsipuolella. Tutkauksen tuloksena piirrettyjen profiilikarttojen perusteella näyttää siltä, että kaivausalueella 1c havaittu kiviaita on rakennettu ainoastaan itäosiltaan kallion päälle. Muista selkeistä rakenteista kirkkomaan alueella ei tehty havaintoa. Tutkauksessa tehtiin myös havaintoja putkista ja tuntemattomista kappaleista, joita ei tarkemmin pystytty tulkitsemaan (Liite 15: 5).

KAIVAUSLÖYDÖT

Esinelöydöt

Löydöt olivat hyvin samanlaisia kuin vuonna 2006 esiin kaivetut löydöt. Useat löydöistä kerättiin sekoittuneista maakerroksista. Lukumääräisesti suurin osa kaivauslöydöistä liittyy kirkon vuoden 1893 tulipaloon ja sitä seuraaviin korjaustöihin. Kesän 2007 kaivauksilta luetteloiin löytöjä 156 erilliselle alanumerolle.

Kaivausalueelta 1c löydettiin kuonaa, ikkunaan kuuluvaa tasolasia ja lyijypuitetta, pullolasin kappaleita, fajanssia, rautanauvoja, hevosenkenkänauloja, liitupiipun varren kappaleita, neuloja sekä muutamia vaikeasti tunnistettavia esineen katkelmia. Mielenkiintoinen löytö oli täyttömaakerroksesta Y 103 löydetty pieni veitsi ja tuppi (KM 2007052: 38), joka valitettavasti ei kuulunut mihinkään suljettuun kontekstiin. Lisäksi täyttömaasta löydettiin neuloja, joita on käytetty vainajien käärinliinojen kiinnittämiseen. Kaivausalueelta paljastuneet ihmisluulöydöt

palautettiin kaivausten jälkeen kirkkomaahan. Eläinluu dokumentoitiin ainoastaan selkeistä konteksteista.

Tapulin lattianalaisista kerrostumista, kaivausalueelta 3, otettiin talteen myös eläinten luita. Tapuliin kaivetuista koekuopista löydettiin liitupiipun kappaleita, eläinluuta, rautanauvoja, ikkunalasiasia ja punasaviastian kappaleita.

Kaivausalueelta 4 taltioitiin kuonaa, punasaviastian kappaleita, tasolasiasia, tuluspiitä, fajanssia, liitupiipun varren katkelmia sekä muutamia tunnistamattomia esineen katkelmia. Mielenkiintoisina esinelöytöinä voisi mainita kaksi nappia (KM 2007052: 112, 118) ja helmi (KM 2007052:149), jotka löytyivät sekoittuneesta maakerroksesta. Lisäksi alueelta löydettiin kvartsin kappaleita, joissa näyttäisi olevan jälkiä iskennästä (KM 2007052: 110, 135, 140).

Rahalöydöt

Kesän 2007 kaivauksilta saatiin talteen yhteensä 12 rahalöytöä (Liite 9). Jälkityövaiheessa rahalöytöjä näytettiin kansallismuseon rahakammion johtaja Tuukka Talviolle, jonka arvioihin tiedot rahoista perustuvat. Vanhimmat kaivauksilla löydetyistä rahoista ajoittuvat 1400-luvulle ja nuorimmat 1900-luvulle. Kaivauksilta löydetyt 1400-luvun rahat ovat peräisin Tallinnasta ja Tartosta.

YHTEENVETO

Arkeologisissa tutkimuksissa selvitettiin kirkkomaan vanhan kiviaidan sijaintia kirkon pohjois- ja luoteispuolella. Markus Hiekkasen mukaan kirkkomaan aita on kulkenut Helsingin pitäjän kirkolla kirkon länsiseinän suuntaisesti noin 11-12 metrin päässä siitä. Aidan etäisyys kirkosta sen pohjoispuolella oli usein vain noin 10 metriä. Kellotapulin eteläseinä on ollut osa kirkkomaan aitaa. Länsiaita lienee yhtynyt pohjoisaitaan noin 10 metrin etäisyydellä kellotapulin lounaiskulmasta länteen (Hiekkänen 2004: 27, 28). Vuosien 2006 ja 2007 kaivaus- ja maatutkaushavaintojen perusteella arvio kirkkomaan aidan sijainnista pitää paikkansa. Kiviaita on kulkenut kirkkomaan pohjoisosassa tapulin eteläseinän suuntaisesti ja kääntynyt kirkkomaan länsiosassa kohti etelää noin 12 - 13 metrin etäisyydellä kellotapulin lounaiskulmasta. Kyseessä on melkoisella varmuudella sama aita, joka esiintyy kirkkomaata vuonna 1699 kuvaavassa kartassa. Kirkkomaan aidan voidaan olettaa kulkeneen melkoisella varmuudella samalla paikalla jo keskiajalla (Hiekkänen 2004: 27).

Keskiajalla kirkkomaat ympäröitiin joko hirsisellä tai muuratulla aidalla. Ensimmäisenä yleistyivät hirsisalvosaita, jota käytettiin 1700-luvun lopulle tai jopa 1800-luvulle asti. Keskiajan loppupuolella alettiin tehdä kivistä ja kalkkilaastista muurattuja aitoja. Sekä kivistä että hirrestä rakennetut aidat katettiin tervatuvin laudoin ja paanuin (Hiekkänen 2004: 28, 30). Helsingin pitäjänkirkon muurattu kiviaita on todennäköisesti rakennettu vuosien 1460 - 1527 välillä (Hiekkänen 2004: 28, 30). Ajoituksen tarkentamiseksi vuonna 2007 otettiin kiviaidan alapuolisesta hiiltyneestä maakerroksesta radiohiilinäyte (Liite 12). Seurakuntaa kehoitettiin kuninkaan kirjeellä korvaamaan hirsistä salvottu aita harmaakivestä rakennetulla muurilla vuonna 1764 (Gardberg 2003: 79). Hiekkänen (2004:30) arvelee, että Helsingin pitäjän kirkon laastimuurattu aita korvattiin kylmämuuraustekniikalla rakennetulla aidalla vuoden 1793 jälkeen. Ilmeisesti kiviaidan korjaamisesta 1700- ja 1800-lukujen vaihteessa kertoo vuonna 2006 kaivausalueelta 1 kivirakenteesta otettu radiohiilinäyte 1 (Luoto, Kirsi 2006: Liite 12; Liite 18). Kesän 2007 kaivauksissa vuonna 2006 havaittu kiviaita varmistui kylmämuuraustekniikalla rakennetuksi parillisille kiville perustetuksi aidaksi. Kiviaidan alapuolelta paljastui jäänteitä mahdollisesti kiviaitaa edeltäneestä hirsiaidasta.

Tutkimusten kohteena ollutta kirkon pohjoispuolista aluetta pidettiin mahdottomana hautapaikkana, jonne haudattiin vain rikolliset, itsemurhaajat ja kastamattomat lapset, eli henkilöt, joilla ei ollut mahdollisuutta päästä taivaaseen (Gardberg 2003: 80). Vähiten suositut hautapaikat kirkkomaalla sijaitsivat lähellä aitaa (Hiekkanen 2004: 33). Hirttamällä teloitettujen henkilöt haudattiin jopa kirkkomaan muurin ulkopuolelle (Gardberg 2003: 81). Myös käytännöllisiä syitä on esitetty syyksi hautausten vähäisyyteen kirkon pohjoispuolella. Kirkon pohjoispuolelle auringonpaiste ei ulottunut kesäkuukausia lukuun ottamatta. Maa jäättyi muita ilmansuuntia aiemmin ja routa väistyi myöhemmin. Tästä syystä hautojen kaivaminen on ollut kirkon pohjoispuolelle hankalampaa (Hiekkanen 2004: 34). Tuula Hockmanin (2004: 44) Helsingin pitäjän kirkkomaan pohjoisosaa on käytetty hautapaikkana ainoastaan rikoksista tuomittujen hautaamiseen.

Kuva 10. Kaivausalue 1c, kiviaita ennallistettuna. Kuvattu lounaasta. Digitaalikuva 277, kuvaaja Kalle Luoto, 31.7. 2007.

Arkeologisten tutkimusten tuloksena selvisi, että kirkkomaan pohjoisosia ja ilmeisesti myös kirkkomaan kiviaitaa on käytetty pienten lasten, ja jopa syntymättömien sikiöiden, hautaamiseen. Mielestäni on luultavaa, että lapsivainajat on haudattu kirkkomaan pohjoisosaan, tai jopa kirkkomaan ulkopuolelle, pikaisesti ja mahdollisesti salaa. Pikaisesta hautauksesta voisi kertoa hautojen yksinkertainen rakenne. Jos vainajat on haudattu kirkkomaan pohjoisosaan salaa, ei haudatuista vainajista ole välttämättä jäänyt merkintöjä asiakirjalähteisiin.

Kirkkomaalta ei löydetty arkeologisissa tutkimuksissa ehjiä aikuisten hautoja. Tosin aikuisista mies- ja naisvainajista kertovia irtoluulöytöjä tehtiin sekä kesän 2006 että 2007 tutkimuksissa. Aikuisten vainajien luut olivat ilmeisesti kulkeutuneet tutkimusalueelle kirkkomaan muista osista tai haudat ovat tuhoutuneet rakennus- ja maanmuokkaustöiden tuloksena. Maatutka-
luotauksen (Liite 15) ja kaivaustulosten perusteella näyttäisi siltä, että tapulin ja kirkon välisellä alueella kallion pinta sijaitsee pää-asiansa vain noin 1 m nykyistä maanpintaa syvemmillä. On siis mahdollista, että kirkon pohjoispuolella tapulin läheisyydessä ei ole ollut tarpeeksi maata aikuisten hautojen kaivamiseksi.

Kirkkomaan lähialueiden maankäytöstä saatiin uutta tietoa kaivausalueelta 4 kun kirkon rakennus tai korjaustöistä kertova uuni löydettiin kirkkomaan portin läheisyydestä. Uunista otetusta näytteestä paljastui, että uunissa oli ilmeisesti käsitelty mäntytervaa. Tervaa on kenties tarvittu kirkkomaan aidan, tapulin tai kirkkorakennuksen puuosien tervaamiseen. Osaltaan uuni kertoo kirkon rakentamiseen ja kunnossapitoon tarvittavasta työstä, joka ei ole rajoittunut kirkkoaidan sisäpuolisille alueille.

**Kuva 11. Yleiskuva kaivausalueesta 4, kuvassa oikealla ylhäällä kellotapuli, alaosassa uunin perusta kalli-
on päällä. Digitaalikuva 262, kuvaaja Kalle Luoto, 30. 7. 2007.**

Yksi mielenkiintoisimmista kaivauksissa löytyneistä rakenteista oli tapulista paljastunut kivi-
lattia. Valitettavasti kellotapulien lattian lävitse kaivetuista koekuopista ei löytynyt tapulin ai-
empaa käyttöä selventävää esineistöä eikä otetuista näytteistä paljastunut jäänteitä, jotka ker-
toisivat tapulin aiemmasta käytöstä. Tapulin ajoituksesta saattaa paljastua uutta tietoa otettu-
jen radiohiilinäytteiden analyysin valmistuttua.

Kaivausten ja maatumkauksen tuloksena selvisi, että tapuli on rakennettu tukevasti kallion
päälle. Arkeologisten tutkimusten perusteella on todennäköistä, että kirkon lähiympäristön

maanpinta on kohonnut huomattavasti tapulin ja kiviaidan rakentamisen ajoista kirkkomaalle tuodun täyttömaa-aineksen sekä kirkkomaalle jääneen rakennus- ja korjaustöiden jättemateriaalin seurauksena. Kenties kirkkomaan pohjoisosassa oleva avokallio on ollut selvästi ympäristöään korkeammalla ja selkeämmin esillä kellotapulia rakennettaessa.

Vantaalla 31.1.2008

FM Kalle Luoto, kaivausten johtaja

LÄHDELUETTELO

- Gardberg, C. J. 2003. Maan poveen. Suomen luterilaiset hautausmaat, kirkkomaat ja haudat. Keuruu.
- Hiekkanen, Markus 2004. Keskiajan kirkko ja kirkkomaat Vantaan pitäjässä. Teoksessa Levähdyspaikka. Vantaan seurakuntien hautausmaat. Toim. Tuula Hockman. Vantaan seurakuntayhtymä. Helsinki, 23 -36.
- Hockman, Tuula 2004. Helsingin pitäjän kirkon hautausmaa. Teoksessa Levähdyspaikka. Vantaan seurakuntien hautausmaat. Toim. Tuula Hockman. Vantaan seurakuntayhtymä. Helsinki, 37-86.
- Knapas, Marja Terttu 1994. Kirkon vaiheet 1893 paloon asti. Teoksessa Vantaan Pyhän Laurin kirkko 500. Tutkielmia kirkon historiasta. Toim. Knapas, M. T. Vantaan seurakunnat. Sulkava. 33-74.
- Luoto, Kirsi 2006. Vantaan Pyhän Laurin kirkko, Kaivaus kirkkomaalla 3.-28.7.2006. Kaivauskertomus MV/RHO.
- Ruohonen, Juha 2005. Vantaan Pyhän Laurin kirkko ja kirkkomaat. Arkistolähteisiin perustuva selvitys ja tutkimussuunnitelma. Tekijän hallussa.
- Samuelin kartat. Helsingin pitäjä vanhimmissa kartoissaan 1681-1712. Toim. Teresa Leskinen & Pia Lillbroända. Vantaan kaupunginmuseon julkaisuja nro 11.
- Vantaan Pyhän Laurin kirkko 500. Tutkielmia kirkon historiasta. Toim. Marja Terttu Knapas. Vantaan seurakunnat. Sulkava.
- Viljo, Eeva Maija 1994. Kirkon jälleenrakentaminen palon jälkeen ja myöhemmät korjaukset. Teoksessa Vantaan Pyhän Laurin kirkko 500. Tutkielmia kirkon historiasta. Toim. Knapas, M. T. Vantaan seurakunnat. Sulkava. 75-120.

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo mustavalkonegatiiveista

Kalle Luoto

Päänumero: 125809

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto tai KL = Kalle Luoto

Kuvan alanumero	Aihe	Kuvaus- suunta	Kuvaus- päivä 2007	Kuvaaja
1	Kaivausalue 1c tapulin ulkopuolella ennen kaivauksia.	SW	2.7.	KL
2	Kaivausalue 1c tapulin ulkopuolella ennen kaivauksia.	SW	2.7.	KL
3	Kaivausalue 1c tapulin ulkopuolella ennen kaivauksia.	SW	2.7.	KL
4	Yleiskuva tapulin puulattiasta ennen kaivausta. Kuvattu ylhäältä tapulista.	NNW	2.7.	KL
5	Kaivausalue 3. Yleiskuva tapulin puulattiasta ennen kaivausta. Kuvattu ylhäältä tapulista.	SSE	2.7.	KL
6	Kaivausalue 3. Yksityiskohta tapulin puulattiasta. Kuvattu tapulista pohjoisoven yläpuolelta.	NNW	2.7.	KL
7	Kaivausalue 3. Yksityiskohta tapulin puurakenteista ennen kaivausta. Tapulin puulattia oli lahonnut torniin vievien portaiden alapuolelta tapulin lounaisnurkassa.		2.7.	KL
8	Kaivausalue 1c paalutettuna. Taustalla tapuli.	SW	2.7.	KL
9	Kaivausalue 1c pintamaan poiston jälkeen. Dokumentointitaso 1. Ruudut 309,5 - 311,5 / 798 - 800.	NW	3.7.	KL
10	Kaivausalue 1c pintamaan poiston jälkeen. Dokumentointitaso 1. Ruudut 310,5 - 313,5 / 794 - 798.	NW	3.7.	KL
11	Kaivausalue 1c pintamaan poiston jälkeen. Dokumentointitaso 1. Ruudut 310,5 - 313,5 / 792 - 796.	NW	3.7.	KL
12	Kaivausalue 1c pintamaan poiston jälkeen. Dokumentointitaso 1. Ruudut 310,5 - 313,5 / 792 - 789.	NW	3.7.	KL
13	Työkuva. Kaivaukset käynnissä alueella 1c.	W	3.7.	KL
14	Kaivausalue 1c. Savikerros kaivausalueen länsiosassa (Y 102).	NW	4.7.	KL
15	Kaivausalue 1c, yksityiskohta. Ruuduissa 312,5/796 ja 312,5/797 havaittu erikoinen yksikkö. Oranssinruskean hiekan yksikkö (Y 105) muurin (R 101) alapuolella erottuu selkeästi sitä ympäröivistä yksiköistä (Y 103, Y 106 ja Y 110).	NW	4.7.	KL
16	Kaivausalue 3. Tapulin lattia lankkulattian poistamisen jälkeen.	NE	5.7.	KL
17	Kaivausalue 3. Tapulin lankkulattian alta paljastunut kivien päällä oleva laastikerros.	S	5.7.	KL
18	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 2. Ruudut 309,5 - 311,5 / 797,5 - 800.	NW	6.7.	KL
19	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 2. Ruudut 310,5 - 313,5 / 797,5 - 794.	NW	6.7.	KL
20	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 2. Ruudut 310,5 - 313,5 / 796 - 792.	NW	6.7.	KL
21	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 2. Ruudut 310,5 - 313,5 / 792 - 789.	NW	6.7.	KL
22	Kaivausalue 4:n itäosa tapulin pohjoispuolella ennen pintamaan poistoa.	W	11.7.	KL
23	Kaivausalue 1c, kuoppa (Ku 109) ruudussa 793/312,5.	NW	12.7.	KL
24	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 3. Ruudut 309,5 - 311,5 / 797,5 - 800.	NW	12.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo mustavalkonegatiiveista

Kalle Luoto

Päänumero: 125809

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto tai KL = Kalle Luoto

Kuvan alanumero	Aihe	Kuvaus- suunta	Kuvaus- päivä 2007	Kuvaaja
25	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 3. Ruudut 310,5 - 313,5 / 797,5 - 795.	NW	12.7.	KL
26	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 3. Ruudut 310,5 - 313,5 / 795 - 792.	NW	12.7.	KL
27	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 3. Ruudut 310,5 - 313,5 / 792 - 789.	NW	12.7.	KL
28	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 3. Yleiskuva kaivausalueesta.	WNW	12.7.	KL
29	Kaivausalue 3. Kivilattia tapulin itäseinällä olevassa komerossa tapulin kaakkoisnurkassa koekuopan 1 kohdalla.	NW	12.7.	KL
30	Kaivausalue 3. Kivilattia tapulin itäseinällä olevassa komerossa tapulin kaakkoisnurkassa.	NW	12.7.	KL
31	Kaivausalue 3. Kivilattia tapulin itäseinällä olevassa komerossa tapulin koillisnurkassa.	SW	12.7.	KL
32	Kaivausalue 3. Kivilattia tapulin luoteisnurkassa.	ENE	12.7.	KL
33	Kaivausalue 3. Kivilattia tapulin lounaisnurkassa.	NWN	12.7.	KL
34	Kaivausalue 3. Kivilattia tapulin lounaisnurkassa.	NEN	12.7.	KL
35	Kaivausalue 3. Tapulin kivilattia kuvattuna ylhäältä tapulin portailta.	NE	12.7.	KL
36	Kaivausalue 4:n itäosan pohjoisosa. Laastikerros noin 40 cm syvyydessä. Dokumentointitaso 1.	WNW	13.7.	KL
37	Kaivausalue 4:n itäosan eteläosa. Laastikerros noin 40 cm syvyydessä. Dokumentointitaso 1.	WNW	13.7.	KL
38	Kaivausalue 4:n itäosan pohjoisosa. Laastikerroksen poistamisen jälkeen. Näkyvissä noen ja hiilensekainen yksikkö Y 402.	WNW	13.7.	KL
39	Kaivausalue 4:n itäosan eteläosa. Laastikerroksen poistamisen jälkeen. Näkyvissä noen ja hiilensekainen yksikkö Y 402.	WNW	13.7.	KL
40	Kaivausalue 3. Ylimmäinen kivikerros poistettuna tapulin kaakkoisnurkkaan kaivetusta koekuopasta 1.		13.7.	KL
41	Kaivausalue 1c tapulin länsipuolella.	SW	13.7.	KL
42	Kaivausalue 5 ennen pintamaan poistoa.	SW	16.7.	KL
43	Kaivausalue 5 ennen pintamaan poistoa.	SW	16.7.	KL
44	Kaivausalue 3. Tapulin koekuoppa 1. Laastikerros.		16.7.	KL
45	Kaivausalue 1c. Pienen lapsen hauta ruudussa 310/792 (Ku 114).	SE	16.7.	KL
46	Kaivausalue 3. Tapulin kaakkoisnurkan koekuoppa 1. Laastikerroksen alapuolelta paljastunut kiveys.		17.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo mustavalkonegatiiveista

Kalle Luoto

Päänumero: 125809

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto tai KL = Kalle Luoto

Kuvan alanumero	Aihe	Kuvaus- suunta	Kuvaus- päivä 2007	Kuvaaja
47	Kaivausalue 1c. Pienen lapsen hauta ruudussa 312,5/793 (Ku 115).	NW	18.7.	KL
48	Kaivausalue 3. Tapulin kaakkoisnurkan koekuoppa 1. Kuvassa puujäänneläastikerroksen alapuolisessa tumman maan kerroksessa (Y 304).		18.7.	KL
49	Kaivausalue 3. Yksityiskohta. Puujäänneläastin koekuopassa 1.		18.7.	KL
50	Kaivausalue 3. Yksityiskohta. Puujäänneläastin koekuopassa 1.		18.7.	KL
51	Kaivausalue 5:n maakerroksia.	NE	18.7.	KL
52	Kaivausalue 3. Yleiskuva tapulin koekuopasta 1. Pohjakallio.		18.7.	KL
53	Kaivausalue 3. Tapulin rakenteita koekuoppa 1:n kohdalla.		18.7.	KL
54	Kaivausalue 3. Tapulin koekuoppa 1. Puujäänneläastin kivikerroksen alapuolella.		18.7.	KL
55	Kaivausalue 1c. Dokumentointitaso 4. Ruudut 309,5 - 311,5 / 797 - 800.	NW	19.7.	KL
56	Kaivausalue 1c. Dokumentointitaso 4. Ruudut 310 - 313,5 / 797,5 - 794.	NW	19.7.	KL
57	Kaivausalue 1c. Dokumentointitaso 4. Ruudut 310 - 313,5 / 795 - 792.	NW	19.7.	KL
58	Kaivausalue 1c. Dokumentointitaso 4. Ruudut 310 - 313,5 / 792 - 789.	NW	19.7.	KL
59	Kaivausalue 1c, yleiskuva. Koko kiviaita. Dokumentointitaso 4.	SW	19.7.	KL
60	Kaivausalue 1c, yleiskuva. Koko kiviaita. Dokumentointitaso 4.	SW	19.7.	KL
61	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 310,5 / y = 789 - 790$.	NW	19.7.	KL
62	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 310 / y = 790 - 791$.	NW	19.7.	KL
63	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 310 / y = 791 - 792$.	NW	19.7.	KL
64	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 310 / y = 792 - 793$.	NW	19.7.	KL
65	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 310 / y = 793 - 794$.	NW	19.7.	KL
66	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 310 / y = 794 - 795$.	NW	19.7.	KL
67	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 310 / y = 795 - 796$.	NW	19.7.	KL
68	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 310 / y = 796 - 797$.	NW	19.7.	KL
69	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 310 / y = 797 - 798$.	NW	19.7.	KL
70	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 309,5 / y = 798 - 799$.	NW	19.7.	KL
71	Kaivausalue 1c. Lounaisprofiili. $x = 309,5 / y = 799 - 800$.	NW	19.7.	KL
72	Kaivausalue 1c. Luoteisprofiili. $x = 313,5 / y = 789 - 790$.	SE	19.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo mustavalkonegatiiveista

Kalle Luoto

Päänumero: 125809

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto tai KL = Kalle Luoto

Kuvan alanumero	Aihe	Kuvaus- suunta	Kuvaus- päivä 2007	Kuvaaja
73	Kaivausalue 1c. Luoteisprofiili. $x = 313,5 / y = 790 - 791$.	SE	19.7.	KL
74	Kaivausalue 1c. Luoteisprofiili. $x = 313,5 / y = 791 - 792$.	SE	19.7.	KL
75	Kaivausalue 1c. Luoteisprofiili. $x = 313,5 / y = 792 - 793$.	SE	19.7.	KL
76	Kaivausalue 1c. Luoteisprofiili. $x = 313,5 / y = 793 - 794$.	SE	19.7.	KL
77	Kaivausalue 1c. Luoteisprofiili. $x = 313,5 / y = 794 - 795$.	SE	19.7.	KL
78	Kaivausalue 1c. Luoteisprofiili. $x = 313,5 / y = 795 - 796$.	SE	19.7.	KL
79	Kaivausalue 1c. Luoteisprofiili. $x = 313,5 / y = 796 - 797,5$.	SE	19.7.	KL
80	Kaivausalue 1c. Luoteisprofiili. $x = 313,5 / y = 797,5 - 799$.	SE	19.7.	KL
81	Kaivausalue 1c. Luoteisprofiili. $x = 313,5 / y = 799 - 800$.	SE	19.7.	KL
82	Kaivausalue 1c. Kiviaidan kaakkoisprofiili ruuduissa $x = 310,5 - 311,5 / Y = 789 - 790$.	SE	19.7.	KL
83	Kaivausalue 1c. Kiviaidan kaakkoisprofiili ruuduissa $x = 310,5 - 311,5 / Y = 790 - 791$.	SE	19.7.	KL
84	Kaivausalue 1c. Kiviaidan kaakkoisprofiili ruuduissa $x = 310,5 - 311,5 / Y = 791 - 793$.	SE	19.7.	KL
85	Kaivausalue 1c. Kiviaidan kaakkoisprofiili ruuduissa $x = 310,5 - 311,5 / Y = 792 - 794$.	SE	19.7.	KL
86	Kaivausalue 1c. Kiviaidan kaakkoisprofiili ruuduissa $x = 310,5 - 311,5 / Y = 794 - 796$.	SE	19.7.	KL
87	Kaivausalue 1c. Kiviaidan kaakkoisprofiili ruuduissa $x = 310,5 - 311,5 / Y = 796 - 798$.	SE	19.7.	KL
88	Kaivausalue 1c. Kiviaidan kaakkoisprofiili ruuduissa $x = 310,5 - 311,5 / Y = 797,5 - 800$.	SE	19.7.	KL
89	Kaivausalue 4, itäosa. Dokumentointitaso 4.	SE	19.7.	KL
90	Kaivausalue 3. Puujänne tapuliin kaivetussa koekuopassa 3.	NE	20.7.	KL
91	Kaivausalue 3. Puujänne tapuliin kaivetussa koekuopassa 3.	NE	20.7.	KL
92	Kaivausalue 3. Tapulin koekuoppa 2.	NE	20.7.	KL
93	Kaivausalue 4. Kaivausalueetta laajennettiin kohti länttä. Lisä-alue pintamaan poiston jälkeen. Dokumentointitaso 1.	SW	23.7.	KL
94	Kaivausalue 4. Kallioiden välistä paljastunut noen- ja hiilensekainen maakerros (Y 402).	NW	23.7.	KL
95	Kaivausalue 3. Tapulin koekuoppa 1. Kuvassa tapulin seinä- ja lattiarakenteita.		24.7.	KL
96	Kaivausalue 4. Uuni kaivausalueen länsiosassa.	SW	24.7.	KL
97	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna lounaasta kohti tapulia.	SW	24.7.	KL
98	Kaivausalue 1c. Länsiosa.	SW	24.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo mustavalkonegatiiveista

Kalle Luoto

Päänumero: 125809

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto tai KL = Kalle Luoto

Kuvan alanumero	Aihe	Kuvaus- suunta	Kuvaus- päivä 2007	Kuvaaja
99	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna luoteesta. Ruudut 310 - 313,5 / 787 - 790.	NW	24.7.	KL
100	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna luoteesta. Ruudut 310 - 313,5 / 787 - 790.	NW	24.7.	KL
101	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna luoteesta. Ruudut 310 - 313,5 / 790 - 793.	NW	24.7.	KL
102	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna luoteesta. Ruudut 310 - 313,5 / 790 - 794.	NW	24.7.	KL
103	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna luoteesta. Ruudut 310 - 313,5 / 792 - 795.	NW	24.7.	KL
104	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna luoteesta. Ruudut 310 - 313,5 / 795 - 797,5.	NW	24.7.	KL
105	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna luoteesta. Ruudut 309,5 - 311,5 / 797,5 - 800.	NW	24.7.	KL
106	Kaivausalue 1c. Koko kiviaita.	NE	24.7.	KL
107	Kaivausalue 1c. Ruudut 309,5 - 311,5 / 797,5 - 800.	SE	24.7.	KL
108	Kaivausalue 1c. Kiviaidan luoteisprofiili. Ruudut 310 - 313,5 / 794 - 797,5.	SE	24.7.	KL
109	Kaivausalue 1c. Kiviaidan luoteisprofiili. Ruudut 310 - 313,5 / 792 - 795.	SE	24.7.	KL
110	Kaivausalue 1c. Kiviaidan luoteisprofiili. Ruudut 310 - 313,5 / 789 - 793.	SE	24.7.	KL
111	Kaivausalue 1c. Kiviaidan luoteisprofiili. Ruudut 310 - 313,5 / 789 - 793.	SE	24.7.	KL
112	Kaivausalue 1c. Kiviaidan luoteisprofiili. Ruudut 310 - 313,5 / 788 - 790.	SE	24.7.	KL
113	Kaivausalue 4. Dokumentointitaso 3. Ruudut 322 - 324 / 794 - 796.	NE	26.7.	KL
114	Kaivausalue 4. Dokumentointitaso 3.	SW	26.7.	KL
115	Kaivausalue 4. Uuni (R 404) kaivausalueen länsiosassa.	SW	26.7.	KL
116	Kaivausalue 4. Uuni (R 404) kaivausalueen länsiosassa.	NW	26.7.	KL
117	Kaivausalue 4. Uuni (R 404) kaivausalueen länsiosassa.	NW	26.7.	KL
118	Kaivausalue 4. Uuni (R 404) kaivausalueen länsiosassa.	SE	26.7.	KL
119	Kaivausalue 4. Uuni (R 404) kaivausalueen länsiosassa.	SE	26.7.	KL
120	Kaivausalue 1c. Kiviaita, purettu kohta. Kuvassa ruudut 310 - 313,5 / 793 -796.	NE	26.7.	KL
121	Kaivausalue 1c. Kiviaita, purettu kohta. Kuvassa ruudut 310 - 313,5 / 793 -796.	NE	26.7.	KL
122	Yleiskuva kaivausalueesta. Kaivausalue 4 kuvan etualalla, taaempänä alue 1c sekä tapuli ja kirkko.	NW	26.7.	KL
123	Kaivausalue 4. Uuni (R 404) kaivausalueen länsiosassa.	NW	27.7.	AK
124	Kaivausalue 4. Uuniin (R 404) liittyvä puujäänne.	NW	27.7.	AK
125	Kaivausalue 4. Uunin (R 404) yksityiskohta. Pikeä kiven pohjassa.	NW	27.7.	AK

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo mustavalkonegatiiveista

Kalle Luoto

Päänumero: 125809

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto tai KL = Kalle Luoto

Kuvan alanumero	Aihe	Kuvaus- suunta	Kuvaus- päivä 2007	Kuvaaja
126	Kaivausalue 1c. Kiviaidan (R 101:2) poikkileikkaus, W-profiili.		27.7.	AK
127	Kaivausalue 1c. Kiviaidan (R 101:2) poikkileikkaus, E-profiili.		27.7.	AK
128	Kaivausalue 1c. Kiviaidan (R 101) poikkileikkaus, E-profiili.		30.7.	KL
129	Kaivausalue 1c. Kiviaidan (R 101) poikkileikkaus, W-profiili.		30.7.	KL
130	Kaivausalue 1c. Kiviaitaan kuulunut iso rakenteeseen nähden poikittainen kivi poistettuna.		30.7.	KL
131	Kaivausalue 4. Pohjoisprofiili 325 / 789 - 792.		30.7.	AK
132	Kaivausalue 4. Pohjoisprofiili 325 / 792 - 794.		30.7.	AK
133	Kaivausalue 4. Pohjoisprofiili 325 / 794 - 798.		30.7.	AK
134	Kaivausalue 4. Uuni (R 404) kaivausalueen länsiosassa.		30.7.	AK
135	Kaivausalue 4. Yleiskuva.	SW	30.7.	AK
136	Kaivausalue 4. Ruudut 322 - 324 / 795 - 799.		30.7.	AK
137	Kaivausalue 1c. Kiviaita (R 101) rekonstruoituna.		30.7.	AK
138	Yleiskuva tutkimusalueesta.	NW	31.7.	KL
139	Yleiskuva tutkimusalueesta.	NW	31.7.	KL
140	Yleiskuva tutkimusalueesta.	NW	31.7.	KL
141	Yleiskuva tutkimusalueesta.	NW	31.7.	KL
142	Yleiskuva tutkimusalueesta.	NW	31.7.	KL
143	Kaivausalue 3. Tapulin kivilattia kuvattuna ylhäältä tapulin portailta.	(E)	31.7.	KL
144	Kaivausalue 3. Tapulin kivilattia kuvattuna ylhäältä tapulin portailta voimakkaassa sivuvalossa.		31.7.	KL
145	Kaivausalue 3. Tapulin kivilattia kuvattuna ylhäältä tapulin portailta voimakkaassa sivuvalossa.		31.7.	KL
146	Kaivausalue 3. Tapulin kivilattia kuvattuna ylhäältä tapulin portailta voimakkaassa sivuvalossa.		31.7.	KL
147	Kaivausalue 3. Tapulin kivilattian luoteisnurkka.		31.7.	KL
148	Kaivausalue 3. Tapulin kivilattian pohjoisosa kuvattuna voimakkaassa etelästä tulevassa valossa.	SSE	31.7.	KL
149	Kaivausalue 3. Tapulin kivilattian eteläosa kuvattuna voimakkaassa etelästä tulevassa valossa.	NNE	31.7.	KL
150	Kaivausalue 3. Tapulin kivilattian lounaisosa kuvattuna voimakkaassa etelästä tulevassa valossa.	NE	31.7.	KL
151	Kaivausalue 3. Tapulin kivilattian kaakkoisosa kuvattuna voimakkaassa etelästä tulevassa valossa. Taustalla tapulin itseinällä oleva komero.	NW	31.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo digitaalisista kuvataallenteista

Kalle Luoto

Digitaaliset kuvataallenteet on talettettu CD levyille Vantaan kaupunginmuseon kokoelmiin

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto, HK = Hanna Kelola, KL = Kalle Luoto, JP = Jukka Palm, JV = Jouni Virtanen (V SRK)

Kuvan numero	Aihe	Kuvaus-suunta	Kuvaus-päivä 2007	Kuvaaja
14	Pyhän Laurin kirkon tapuli ennen kaivauksia.	SW	2.7.	KL
15	Pyhän Laurin kirkon tapuli ennen kaivauksia.	SW	2.7.	KL
16	Pyhän Laurin kirkon tapuli ennen kaivauksia.	SW	2.7.	KL
17	Pyhän Laurin kirkon tapuli ennen kaivauksia.	SW	2.7.	KL
18	Pyhän Laurin kirkon tapuli ennen kaivauksia.	SE	2.7.	KL
19	Pyhän Laurin kirkon tapuli ennen kaivauksia.	SE	2.7.	KL
20	Tapulin lattia ennen kesän 2007 kaivauksia.	NW	2.7.	KL
21	Tapulin lattia ennen kesän 2007 kaivauksia.	SW	2.7.	KL
22	Tapulin rakenteita ennen kesän 2007 kaivauksia.	SW	2.7.	KL
23	Tapulin lattia ennen kesän 2007 kaivauksia.	NW	2.7.	KL
24	Tapulin länsiseinän lattia ennen kesän 2007 kaivauksia.	E	2.7.	KL
25	Tapulin länsiseinän lattia ennen kesän 2007 kaivauksia.	SE	2.7.	KL
26	Tapulin länsiseinän lattia ennen kesän 2007 kaivauksia.	NW	2.7.	KL
27	Tapulin länsiseinän lattia ennen kesän 2007 kaivauksia.		2.7.	KL
28	Tapulin lattia ennen kesän 2007 kaivauksia.	S	2.7.	KL
29	Tapulin länsipuolinen kaivausalue 1c paalutettuna.	SW	2.7.	KL
30	Tapulin länsipuolinen kaivausalue 1c paalutettuna.	SW	2.7.	KL
31	Tapulin länsipuolinen kaivausalue 1c paalutettuna.	SW	2.7.	KL
32	Kaivausalue 1c, itäpääty, ruudut Y = 797 - 800 pintamaan poiston jälkeen .	NW	3.7.	KL
33	Kaivausalue 1c, itäpääty, ruudut Y = 794 - 797 pintamaan poiston jälkeen .	NW	3.7.	KL
34	Kaivausalue 1c, itäpääty, ruudut Y = 794 - 792 pintamaan poiston jälkeen .	NW	3.7.	KL
35	Kaivausalue 1c, itäpääty, ruudut Y = 792 - 789 pintamaan poiston jälkeen .	NW	3.7.	KL
36	Työkuva. Kaivausalue 1c:n ensimmäistä kerrosta kaivetaan.	W	3.7.	KL
37	Kaivausalue 1c. Kaivausalueen länsiosasta paljastui savikerros (Y 102) pintanurmen alapuolelta.	NW	4.7.	KL
38	Yksityiskohta. Ruutujen 312,5/796 ja 312,5/797 alueella havaittu suorakulmisesti rajautuva oranssinruskea yksikkö (Y 105) kiviaidan alapuolella.	NW	4.7.	KL
39	Yksityiskohta. Ruutujen 312,5/796 ja 312,5/797 alueella havaittu suorakulmisesti rajautuva oranssinruskea yksikkö (Y 105) kiviaidan alapuolella.	SE	4.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo digitaalisista kuvataallenteista

Kalle Luoto

Digitaaliset kuvataallenteet on talettettu CD levyille Vantaan kaupunginmuseon kokoelmiin

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto, HK = Hanna Kelola, KL = Kalle Luoto, JP = Jukka Palm, JV = Jouni Virtanen (V SRK)

Kuvan numero	Aihe	Kuvaus-suunta	Kuvaus-päivä 2007	Kuvaaja
40	Yksityiskohta. Ruutujen 312,5/796 ja 312,5/797 alueella havaittu suorakulmisesti rajautuva oranssinruskea yksikkö (Y 105) kiviaidan alapuolella.	SE	4.7.	KL
41	Tapuli. Puulattia poistettu.	NE	5.7.	KL
42	Tapuli. Puulattia poistettu.	NW	5.7.	KL
43	Tapuli. Puulattia poistettu.	SE	5.7.	KL
44	Tapuli. Puulattia poistettu.	E	5.7.	KL
45	Tapuli. Puulattia poistettu.	W	5.7.	KL
46	Tapuli. Puulattia poistettu.	W	5.7.	KL
47	Tapuli. Puulattia poistettu tapulin länsiseinällä olevasta komerosta.	NNE	5.7.	KL
48	Tapuli. Puulattia poistettu tapulin länsiseinällä olevasta komerosta.	SSE	5.7.	KL
49	Yksityiskohta. Tapulin puulattian alta paljastui laastikerros, jonka alapuolelta paljastui suuria kiviä.	S	5.7.	KL
50	Työkuva. Eeva Pettay kaivaa tapulista paljastunutta kivilattian yläpuolella olevaa palokerrosta.	NW	5.7.	KL
51	Työkuva. Eeva Pettay kaivaa tapulista paljastunutta kivilattian yläpuolella olevaa palokerrosta.	NW	5.7.	KL
52	Työkuva. Eeva Pettay kaivaa tapulista paljastunutta kivilattian yläpuolella olevaa palokerrosta.	S	5.7.	KL
53	Työkuva. Eeva Pettay kaivaa tapulista paljastunutta kivilattian yläpuolella olevaa palokerrosta.	S	5.7.	KL
54	Kaivausalue 1c, Ruudut 797,5 - 800. Yksikkö Y 103 poistettu.	NW	6.7.	KL
55	Kaivausalue 1c, Ruudut 797 - 794. Yksikkö Y 103 poistettu.	NW	6.7.	KL
56	Kaivausalue 1c, Ruudut 794 - 791. Yksikkö Y 103 poistettu.	NW	6.7.	KL
57	Kaivausalue 1c, Ruudut 791 - 789. Yksikkö Y 103 poistettu.	NW	6.7.	KL
58	Kaivausalue 1c, Yksityiskohta puurakenteesta (Puunäyte 1) ruudussa 310,5 / 793.	NW	9.7.	HK
59	Kaivausalue 1c, Yksityiskohta puurakenteesta (Puunäyte 1) ruudussa 310,5 / 793.	NW	9.7.	HK
60	Kaivausalue 4:n itäosa ennen pintanurmen poistoa.	W	9.7.	KL
61	Kaivausalue 1c, tiilikuoppa (Ku 109) ruudussa 312,5 / 793.	NW	9.7.	KL
62	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 3. Ruudut 800 - 798.	NW	10.7.	KL
63	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 3. Ruudut 798 - 795.	NW	10.7.	KL
64	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 3. Ruudut 795 - 792.	NW	10.7.	KL
65	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 3. Ruudut 792 - 789.	NW	10.7.	KL
66	Kaivausalue 1c, dokumentointitaso 3. Ruudut 792 - 789.	NW	10.7.	KL
67	Yleiskuva kaivausalueesta 1c.	SW	10.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo digitaalisista kuvataallenteista

Kalle Luoto

Digitaaliset kuvataallenteet on talettettu CD levyille Vantaan kaupunginmuseon kokoelmiin

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto, HK = Hanna Kelola, KL = Kalle Luoto, JP = Jukka Palm, JV = Jouni Virtanen (V SRK)

Kuvan numero	Aihe	Kuvaus-suunta	Kuvaus-päivä 2007	Kuvaaja
68	Yleiskuva kaivausalueesta 1c.	SW	10.7.	KL
69	Kaivausalue 4 tapulin pohjoispuolella.	W	12.7.	KL
70	Työkuva. Tapulin kivilattiaa puhdistetaan pölynimurin avulla. Kuvassa Kalle Luoto.		12.7.	AK
71	Työkuva. Tapulin kivilattiaa puhdistetaan pölynimurin avulla. Kuvassa Kalle Luoto.		12.7.	AK
72	Työkuva. Tapulin kivilattiaa puhdistetaan pölynimurin avulla. Kuvassa Hanna Kelola.		12.7.	KL
73	Työkuva. Tapulin kivilattiaa puhdistetaan pölynimurin avulla. Kuvassa Hanna Kelola.		12.7.	KL
74	Tapulin kaakkoiskulman kivilattia.		12.7.	KL
75	Tapulin kaakkoiskulman kivilattia.		12.7.	KL
76	Tapulin kaakkoiskulman kivilattia.		12.7.	KL
77	Tapulin kaakkoiskulman kivilattia ennen koekuopan 1 kaivamista.		12.7.	KL
78	Tapulin koilliskulman kivilattia.	SE	12.7.	KL
79	Tapulin koilliskulman kivilattia.	SE	12.7.	KL
80	Tapulin luoteisnurkan kivilattia.	E	12.7.	KL
81	Tapulin luoteisnurkan kivilattia.	NE	12.7.	KL
82	Tapulin luoteisnurkan kivilattia.	E	12.7.	KL
83	Tapulin lounaisnurkan kivilattia.	N	12.7.	KL
84	Tapulin lounaisnurkan kivilattia.	NNW	12.7.	KL
85	Tapulin lounaisnurkan kivilattia.	NNE	12.7.	KL
86	Tapulin eteläpuoleinen kynnys.	N	12.7.	KL
87	Tapulin kivilattia ylhäältä kuvattuna.	NE	12.7.	KL
88	Tapulin kivilattia voimakkaassa sivuvalossa.		12.7.	KL
89	Tapulin kivilattia voimakkaassa sivuvalossa.		12.7.	KL
90	Tapulin kivilattia voimakkaassa sivuvalossa.		12.7.	KL
91	Tapulin kivilattia voimakkaassa sivuvalossa.		12.7.	KL
92	Kaivausalue 4. Itäosa. Laastikerros (Y 401) paljastui noin 40 cm syvyydestä.	WNW	13.7.	KL
93	Kaivausalue 4. Itäosa. Laastikerros (Y 401) paljastui noin 40 cm syvyydestä.	WMW	13.7.	KL
94	Kaivausalue 4. Itäosa. Laastikerros (Y 401) paljastui noin 40 cm syvyydestä.	WNW	13.7.	KL
95	Tapulin lounaisnurkan kivilattia ennen koekuopan 1 kaivamista.		13.7.	JP
96	Kaivausalue 4. Itäosan pohjoisosa. Laastikerros (Y 401) poistettu, palokerros (Y 402) näkyvässä.	WNW	13.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo digitaalisista kuvataallenteista

Kalle Luoto

Digitaaliset kuvataallenteet on talettettu CD levyille Vantaan kaupunginmuseon kokoelmiin

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto, HK = Hanna Kelola, KL = Kalle Luoto, JP = Jukka Palm, JV = Jouni Virtanen (V SRK)

Kuvan numero	Aihe	Kuvaus-suunta	Kuvaus-päivä 2007	Kuvaaja
97	Kaivausalue 4. Itäosan eteläosa. Laastikerros (Y 401) poistettu, palokerros (Y 402) näkyvissä.	WNW	13.7.	KL
98	Tapulin SW-nurkan koekuoppa 1, kivet poistettu.		13.7.	KL
99	Yleiskuva. Kaivausalue 1c.	SW	13.7.	KL
100	Yleiskuva. Kaivausalue 1c.	SW	13.7.	KL
103	Kaivausalue 5 ennen pintamaan poistoa. Kaivausalue merkitty linjakepein.	SW	16.7.	KL
104	Kaivausalue 5 ennen pintamaan poistoa. Kaivausalue merkitty linjakepein.	SW	16.7.	KL
106	Kaivausalue 5, pintamaan koneellinen poisto.		16.7.	KL
108	Kaivausalue 5, pintamaan koneellinen poisto.		16.7.	KL
109	Tapuli (kaivausalue 3), koekuoppa 1. Lattiakiveyksen alta paljastunut laastikerros (Y 303).		17.7.	KL
110	Tapuli (kaivausalue 3), koekuoppa 1. Lattiakiveyksen alta paljastunut laastikerros (Y 303).		17.7.	KL
111	Kaivausalue 1c. Aidan eteläpuolelta ruudusta 310 / 792 paljastunut lapsen hauta.	SW	17.7.	KL
112	Kaivausalue 1c. Aidan eteläpuolelta ruudusta 310 / 792 paljastunut lapsen hauta.	SW	17.7.	KL
113	Kaivausalue 1c. Aidan eteläpuolelta ruudusta 310 / 792 paljastunut lapsen hauta.	SW	17.7.	KL
114	Kaivausalue 1c. Aidan eteläpuolelta ruudusta 310 / 792 paljastunut lapsen hauta.	SSE	17.7.	KL
115	Tapuli (kaivausalue 3), koekuoppa 1. Laastikerroksen alapuolelta paljastunut kiveys.		17.7.	KL
116	Työkuva. Tapulin pohjoispuolisen kaivausalueen maakerrosten vesiseulontaa. Kuvassa Eeva Pettay ja Tiina Mikkanen.		18.7.	KL
117	Työkuva. Tapulin pohjoispuolisen kaivausalueen maakerrosten vesiseulontaa. Kuvassa Tiina Mikkanen.		18.7.	KL
119	Työkuva. Tapulin koekuoppaa 1 kaivamassa Jukka Palm.		18.7.	KL
120	Kaivausalue 1c. Pieni luuranko ruudussa 312,5 / 793.	NW	18.7.	KL
121	Kaivausalue 1c. Pieni luuranko ruudussa 312,5 / 793.	NW	18.7.	KL
122	Kaivausalue 1c. Luita suuren kiven alla ruudun 310 / 791 nurkassa.	NW	18.7.	KL
123	Tapun koekuoppa 1. Tumman maan kerrostuma laastikerroksen alapuolella.		18.7.	KL
124	Tapulin koekuoppa 1. Puujäänne kuopan pohjoisosassa.		18.7.	KL
125	Tapulin koekuoppa 1. Puujäänne kuopan pohjoisosassa.		18.7.	KL
126	Tapulin koekuoppa 1. Puujäänne kuopan eteläosassa.		18.7.	KL
127	Tapulin koekuoppa 1. Puujäänne kuopan eteläosassa.		18.7.	KL
128	Tapulin koekuoppa 1. Maakerrokset puujäänöksen yläpuolella.		18.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo digitaalisista kuvataallenteista

Kalle Luoto

Digitaaliset kuvataallenteet on talettettu CD levyille Vantaan kaupunginmuseon kokoelmiin

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto, HK = Hanna Kelola, KL = Kalle Luoto, JP = Jukka Palm, JV = Jouni Virtanen (V SRK)

Kuvan numero	Aihe	Kuvaus-suunta	Kuvaus-päivä 2007	Kuvaaja
129	Tapulin koekuoppa 1. Maakerrokset puujäännöksen yläpuolella.		18.7.	KL
131	Kaivausalueen 5 maakerroksia. Kuopan maannos muodostui paikalle tuoduista multa ja hiekka kerroksista sekä pohjasavesta.	NE	18.7.	KL
132	Kaivausalueen 5 maakerroksia. Kuopan maannos muodostui paikalle tuoduista multa ja hiekka kerroksista sekä pohjasavesta.	NE	18.7.	KL
133	Kaivausalue 5 ennen kuopan täyttöä.	SW	18.7.	KL
134	Kaivausalue 5 ennen kuopan täyttöä.	E	18.7.	KL
135	Tapuli, koekuoppa 1. Kuopan pohja, kallio näkyvissä.		18.7.	KL
136	Tapulin koekuoppa 1. Puujäänös ja sen alapuolella näkyvä vaaleanharmaa kerros.		18.7.	KL
137	Tapulin koekuoppa 1. Puujäänös ja sen alapuolella näkyvä vaaleanharmaa kerros.		18.7.	KL
138	Tapulin kaakkoisnurkka. Koekuopasta havaitaan, että tapulin seinä on rakennettu kallion päälle.		18.7.	KL
139	Tapuli. Koekuopasta 1 poistettuja kivilattian tukemiseen käytettyjä lohkareisia kiviä.		18.7.	KL
140	Tapuli. Koekuopasta 1 poistettuja kivilattian tukemiseen käytettyjä lohkareisia kiviä.		18.7.	KL
141	Työkuva. Tuuli Heinonen ja Eeva Pettay puhdistamassa kaivausaluetta 1c.		19.7.	KL
143	Työkuva. Tuuli Heinonen ja Eeva Pettay puhdistamassa kaivausaluetta 1c.		19.7.	KL
147	Kaivausalue 1c. Kiviaita, dokumentointitaso 4. Osa 1/5.	NW	19.7.	KL
148	Kaivausalue 1c. Kiviaita, dokumentointitaso 4. Osa 2/5.	NW	19.7.	KL
149	Kaivausalue 1c. Kiviaita, dokumentointitaso 4. Osa 3/5.	NW	19.7.	KL
150	Kaivausalue 1c. Kiviaita, dokumentointitaso 4. Osa 4/5.	NW	19.7.	KL
151	Kaivausalue 1c. Kiviaita, dokumentointitaso 4. Osa 5/5.	NW	19.7.	KL
152	Kaivausalue 1c. Kiviaita, dokumentointitaso 4.	SW	19.7.	KL
153	Kaivausalue 1c. Kiviaita, dokumentointitaso 4.	SW	19.7.	KL
154	Kaivausalue 1c. Kiviaita, dokumentointitaso 4.	SW	19.7.	KL
155	Kaivausalue 1c. Kiviaita, dokumentointitaso 4.	SW	19.7.	KL
156	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 1/13.	NW	19.7.	KL
157	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 2/13.	NW	19.7.	KL
158	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 3/13.	NW	19.7.	KL
159	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 4/13.	NW	19.7.	KL
160	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 5/13.	NW	19.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo digitaalisista kuvatallenteista

Kalle Luoto

Digitaaliset kuvatallenteet on talettettu CD levyille Vantaan kaupunginmuseon kokoelmiin

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto, HK = Hanna Kelola, KL = Kalle Luoto, JP = Jukka Palm, JV = Jouni Virtanen (V SRK)

Kuvan numero	Aihe	Kuvaus-suunta	Kuvaus-päivä 2007	Kuvaaja
161	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 6/13.	NW	19.7.	KL
162	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 7/13.	NW	19.7.	KL
163	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 8/13.	NW	19.7.	KL
164	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 9/13.	NW	19.7.	KL
165	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 10/13.	NW	19.7.	KL
166	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 11/13.	NW	19.7.	KL
167	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 12/13.	NW	19.7.	KL
168	Kaivausalue 1c. Eteläprofiili. Osa 13/13.	NW	19.7.	KL
169	Kaivausalue 1c. Pohjoisprofiili. Osa 1/10.	SE	19.7.	KL
170	Kaivausalue 1c. Pohjoisprofiili. Osa 2/10.	SE	19.7.	KL
171	Kaivausalue 1c. Pohjoisprofiili. Osa 3/10.	SE	19.7.	KL
172	Kaivausalue 1c. Pohjoisprofiili. Osa 4/10.	SE	19.7.	KL
173	Kaivausalue 1c. Pohjoisprofiili. Osa 5/10.	SE	19.7.	KL
174	Kaivausalue 1c. Pohjoisprofiili. Osa 6/10.	SE	19.7.	KL
175	Kaivausalue 1c. Pohjoisprofiili. Osa 7/10.	SE	19.7.	KL
176	Kaivausalue 1c. Pohjoisprofiili. Osa 8/10.	SE	19.7.	KL
177	Kaivausalue 1c. Pohjoisprofiili. Osa 9/10.	SE	19.7.	KL
178	Kaivausalue 1c. Pohjoisprofiili. Osa 10/10.	SE	19.7.	KL
179	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna ylhäältä. Osa 1/10.	SE	19.7.	KL
180	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna ylhäältä. Osa 2/10.	SE	19.7.	KL
181	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna ylhäältä. Osa 3/10.	SE	19.7.	KL
182	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna ylhäältä. Osa 4/10.	SE	19.7.	KL
183	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna ylhäältä. Osa 5/10.	SE	19.7.	KL
184	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna ylhäältä. Osa 6/10.	SE	19.7.	KL
185	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna ylhäältä. Osa 7/10.	SE	19.7.	KL
186	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna ylhäältä. Osa 8/10.	SE	19.7.	KL
187	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna ylhäältä. Osa 9/10.	SE	19.7.	KL
188	Kaivausalue 1c. Kiviaita kuvattuna ylhäältä. Osa 10/10.	SE	19.7.	KL
189	Tapuli, koekuoppa 3. Puujänne noin 20 cm syvyydessä.	NE	20.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo digitaalisista kuvataallenteista

Kalle Luoto

Digitaaliset kuvataallenteet on talettettu CD levyille Vantaan kaupunginmuseon kokoelmiin

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto, HK = Hanna Kelola, KL = Kalle Luoto, JP = Jukka Palm, JV = Jouni Virtanen (V SRK)

Kuvan numero	Aihe	Kuvaus-suunta	Kuvaus-päivä 2007	Kuvaaja
190	Tapuli, koekuoppa 3. Puujänne noin 20 cm syvyydessä.	NE	20.7.	KL
191	Tapuli, koekuoppa 3. Puujänne noin 20 cm syvyydessä.	NW	20.7.	KL
192	Tapuli, koekuoppa 3. Puujänne noin 20 cm syvyydessä.	NE	20.7.	KL
193	Tapuli, koekuoppa 2. Kuopan pohjalla näkyy kallio.	NE	20.7.	KL
194	Tapuli, koekuoppa 2. Kuopan maakerrokset.	E	20.7.	KL
195	Työkuva. A. Koivisto piirtämässä aidan profiilia.	E	20.7.	KL
196	Työkuva. Uunia (R 404) kaivetaan esiin alueella 4. Kuvassa (vasemmalta) Hanna Kelola, Jukka Palm, Tanja Rönkkö ja Eeva Pettay.	E	20.7.	KL
197	Työkuva. Uunia (R 404) kaivetaan esiin alueella 4.	NE	20.7.	KL
198	Kaivausalue 4 pintamaan poiston jälkeen. Rakenne (R 404) näkyvissä kaivausalueen pohjoisreunassa.	SW	23.7.	KL
199	Kaivausalue 4 pintamaan poiston jälkeen. Rakenne (R 404) näkyvissä kaivausalueen pohjoisreunassa.	SW	23.7.	KL
200	Kaivausalue 4 pintamaan poiston jälkeen. Rakenne (R 404) näkyvissä kaivausalueen pohjoisreunassa.	SW	23.7.	KL
201	Kaivausalue 4 pintamaan poiston jälkeen. Rakenne (R 404) näkyvissä kaivausalueen länsiosan pohjoisreunassa.	SW	23.7.	KL
202	Kaivausalue 4. Kalliopaljastumien välistä laastikerroksen alta paljastunut palokerros.	NW	24.7.	KL
203	Työkuva. Kaivausalue 4:n länsiosaa kaivetaan.	N	24.7.	KL
204	Tapulin koekuoppa 1. Kuva tapulin seinä- ja lattiarakenteista.	NW	24.7.	KL
205	Tapulin koekuoppa 1. Kuva tapulin seinä- ja lattiarakenteista.	SW	24.7.	KL
206	Tapulin koekuoppa 1. Kuva tapulin seinä- ja lattiarakenteista.	NW	24.7.	KL
207	Kaivausalue 4. Uuni (R 404) kaivausalueen länsiosan pohjoisreunassa.	SW	25.7.	KL
208	Kaivausalue 4. Uuni (R 404) kaivausalueen länsiosan pohjoisreunassa.	SW	25.7.	KL
209	Kaivausalue 1c. Kiviaita kokonaisuudessaan.	SW	25.7.	KL
210	Kaivausalue 1c. Kiviaidan länsiosa.	SW	25.7.	KL
211	Kaivausalue 1c. Kiviaita, lounaasta.	SW	25.7.	KL
212	Kaivausalue 1c. Kiviaita, luoteesta. Osa 1/5.	NW	25.7.	KL
213	Kaivausalue 1c. Kiviaita, luoteesta. Osa 2/5.	NW	25.7.	KL

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo digitaalisista kuvataallenteista

Kalle Luoto

Digitaaliset kuvataallenteet on talettettu CD levyille Vantaan kaupunginmuseon kokoelmiin

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto, HK = Hanna Kelola, KL = Kalle Luoto, JP = Jukka Palm, JV = Jouni Virtanen (V SRK)

Kuvan numero	Aihe	Kuvaus-suunta	Kuvaus-päivä 2007	Kuvaaja
214	Kaivausalue 1c. Kiviaita, luoteesta. Osa 3/5.	NW	25.7.	KL
215	Kaivausalue 1c. Kiviaita, luoteesta. Osa 4/5.	NW	25.7.	KL
216	Kaivausalue 1c. Kiviaita, luoteesta. Osa 5/5.	NW	25.7.	KL
217	Kaivausalue 1c. Kiviaita, koillisesta.	NE	25.7.	KL
218	Kaivausalue 1c. Kiviaita, kaakoista. Osa 1/5.	SE	25.7.	KL
219	Kaivausalue 1c. Kiviaita, kaakoista. Osa 2/5.	SE	25.7.	KL
220	Kaivausalue 1c. Kiviaita, kaakoista. Osa 3/5.	SE	25.7.	KL
221	Kaivausalue 1c. Kiviaita, kaakoista. Osa 4/5.	SE	25.7.	KL
222	Kaivausalue 1c. Kiviaita, kaakoista. Osa 5/5.	SE	25.7.	KL
223	Työkuva. Kaivausalueella 4 kaivetaan esiin uunirakennetta (R 404).	W	26.7.	KL
224	Työkuva. Kiviaitaa tutkimassa Hanna Kelola ja Andreas Koivisto.	SW	26.7.	KL
225	Työkuva. Kaivaukset kirkkomaalla. Kuvassa Pyhän Laurin kirkko, tapuli sekä kaivausalueet 1 ja 4.	NW	26.7.	KL
226	Työkuva. Kaivaukset kirkkomaalla. Kuvassa Pyhän Laurin kirkko, tapuli sekä kaivausalueet 1 ja 4.	NW	26.7.	KL
227	Kaivausalue 4, Ruudut 322 - 324 / 794 - 796. Nokikerros poistettu.	SW	26.7.	KL
228	Kaivausalue 4. Työkuva. Tuuli Heinonen kaivaa esiin uunia (R 404) Andreas Koiviston valvonnassa.	SW	26.7.	KL
232	Kaivausalue 4, Uuni (R 404).	SSW	26.7.	KL
233	Kaivausalue 4, länsiosa.	SW	26.7.	KL
234	Kaivausalue 4, länsiosa.	SW	26.7.	KL
235	Kaivausalue 4, Uuni (R 404).	SW	26.7.	KL
236	Kaivausalue 4, Uuni (R 404).	NW	26.7.	KL
237	Kaivausalue 4, Uuni (R 404).	NW	26.7.	KL
238	Kaivausalue 4, Uuni (R 404).	SE	26.7.	KL
239	Kaivausalue 1c, kiviaidan purettu kohta.	NW	26.7.	KL
240	Kaivausalue 1c, kiviaidan purettu kohta.	NW	26.7.	KL
241	Yleiskuva kaivausalueista 1 ja 4.	NW	26.7.	KL
242	Kaivausalue 4. Uuni (R 404).	NW	27.7.	AK
243	Kaivausalue 4. Uuni (R 404).	NW	27.7.	AK
244	Kaivausalue 4. Uuni (R 404). Lähikuva puujäännöksestä.	NW	27.7.	AK
245	Kaivausalue 4. Yksityiskohta uunista (R 404).	NW	27.7.	AK

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo digitaalisista kuvataallenteista

Kalle Luoto

Digitaaliset kuvataallenteet on talettettu CD levyille Vantaan kaupunginmuseon kokoelmiin

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto, HK = Hanna Kelola, KL = Kalle Luoto, JP = Jukka Palm, JV = Jouni Virtanen (V SRK)

Kuvan numero	Aihe	Kuvaus-suunta	Kuvaus-päivä 2007	Kuvaaja
246	Kaivausalue 4. Yksityiskohta uunista (R 404).	NW	27.7.	AK
247	Kaivausalue 1c. Kiviaidan (R 101) poikkileikkaus.	E	27.7.	AK
248	Kaivausalue 1c. Kiviaidan (R 101) poikkileikkaus.	W	27.7.	AK
249	Kiviaidasta purettuja kiviä.		30.7.	KL
250	Kiviaidasta purettuja kiviä.		30.7.	KL
251	Kaivausalue 1c, kiviaita (R 101). Puretun osan lounaisprofiili.	NE	30.7.	KL
252	Kaivausalue 1c, kiviaita (R 101). Puretun osan lounaisprofiili. Pohjoisosa. Eteläosa.	NE	30.7.	KL
253	Kaivausalue 1c, kiviaita (R 101). Puretun osan lounaisprofiili. Pohjoisosa.	NE	30.7.	KL
254	Kaivausalue 1c, kiviaita (R 101). Puretun osan koillisprofiili.	SW	30.7.	KL
255	Kaivausalue 1c, kiviaita (R 101). Puretun osan koillisprofiili. Pohjoisosa.	SW	30.7.	KL
256	Kaivausalue 1c, kiviaita (R 101). Puretun osan koillisprofiili. Eteläosa.	SW	30.7.	KL
257	Kaivausalue 1c, iso kivipaasi.		30.7.	AK
258	Kaivausalue 4, pohjoisprofiili. Ruudut 792 - 794.		30.7.	AK
259	Kaivausalue 4, pohjoisprofiili. Ruudut 795 - 798.		30.7.	AK
260	Kaivausalue 4, pohjoisprofiili.		30.7.	AK
261	Kaivausalue 4, Uuni (R 404).		30.7.	AK
262	Kaivausalue 4. Yleiskuva.	SW	30.7.	AK
263	Kaivausalue 4, keskiosa kaivettuna pohjaan.	SE	30.7.	AK
264	Kaivausalue 1c, kiviaita. Kiviaidan purettu osa uudelleen koottuna.		30.7.	AK
265	Kalle Luoto esittelemässä kaivauksia Vantaan kaupunginmuseon henkilökunnalle. Henkilöt vasemmalta: Mikko Mälkki, Marco Planting, Marjo Poutanen, Pia Lillbroända ja Kalle Luoto.		30.7.	AK
266	Ryhmäkuva kaivaushenkilökunnasta. Henkilöt takarivissä (vasemmalta): Jukka Palm, Hanna Kelola ja Kalle Luoto. Henkilöt eturivissä (vasemmalta): Andreas Koivisto, Tuuli Heinonen, Eeva Pettay ja Tiina Mikkanen.		30.7.	JV
267	Ryhmäkuva kaivaushenkilökunnasta. Henkilöt takarivissä (vasemmalta): Jukka Palm, Hanna Kelola ja Kalle Luoto. Henkilöt eturivissä (vasemmalta): Andreas Koivisto, Tuuli Heinonen, Eeva Pettay ja Tiina Mikkanen.		30.7.	JV

Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko 2007 - Luettelo digitaalisista kuvataallenteista

Kalle Luoto

Digitaaliset kuvataallenteet on talettettu CD levyille Vantaan kaupunginmuseon kokoelmiin

Kuvaaja: AK = Andreas Koivisto, HK = Hanna Kelola, KL = Kalle Luoto, JP = Jukka Palm, JV = Jouni Virtanen (V SRK)

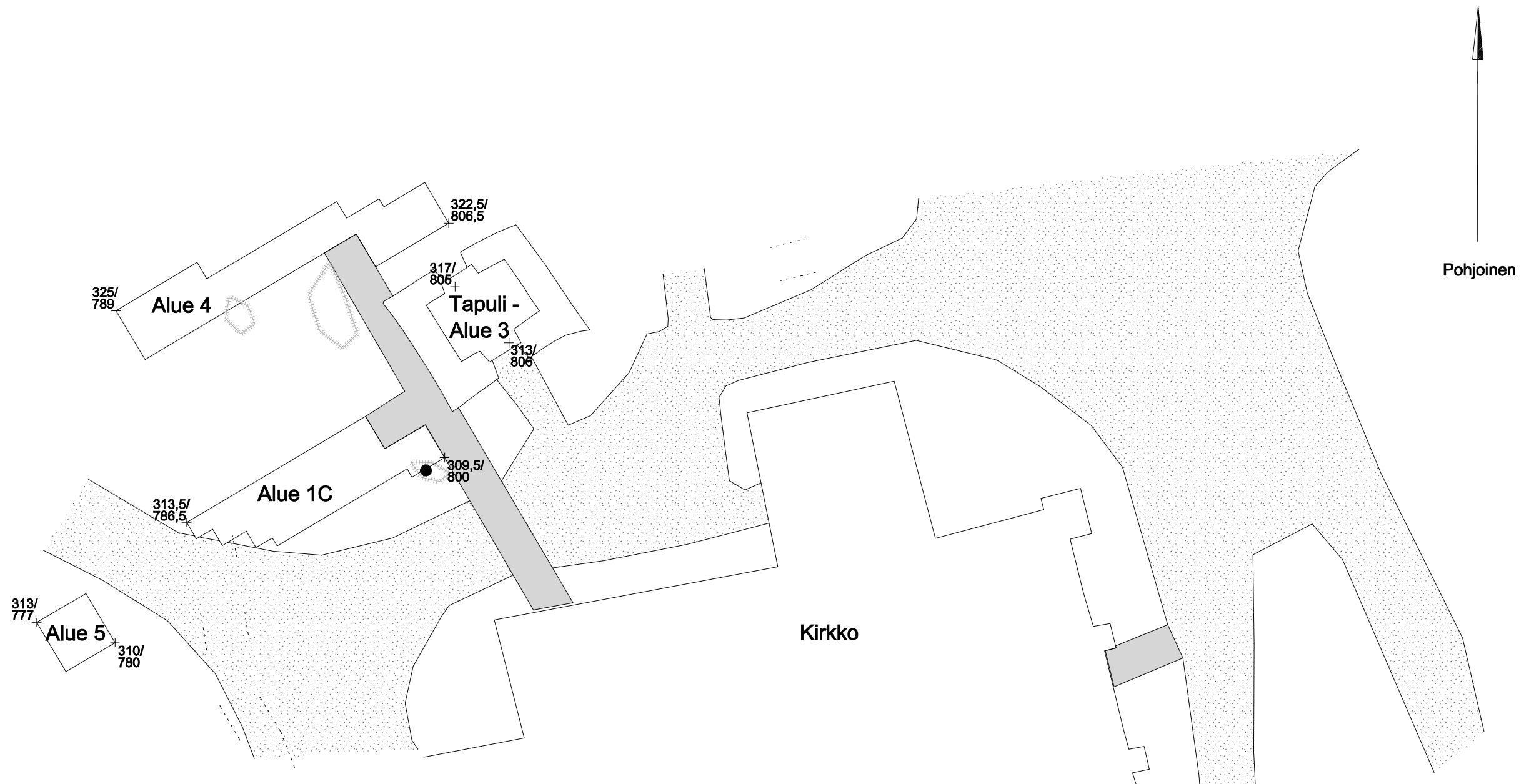
Kuvan numero	Aihe	Kuvaus-suunta	Kuvaus-päivä 2007	Kuvaaja
268	Ryhmäkuva kaivaushenkilökunnasta. Henkilöt takarivissä (vasemmalta): Jukka Palm, Hanna Kelola ja Kalle Luoto. Henkilöt eturivissä (vasemmalta): Andreas Koivisto, Tuuli Heinonen, Eeva Pettay ja Tiina Mikkanen.		30.7.	JV
269	Yleiskuva kaivausalueista 1 ja 4.	NW	31.7.	KL
270	Yleiskuva kaivausalueista 1 ja 4. Länsiosa.	NW	31.7.	KL
271	Yleiskuva kaivausalueista 1 ja 4. Itäosa.	NW	31.7.	KL
272	Yleiskuva kaivausalueista 1 ja 4.	NW	31.7.	KL
273	Kaivausalue 1c. Aita ennallistettuna. Kuvassa Eeva Pettay.	SW	31.7.	KL
274	Kaivausalue 1c. Aita ennallistettuna. Kuvassa Eeva Pettay.	SW	31.7.	KL
275	Kaivausalue 1c. Aita ennallistettuna. Kuvassa Eeva Pettay.	SW	31.7.	KL
276	Kaivausalue 1c. Aita ennallistettuna. Kuvassa Eeva Pettay.	SW	31.7.	KL
277	Kaivausalue 1c. Aita ennallistettuna. Kuvassa Eeva Pettay.	SW	31.7.	KL
278	Kaivausalue 1c. Aita ennallistettuna. Kuvassa Eeva Pettay.	SW	31.7.	KL
279	Kaivausalue 1c. Aita ennallistettuna. Kuvassa Eeva Pettay.	SW	31.7.	KL
280	Kaivausalue 1c. Aita ennallistettuna. Kuvassa Eeva Pettay.	SW	31.7.	KL

Vantaa, Pyhä Lauri 2007

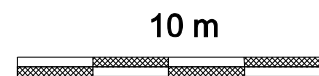
Karttaluettelo

Nr	Kartta	Mk	Piirtäjä
1	Yleiskartta	1:250	AK & IK & KL, puht piirt. AK
2	Rakennekartta, R101 (kiviaita), 2006 & 2007 kaivaukset	1:50	AK & KL, puht. piirt. AK
3	Rakennekartta, R301 (kivilattia)	1:25	AK
4	Rakennekartta, R404 (uuni)	1:25	AK
5	Alue 1C, pintavaaitus	1:50	AK & HK
6	Alue 1C, dokumentointitaso 1	1:50	AK
7	Alue 1C, dokumentointitaso 2	1:50	AK
8	Alue 1C, dokumentointitaso 3	1:50	AK
9	Alue 1C, dokumentointitaso 4	1:50	AK
10	Alue 1C, R101 purku, välitaso 1	1:20	AK
11	Alue 1C, R101 purku, välitaso 2	1:20	AK
12	Alue 1C, N-profiili	1:25	AK
13	Alue 1C, S-profiili	1:25	AK
14	Alue 1C, R101 N-profiili	1:25	AK
15	Alue 1C, R101 S-profiili	1:25	AK
16	Alue 1C, R101 poikkileikkaus, W-profiili	1:20	TM, puht. piirt. AK
17	Alue 1C, R101 poikkileikkaus, E-profiili	1:20	TM, puht. piirt. AK
18	Alue 3, pintavaaitus	1:25	AK
19	Alue 3, dokumentointitaso 1	1:25	AK
20	Alue 3, koekuoppa 1, dokumentointitaso 2	1:20	AK
21	Alue 3, koekuoppa 1, dokumentointitaso 3	1:20	AK
22	Alue 3, koekuoppa 1, dokumentointitaso 4	1:20	AK
23	Alue 3, koekuoppa 3, dokumentointitaso 2	1:20	AK
24	Alue 3, koekuoppa 1, E & S-profiilit	1:20	AK
25	Alue 3, koekuoppa 2 & 3, W-profiilit	1:20	AK
26	Alue 4, pintavaaitus	1:50	AK
27	Alue 4 - Länsi, dokumentointitaso 1	1:25	AK
28	Alue 4 - Itä, dokumentointitaso 1	1:25	AK
29	Alue 4 - Länsi, dokumentointitaso 2	1:25	AK
30	Alue 4 - Itä, dokumentointitaso 2	1:25	AK
31	Alue 4 - Länsi, dokumentointitaso 3	1:25	AK
32	Alue 4 - Itä, dokumentointitaso 3	1:25	AK
33	Alue 4 - Länsi, N-profiili	1:25	HK, puht. piirt. AK
34	Alue 4 - Länsi, S-profiili	1:25	EP, puht. piirt. AK
35	Alue 4 - Itä, S & E-profiilit	1:25	TH, puht. piirt. AK
36	Alue 5, pintavaaitus	1:50	AK
37	Alue 5, W-profiili	1:20	AK

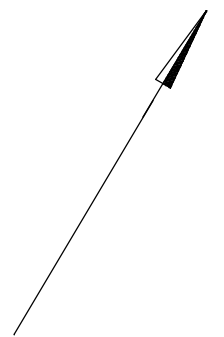
Piirtäjät: TH=Tuuli Heinonen, HK=Hanna Kelola, AK=Andreas Koivisto, IK=Ilari Kurri, KL=Kalle Luoto, TM=Tiina Mikkanen ja EP=Eeva Pettay

- Avokallion raja
- Korkeuskiintopiste (kork. 20,25 m mpy)
- Hiekkatie
- Vuonna 2006 kaivettu alue
- Maatutkauksella havaittu mahdollinen muurin paikka

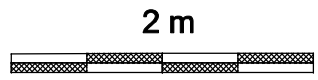
<p>Vantaa Pyhän Laurin kirkko</p> <p>Kalle Luoto 2007</p>	<p>YLEISKARTTA</p> <p>Mk 1:250</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI</p> <p>A. Koivisto, K. Luoto & I. Kurri 2006 & 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI</p> <p>Kartta 1</p>

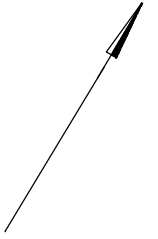
Pohjoinen

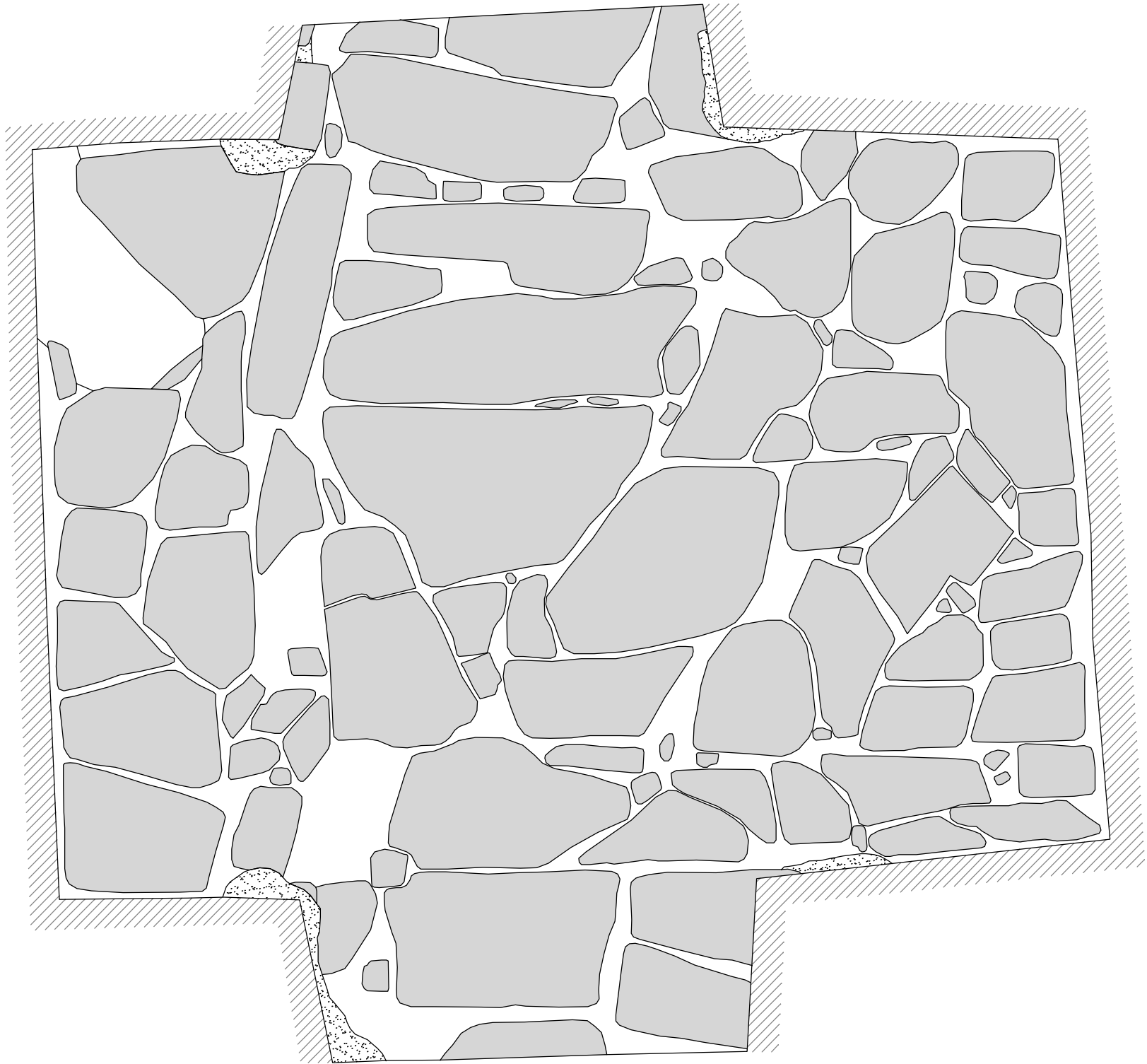
 Hautaus

<p>Vantaa Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>ALUE 1 Kiviäita - Rakennekartta Vuoden 2006 ja 2007 rakenteet Mk 1:50</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto & Kalle Luoto 2006-2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 2</p>

Pohjoinen

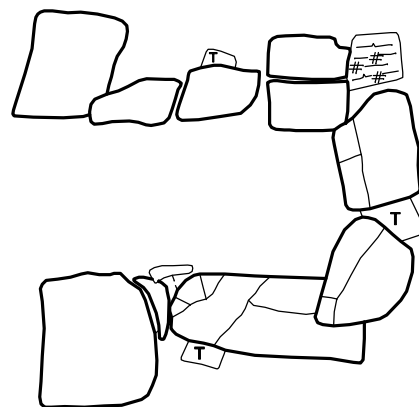
1 m

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 3 - Kellotapuli Kivilattia - Rakennekartta Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	Kartta 3

Pohjoinen

1 m

VANTAA
Pyhän Laurin kirkko

Kalle Luoto 2007

MITTAUSDOKUMENTOINTI

Andreas Koivisto 2007

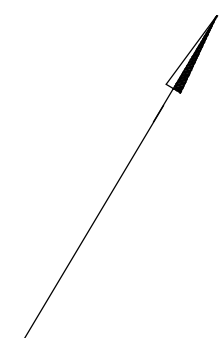
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007

Alue 4 - Länsi
Uuni - Rakennekartta

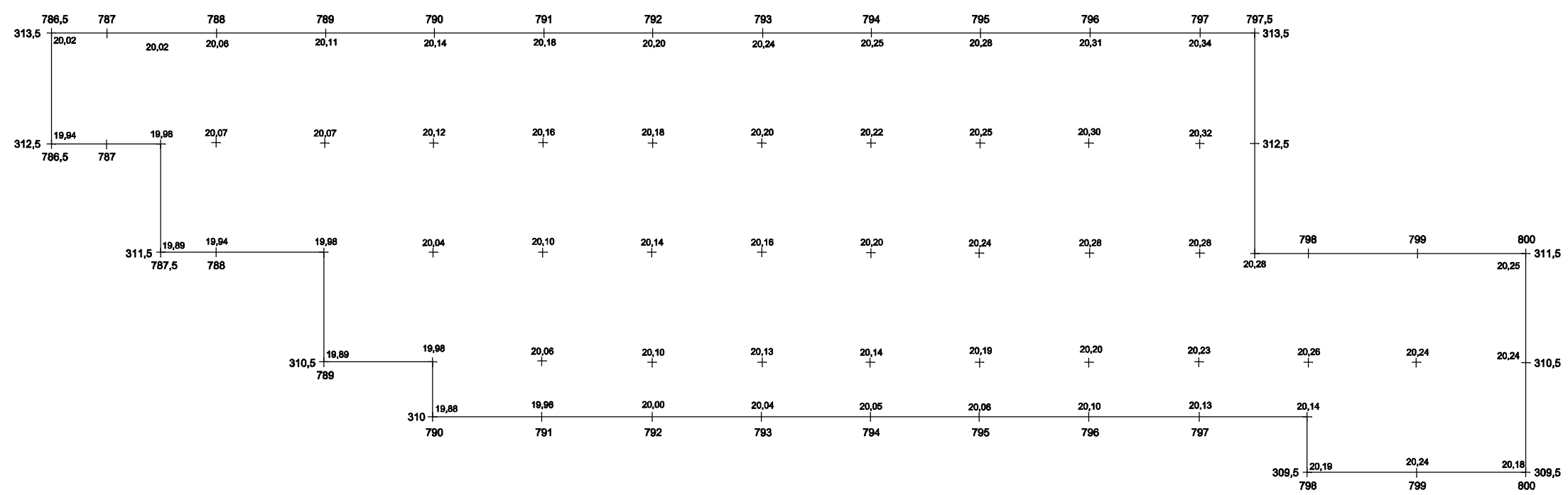
Mk 1:25

TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO
ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
HELSINKI

Kartta 4

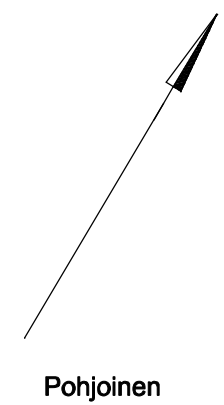
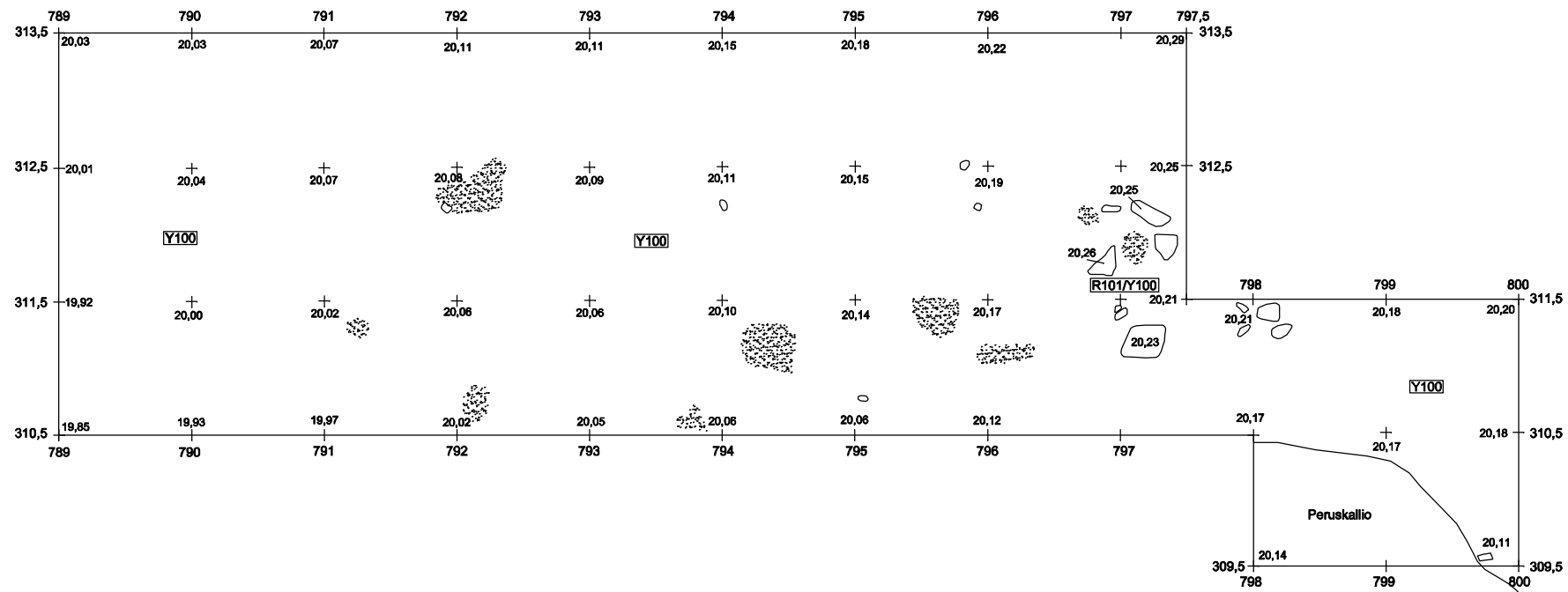
Pohjoinen

2 m

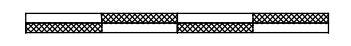
<p>Vantaa Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>ALUE 1C Pintavaaitus Mk 1:50</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto & Hanna Kelola 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 5</p>

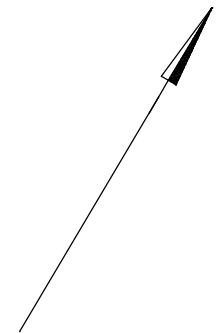
Pohjoinen

- R101 Kiviäita
- Y100 Pintamulta
- Laasti
- Kivi

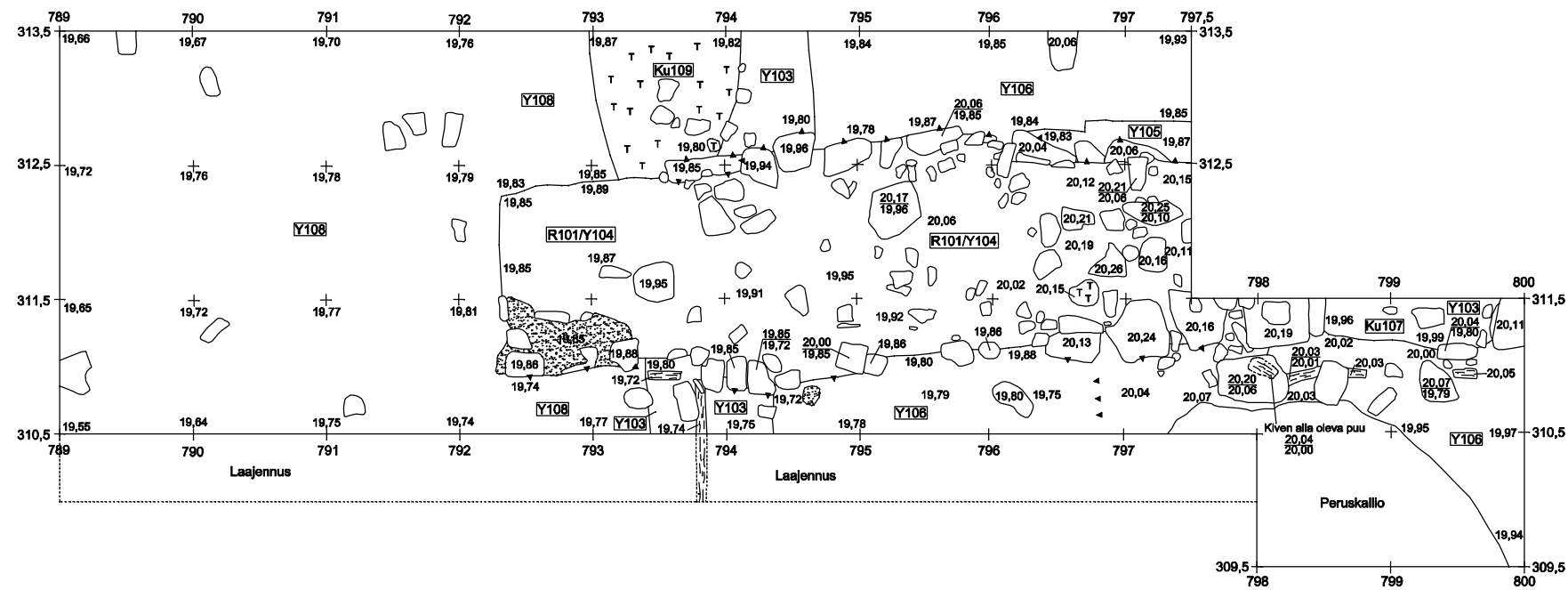
2 m

<p>Vantaa Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>ALUE 1C Dokumentointitaso 1 Y100, R101 Mk 1:50</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 6</p>

Pohjoinen

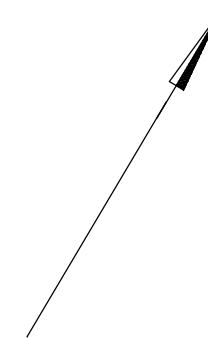

- R101 Kivaita
- Y103 Mullasekainen hiekka
- Y104 R101:n kuuluva savasekainen hiekka
- Y106 Laasti
- Y108 Laasti alueen länsiosassa
- Ku107 Kuoppa R101 itäpäässä
- Ku109 Kuoppa, tiilimurskaa
- Laasti
- Tiilimurska
- Kivi
- Puu
- Jyrkkä reuna

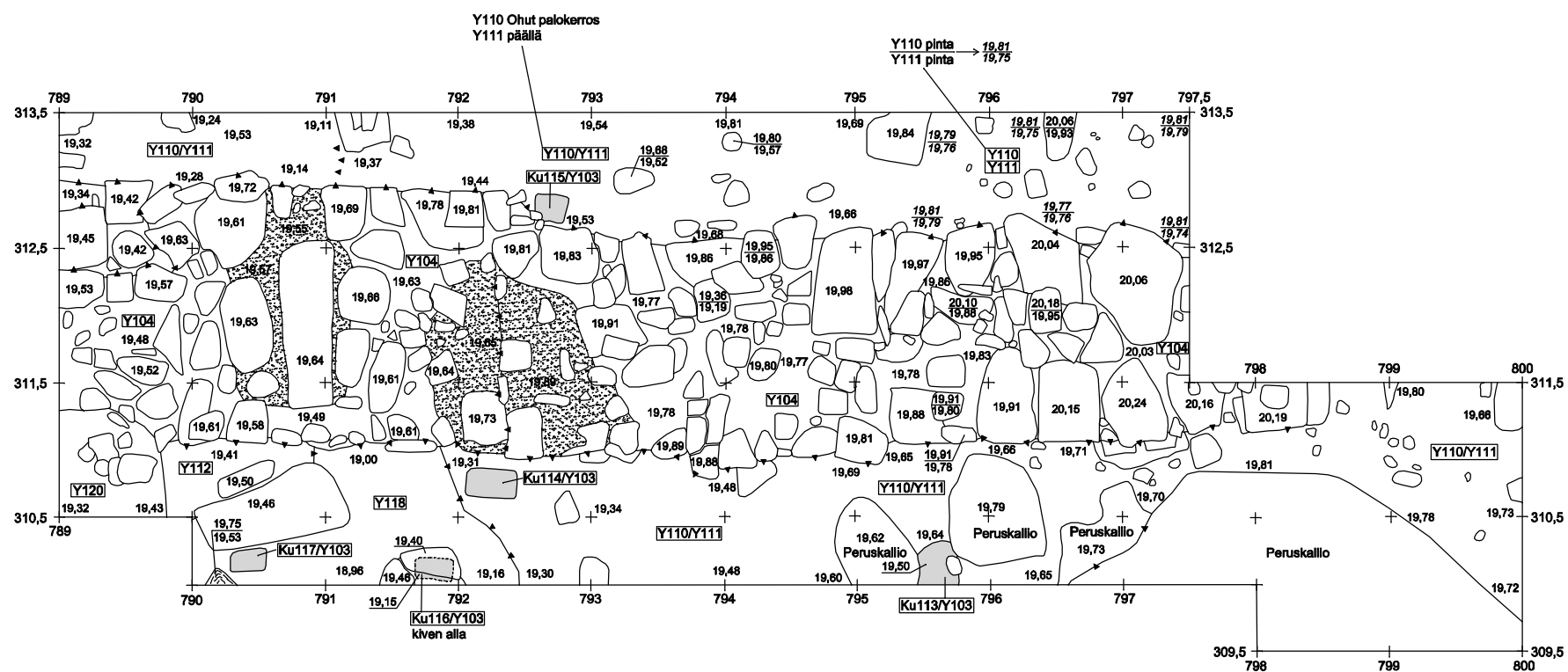
2 m

<p>Vantaa Pyhän Laurin kirkko</p> <p>Kalle Luoto 2007</p>	<p>ALUE 1C Dokumentointitaso 2 R101, Y103-104, Y106, Y108, Ku107, Ku109 Mk 1:50</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI</p> <p>Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI</p> <p>Kartta 7</p>

Pohjoinen

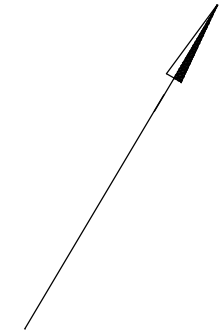

- R101 Kiviaita
- Y103 Mullansekainen hiekka
- Y104 R101:n kuuluva savensekainen hiekka
- Y110 Palokeros
- Y111 Ruskea hiekka
- Y112 Hiekkalinssi Y103:ssa
- Y120 Sekoitunut maa
- Ku113-117 Lastenhautoja
- Laasti
- Kivi
- Puupaalu
- Jyrkkä reuna

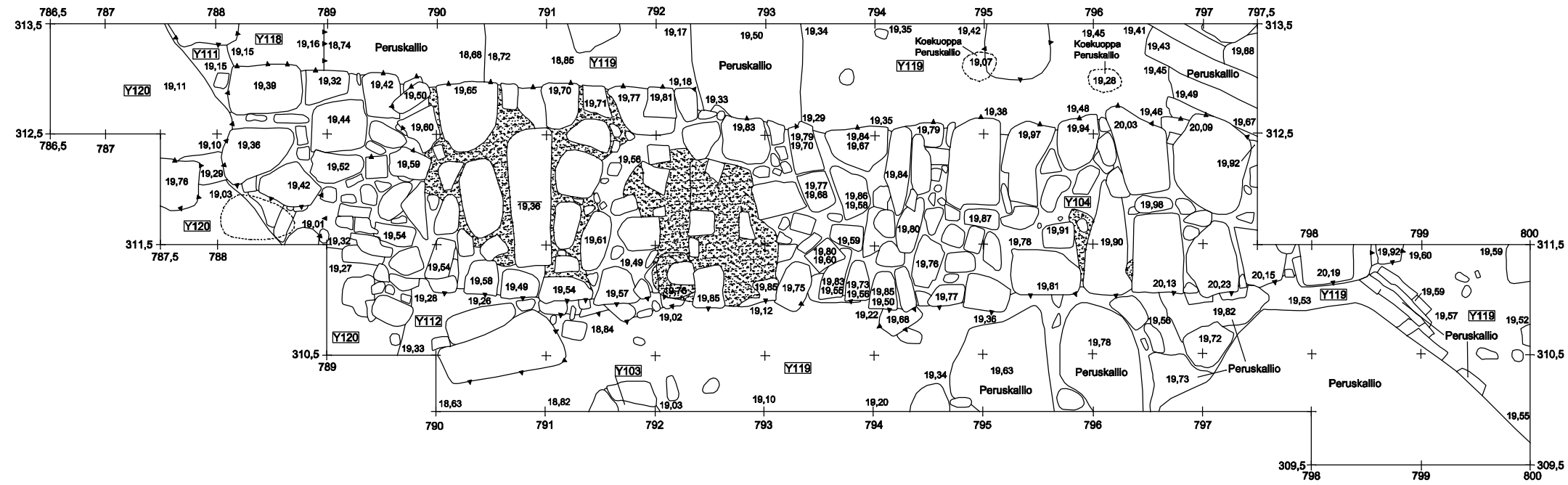
2 m

<p>Vantaa Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>ALUE 1C Dokumentointitaso 3 R101, Y103-104, Y110-112, Y120 Ku113-117 Mk 1:50</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 8</p>

Pohjoinen

- R101 Kiviaita
- Y103 Mullansekainen hiekka
- Y104 R101:n kuuluva savensekainen hiekka
- Y111 Ruskea hiekka
- Y112 Hiekkalinssi Y103:ssa
- Y118 Hamaa hiesu
- Y119 Pohjamaa
- Y120 Sekoitunut maa
- Laasti
- Kivi
- Jyrkkä reuna

2 m

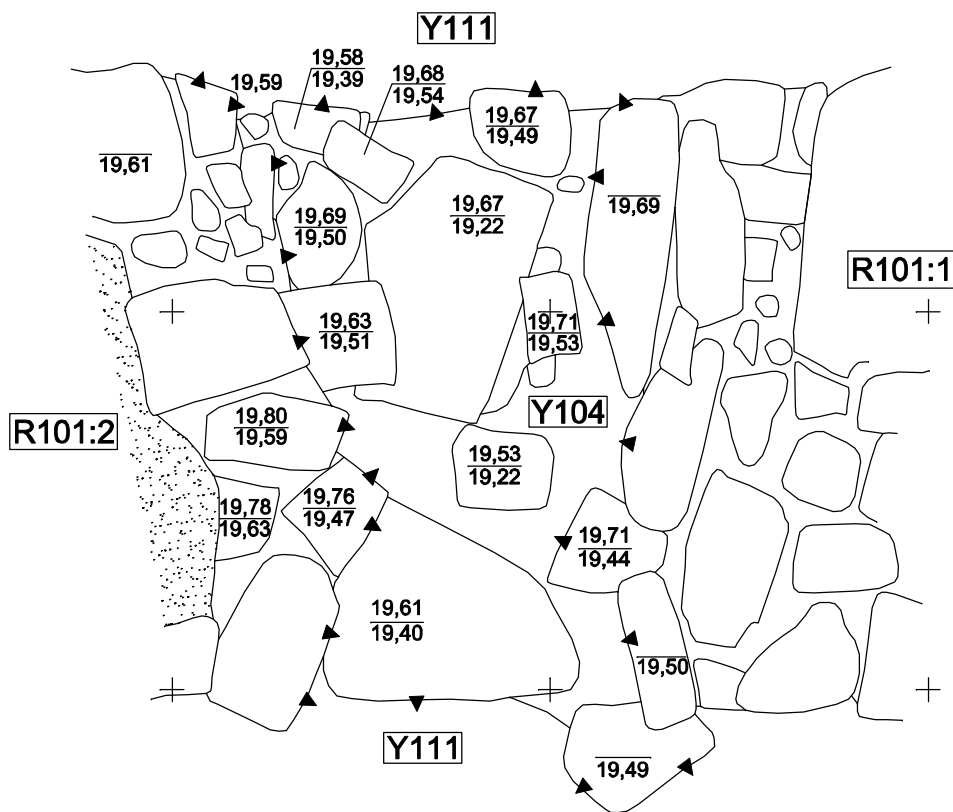

<p>VANTAA Pyhän Laurin kirkko</p> <p>Kalle Luoto 2007</p>	<p>ALUE 1C Dokumentointitaso 4 R101, Y103-104, Y111-112, Y118-120</p> <p>Mk 1:50</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI</p> <p>Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI</p> <p>Kartta 9</p>

313,5 793 794 795 313,5

Pohjoinen

310 793 794 795 310

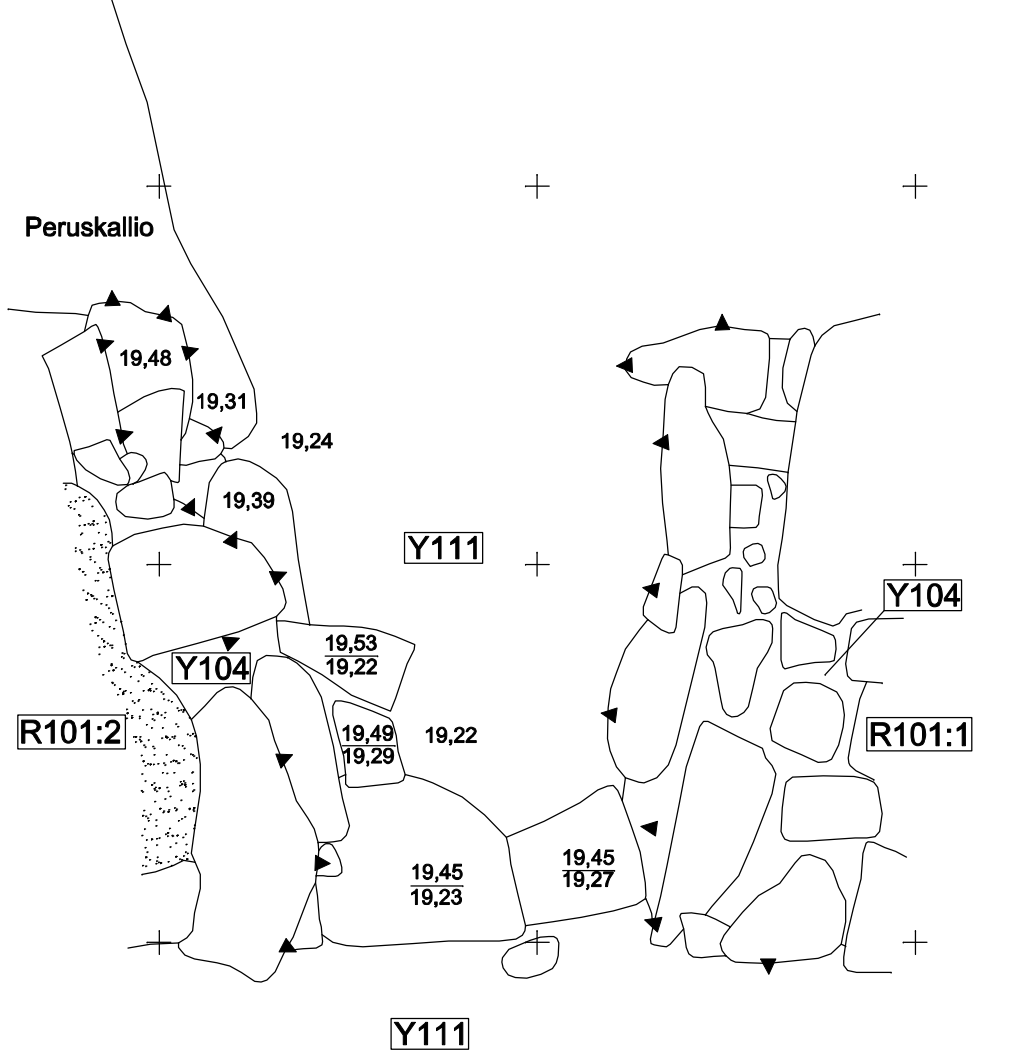
1 m

- R101 Kiviaita
- Y104 R101:n kuuluva savensekainen hiekka
- Y111 Ruskea hiekka
- Laasti
- ▼▼▼ Jyrkkä reuna

<p>VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>Alue 1C R101 purku - välitaso 1 R101:1-2, Y104, Y111 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 10</p>

313,5 793 794 795 313,5

310 793 794 795 310

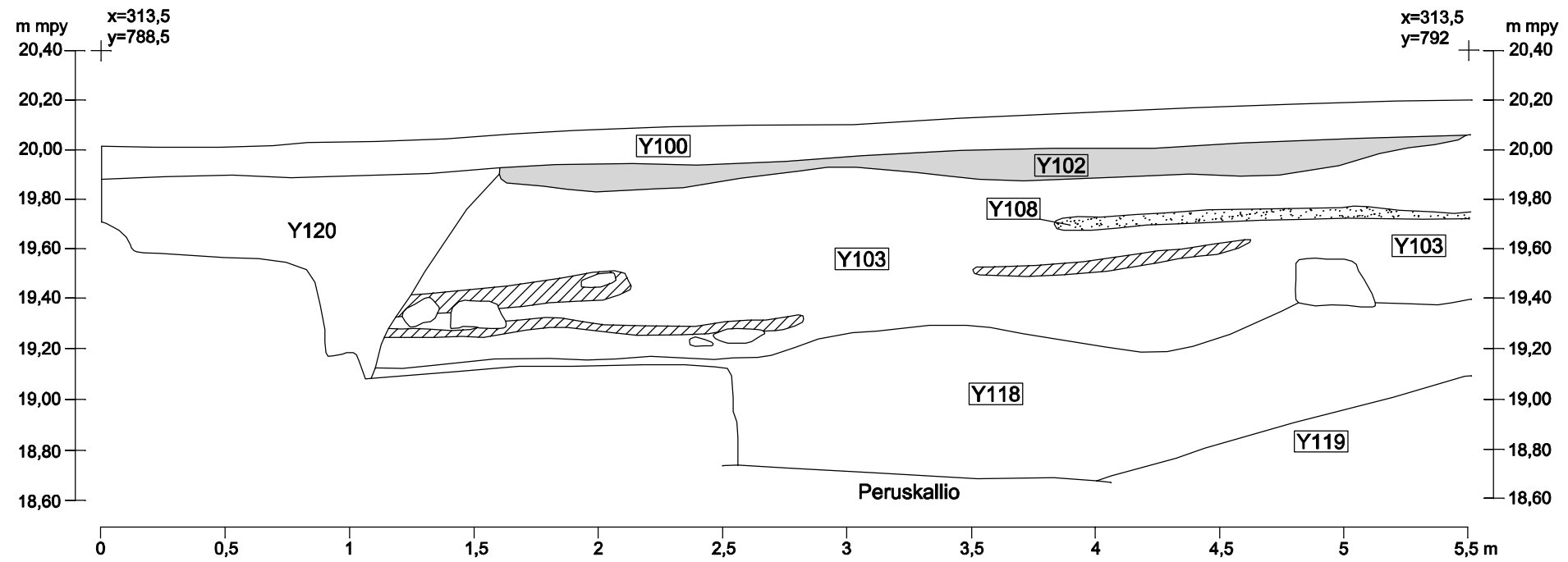
1 m

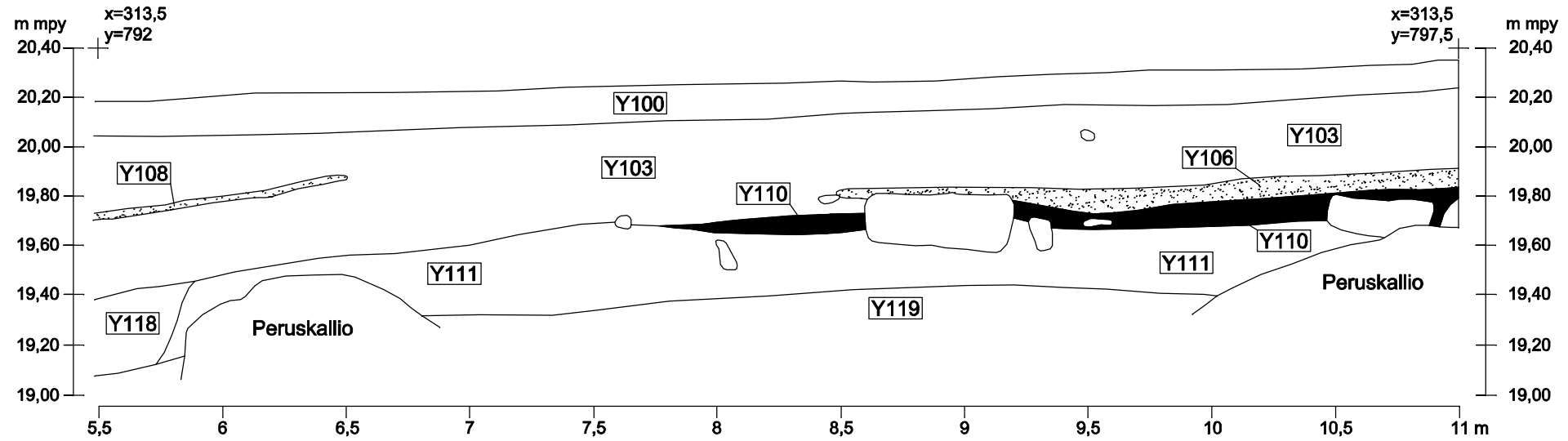
- R101 Kiviaita
- Y104 R101:n kuuluva savensekainen hiekka
- Y111 Ruskea hiekka
- Laasti
- ▼▼▼ Jyrkkä reuna

<p>VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>Alue 1C R101 purku - välitaso 2 R101, Y104, Y111 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI</p> <p>Kartta 11</p>

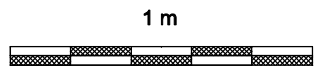
Alue 1C N-profiili

Alue 1C N-profiili

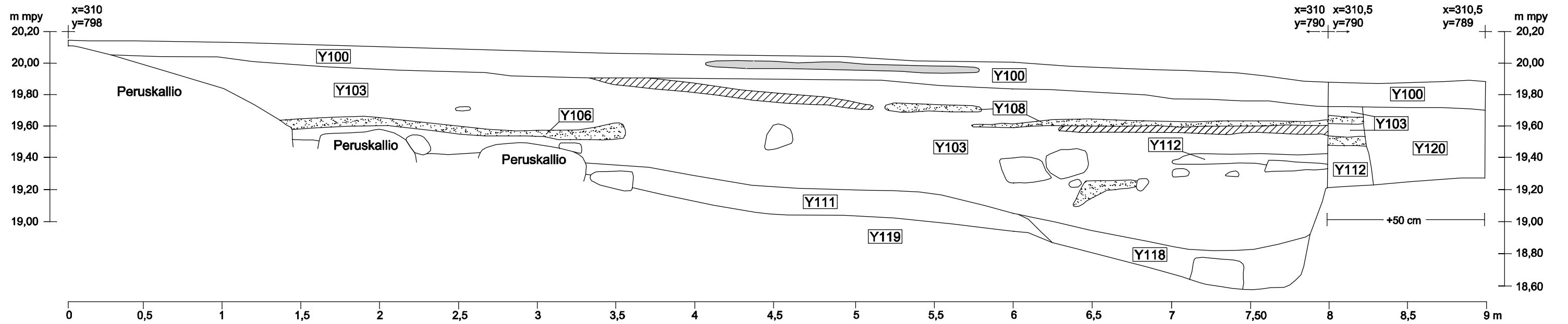

- Y100 Pintamulta
- Y102 Savi
- Y103 Mullansekainen hiekka
- Y106 Laasti
- Y108 Laasti, alueen länsiosa
- Y110 Palokerros
- Y111 Ruskea hiekka
- Y118 Harmaa hiesu
- Y119 Pohjamaa
- Y120 Sekoittunut maa
- Laasti
- Hiekkalinssi
- Savilinssi (Y102)
- Kivi

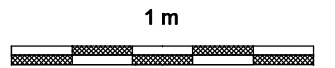
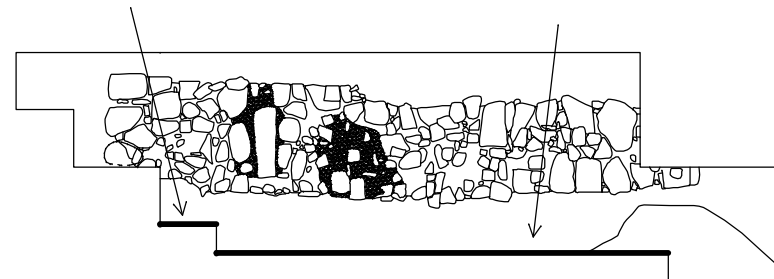

<p>VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>Alue 1C N-profiili Y100, Y102-103, Y105, Y110-111, Y118-120 Mk 1:25</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI</p>
<p>Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>Kartta 12</p>

Alue 1C - S-profiili

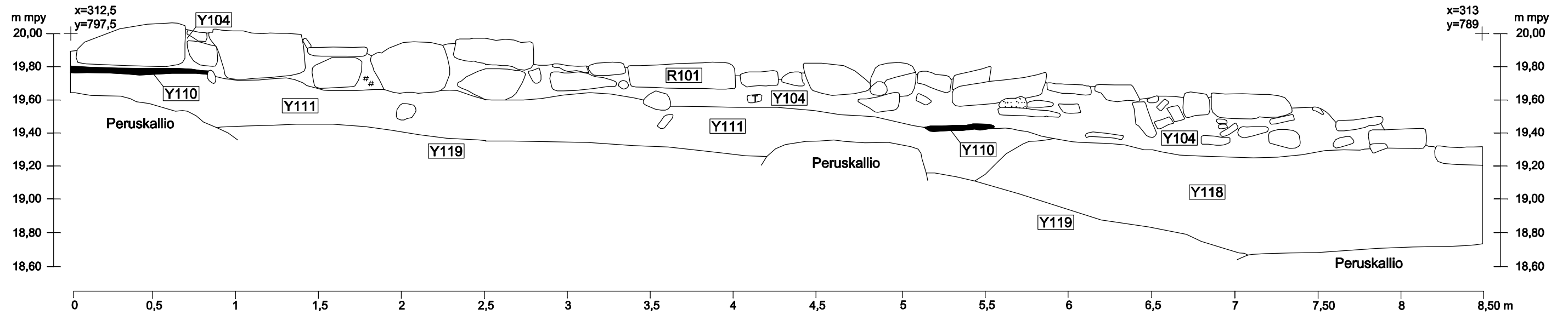

- Y100 Pintamulta
- Y103 Mullansekainen hiekka
- Y106 Laasti
- Y108 Laasti alueen länsiosassa
- Y111 Ruskea hiekka
- Y112 Hiekkalinssi Y103:ssa
- Y118 Harmaa hiesu
- Y119 Pohjamaa
- Y120 Sekoittunut maa
- Laastilinssi
- Hiekkalinssi
- Savilinssi
- Kivi

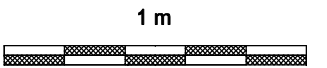
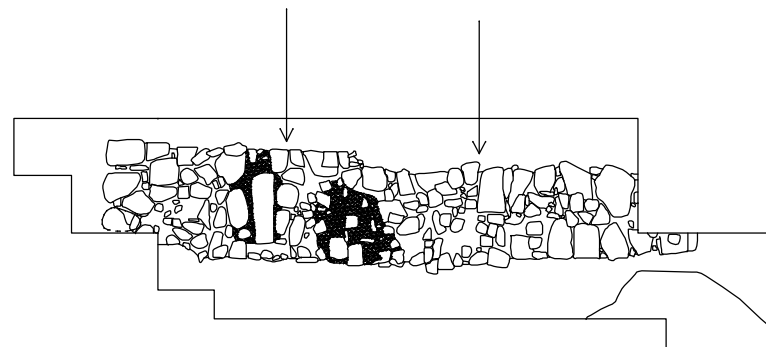

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 1C S-profiili Y100, Y103, Y111-112, Y118-120 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	Kartta 13

R101 N-profiili

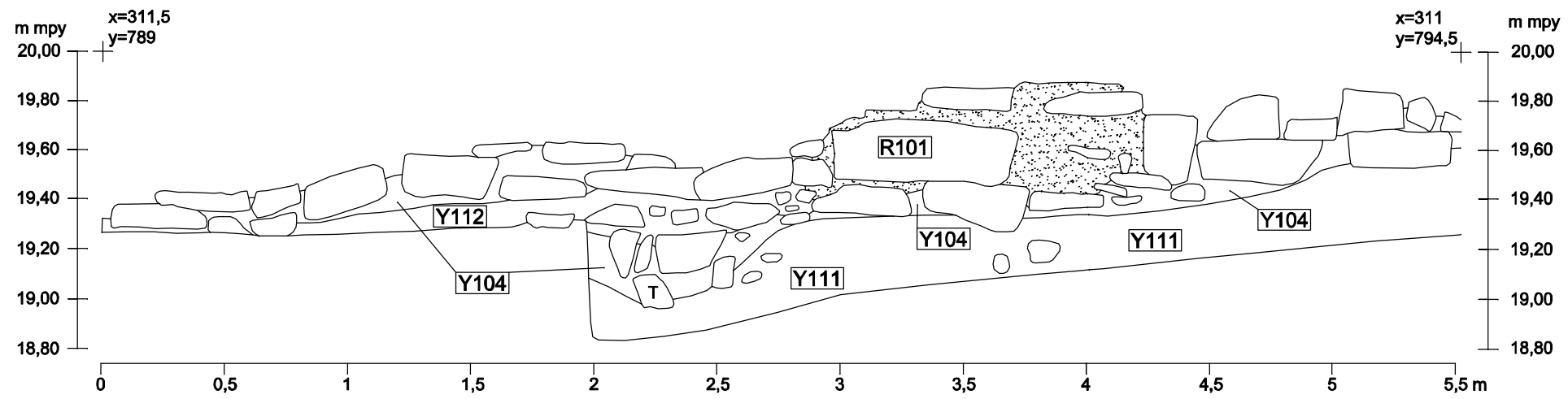

- R101 Kivialta
- Y104 R101:n kuuluva savensekainen hiekka
- Y110 Palokerros
- Y111 Ruskea hiekka
- Y118 Harmaa hiesu
- Y119 Pohjamaa
- Laasti
- Tiili
- Hiili
- Kivi

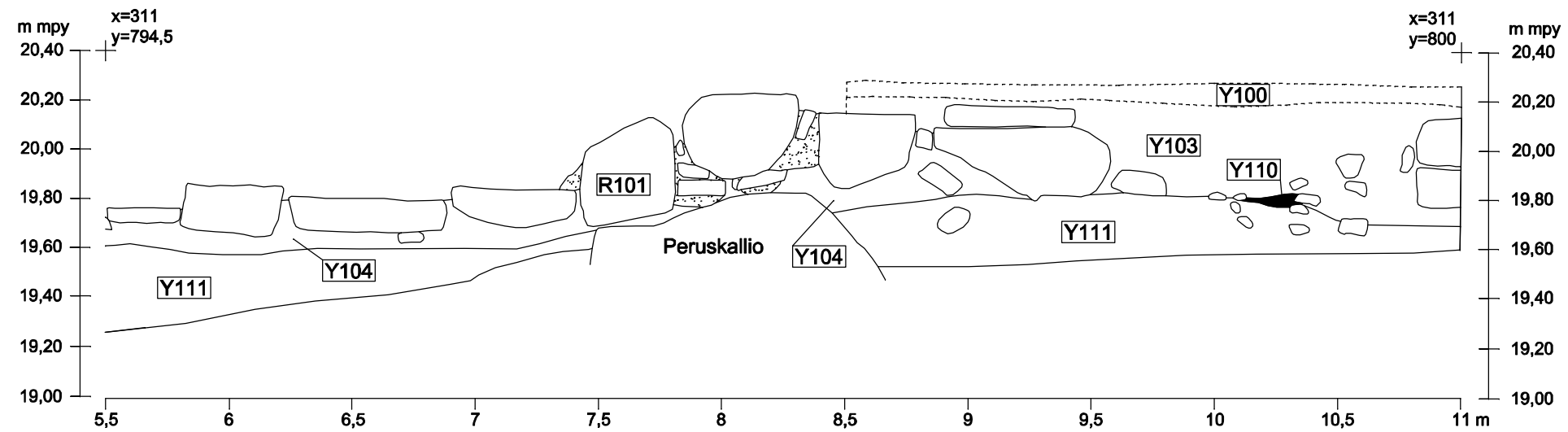

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 1C R101 N-profiili R101, Y104, Y110-111, Y118-119 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 14

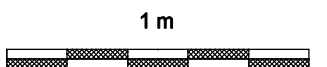
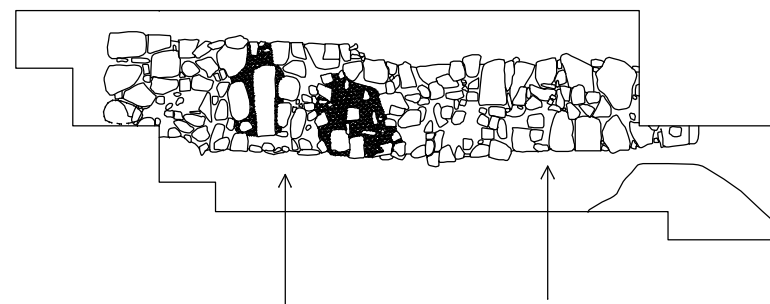
R101 S-profiili

R101 S-profiili

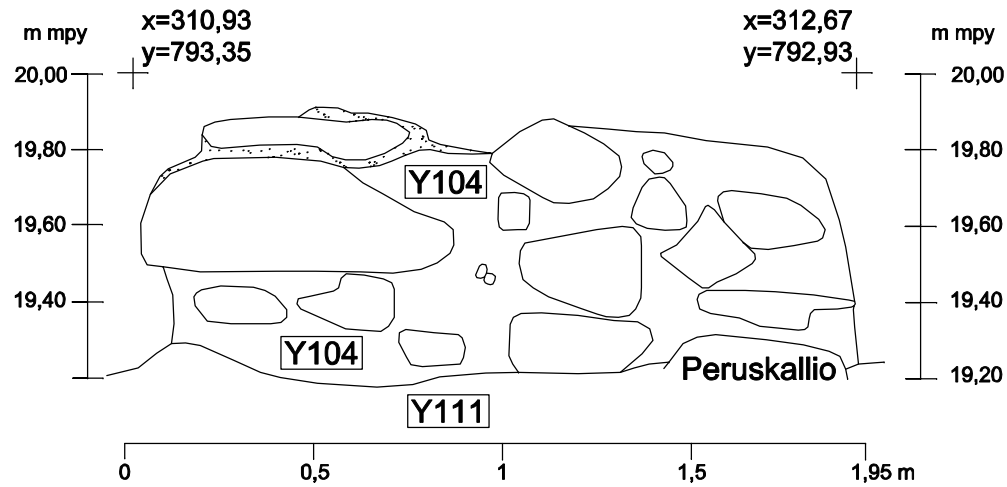

- R101 Kivaita
- Y100 Pintamulta
- Y103 Mullansekainen hiekka
- Y104 R101:n kuuluva savensekainen hiekka
- Y110 Palokerros
- Y111 Ruskea hiekka
- Y112 Hiekkalinssi Y103:ssa
- Laasti
- Tiili
- Kivi

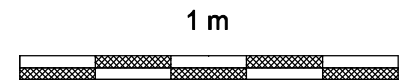
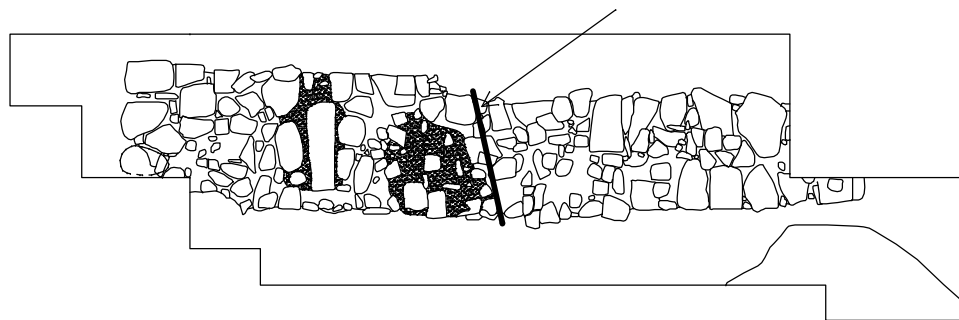
VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007 MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	Alue 1C R101 S-profiili R101, Y100, Y103-104, Y110-112 Mk 1:25
	<small>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO</small> <small>ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO</small> <small>HELSINKI</small> Kartta 15

R101 poikkileikkaus - W-profiili

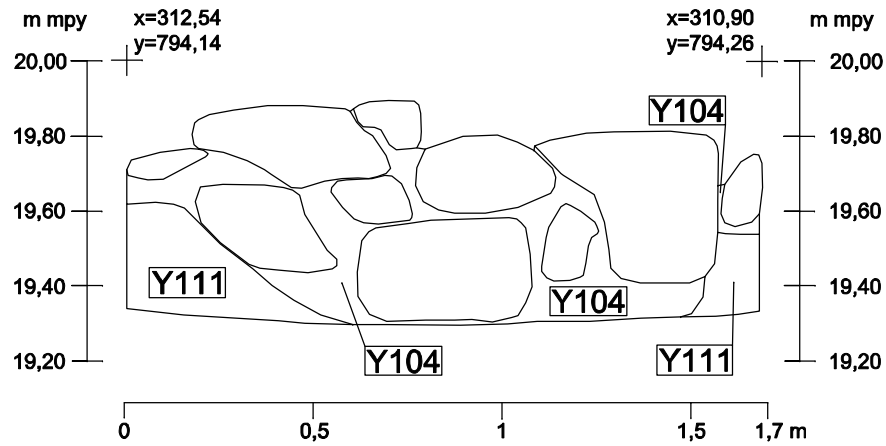
- Y104 R101:n kuuluva savensekainen hiekka
 Y111 Ruskea hiekka

 Kivi
 Laasti

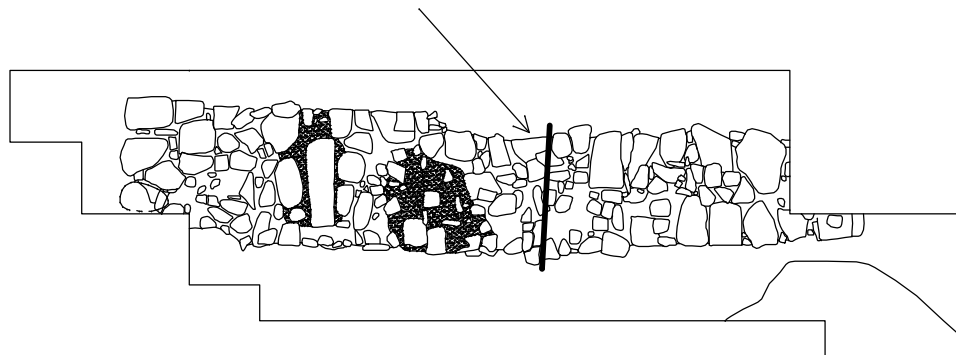

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 1C R101 poikkileikkaus - W-profiili R101, Y104, Y111 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Tiina Mikkanen 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 16

R101 poikkileikkaus - E-profiili

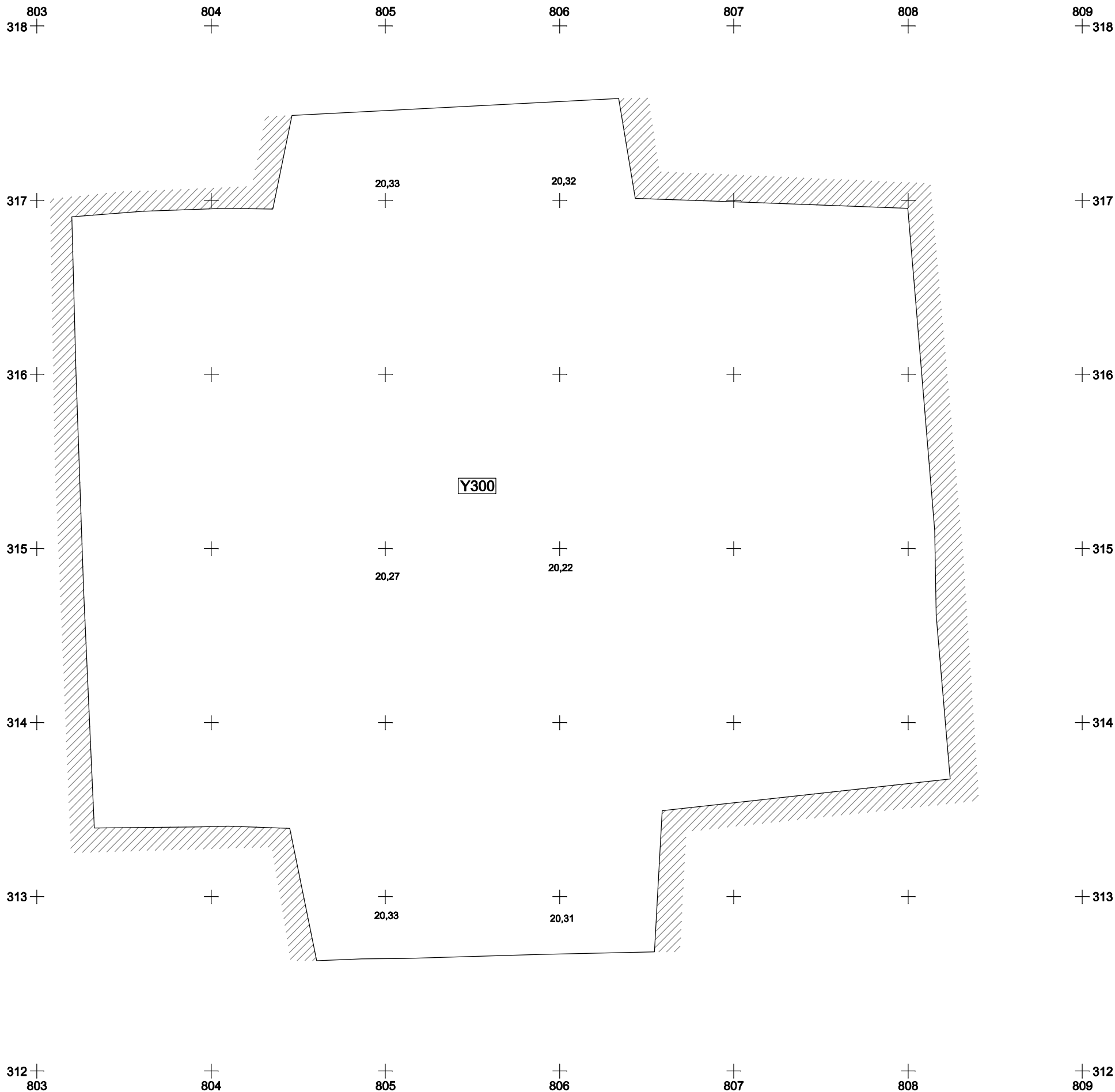
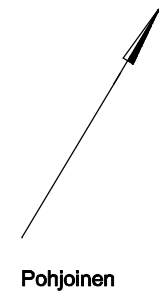
Y104 R101:n kuuluva savensekainen hiekka
Y111 Ruskea hiekka

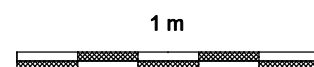
1 m

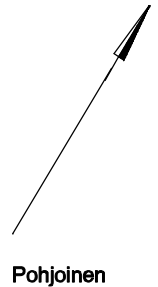
VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 1C R101 poikkileikkaus - E-profiili R101, Y104, Y111 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Tiina Mikkanen 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
	Kartta 17

Y300 Palo- ja purkukerros

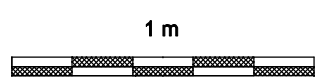
VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 3 - Kellotapuli Pintavaaitus Y300 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	Kartta 18

803 804 805 806 807 808 809
 318+ + + + + + +

312+ 313+ 314+ 315+ 316+ 317+ + + + + + +
 803 804 805 806 807 808 809

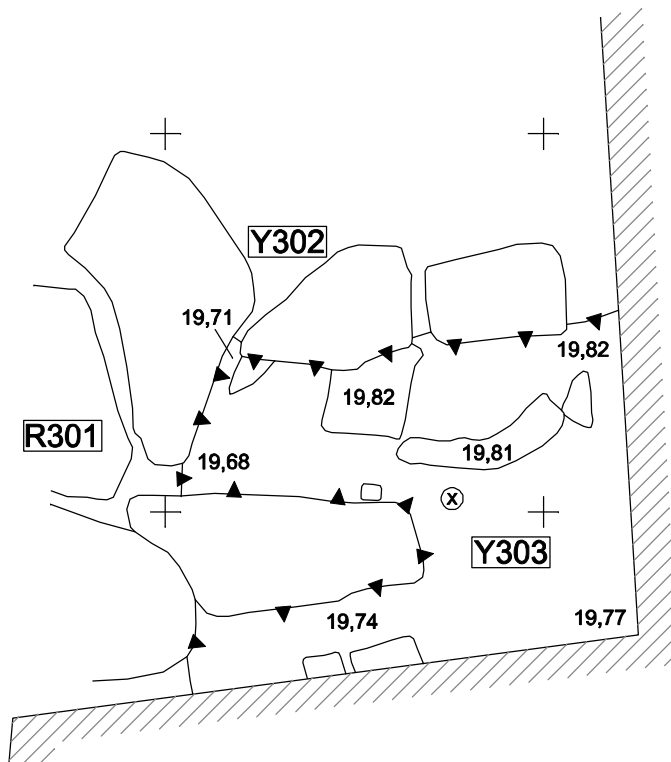

- R301 Kivilattia
- Y302 R301 välissä oleva hiekka
- ▲▲▲ Jyrkkä reuna
- Laasti
- KK Koekuoppa

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007 MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	Alue 3 - Kellotapuli Dokumentointitaso 1 R301, Y302 Mk 1:25 TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI <hr/> Kartta 19
--	--

Pohjoinen

+ 315

+ 314

+
807

+
808

+ 313
809

1 m

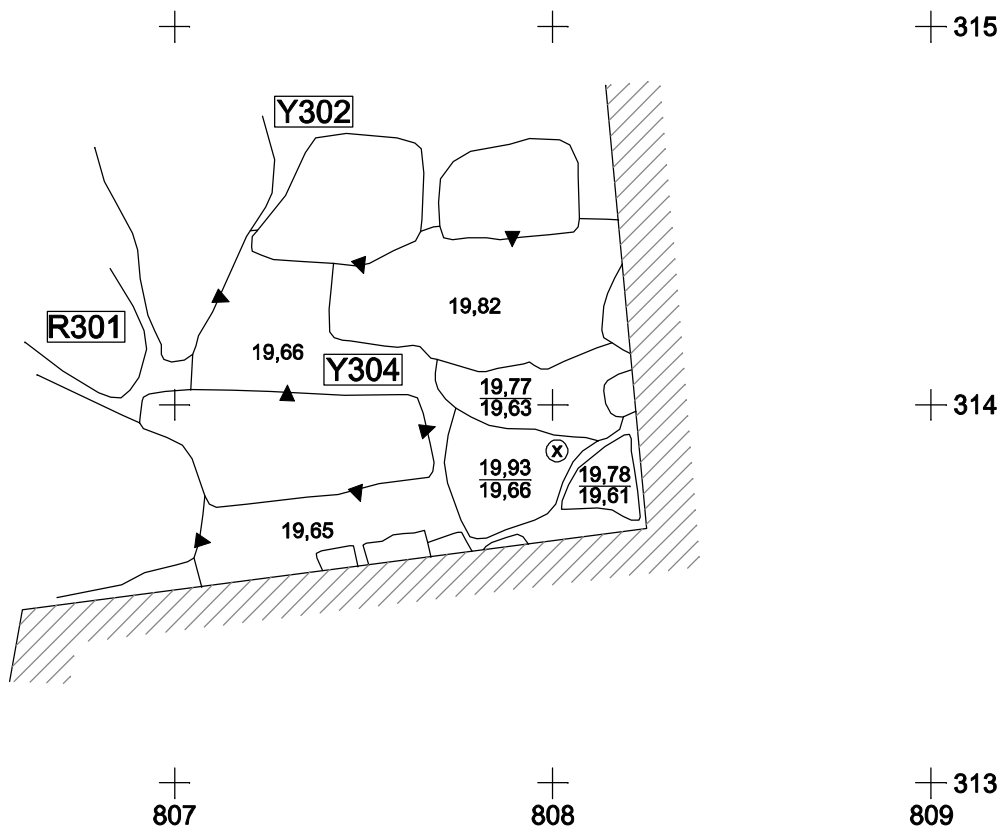

- R301 Kivilattia
- Y302 R301 välissä oleva hiekka
- Y303 Laasti
- ⊗ Laastinäyte
- ▼▼▼ Jyrkkä reuna

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 3 - Kellotapuli Koeuoppa 1 - dokumentointitaso 2 R301, Y302-303 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
	Kartta 20

Pohjoinen

1 m

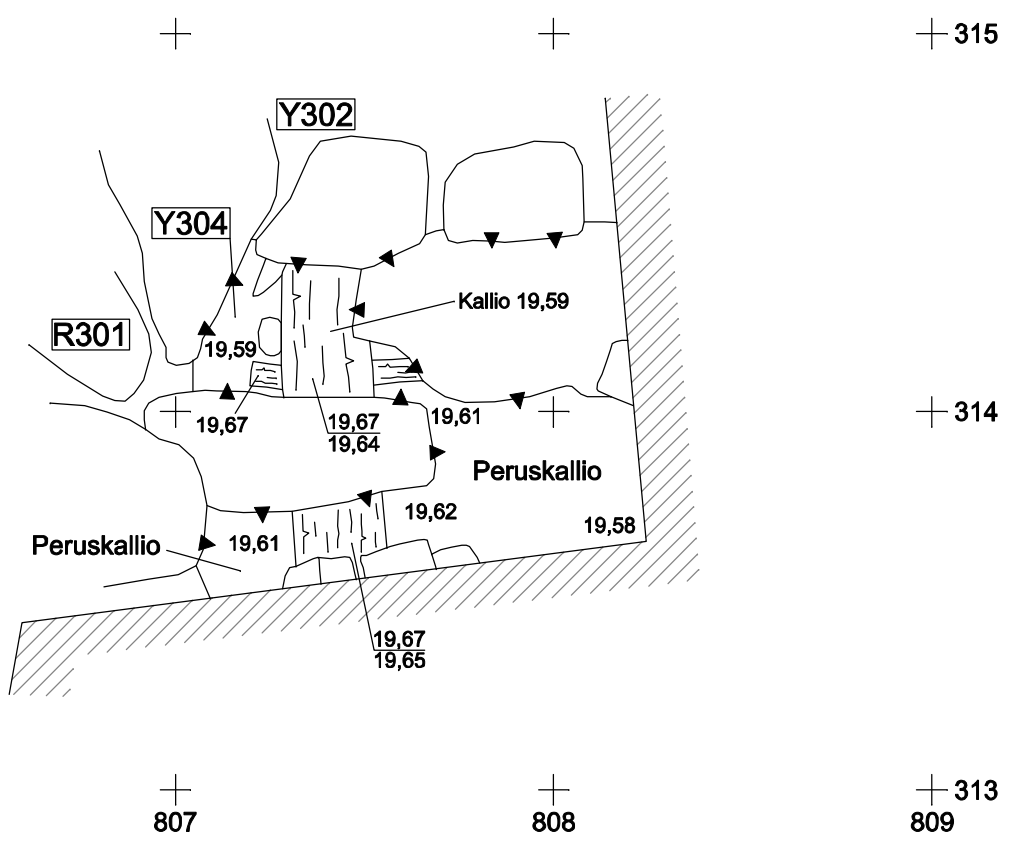

- R301 Kivilattia
- Y302 R301 välissä oleva hiekka
- Y304 Tummanharmaa hiekka
- ⊗ Maanäyte kiven alta
- ▼▼▼ Jyrkkä reuna

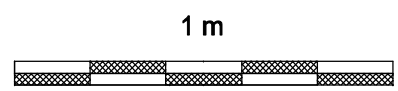
VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 3 - Kellotapuli Koekuoppa 1 - dokumentointitaso 3 R301, Y302, Y304 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
	Kartta 21

Pohjoinen

- R301 Kivilattia
- Y302 R301 välissä oleva hiekka
- Y304 Tummanharmaa hiekka
- Puu
- Jyrkkä reuna

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 3 - Kellotapuli Koekuoppa 1 - dokumentointitaso 4 R301, Y302, Y305? Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
	Kartta 22

315 +

+

+

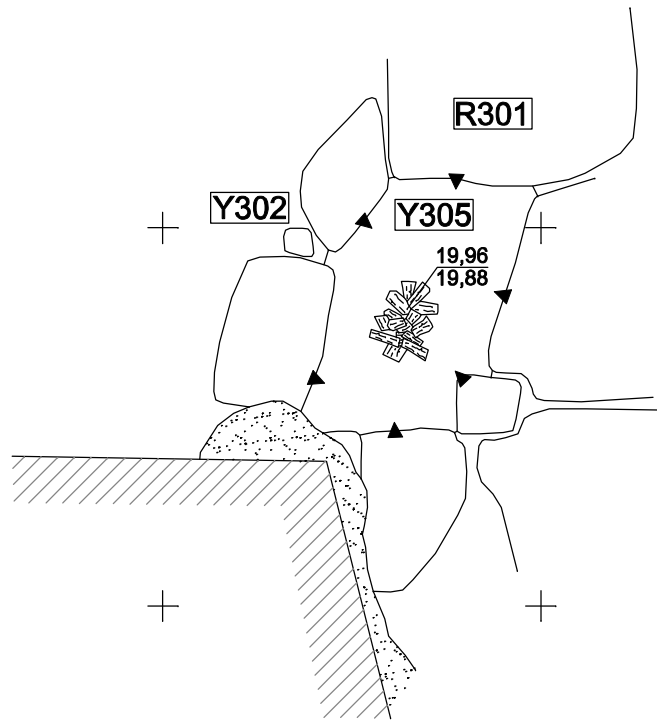

Pohjoinen

314 +

+

+

313 +

+

+

312 +
803

+

+

1 m

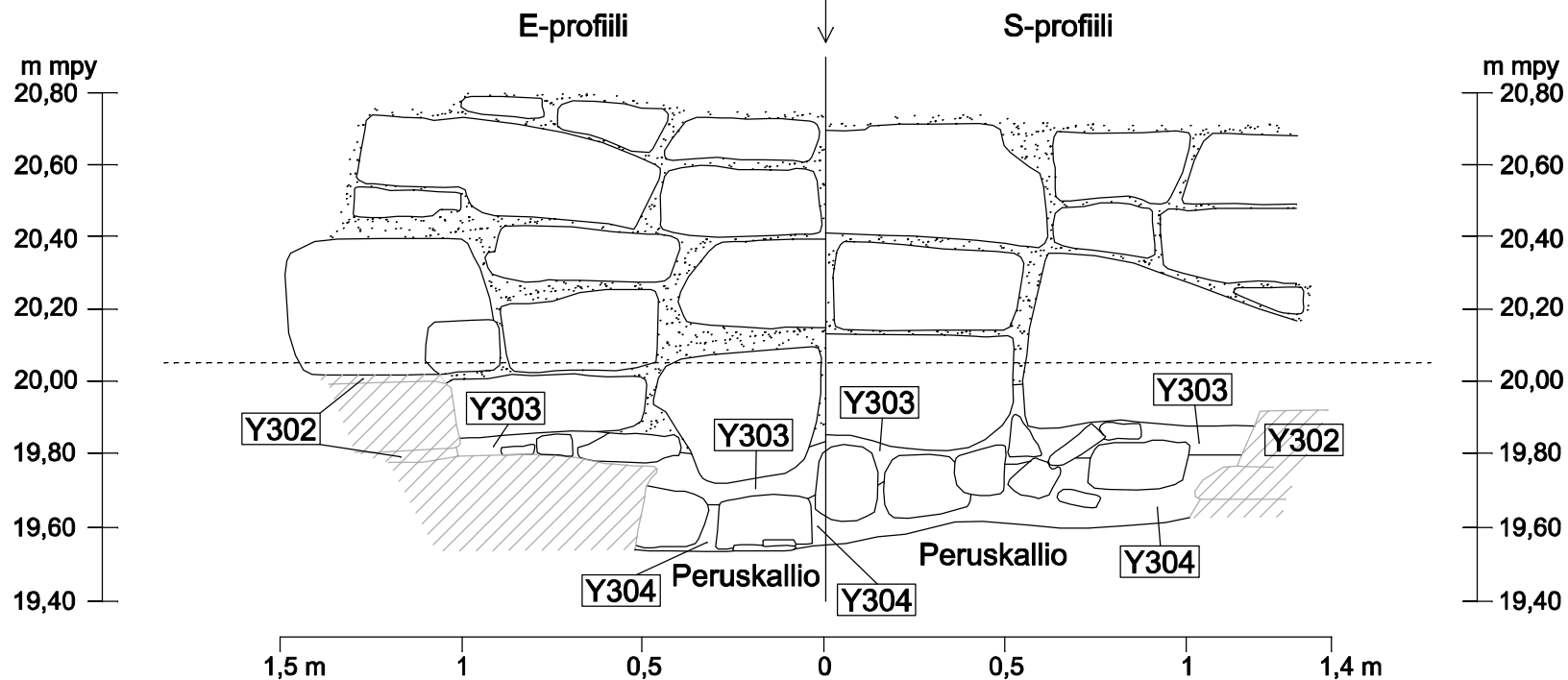

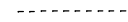

- R301 Kivilattia
- Y302 R301 välissä oleva hiekka
- Y305 Harmaa hiekka
- Puu
- ▼▼▼ Jyrkkä reuna

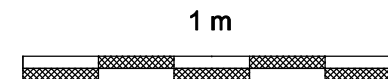
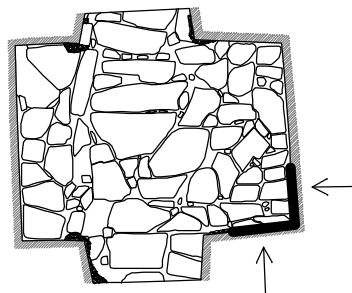
VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 3 - Kellotapuli Koekuoppa 3 - dokumentointitaso 2 R301, Y302, Y305 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
	Kartta 23

Koekuoppa 1

Tapulin SE nurkka

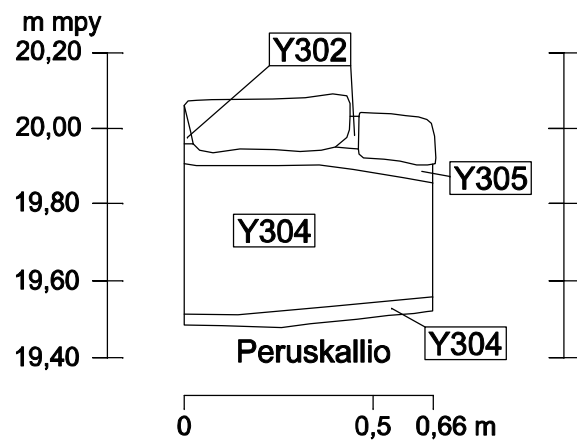
- Y302 R301 välissä oleva hiekka
- Y303 Laasti
- Y304 Tummanharmaa hiekka
- Kivi
- Laasti
- Kivilattian (R301) pinta
- Etuala, ei profiilissa

<p>VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>Alue 3 - Kellotapuli Koekuoppa 1 - S & E profiilit Y302-304 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 24</p>

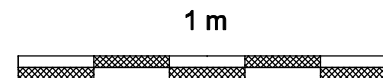
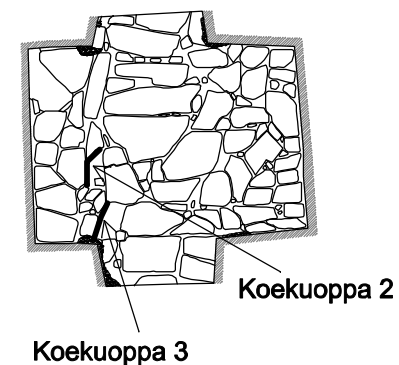
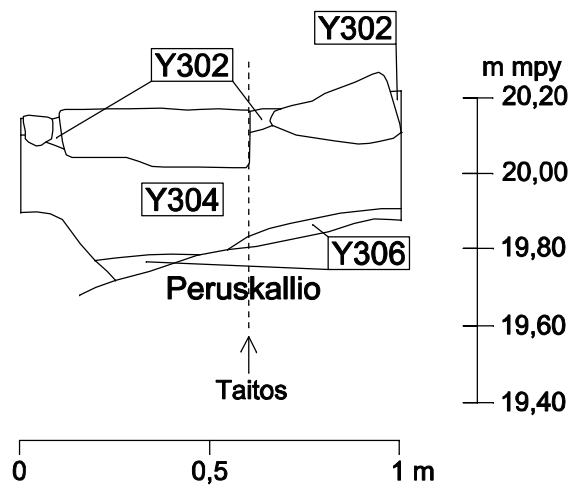
Koekuoppa 3

W-profiili

Koekuoppa 2

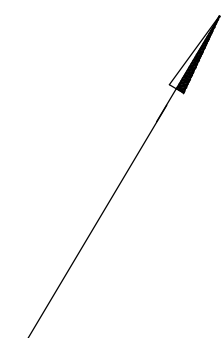
W-profiili NW-profiili

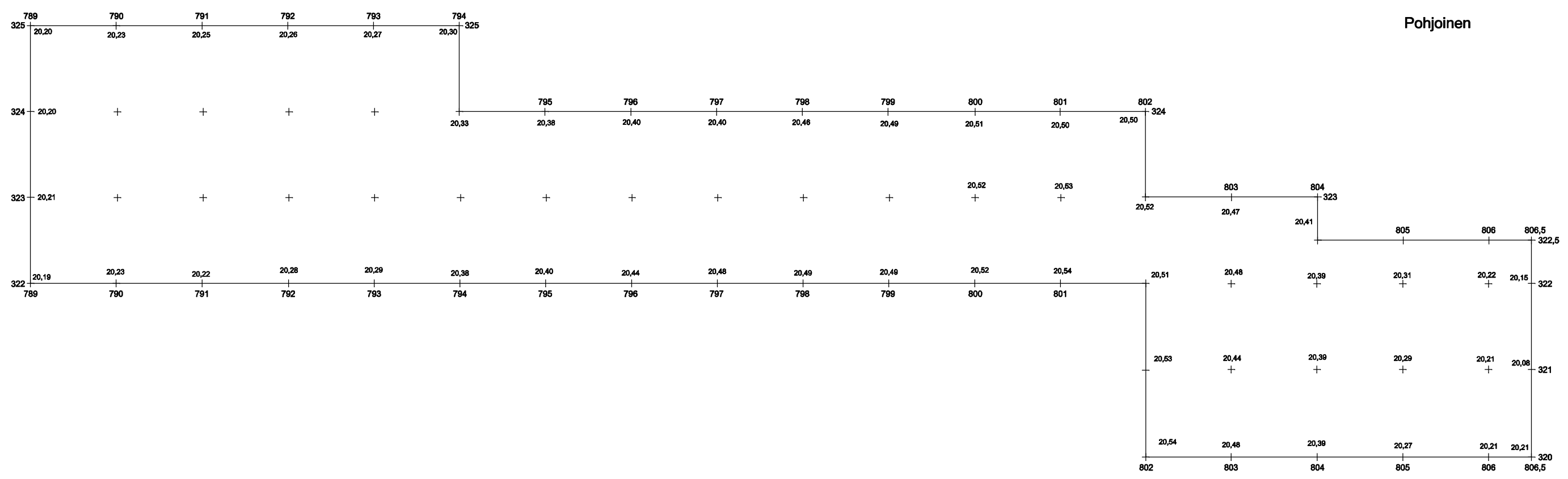
- Y302 R301 välissä oleva hiekka
- Y304 Tummanharmaa hiekka
- Y305 Harmaa hiekka
- Y306 Palokerros kallion pinnassa

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 3 - Kellotapuli Koekuoppa 2 & 3 - W-profiilit Y302, Y304-306 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
	Kartta 25

Pohjoinen

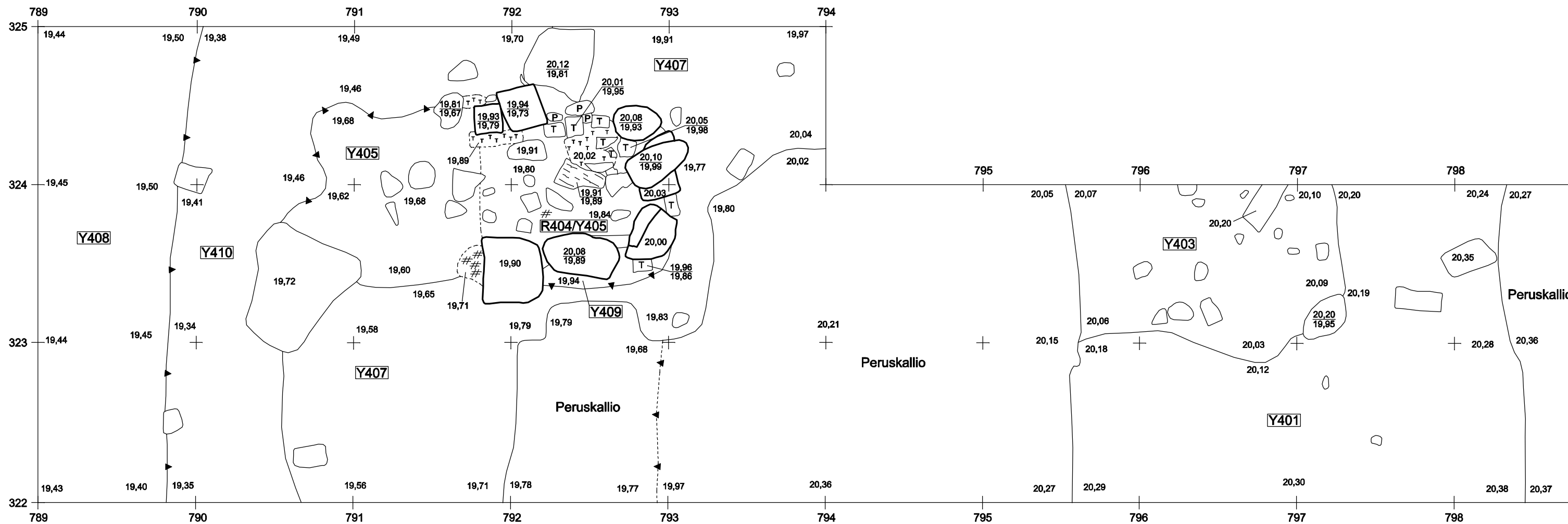

2 m

<p>Vantaa Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>ALUE 4 Pintavaaitus Mk 1:50</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puh. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 26</p>

Pohjoinen

- R404 Uuni
- Y401 Laasti
- Y403 Tiilimurskankainen täyttömaa
- Y405 R404 liittyvä nokimaa
- Y407 Ruskea hiekka
- Y408 Savi
- Y409 R404 liittyvä pikinen hiekka
- Y410 Hiekankainen savi
- ▲▲▲ Jyrkkä reuna

 Tiilimurskaa

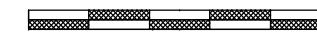
 Hilli

 Puu

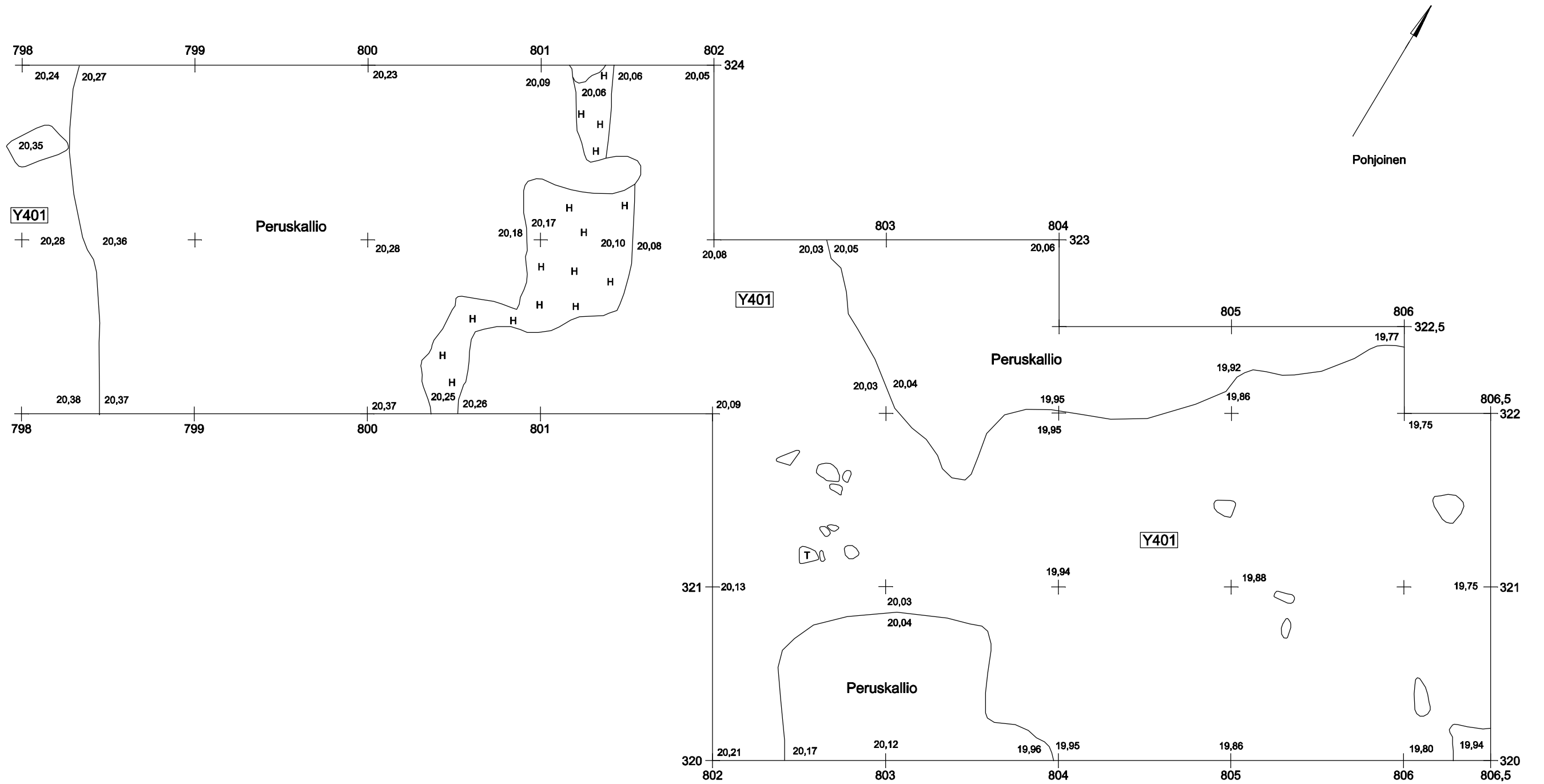
 Piki

 Tiili

1 m

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 4 - Länsi Dokumentointitaso 1 R404, Y401, Y403, Y405, Y407-410 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
	Kartta 27

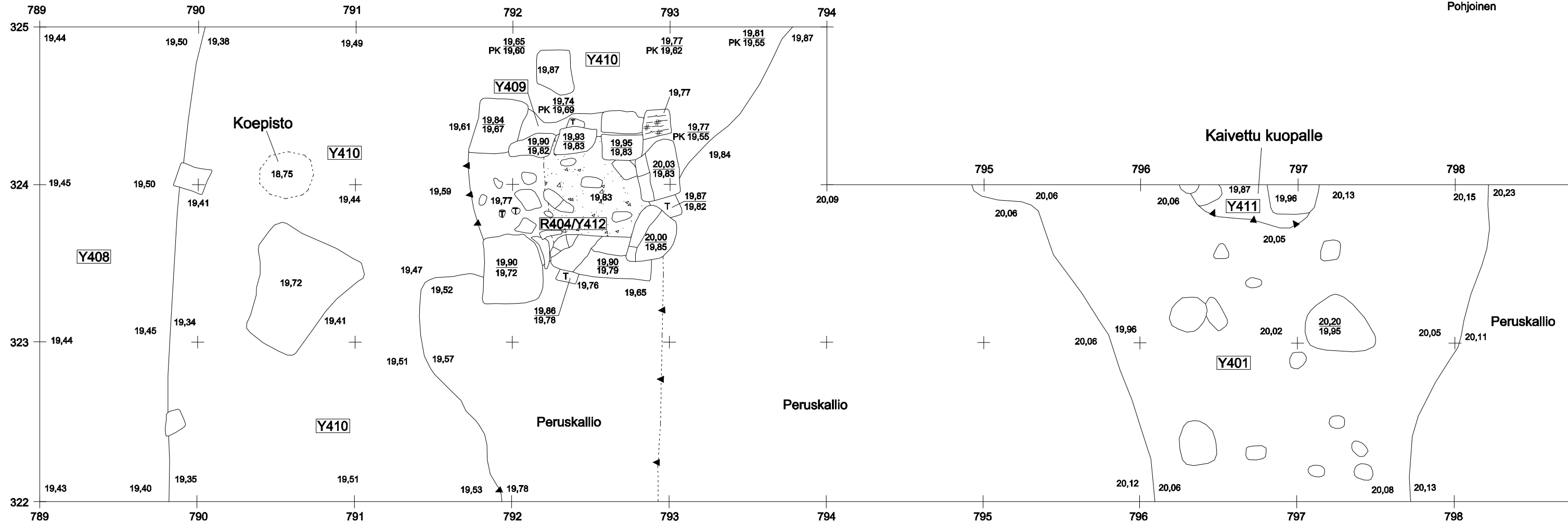
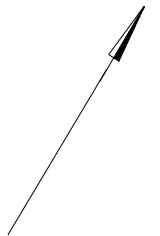
Y401 Laasti

 Ruskea hiekka (linssi Y401:ssa)

 Kivi

 Tiili

<p>VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>Alue 4 - Itä Dokumentointitaso 1 Y401 Mk 1:25</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 28</p>

- R404 Uuni
- Y401 Laasti
- Y408 Savi
- Y409 R404 liittyvä pikinen hiekka
- Y410 Hiekkansekainen savi
- Y411 Harmaanruskea hiekka
- Y412 Noen- ja tiilimurskansekainen savi

▲▲▲ Jyrkkä reuna

 Palanut savi

 Hiili

 Puu

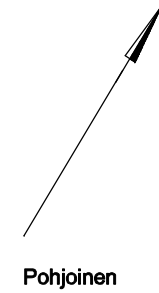
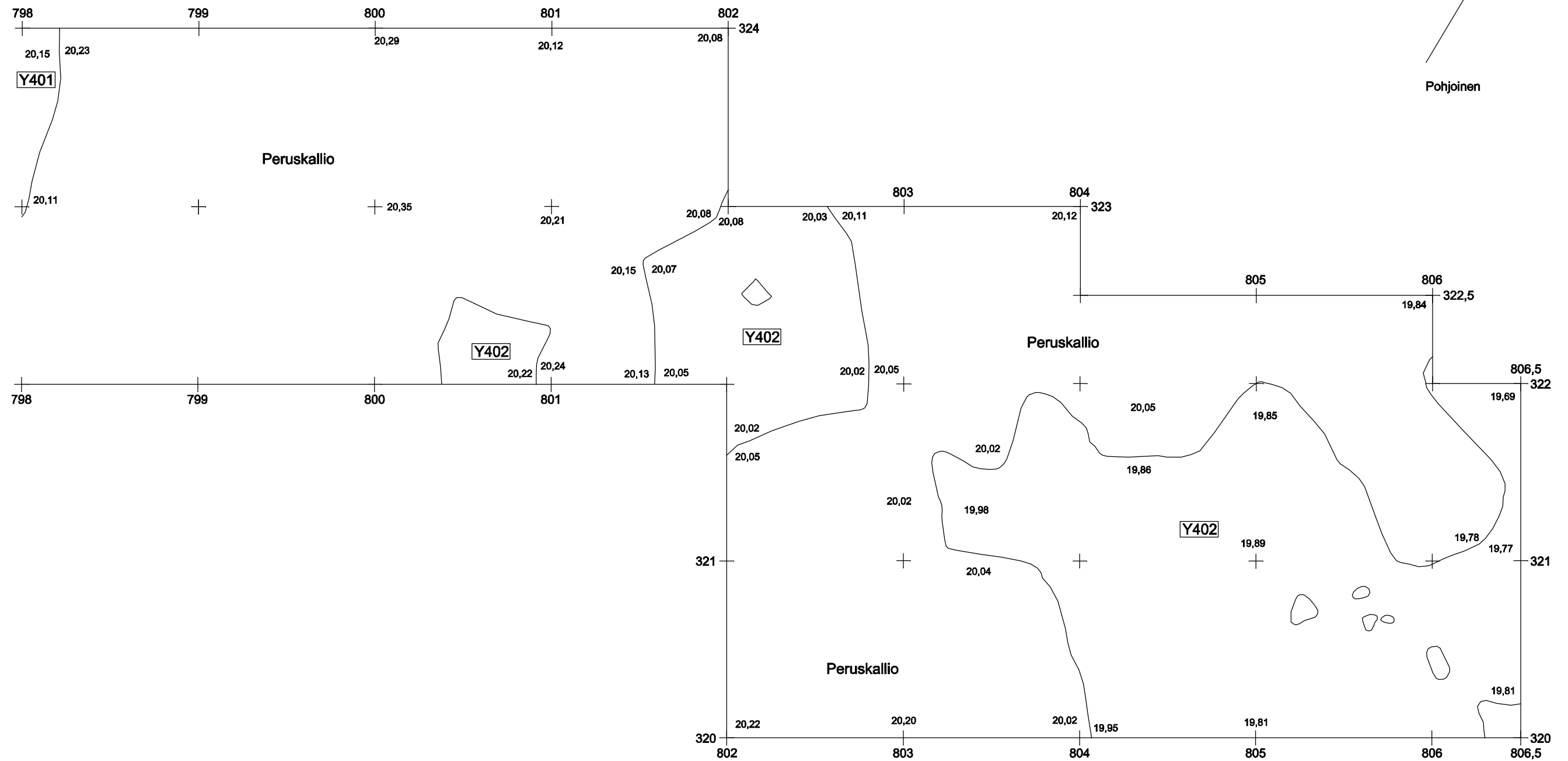
 Tiili

PK 19,60 Peruskallion korkeus

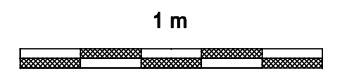
1 m

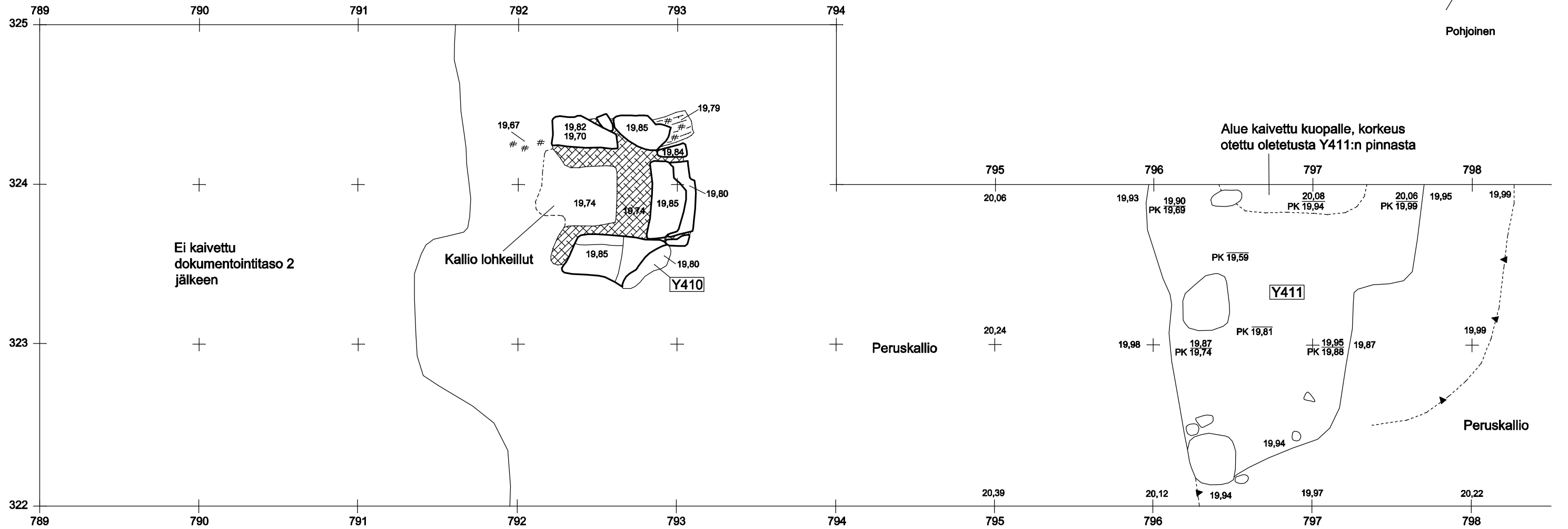
VANTAA Pyhän Laurin kirkko	Alue 4 - Länsi Dokumentointitaso 2
Kalle Luoto 2007	R404, Y401, Y408-410, Y412 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO
Andreas Koivisto 2007	ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	Kartta 29

- Y401 Laasti
- Y402 Tummanharmaa hiekka
- Kivi

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 4 - Itä Dokumentointitaso 2 Y401-402 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	Kartta 30

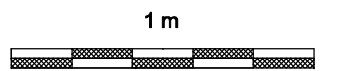
R404 Uuni
 Y409 R404 liittyvä pikinen hiekka
 Y410 Hiekansekainen savi
 Y411 Harmaanruskea hiekka

▲▲▲ Jyrkkä reuna

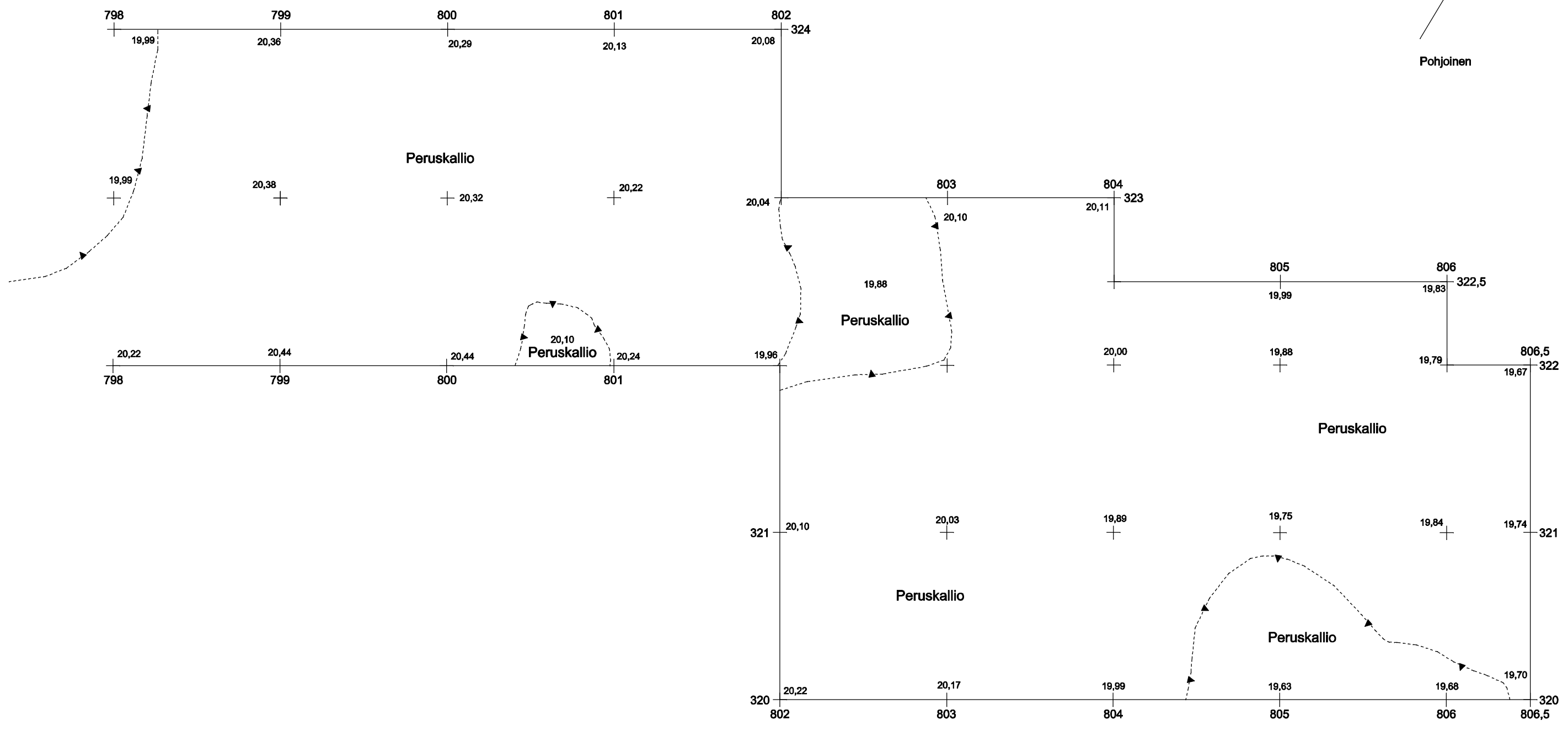
Piki

Hiili

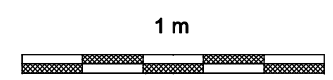
Puu

VANTAA Helsingin pitäjänkirkko Kalle Luoto 2007	Alue 4 - Länsi Dokumentointitaso 3 R404, Y409-411 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	Kartta 31

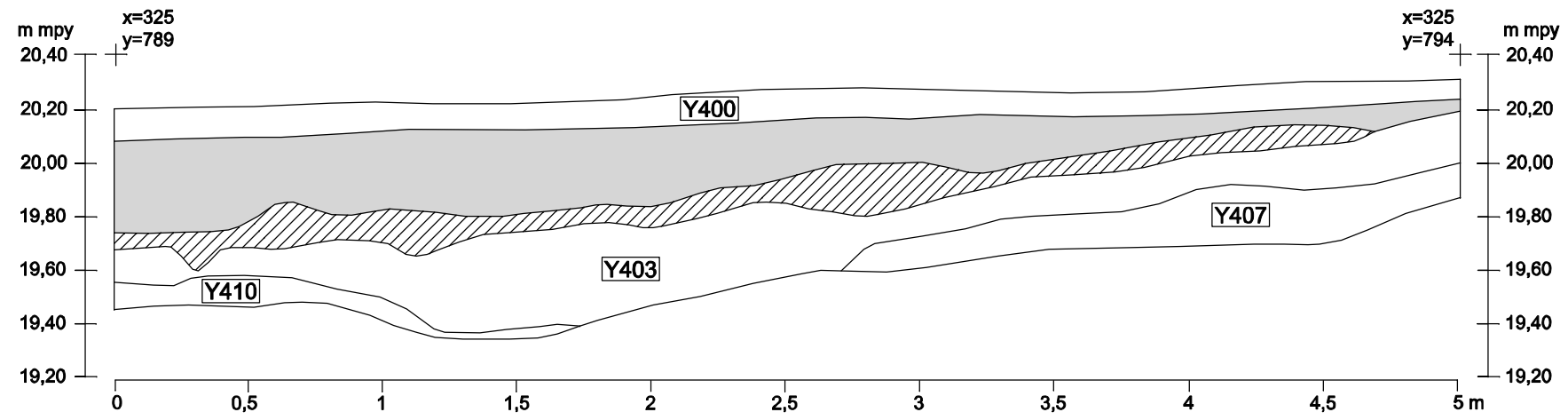

▼▼▼ Jyrkkä reuna

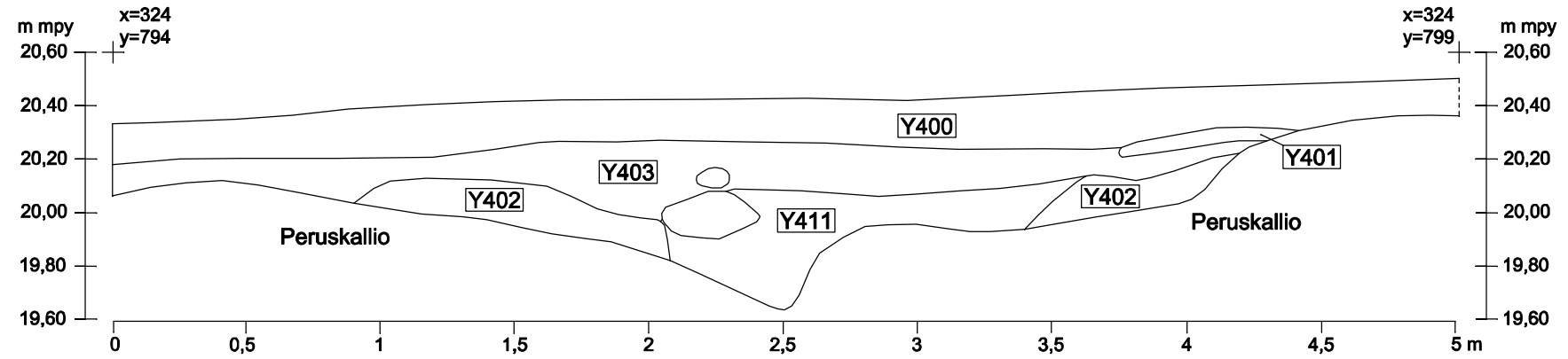

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 4 - Itä Dokumentointitaso 3 Peruskallio Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
	Kartta 32

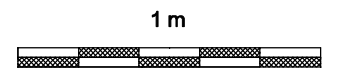
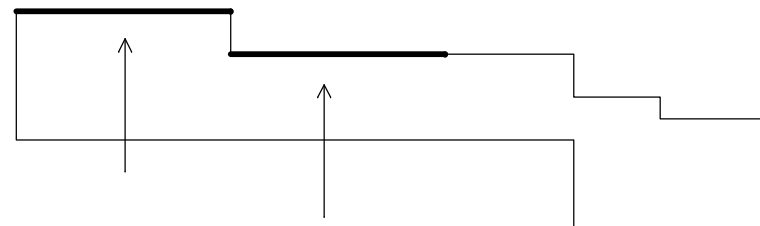
Alue 4 Länsi - N-profiili

Alue 4 Länsi - N-profiili

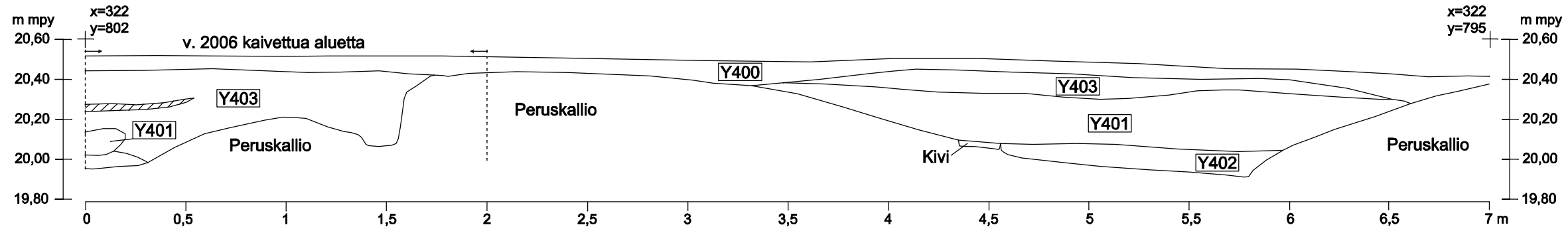

- Y400 Pintamulta
- Y401 Laasti
- Y402 Tummanharmaa hiekka
- Y403 Tiilimurskankertainen täyttömaa
- Y407 Ruskea hiekka
- Y410 Hiekanserkainen savi
- Y411 Harmaanruskea hiekka
- Savi
- Hiekkalinssi
- Kivi

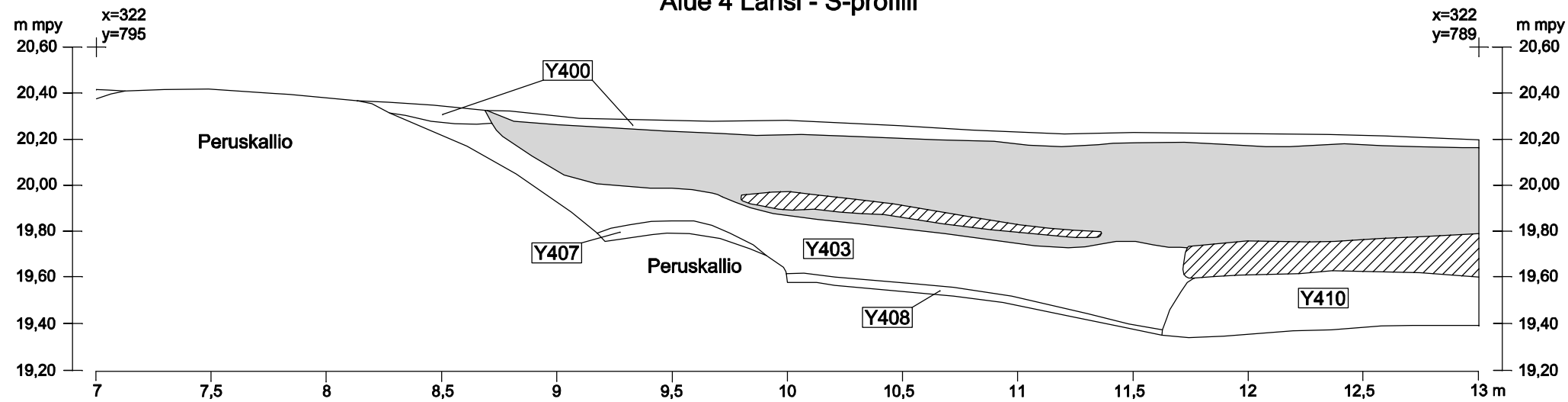

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 4 - Länsi N-profiili Y400-403, Y407, Y410-411 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Hanna Kelola 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	Kartta 33

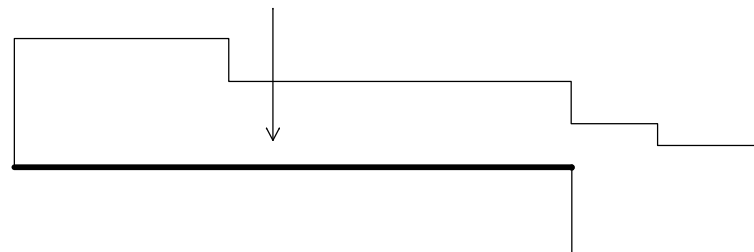
Alue 4 Länsi - S-profilii

Alue 4 Länsi - S-profilii

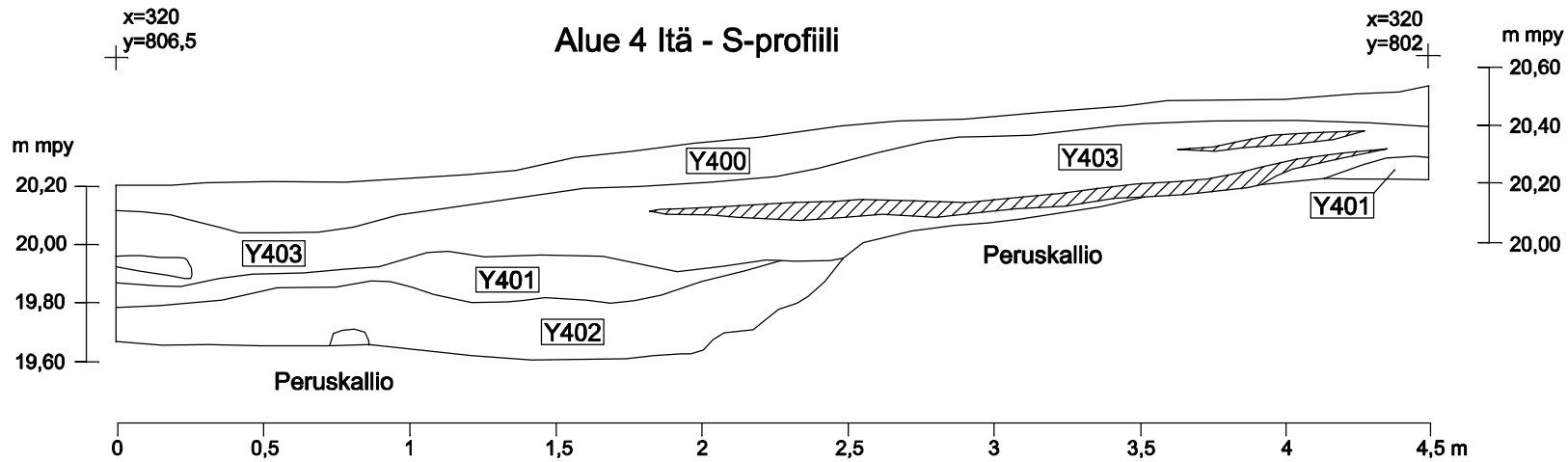
- Y400 Pintamulta
- Y401 Laasti
- Y402 Tummanharmaa hiekka
- Y403 Tiilimurskanekeinen täyttömaa
- Y407 Ruskea hiekka
- Y408 Savi
- Y410 Hiekanekeinen savi
- Savi
- Hiekkalinssi
- Kivi

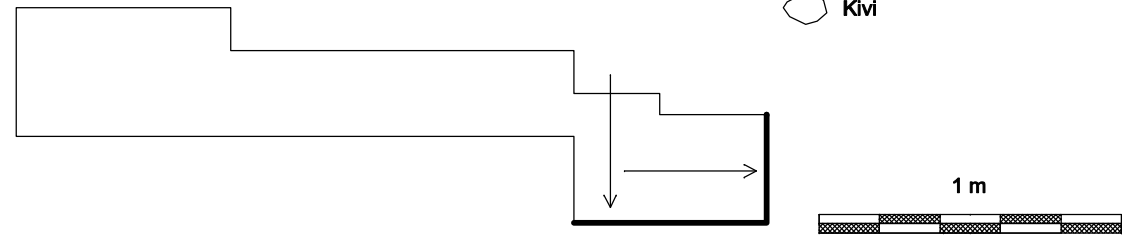
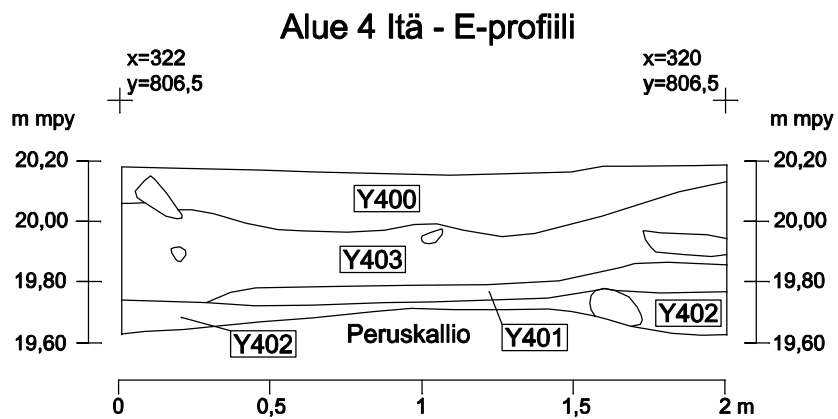
1 m

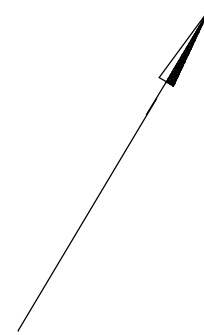
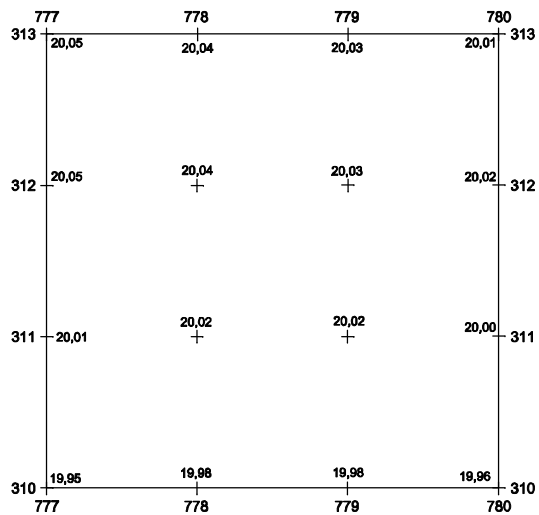
<p>VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>Alue 4 - Länsi S-profilii Y400-403, Y407-408, Y410 Mk 1:25</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Eeva Pettay 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI</p>
<p>Kartta 34</p>	

- Y400 Pintamulta
- Y401 Laasti
- Y402 Tummanharmaa hiekka
- Y403 Tiilimurskanehkinen täyttömaa
- Hiekka
- Kivi

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 4 - Itä S ja E-profiilit Y400-403 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Tuuli Heinonen 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIKASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
	Kartta 35

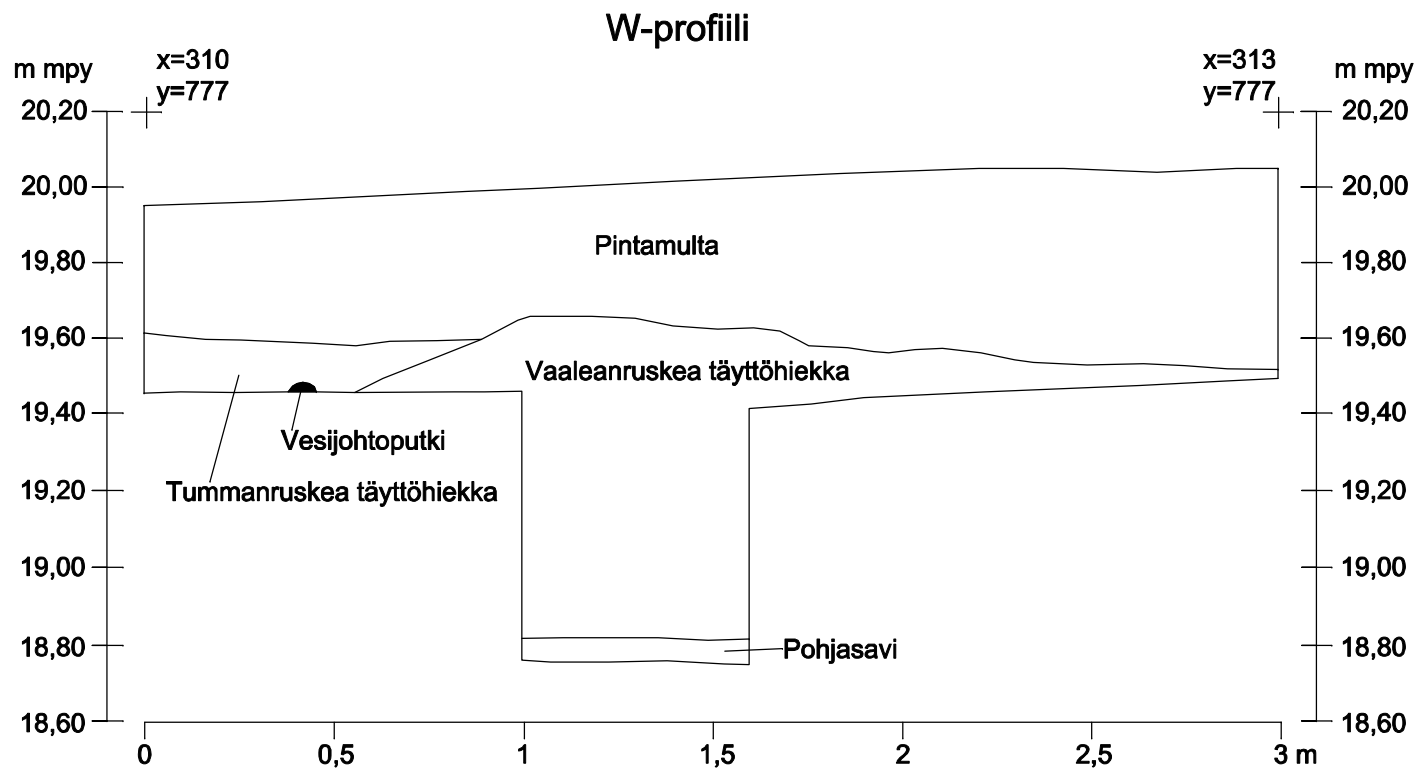

Pohjoinen

2 m

<p>Vantaa Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007</p>	<p>ALUE 5 Pintavaaitus Mk 1:50</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007</p>	<p>TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI Kartta 36</p>

1 m

VANTAA Pyhän Laurin kirkko Kalle Luoto 2007	Alue 5 W-profiili Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Andreas Koivisto 2007	TUTKIMUSLAITOS: VANTAAN KAUPUNGINMUSEO ARKISTO: MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTO HELSINKI
	Kartta 37

Liite 4: Yksikkökuvaukset

Vantaan Pyhän Laurin kirkko, Kalle Luoto 2007

Lyhenteet: Y = Yksikkö, R = Rakenne, Ku = Kuoppa

Yksikkökuvaukset, Kaivausalue 1c, tapulin länsipuoli	2
Y 100, Pintamulta.....	2
R 101, Kiviaita	3
Y 102, Savi	4
Y 103, Sekoittunut mullansekainen hiekka (vrt. Y 403).....	5
Y 104, R 101:n kuuluva savensekainen hiekka	6
Y 105, Oranssinruskea hiekka	7
Y 106, Laasti, alueen itäosa.....	8
Ku 107, Kuoppa	9
Y 108, Laasti, alueen länsiosa	10
Ku 109, Kuoppa	11
Y 110, Palokerros.....	12
Y 111, Ruskea hiekka.....	13
Y 112, Hiekkalinssi Y 103:ssa.....	14
Ku 113, Lapsen hauta.....	15
Ku 114, Lapsen hauta.....	16
Ku 115, Lapsen hauta.....	17
Ku 116, Lapsen hauta.....	18
Ku 117, Lapsen hauta.....	19
Y 118, Harmaa hiesu	20
Y 119, Pohjamaa	21
Y 120 Sekoittunut maa	22
Yksikkökuvaukset, kaivausalue 3, tapuli	23
Y 300, Palo- ja purkukerros.....	23
R 301, Kivilattia.....	24
Y 302, Kivilattian kivien välissä oleva hiekka	25
Y 303 Laasti.....	26
Y 304, Tummanharmaa hiekka.....	27
Y 305 Koekuoppa 3, harmaa hiekka	28
Y 306 Palokerros kallion pinnassa.....	29
Yksikkökuvaukset, kaivausalue 4, tapulin pohjois- ja luoteispuoli.....	30
Y 400, Pintamulta.....	30
Y 401, Laasti.....	31
Y 402, Tummanharmaa hiekka.....	32
Y 403, Tiilimurskankainen täyttömaa (vrt. Y 103)	33
R 404, Uuni.....	34
Y 405, Uuniin liittyvä nokimaa	35
Ku 406, Poistettu.....	36
Y 407, Ruskea hiekka.....	37
Y 408, Savi	38
Y 409, Uuniin liittyvä pikinen hiekka	39
Y 410, Hiekansekainen siltti.....	40
Y 411, Harmaanruskea hiekka.....	41
Y 412, Noen- ja tiilimurskankainen savi.....	42

Yksikkökuvaukset, Kaivausalue 1c, tapulin länsipuoli

Y 100, Pintamulta

Alue	1c
Sijainti	Koko kaivausalue
Kerroksen paksuus	n. 15 - 20 cm
Kaivaustapa	Lapio
Koostumus	Irtonainen ja kuivahko hiekansekainen multamaakerros, jossa hiekkalinssejä. Mullan seassa tiilimurskaa, tiilenpaloja, laastia, hiilenpaloja sekä puulastuja ja silppua.
Väri	Tumman ruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 101, Y 102, Y 103, Y 104, Ku 107, Y 120
Yksikön raja	Yksikön raja suhteessa yksikköön Y 103 on vaikeasti havaittava.
Häiriöt	
Tulkinta	Yksikkö on syntynyt kirkkopihan kunnostusten ja kirkon palon (v. 1893) jälkeen tehtyjen raivaus-, korjaus- ja rakennustöiden yhteydessä. Yksikkö on sekoittunut 1900-luvun puutarhanhoitotoimenpiteiden seurauksena.
Löydöt	Kuonaa, lasia, lyijypuite (KM 2007052:17). Rahat: KM 2007049: 6, Brakteaatti, Tallinna, v. 1426 - 1479 KM 200749: 1-5, 1900-luvun kolikoita
Muuta	Pintamulta yksikön poiston yhteydessä havaittiin R 101:n kuuluvia kiviä kaivausalueen 1c itäosassa.

R 101, Kiviaita

Alue	1c
Sijainti	Koko kaivausalue
Suunta	itä - länsi
Kaivaustapa	Rakenteesta kaivettiin vain osa (lasta)
Rakenne	Kylmämuurattu kiviaita
Kuvaus	<p>Tapulin lounaiskulmastaan liittyvä lohkotuista kivistä kylmämuuraamalla rakennettu kiviaita. Kylmämuuratun aidan reunoilla kulkee kaksi rinnakkaista kiviä, joiden väliin on kasattu pienempiä kiviä. Kaivausalueen keski- ja lounaisosassa rakennetta on vahvistettu laastilla. Kaivausalueen länsiosassa rakenne levenee muodostaen mahdollisesti porttirakenteen tai -rakennuksen pohjan. Rakenteeseen kuuluvien kivien perusteella kaivausalueen länsiosassa aita näyttäisi kääntyvän kohti etelää.</p> <p>Rakenteen leveys on noin 2 m ja pituus 8 - 10 m. Rakenteella oli korkeutta noin 0,5 m.</p>
Rakenne liittyy yksiköihin	<p>Rakenteeseen kuuluva maayksikkö on Y 104.</p> <p>Y 100, Y 102, Y 103, Y 105, Y 106, Ku 107, Y 108, Ku 109, Y 110, Y</p>
Yksikön raja	Rakenne rajautuu selkeästi ympäröivistä maakeroksista kaivausalueen ainoana kivirakenteena.
Häiriöt	Kuoppa ruuduissa 310,5/798 ja 310,5/799. Kuopan sekoittunut maa kertoo, että ruuduista on ilmeisesti poistettu aitaan kuuluvia kiviä. Kuoppa on tulkittu erilliseksi yksiköksi Ku 107.
Tulkinta	Kirkkomaan kiviaidan perusta, johon on ilmeisesti kuulunut porttirakennus kirkkomaan luoteiskulmassa.
Löydöt	Rakenteesta löydettiin luita, jotka kuuluivat lapsivainajille (kts. Liite 13).
Muuta	Rakenteesta purettiin noin 1 m leveä kohta rakenteen keskivaiheilta rakenteen tutkimiseksi. Purettu kohta ennallistettiin.

Y 102, Savi

Alue	1c
Sijainti	Kaivausalueen länsiosa
Kerroksen paksuus	n. 5 cm
Kaivaustapa	Lapio
Koostumus	Kostea ja tiivis savi
Väri	Harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 100, Y 103, Y 120
Yksikön raja	Yksikkö muodostaa selkeän kerroksen Y 100 ja Y 103:n välille.
Häiriöt	Savikerroksen läpi on kaivettu kuopat ruuduissa 310,5/792, 311,5/792 ja 312,5/792.
Tulkinta	Puutarhanhoidon tuloksena syntynyt kerros 1900-luvulta.
Löydöt	
Muuta	

Y 103, Sekoittunut mullansekainen hiekka (vrt. Y 403)

Alue	1c
Sijainti	310 - 313,5 / 789 - 800
Kerroksen paksuus	noin 40 cm - 100 cm
Kaivaustapa	Lapio, osittain seulottu
Koostumus	Irtonainen mullansekainen hiekkakerros
Väri	Laikukas, ei yhtenäisen värinen
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 100, R 101, Y 102, Y 104, Y 105, Y 106, Ku 107, Y 108, Ku 109, Y 110, Y 111, Y 112, Ku 113, Ku 114, Ku 115, Ku 116, Ku 117, Y 118
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu yläosistaan Y 100:n ja Y 102:n, joko yhtenäiseen savipatjaan tai yksittäisiin savenpaloihin. Käytännössä tämä kerros on yhteydessä kaivausalueen kaikkiin yksiköihin lukuun ottamatta Y 119.
Häiriöt	Tiilikuoppa
Tulkinta	Yksikkö muodostuu useasta erillisestä täyttö ja tassauserroksesta, jotka ovat sekoittuneet keskenään. Näiden kerrostumien erottaminen toisistaan oli hankalaa. Yksikkö on siis syntynyt useassa vaiheessa mahdollisesti pitkän ajan kuluessa.
Löydöt	Pullo- ja tasolasia, fajanssia, kuonaa, liitupiipun varren katkelma, hevosenkenkänaula (KM 2007052:32), kahdeksankulmainen lyijylevyesine (: 34), miniatyyrirautaveitsi (:38), Eläimenluu (KM 2007052: 47), liitupiipun varren katkelma (: 48). Raha: Kahden kopeekan raha vuodelta 1812 (KM 2007049: 7).
Muuta	Kerros ei ole yhtä voimakkaasti sekoittunut kuin kerros Y 100.

Y 104, R 101:n kuuluva savensekainen hiekka

Alue	1c
Sijainti	R 101
Kerroksen paksuus	vrt. R 101
Kaivaustapa	lasta, seulottu
Koostumus	Savensekainen hiekka
Väri	Harmaa, laikukas
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 101, Käytännössä yhteydessä samoihin yksiköihin kuin R 101.
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu R 101:n rakenteiden mukaisesti
Häiriöt	Kuten R 101
Tulkinta	R 101:n rakentamiskerros
Löydöt	Lapsivainajille kuuluvia luita (Liite 13). Pullolasia (KM 2007052: 68,69,70), kuonaa ja fajanssia.
Muuta	

Y 105, Oranssinruskea hiekka

Alue	1c
Sijainti	Kiviaidan pohjoispuolella Ruudut 312,5/796 ja 312,5/797
Kerroksen paksuus	noin 3 cm
Kaivaustapa	lasta
Koostumu	Hiekka
Väri	Oranssinruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 101, Y 103, Y 104, Y 106, Y 110
Yksikön raja	Yksikön rajautuminen pohjois- ja eteläreunaltaan seuraa R 101:n rajaa. Yksikön raja erottuu selkeästi yksiköistä Y 106 laasti- ja Y 103 täyttökerros. Yksikön yläpuolella näyttäisi olevan myös R 101 ja alapuolella Y 110.
Häiriöt	-
Tulkinta	Yksikkö liittyyne kiviaitaan (R 101), koska yksikön raja seuraa selkeästi R 101 rajautumista. Kyseessä lienee maaton hirsirakenteen perusta, joko kiviaidan perusta tai kiviaitaa vanhemman hirsiaidan pohja.
Löydöt	rautanaula (KM 2007052: 73).
Muuta	-

Y 106, Laasti, alueen itäosa

Alue	1c
Sijainti	Kaivausalue ruudun 794 itäpuolella 309,5-313,5 /794
Kerroksen paksuus	noin 2 - 10 cm
Kaivaustapa	Lasta, osin lapio
Koostumus	Hienon hiekkansekainen laasti. Kerros on tiivis ja siitä irtosi laastinpaloja lohkareina.
Väri	Vaalean harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 103, Y 105, Ku 107, Y 110
Yksikön raja	Yksikkö on homogeeninen. Yksikön yläpuolella on sekoittunut Y 103 ja alapuolella Y 103 sekä osittain palokerros Y 110.
Häiriöt	Y 100:n ja Y106:n läpi on kaivettu kuoppa ruudussa 310,5/798 ja 310,5/799 (Ku 107). Näistä ruuduista on ilmeisesti poistettu aitaan kuuluvia kiviä. Kuoppa on tulkittu erilliseksi yksiköksi Ku 107.
Tulkinta	Kerros on palokerrosta Y 110 nuorempi. Kerros on syntynyt joko kirkon tai tapulin rakentamisen tai korjauksen yhteydessä.
Löydöt	Kuonaa, kupariseoksesta valmistettu neula (KM 2007052: 76).
Muuta	Yksikkö peitti ja suojasi palokerrosta Y 110.

Ku 107, Kuoppa

Alue	1c
Sijainti	Kaivausalueen itäosa, ruudut 310,5/798 ja 310,5/799.
Kerroksen paksuus	n. 10 - 20 cm
Kaivaustapa	Lasta
Koostumus	Hiekan, saven ja mullansekainen yksikkö, johon on sekoittunut tiilimurskaa, laastia ja tiilenpaloja.
Väri	Tummanruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 103, Y 106, (R 101/Y104)
Yksikön raja	Yksikön raja ylöspäin on epäselvä. Yksikkö on täytetty Y 103:lla. Yksikkö rajautuu alapinnastaan kalliioon.
Häiriöt	
Tulkinta	Kuoppa on syntynyt kiviaitaan (R 101) kuuluneiden kivien poistamisen yhteydessä. Kuoppa on ilmeisesti täytetty tai täytetty Y 103:lla.
Löydöt	
Muuta	

Y 108, Laasti, alueen länsiosa

Alue	1c
Sijainti	Kaivausalueen länsiosa, ruutujen 310,5-313,5/794 länsipuolella
Kerroksen paksuus	n. 2 - 10 cm
Kaivaustapa	lasta ja lapio
Koostumus	<p>Laasti, jonka seassa hieman mullansekaista hiekkaa, kiviä, tiilenpaloja sekä tiilimurskaa. Yksikön pinta muodostaa selkeästi erottuvan vaaleanharmaan tason suhteessa yläpuolella olevaan Y 103:n.</p> <p>Suurelta osin yksikkö 108 koostuu valkoisesta laastihiekasta, jota oli kevyt kaivaa. Yksikkö on kaivausalueen länsiosassa selkeästi sekoittunut laastin, saven ja tiilimurskansekaiseksi kerrokseksi.</p>
Väri	Vaalean harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 103, Ku 109, Y 120, mahdollisesti myös Y 112
Yksikön raja	Yksikön raja Y 103:n on selkeä. Yksikön alla ei ollut palokerrosta (Y 110), joka oli laastikerros Y 106:n alapuolella. Kerroksen alapuolella jatkuu yksikkö Y 103.
Häiriöt	Kaivausalueen länsiosan ruuduissa 311,5/789 ja 312,5/789 on rakennus tai maansiirtotöiden seurauksena syntynyttä sekoittunutta maata. Kyseessä on ilmeisesti kirkon pihaan tehdyn viemärin kaivaustyössä sekoittuneet maakerrokset (Y 120).
Tulkinta	Yksikkö muodostaa Y 103:n alapuolelle selkeästi erottuvan tasaisen kerrostuman. Kerros liittyy todennäköisesti kirkon korjaamiseen 1800-luvulla.
Löydöt	<p>Rautanaula (KM 2007052: 77), Ikkunalasia (:78, :80), pullolasia (:79).</p> <p>1/12 killinki vuodelta 1805 (KM 200749:8).</p>
Muuta	

Ku 109, Kuoppa

Alue	1c
Sijainti	Kiviaidan (R 101) pohjoispuoli, ruutu 312,5/793
Kerroksen paksuus	n. 15 - 30 cm
Kaivaustapa	lasta
Koostumus	Kuoppa oli täytetty tiilenpaloilla ja tiilimurskalla. Tiilenkappaleiden välissä oli hiekkansekaista multaa. Kuopan täytteenä oleva maa ei näyttäisi poikkeavan kuoppa ympäröivän yksikön (Y 103) koostuksesta. Osa kuopan tiilistä oli palaneita.
Väri	Tumman ruskea, kirjava
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 100, R 101/Y 104, Y 103, Y 108, Y 111
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu idässä ja lännessä Y 103:n, kuopan alapuolella ruskea hiekka (Y 111). Kuopan eteläpuolella kiviaita (R 101).
Häiriöt	-
Tulkinta	Jätekuoppa, joka mahdollisesti liittyy vuoden 1893 tullipaloon ja sitä seuranneisiin raivaus- ja rakennustöihin. Kuopasta löydetty keskiaikainen raha ei ajoita tätä yksikköä.
Löydöt	Raha: Scherf, Puolipenninkiä, v. 1441-1459 (KM 2007049: 9)
Muuta	Kaivannon suuruus oli itä-länsi - suunnassa 120 cm, pohjoinen - etelä -suunnassa 80 cm ja sen syvyys oli noin 15 cm.

Y 110, Palokerros

Alue	1c
Sijainti	Koko kaivausalue
Kerroksen paksuus	max. 10 cm
Kaivaustapa	lasta
Koostumus	Hiekka, jonka seassa nokea ja hiiltä
Väri	Tumman harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 101/Y 104, Y 103, Y 105, Y106,
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu laastikerroksen alapuolelle erityisesti alueen itäosassa. Kerros näyttää sijaitsevan paikoittain kiviaidan (R101) alapuolella.
Häiriöt	
Tulkinta	Mahdollisesti tulipaloon liittyvä yksikkö. Yksikkö saattaa kertoa alueen käytöstä ennen kirkkomaan perustamista. Yksikkö on ilmeisesti kiviaitaa (R 101) vanhempi.
Löydöt	Mahdollisesti hevosenkenkänaula (KM 2007052:81). Löytö tehtiin palokerroksen pinnasta.
Muuta	Palokerroksesta tehtiin ajoitus vuoden 2006 kaivausten jälkeen. Tämä ajoitus antoi tulokseksi vuosien 1020 - 1170 jKr. välisen ajan 95,4 % todennäköisyydellä. Kuitenkaan yksiköstä ei ole tehty siihen selkeästi liittyviä löytöjä, eikä kaivausalueelta ole löydetty 1000-luvulle ajoittuvaa esineistöä. Toistaiseksi yksikön syntyhistoriaa ei tiedetä. Kyseessä saattaa olla luonnollinen metsäpalo.

Y 111, Ruskea hiekka

Alue	1c
Sijainti	Koko kaivausalue
Kerroksen paksuus	max. 8 cm
Kaivaustapa	lasta ja lapio
Koostumus	Hiekka
Väri	Ruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 101/Y 104, Y 103, Ku 109, Y 110, ku 113, Ku 114, Ku 115, Y 118, Y 119
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu kirkkomaan selkeiden kulttuuri- maayksiköiden alapuolelle.
Häiriöt	Yksikössä havaittiin kaksi lapsenhauta (Ku 114, Ku 115).
Tulkinta	Yksikkö saattaa liittyä kirkkomaan perustamiseen, mutta kyseessä saattaa olla myös luontainen kerrostuma.
Löydöt	
Muuta	Palokerros Y 110 sijaitsee osittain yksikön yläpuolella. Yksikkö on syntynyt ennen tätä kerrostumaa.

Y 112, Hiekkalinssi Y 103:ssa

Alue	1c
Sijainti	Kaivausalueen länsiosa
Kerroksen paksuus	max. 8 cm
Kaivaustapa	lasta
Koostumus	Hienohiekka
Väri	Vaaleanruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	Yksikkö on osa Y 103:a. (Y 108, Y 120)
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu sekä ylä- että alapuoleltaan yksikköön Y 103. Kyseessä on Y 103:n kuuluva iso hiekkalinssi, joka ei varsinaisesti ole itsenäinen yksikkö.
Häiriöt	
Tulkinta	Kyseessä on joko rakentamis- tai täyttökerros. Tiedetään, että kirkkomaalle on tuotu hiekkaa maaston epätasaisuuksien täyttämiseksi. Kenties tämä kerros on syntynyt maanpinnan tasaamisen yhteydessä.
Löydöt	
Muuta	Kaivausalueen länsiosassa hiekkalinssi Y 112 näyttäisi olevan laastikerroksen Y 108 alapuolella. Yksikkö muodostaa selkeän aikatazon Y 103:n sisälle.

Ku 113, Lapsen hauta

Alue	1c
Sijainti	X = 310,0 - 310,3 ; Y = 795, 4 - 795, 7 ; Z = n. 19,50 m mpy.
Haudan suunta, koko ja mitat	Hautauksen suuntaa ei voitu määrittää. Haudan havaittu syvyys oli noin 20 cm.
Kaivaustapa	lasta, seulottu
Koostumus	kuten Y 103
Väri	Tumman ruskea Y 103
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 103, Y 111
Yksikön raja	Kuopan raja yksikköön Y 103:n on epäselvä. Hauta havaittiin yksikössä Y 111.
Häiriöt	Koska osa vainajan luista puuttui ja haudan erottaminen ympäristöstään oli hankalaa, on mahdollista, että hauta oli ainakin osittain tuhoutunut.
Tulkinta	<p>Lapsen hauta.</p> <p>Kahden suuren kiven välistä löydettiin luita, jotka ovat peräisin hautauksesta. Hautaus on tehty ilmeisesti sekoittuneeseen yksikköön Y 103. Hautaamisessa käytetty kuoppa oli kaivettu osittain ruskean hiekan kerrokseen (Y 111), jossa se havaittiin. Haudan täytemaassa (Y 103) oli laastia ja tiilimurskaa. Kuopan alta paljastui kallio.</p> <p>Haudan luut eivät olleet selkeässä järjestyksessä. On mahdollista, että vainaja on ollut kuopassa pystyasennossa tai että vainajaa ei ole asetettu hautaan makaavaan asentoon.</p> <p>Vainajalla ei ollut arkkua.</p>
Löydöt	
Muuta	

Ku 114, Lapsen hauta

Alue	1c
Sijainti	X = 310,7 - 310,9 ; Y = 792,1 - 792,5 ; Z = n. 19,30 m mpy.
Haudan suunta, koko ja mitat	Hautaus noudatti aidan linjausta eli se oli itä - länsi - suuntainen. Haudan koko oli noin 35 cm x 20 cm.
Kaivaustapa	lasta, seulottu
Koostumus	Kuten Y 103
Väri	Tumman ruskea (Y 103)
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 103, Y 111
Yksikön raja	Hautakuoppa erottui pohjamaayksikössä (Y 119). Hauta oli soikion muotoinen.
Häiriöt	
Tulkinta	<p>Lapsen hauta. Vainaja vaikuttaa melko nuorelta lapselta. Hauta oli alle 1 metrin syvyydellä nykyisestä maanpinnasta. Kuopan rajat näkyivät selkeästi yksikössä Y 111. Kuopan täyttömaana oli Y 103.</p> <p>Vainaja oli haudattu aidan suuntaisesti siten, että pää oli haudan koillisosassa ja jalat lounaassa, eli vainaja oli ns. väärinpäin. Myös vainajalle kaivettu kuoppa oli varsin pienikokoinen, n. 40 cm x 20 cm.</p> <p>Vainajalla ei ollut arkkua.</p>
Löydöt	
Muuta	

Ku 115, Lapsen hauta

Alue	1c
Sijainti	X = 312,7 - 313,1; Y = 792,60 - 792,80; Z = 19,53 - 19,33 m mpy (havaittu syvyys).
Haudan suunta, koko ja mitat	Hautaus oli aidan suuntainen, eli itä - länsi suuntainen. Haudan koko noin 40 cm x 20 cm, havaittu syvyys noin 20 cm. Haudan pinta havaittiin noin 70 cm syvyydellä nykyisestä maanpinnasta.
Kaivaustapa	lasta, seulottu
Koostumus	Kuten Y 103
Väri	Tumman ruskea (Y 103)
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 103, Y 111, R 101
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu yksikköön Y 111 (Ruskea hiekka). Yksikön Y 111 yläpuolella hautaa ei havaittu. Hautaus oli tehty Yksikköön Y 111 ja se havaittiin siinä soikeana poikkeamana. Hautaus oli tehty peruskallion päälle. Hauta oli tehty kiviaidan (R 101) kupeeseen.
Häiriöt	
Tulkinta	Kyseessä on hyvin pienen lapsen hautaus, joka on tehty vanhan kirkkomaan ulkopuolelle. Vainajan suuntaa ei voitu päätellä. Vainajalla ei ollut arkkua.
Löydöt	Kotilo (KM 2007052:82). Löydettiin sikiön luiden seasta.
Muuta	Ainoa kiviaidan (R 101) pohjoispuolella, siis kirkkomaan ulko- ja pohjoispuolella, havaittu hautaus.

Ku 116, Lapsen hauta

Alue	1c
Sijainti	X = 310, 0 - 310, 20 ; Y = 791, 65 - 791,95 ; Z = n. 19,20 Hauta sijaitsi kaivausalueen eteläprofiilissa, kiven alla. Hauta sijaitsi noin 90 cm nykyistä maanpintaa syvemmällä.
Haudan suunta, koko ja mitat	Haudan suuntaa ei voitu tarkasti määrittää, haudaus oli todennäköisesti itä - länsi -suuntainen. Luita oli noin 30 cm halkaisijaltaan olevalla alueella.
Kaivaustapa	lasta, seulonta
Koostumus	kuten Y 103
Väri	Tumman ruskea (Y 103)
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 103, Y 118
Yksikön raja	Yksikön raja on epäselvä suhteessa yksikköön Y 103 ja Y 118.
Häiriöt	Alkuperäinen hauta on saattanut tuhoutua.
Tulkinta	Hauta on mahdollisesti alunperin peitetty kivillä. Kaikkiaan hautaa peittäviä kiviä oli kolme. Hautaa peittävästä kivistä kaksi näkyy kaivausaluetta 1c kuvaavissa profiilikartoissa. Vainaja oli haudattu karkeasti ottaen itä - länsi suuntaisesti. Ei arkkua.
Löydöt	
Muuta	Vainaja löydettiin profiilia suoristettaessa. Vainaja oli matalan soikionmallisen kiven alla.

Ku 117, Lapsen hauta

Alue	1c
Sijainti	X = 310,1 - 310,3 ; Y = 790,3 - 790,55 ; Z = n. 19,00 m mpy.
Haudan suunta, koko ja mitat	Haudan muoto oli epämääräinen.
Kaivaustapa	lasta, seulottu
Koostumus	kuten Y 103
Väri	Tumman harmaa (Y 103)
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 103, Y 118
Yksikön raja	Vainajan luut sijaitsivat lähellä kaivausalueen reunaa. Haudassa ei voitu havaita selkeitä rajoja. Hautaa ei voitu erottaa yksiköstä Y 103. Hautauksen rajat havaittiin yksikössä Y 118.
Häiriöt	
Tulkinta	Vainajan luut sijaitsivat savisessa maassa. Alkuperäinen haudaus on mahdollisesti ainakin osittain tuhoutunut. Ei arkkua.
Löydöt	
Muuta	Vainajan luut eivät olleet hiekkamaassa, kuten muut alueen 1c vainajat, vaan hiekansekaisessa hie-susavimaassa.

Y 118, Harmaa hiesu

Alue	1c
Sijainti	Alueen 1c länsiosassa alueella X = 312,5 - 313,5; Y = 789 -792
Kerroksen paksuus	Noin 10 - 50 cm
Kaivaustapa	lapio
Koostumus	Hiesu, jossa ruosteläikkiä
Väri	Harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 111, Ku 116, Ku 117, Y 119
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu pinnastaan Y 103:n.
Häiriöt	
Tulkinta	Luonnollisesti syntynyt maakerros.
Löydöt	
Muuta	Luontainen maakerros.

Y 119, Pohjamaa

Alue	1c
Sijainti	Koko kaivausalue
Kerroksen paksuus	
Kaivaustapa	lasta
Koostumus	Hiekka, jossa ruostesaostumia.
Väri	Harmaan ruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 111, Y 118
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu kiviaitaan (R 101) ja harmaaseen hiesuun (Y 118)
Häiriöt	
Tulkinta	Luontainen hiekkakerros.
Löydöt	
Muuta	

Y 120 Sekoittunut maa

Alue	1c
Sijainti	Kaivausalueen lounaiskulma
Kerroksen paksuus	
Kaivaustapa	Lapio
Koostumus	Sekoittunut savimaa
Väri	Harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 100, Y 102, Y 103, Y 108, Y 118
Yksikön raja	Selkeä suhteessa rakenteeseen R 101 ja sekoittuneeseen maakerrokseen Y 103
Häiriöt	
Tulkinta	Yksikkö on syntynyt viemärikaivaustöiden tuloksena 1900-luvulla. Yksikkö on rikkonut kiviaitaa rakenteen länsipäässä.
Löydöt	
Muuta	Y 120 rikkoo rakennetta R 101 sen länsi- ja lounaisosassa.

Yksikkökuvaukset, kaivausalue 3, tapuli

Y 300, Palo- ja purkukerros

Alue	3
Sijainti	Tapuli
Kerroksen paksuus	n. 0 - 20 cm.
Kaivaustapa	lapio
Koostumus	Irtonainen kerros, joka koostui puunpaloista, hiilenpaloista, noesta sekä rakennusjätteestä, kuten tiilenpaloista, kivistä, laastista ja puusilpusta.
Väri	tumman harmaa, kirjava
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 301, Y 302
Yksikön raja	Yksikköä peitti vuoden 1893 tulipalon jälkeen rakennettu lautalattia. Sivuiltaan yksikkö rajautuu tapulin seiniin ja alaosistaan kivilattiaan (R 301).
Häiriöt	Kerroksessa oli esineitä 1900-luvun ajalta.
Tulkinta	Kerros on syntynyt vuoden 1893 tulipalossa ja sitä seuranneiden korjaustöiden tuloksena.
Löydöt	Runsaasti 1900-luvun esineistöä, jota ei taltioitu. Ainoa taltioitu löytö on punasavikeramiikan kappale (KM 2007052: 83).
Muuta	

R 301, Kivilattia

Alue	3
Sijainti	Tapuli
Koko	n. 475 cm X 475 cm X 30 cm
Kaivaustapa	(lasta, lapio), lattian läpi tehtiin kolme koekuoppaa.
Rakenne	Lohkokivistä rakennettu kivilattia
Kuvaus	<p>Tapulin puulattian sekä palo- ja purkukerroksen (Y 300) alapuolelta paljastui kylmämuurattu kivilattia.</p> <p>Kivilattian paksuus on 30 cm. Kivilattiaan käytettyjen kiven koko vaihtelee, mutta varsinaiseen lattiatasoon on käytetty suurikokoisia kiviä. Suurin kivi on kooltaan noin 150 cm X 50 cm X 30 cm. Suurin osa kivistä on kooltaan noin 40 cm X 30 cm X 25 cm. Kivilattian kivet oli tilkitty pienten kiven, tiilenkappaleiden ja laastin avulla. Kivilattia puuttui tapulin luoteisnurkasta, jossa kallio ulottui lattiatasoon.</p> <p>Koekuopan 1 havaintojen perusteella kivilattiassa näyttäisi olevan kaksi kivikertaa. Kivikerroksista ainoastaan ylempi on tuettu laastin avulla. Alempikivikerta näyttäisi ainoastaan tukevan ylempiä kiviä, eli kyse ei ilmeisesti ole kahdesta eriaikaisesta kivilattiasta. Koekuopissa 2 ja 3 ei havaittu mahdollista tukikivikerrosta.</p>
Rakenne liittyy yksiköihin	Y 300, Y 302, Y 303
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu tapulin seiniin.
Häiriöt	<p>Tapulin portaiden alapäästä tapulin lounaisosasta näyttäisi puuttuvan muutamia kiviä. Nämä kohdat kaivettiin koekuoppina 2 ja 3. Onko kyse aikaisempien portaiden tukirakenteiden kohdista ei tutkimuksessa selvinnyt.</p> <p>Tapulin itäseinää tiedetään korjatun 1700-luvun lopulla. Koekuoppa 1:n havainnot saattavat kuvata korjaustöiden tuloksia.</p>
Tulkinta	Tapulin 1600-luvulla käytössä ollut ja viimeistään v. 1893 palossa ja sitä seuranneissa korjaustöissä hautautunut kivilattia.
Löydöt	Kivilattian kiven välisestä hiekasta (Y 302) löytyi vuosien 1666 - 1686 välille ajoittuva raha.

Y 302, Kivilattian kivien välissä oleva hiekka

Alue	3
Sijainti	Tapuli
Kerroksen paksuus	n. 30 cm
Kaivaustapa	lasta
Koostumus	Hiekka, jonka seassa tiilenpaloja ja laastia. Hiekka oli kostea.
Väri	Harmahtavan ruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 300, R 301, Y 303
Yksikön raja	Yksikkö on näkyvässä kivilattian (R 301) kivien välissä. Alaosistaan yksikkö rajautuu laastikerrokseen (Y 303).
Häiriöt	
Tulkinta	Rakentamis- ja tiivistekerros kivilattian (R 301) kivien välissä. Kerros on syntynyt kivilattian rakentamisen yhteydessä. Kerroksen pinnasta löydetyn rahan (KM 2007049:10) perusteella lattia on ollut käytössä 1600-luvulla.
Löydöt	Kupariseoksesta tehty neula (KM 2007052: 84), liitupiipun varren katkelma (:85), eläinten luita (:86, :89, 92), lasia (:88), nautoja (: 90, 91) Ruotsalainen 1/6 osa äyriä, ajoitus 1666 - 1686 (KM 2007049:10)
Muuta	

Y 303 Laasti

Alue	3
Sijainti	Tapuli, koekuoppa 1
Kerroksen paksuus	paksuimmillaan noin 10 cm, kivien välissä n. 2 - 3 cm.
Kaivaustapa:	lasta
Koostumus	Laasti, jonka joukossa tiilenpaloja
Väri	Vaalean harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 301, Y 302, Y 304
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu kivilattiaan (R 101), kivien väliseen hiekkaan (Y 302) sekä tummanharmaaseen hiekkaan (Y 304). Koekuopasta 1 paljastui laastikerroksen alapuolelta laakakiviä, joilla on ilmeisesti tuettu varsinaista lattiapintaa (R 101).
Häiriöt	-
Tulkinta	Kerros on syntynyt kivilattian rakentamisen yhteydessä.
Löydöt	Kalanluita ja lasia.
Muuta	Tässä kerroksessa havaittiin muutamia hiilenpaloja sekä rapautuneen kiven kappaleita, jotka vaikuttivat olleen tulella.

Y 304, Tummanharmaa hiekka

Alue	3
Sijainti	tapuli, koekuopat 1, 2, 3
Kerroksen paksuus	noin 8 - 10 cm
Kaivaustapa	lasta
Koostumus	Hiekka, jonka seassa savea ja silttiä sekä pieniä määriä tiilenpaloja ja laastia. Yksikkö oli kostea ja hieman tahmea.
Väri	Harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 301, Y 303, Y 302
Yksikön raja	Yksikkö rajautui ylhäältä laastiin ja kivilattiaan sekä alhaalta kallioon.
Häiriöt	-
Tulkinta	Yksikkö on syntynyt kallion pintaa tasattaessa kivilattian rakentamisen yhteydessä.
Löydöt	Eläinten luita
Muuta	Koekuopasta 1 löytyi puunkappale, jolla oli tuettu kivilattian kiviä. Puunkappaleen alapuolella on vaaleampaa hiekkaa, joka jatkui hiekkalinssinä kohti luodetta.

Y 305 Koekuoppa 3, harmaa hiekka

Alue	3
Sijainti	tapuli, koekuoppa 3
Kerroksen paksuus	n. 10 cm
Kaivaustapa	lasta
Koostumus	Hiekka, jonka seassa tiilenpaloja, hiiltä ja laastia.
Väri	Harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 301, Y 302, Y 304
Yksikön raja	
Häiriöt	
Tulkinta	Kivilattian rakentamiseen liittyvä hiekkakerros. Ei vaikuta samalta harmaan hiekan kerrokselta, joka löytyi tapulin ulkopuolelta.
Löydöt	Punasaviastian kappale (KM 2007052: 99), eläintenluuta (: 100), nauvoja (:101).
Muuta	

Y 306 Palokerros kallion pinnassa

Alue	3
Sijainti	tapuli, koekuoppa 3
Kerroksen paksuus	1 - 2 cm
Kaivaustapa	lasta
Koostumus	Nokinen hiekka
Väri	Harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 304
Yksikön raja	kallion pinnassa oleva nokinen kerros
Häiriöt	
Tulkinta	Palokerros, joka saattaa olla tapulia vanhempi.
Löydöt	
Muuta	Ei isoja hiilenpaloja, joita olisi voitu ajoittaa.

Yksikkökuvaukset, kaivausalue 4, tapulin pohjois- ja luoteispuoli

Y 400, Pintamulta

Alue	4
Sijainti	Koko kaivausalue
Kerroksen paksuus	noin 40 cm
Kaivaustapa	lapio tapulin läheisyydessä kaivausalueen itäosassa ja kaivinkone kaivausalueen länsiosassa.
Koostumus	Savensekainen multa, jonka joukossa hiekkaa, laastinpaloja, tiilenpaloja ja kiviä.
Väri	Tumman ruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 401, Y 403, R 404
Yksikön raja	Yksikön alapuolelta kaivausalueen itäosasta tapulin läheisyydestä paljastui kaivausalueen kattava laastikerros ja kallio. Alueen länsiosasta paljastui savikerros.
Häiriöt	Yksikköön katsottiin kuuluvan yhtenäinen savikerrostuma kaivausalueen itäosassa, jonka ei katsottu olevan tapulille johtava tienpohja.
Tulkinta	Yksikkö on syntynyt rakennus- ja puutarhatöiden yhteydessä 1900-luvulla. Yksikköön on sekoittunut alempien maakerrosten esineistöä.
Löydöt	Punasaviastian kappaleita, ikkunalasia, piitä, fajanssia, kuonaa, liitupiipun varren katkelma, tinnanappi (KM 2007052: 112), kupariseosnappi (: 118), posliinia. Raha, kymmenen markkaa v. 1931 (KM 2007049: 11).
Muuta	Kerros on voimakkaasti sekoittunut ja sen siinä voidaan havaita hiekan ja saven muodostamia linssejä. Hiekkalinssejä oli erityisesti alueen länsiosassa ja savilinssejä alueen itäosassa.

Y 401, Laasti

Alue	4
Sijainti	Kaivausalueen itäosa
Kerroksen paksuus	2 - 15 cm
Kaivaustapa	lasta ja lapio
Koostumus	Tiivis ja osittain liuskeinen hiekansekainen laasti, jonka seassa tiilimurskaa ja tiilenpaloja.
Väri	Vaalean harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 400, Y 402, Y 403, Y 411
Yksikön raja	Yksikkö muodosti tasaisen kerroksen kaivausalueen 4 itäosaan (noin linjaan 799 saakka). Alapuoleltaan yksikkö rajautui palokerrokseen.
Häiriöt	Laastin läpi oli kaivettu kuoppa ruudussa 323/796
Tulkinta	Rakentamiskerros, joka on syntynyt todennäköisesti kellotapulien korjaamisen yhteydessä 1800-luvun lopussa tai 1900-luvun alussa. Laasti on levinnyt rakentamisen yhteydessä rakennustyön läheisyyteen.
Löydöt	Rautapiikki (KM 2007052: 126).
Muuta	

Y 402, Tummanharmaa hiekka

Alue	4
Sijainti	X = 320 - 323; Y = 796 - 806,5
Kerroksen paksuus	1 - 20 cm
Kaivaustapa	lasta
Koostumus	Noen ja hiilensekainen hiekka, johon on sekoittunut soraa ja savea.
Väri	Tumman harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 401, Y 403, Y 411
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu pinnastaan laastikerrokseen (Y 401). Yksikön alapuolelta paljastui useimmiten kallioli.
Häiriöt	Yksikön läpi on kaivettu kuoppa ruudussa 323/796
Tulkinta	Kerros on mahdollisesti syntynyt vuoden 1893 tulipalon seurauksena.
Löydöt	Kuonaa, Kupariseosneula (KM 2007052: 132), mahdollinen kvartsi-iskos (:135), rautaesineen katkelmia.
Muuta	Kerros oli alueen itäosassa erittäin tumma

Y 403, Tiilimurskasekainen täyttömaa (vrt. Y 103)

Alue	4
Sijainti	Koko kaivausalue 4, erityisesti alueen länsiosa.
Kerroksen paksuus	20 - 30 cm
Kaivaustapa	lapio
Koostumus	Mullansekainen hiekka, jonka seassa tiilen ja laastinpaloja. Kerros oli irtonainen ja kuiva.
Väri	Harmaanruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 400, Y 401, Y 402, R 404, Y 405, Y 407, Y 408, Y 410, Y 411
Yksikön raja	Yksiköstä erottuvat uuniin liittyvät yksiköt selkeiden rakenteidensa ja nokisuutensa takia. Yksikkö ei muodosta yhtä homogeenista yksikköä kuin laastikerros (Y 401). Muut yksiköt alueella ovat suurelta osin luonnon muovaamia.
Häiriöt	
Tulkinta	Sekoittunut täyttö- ja tasausyksikkö, joka on syntynyt kirkon rakentamisen ja -korjaamisen sekä puutarhanhoidon tuloksena pitkän ajanjakson kuluessa. Yksikköön kuuluu useita ohuita tasaus ja täyttökerroksia.
Löydöt	Fajanssia, kuonaa, rautanaula, pullolasia, kupariesineen katkelma (KM 2007052: 147), savitiivistein pala (:153).
Muuta	Uunin (R 404) ylimmät rakenteet havaittiin tässä kerrostumassa. Yksikköä voidaan verrata kaivausalue 1c:n yksikköön Y 103.

R 404, Uuni

Alue	4
Sijainti	kaivausalueen länsiosa, ruudut 323-324 / 791-793
Koko	noin 1,5 m X 1,5 m
Kaivaustapa	lasta
Rakenne	Lohkokivistä kallion päälle rakennettu uuni.
Kuvaus	Lohkokivistä kallion päälle rakennettu U:n mallinen uunin perustus. Uunin suuaukko on kohti länttä. Uunin reunat on ladottu melko kookkaista kivistä, joiden joukossa oli myös tiiliä. Uunin pohjalla oli savea ja pienempiä kiviä. Osa alimmista kivistä oli kiinnitetty tai kiinnittyneet toisiinsa ja kallioon piki-mäisellä aineella. Uunia ympäröi ruskea hiekka (Y 407), joka saattaa liittyä uunin rakentamiseen.
Rakenne liittyy yksiköihin	Y 403, Y 405, Y 407, Y 409, Y 410
Rakenteen raja	Rakenne erottuu selkeästi ympäristöstään kaivaus-alueen ainoana rakenteena.
Häiriöt	Uunin yläosat olivat ilmeisesti ainakin osittain tuhoutuneet puutarhatöiden yhteydessä.
Tulkinta	Uuni liittyyneen kirkon tai tapulin rakentamiseen tai korjaamiseen. Uunista löytynyt pikeä on saatettu lämmittää käyttökuntoon uunin avulla. Uunin läheisyydestä ei löydetty merkkejä siihen liittyvästä rakennuksesta.
Löydöt	Kuonaa (KM 2007052: 155)
Muuta	

Y 405, Uuniin liittyvä nokimaa

Alue	4
Sijainti	kaivausalueen länsiosa uunirakenteen (R 404) läheisyydessä sekä uunin sisäosat ruuduissa 323-324 / 791-792
Kerroksen paksuus	n. 10 cm
Kaivaustapa	lasta
Koostumus	hiekkä, jonka seassa nokea ja hiiltä
Väri	Harmaanlaikukas musta
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 404, Y 407, Y 410, Y 412
Yksikön raja	Yksikön raja ylempään yksikköön "tumma hiekka" (Y 402) ja alempaan yksikköön "ruskea hiekka" (Y 407) on uunirakenteen ulkopuolella epäselvä. Kuitenkin Y 405 liittyy selkeästi uuniin. Kerros oli havaittavissa ainoastaan hiekkakerrosten yläpuolella.
Häiriöt	
Tulkinta	Uunin käyttöön liittyvä nokikerros
Löydöt	Savea ja kuonaa
Muuta	

Ku 406, Poistettu

Tämän kuopan ei katsottu muodostaneen erillistä yksikköä ruudussa 323/796.

Y 407, Ruskea hiekka

Alue:	4
Sijainti:	Ruudut X = 322-325 Y = 791-794
Kerroksen paksuus:	n. 5 - 10 cm
Kaivaustapa:	lasta ja lapio
Koostumus:	Hiekka, jonka seassa hieman nokea ja hiilenkappaleita. Kuiva.
Väri	Ruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 403, R 404, Y 405, Y 409, Y 410
Yksikön raja	Yksikkö erottuu selkeästi sen yläpuolella olevasta yksiköstä Y 403.
Häiriöt	
Tulkinta	Ruskea pohjahiekka, mahdollisesti vanha maanpinta ennen kirkon rakentamista. Uunin (R 404) on rakennettu tähän hiekkakerrokseen.
Löydöt	
Muuta	

Y 408, Savi

Alue:	4
Sijainti:	Kaivausalueen länsiosa
Kerroksen paksuus:	
Kaivaustapa:	lappio
Koostumus:	Tiivis ja tahmea savi
Väri	Harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 403, Y 410
Yksikön raja	Yksikkö erottuu selkeästi ylemmistä hiekkakerrok- sista.
Häiriöt	
Tulkinta	Luontainen pohjasavi.
Löydöt	
Muuta	

Y 409, Uuniin liittyvä pikinen hiekka

Alue:	4
Sijainti:	Uunin lähiympäristö
Kerroksen paksuus:	5 cm
Kaivaustapa:	lasta
Koostumus:	hiekkä, jonka seassa pikeä. Irtonsi liuskeina.
Väri	Ruskea, osin punaruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 404, Y 405, Y 407, Y 410, Y 412
Yksikön raja	Yksikkö koostuu uunia ympäröivästä hiekasta, johon on sekoittunut pikeä.
Häiriöt	
Tulkinta	Hiekkaa, johon sekoittunut pikeä joko uunin rakentamisen tai käytön yhteydessä.
Löydöt	
Muuta	Tämä yksikkö haisee tervalle.

Y 410, Hiekkansekainen siltti

Alue:	4
Sijainti:	Alueen länsiossa, ruudut X = 322-325 / Y = 790-794
Kerroksen paksuus:	10 - 20 cm
Kaivaustapa:	lappio ja lasta
Koostumus:	Melko kostea siltti ja hiekka, jonka seassa savenkappaleita.
Väri	Ruskea ja harmaa
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 403, R 404, Y 405, Y 408, Y 409, Y 412
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu yläpinnaltaan Y 403:n alueen länsiosassa. Uunin (R 401) suuaukon kohdalla yksikön Y 410 yläpuolella on Y 405 ja uunin (R 401) koillispuolella Y 407.
Häiriöt	
Tulkinta	Luonnollinen kerros, jossa muutamia tiilenpaloja.
Löydöt	
Muuta	

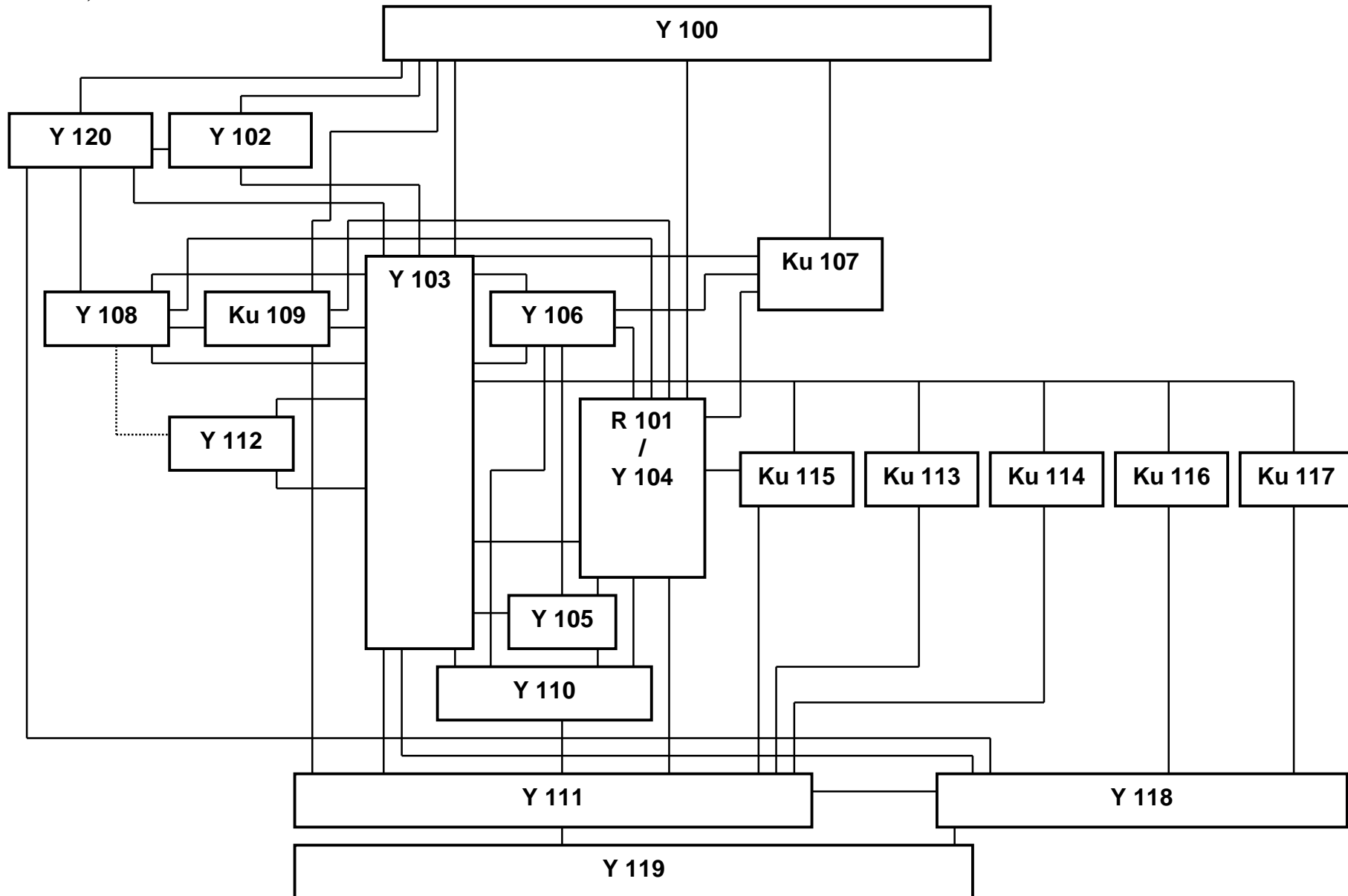
Y 411, Harmaanruskea hiekka

Alue:	4
Sijainti:	X = 322 - 324; Y = 794 - 796
Kerroksen paksuus:	noin 10 - 20 cm
Kaivaustapa:	lasta ja lapio
Koostumus:	Hiekkaa, soraa ja kiviä. Kosteaa. Soraa pääasiassa kallion pinnassa.
Väri	Harmaanruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	Y 401, Y 402, Y 403
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu yläpinnaltaan osittain hiiltyneeseen maakerrokseen (Y 402).
Häiriöt	
Tulkinta	Luontainen maakerros.
Löydöt	
Muuta	

Y 412, Noen- ja tiilimurskansekainen savi

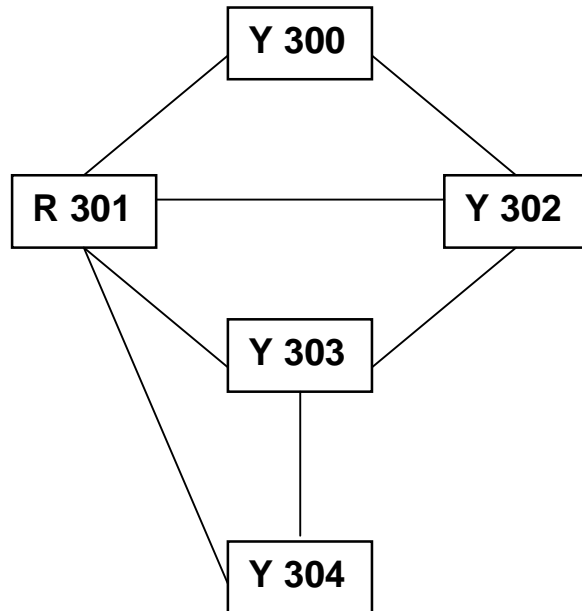
Alue:	4
Sijainti:	Uunin sisäosat
Kerroksen paksuus:	
Kaivaustapa:	lasta
Koostumus:	Savea ja palanutta savea, jonka seassa kiviä sekä hiilen ja puun kappaleita.
Väri	Harmaa ja ruskea
Yksikkö liittyy yksiköihin	R 404, Y 405, Y 407, Y 410
Yksikön raja	Yksikkö rajautuu uunin sisäosiin.
Häiriöt	
Tulkinta	Uunin pohjakerros, jonka päällä on pidetty tulta.
Löydöt	
Muuta	Yksiköstä löytyi kovia mustia levymäisiä kappaleita, jotka muistuttivat asfalttia. Kyseessä lienee hiekkamaan kappaleet, joidenka seassa sideaineena on tervaa.

Matriisi, Kaivausalue 1c

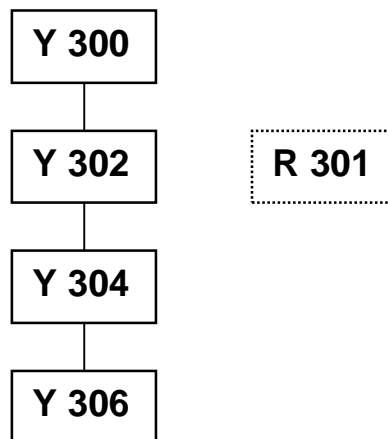

Matriisi, kaivausalue 3

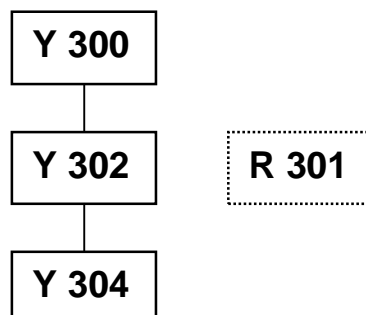
Koekuoppa 1

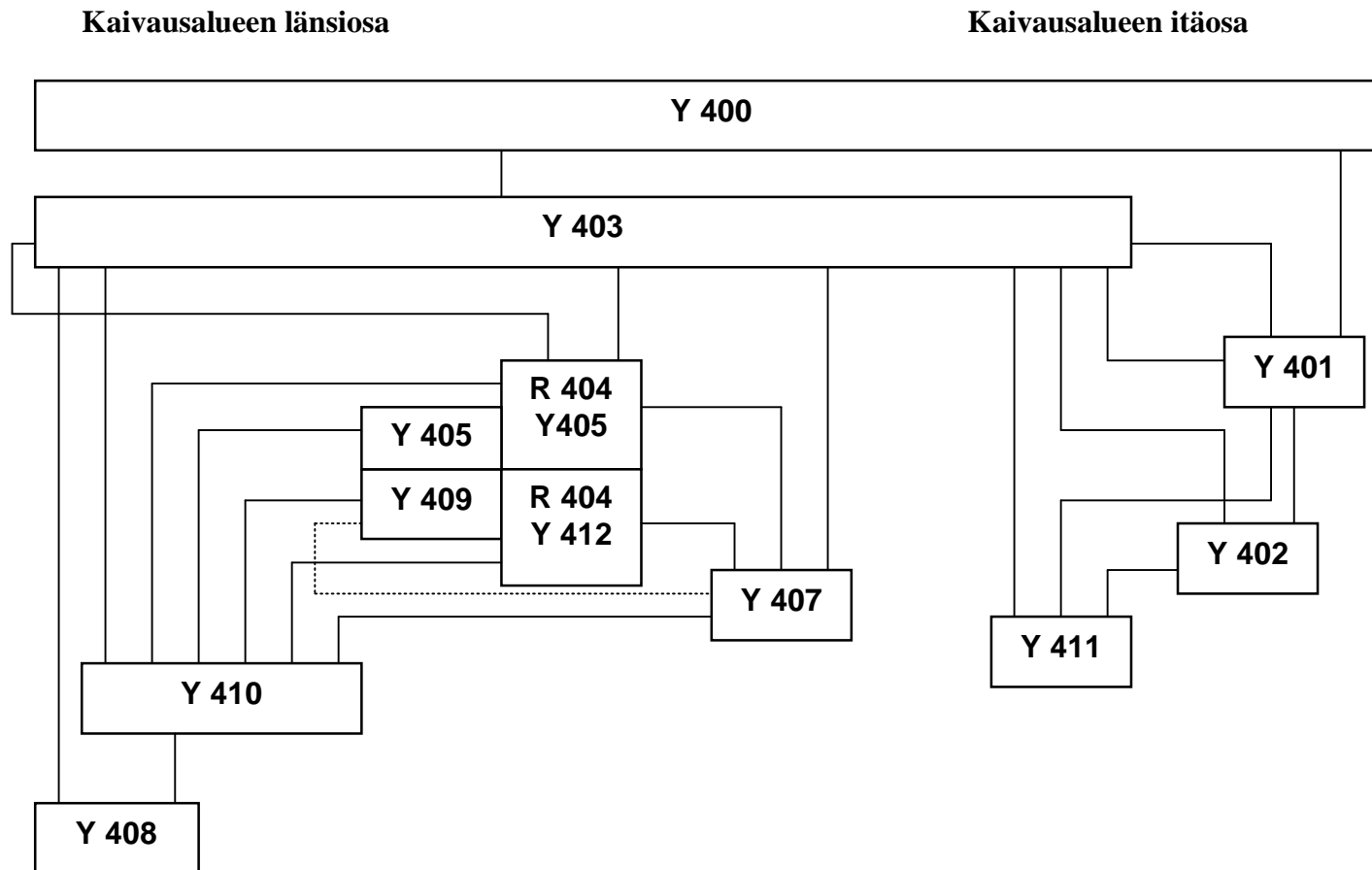
Koekuoppa 2

Koekuoppa 3

Matriisi, kaivausalue 4

Vantaa Pyhän Laurin Kirkko 2007 Löytöluettelo

Kalle Luoto

Liite 8

KM 2007052:1-156

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	1	1C		Pintamaa				Pii		Tummanharmaa	1	44x28x6mm	17,1	Löydettiin ennen kaivausalueen avaamista
2007052	2	1C	Y100		310,5	789		Palanut savi		Ruskeanharmaata palanutta savea	1	20x20x8mm	3,6	
2007052	3	1C	Y100		310,5	789		Kuona			49	suurin 55x32x23mm	191,2	
2007052	4	1C	Y100		310,5	790		Kuona			53		153,8	
2007052	5	1C	Y100		310,5	791		Lasi	Ikkuna	Vihertävää ja hilseilevää	1	17x14x1mm	0,4	
2007052	6	1C	Y100		310,5	793		Kuona		Yksi paloista savikuonaa	3	suurin 29x18x10mm	10,1	
2007052	7	1C	Y100		310,5	796		Lasi	Ikkuna	Kummatkin palat palaneita, toinen väriiltään ruskea, toinen musta	2	10x10x1mm ja 10x8x4mm	0,5	
2007052	8	1C	Y100		310,5	797		Lasi	Ikkuna	Toinen paloista palanut ja hilseilevä, toinen vihreä ja läpinäkyvä	2	22x18x2 ja 18x19x2mm	1,8	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	9	1C	Y100		310,5	797		Lasi	Pullo	Ruskeita, mahdollisesti pullonsuun palasia	2	19x9x9 ja 13x12x7mm	2,6	
2007052	10	1C	Y100		310,5	797		Lasi	Pala	Mustia palaneita lasinpalasia, osa paloista kuonaantuneita	5	suurin 12x1x4mm	2,1	
2007052	11	1C	Y100		310,5	798		Lasi	Ikkuna	Mustia palaneita lasinpaloja	4	suurin 26x25x1mm	3,2	
2007052	12	1C	Y100		310,5	798		Kupariseos?	Hela	Pieni hela, koristelematon	1	13x9x3mm	0,9	
2007052	13	1C	Y100		311,5	790		Kuona			1	34x24x11mm	10,1	
2007052	14	1C	Y100		311,5	792		Kuona		Osittain lasittunutta	1	24x18x8mm	3,6	
2007052	15	1C	Y100		311,5	793		Lasi	Pullo	Vihreää läpinäkyvää lasia	1	13x8x1mm	0,1	
2007052	16	1C	Y100		311,5	795		Lasi	Pullo	Vihreää, pinnaltaan hieman kulunutta lasia	1	37x19x1,5mm	1,8	
2007052	17	1C	Y100		312,5	796		Lyijy	Puite	Ohutta ruskeaa kaksinkerroin taitettua	1	34x19x2mm	2,4	
2007052	18	1C	Y100		313	795		Lasi	Ikkuna	Kirkasta lasia	1	31x24x2mm	2,2	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	19	1C	Y102		310,5	789		Lasi	Ikkuna	Vihreää lohkeilevaa lasia	1	19x16x1,5mm	0,8	Kuopasta kaivausalueen SW-nurkassa
2007052	20	1C	Y103		309,5	799		Lasi	Pullo	Kaksi paloista on palanut, kolmas on väriltään vihreä, kaikki palat ovat pullon suuosasta	3	suurin 20x18x5mm	4,6	
2007052	21	1C	Y103		309,5	799		Simpukka		Valkoisia simpukan kuoren palasia	6	suurin 43x23x1mm	7,2	
2007052	22	1C	Y103		310,5	790		Lasi	Pullo	Viisi paloista vihreää ohutta lasia, kaksi tummaksi palanutta paksumpaa lasia	7	suurin 43x33x2mm	12,4	
2007052	23	1C	Y103		310,5	791		Lasi	Pullo	Neljä lasinpalasista vihreää ohutta lasia, kaksi paksumpaa tummaa lasia	6	suurin 28x31x6mm	18	
2007052	24	1C	Y103		310,5	791		Fajanssi	Astia	Pieni astian reunapala	1	9x7x3mm	0,3	
2007052	25	1C	Y103		310,5	792		Lasi	Pullo	Kolme paloista ohutta vihreää lasia, kaksi tummaa paksua lasia ja yksi pala palanutta lasia	6	suurin 29x29x1mm	12,8	
2007052	26	1C	Y103		310,5	793		Lasi	Pullo	Vihreää ohutta lasia	1	29x27x2mm	2,6	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	27	1C	Y103		310,5	793		Kupariseos?	Esine	Ohuesta metallilangasta taivutettu U:n muotoinen esine, jonka päihin on taivutettu lenkit. Mahdollisesti esinettä on käyetty liittimenä.	1		2,1	
2007052	28	1C	Y103		310,5	794		Lasi	Pullo	Toinen pala vihreää, toinen kirkasta	2	27x20x2 ja 26x10x1mm	3,5	
2007052	29	1C	Y103		310,5	794		Kuona			2	30x25x10 ja 12x10x7mm	7,9	
2007052	30	1C	Y103		310,5	796		Lasi	Ikkuna	Pieniä paloja palanutta ja hilseilevää lasia	3	suurin 27x12x1mm	0,8	
2007052	31	1C	Y103		310,5	796		Valkosavi	Liitupiipun varsi	Varren ja pesän taitteesta	1	34x18x8mm	4,2	
2007052	32	1C	Y103	KU107	310,5	798		Rauta	Naula	Hevosenenkänaula	1	37x25x7 mm	7,8	
2007052	33	1C	Y103		310,5	799		Lasi		Toinen paloista kirkasta lasia, toinen palanutta ja hilseilevää. Jälkimmäisessä kolme uraa lasin toisella pinnalla.	2	27x15x1 ja 27x8x2mm	1,4	
2007052	34	1C	Y103		310,5	799		Lyijy	Esine	Kahdeksankulmainen ohut lyijylevy	1	33x22x2mm	16,3	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	35	1C	Y103		310,5	799		Palanut savi			2	28x24x14 ja 23x19x8mm	10,9	
2007052	36	1C	Y103		310-310,5	794		Lasi	Ikkuna	Palat palaneita ja hilseileviä	2	63x46x1mm	8,6	
2007052	37	1C	Y103		310-310,5	795		Lasi	Pullo	Vihreää	1	39x8x1mm	1	
2007052	38	1C	Y103		310-310,5	795		Rauta	Veitsi	Pieni veitsi ja tuppi, josta lähtee rautaketjua	1	79x8x10mm	9,7	
2007052	39	1C	Y103		310-310,5	799			Simpukka	Simpukan kuorta	1	45x25x1mm	3,5	
2007052	40	1C	Y103		311,16	795,92	19,88	Kupariseos	Neula	Taittunut keskeltä, kokonainen	1	50mm pitkä	0,6	
2007052	41	1C	Y103		311,5	780,5		Lasi	Pullo	Ruskea lasi	1	9x6x3mm	0,1	
2007052	42	1C	Y103		311,5	788		Lasi	Pullo	Kirkkaasta lasista tehty pullonkaula, massa sisältää paljon ilmakuplia	1	37x25x17mm	7,5	
2007052	43	1C	Y103		311,5	788		Fajanssi	Astia		1	25x17x4mm	2	
2007052	44	1C	Y103		311,5	791		Lasi	Pullo	Vihreää lasia	1	22x10x1mm	0,5	
2007052	45	1C	Y103		311,5	791		Fajanssi	Astia		1	19x14x4mm	1,4	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	46	1C	Y103		311,5	791		Kuona			5	suurin 27x26x10mm	15,8	
2007052	47	1C	Y103	R101	311,5	793		Luu		Eläimen luu	1	30x2x1mm	0,1	
2007052	48	1C	Y103	R101	311,5	794		Valkosavi	Liitupiipun varsi		1	38x10mm	4,3	
2007052	49	1C	Y103	R101	311,5	794		Luu		Pieni palaneen luun palanen	1	6x5x2mm	0,1	
2007052	50	1C	Y103		312,5	788		Valkosavi	Liitupiipun varsi		1	23x7mm	1,4	
2007052	51	1C	Y103		312,5	788		Lasi	Ikkuna	Hilseilevää	1	33x25x2mm	3,8	
2007052	52	1C	Y103		312,5	788		Kupariseos	Neula	Suora ja kokonainen	1	36mm pitkä	0,1	
2007052	53	1C	Y103		312,5	790		Lasi	Pullo	Vihreää lasia, pala pullonsuusta, reuna taitettu	1	25x22x14mm	5,8	
2007052	54	1C	Y103		312,5	792		Lasi	Pullo	Vihreää lasia	1	28x5x1mm	0,2	
2007052	55	1C	Y103		312,5	792		Valkosavi	Liitupiipun varsi		1	18x9mm	1,7	
2007052	56	1C	Y103		312,5	792		Kuona			2	25x25x10 ja 7x5x5mm	7,6	
2007052	57	1C	Y103		312,5	793		Lasi	Ikkuna	Kirkasta lasia	1	21x18x1,5mm	2,2	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	58	1C	Y103		312,5	793		Lasi	Pullo	Vihreää lasia	1	45x23x4mm	6,8	
2007052	59	1C	Y103		312,5	793		Fajanssi			1	42x8x3mm	2,4	
2007052	60	1C	Y103	R101	312,5	794		Lasi		Kaksi pientä palaa vihreää lasia	2	17x11x2 ja 22x5x3mm	1,2	
2007052	61	1C	Y103	R101	312,5	794		Luu		Kalan luu?	1	30x12x3mm	0,2	
2007052	62	1C	Y103	R101	312,5	796		Lasi	Pullo	Vihreää paksuhkoa lasia	1	32x25x3mm	4,3	
2007052	63	1C	Y103		312,5	796		Punasavi	Astia	Punasavikeramiikka -astian reunapala, jossa ruskeaa ja valkeaa lasitetta molemmilla pinnoilla	1	43x10x9mm	4	
2007052	64	1C	Y103		312,5	797		Lasi	Ikkuna	Vihreää pinnaltaan hilseilevää lasia	1	23x12x2mm	1,1	
2007052	65	1C	Y103		312,5	797		Simpukka		Simpukan kuorta	1	33x32x1mm	3,4	
2007052	66	1C	Y103		313	791		Lasi	Pullo	Kirkasta lasia, pullon suosa, palat sopivat yhteen	2	suun halkaisija 23mm	6,3	
2007052	67	1C	Y103		313	794		Lasi	Ikkuna	Ohutta vaaleanvihreää	1	24x22x1,5mm	1,5	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	68	1C	Y104	R101	310,5	794		Lasi	Pullo	Vihreää ohutta lasia	1	38x31x1mm	4,5	
2007052	69	1C	Y104	R101	311	795		Lasi	Pullo	Vihreää ohutta lasia	4	suurin 30x30x1mm	6,4	
2007052	70	1C	Y104	R101	311,5	793		Lasi	Pullo	Vihreää ohutta lasia	2	26x7x1 ja 15x11x1,5mm	1	
2007052	71	1C	Y104	R101	311,5	796		Kuona		Kuonaantunutta laastia	1	80x40x33mm	104,7	
2007052	72	1C	Y104		312,5	792		Fajanssi	Astia	Hyvin pieni pala	1	12x9x4mm	0,6	
2007052	73	1C	Y105		310,5	789		Rauta	Naula	Huonokuntoinen soikeakantainen naula	1	53x26x20mm	23,4	
2007052	74	1C	Y106		310,5	798		Lasi		Palanutta ja hilseilevää lasia	1	32x19x1mm	1,6	
2007052	75	1C	Y106		310,5	799		Kuona			1	45x16mm	8,4	
2007052	76	1C	Y106		311,25	789,93	19,72	Kupariseos	Neula		1	pituus 33mm	0,1	
2007052	77	1C	Y108	R101	310,5	789		Rauta	Naula	Pyöreäkantainen naula	1	65x22x18 mm	15,6	
2007052	78	1C	Y108		310,5	790		Lasi	Ikkuna	Ohutta hilseilevää lasia	1	40x16x2mm	1,6	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	79	1C	Y108		310,5	791		Lasi	Pullo	Kolme paloista paksua vihreää lasia, yksi vaaleanvihreä pullonsuun pala	4	suurin 60x50x5mm	43,3	
2007052	80	1C	Y108		312,5	792		Lasi		Vihreää ohutta lasia	1	18x7x1mm	0,5	
2007052	81	1C	Y110		312,5	795		Rauta	Naula	Hevosenkänäula	1	33x12x6 mm	4,9	Palokerroksen Y110 pinnasta. Kuuluminen ko. yksikköön epävarmaa
2007052	82	1C		Ku 115	312,5	792		Kotilo		Pieni kierrekotilo	1	3x2x2mm	0,1	Sikiön luiden seasta
2007052	83	3	Y300					Punasavi	Astia	Kylkipala, molemmissa pinnoissa ruskeaa lasitetta	1	47x38x6mm	11,5	
2007052	84	3	Y302	KK 1				Kupariseos	Neula	Suora ja kokonainen	1	pituus 39mm	0,2	Kivien poisto
2007052	85	3	Y302	KK 1				Valkosavi	Liitupiipun varsi		1	14x8mm	0,2	Kivien poisto
2007052	86	3	Y302	KK 1				Luu		Kalan ruotoja ja nikamia sekä pienen nisäkkään luita	39	suurin 35x3mm	5,5	Kivien poisto
2007052	87	3	Y302	KK 1						Siemenkoodan palanen?	1		0,1	Kivien poisto

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	88	3	Y302	KK 1				Lasi		Pieni, ohut ja huonokuntoinen lasinpala	1	13x8x6mm	0,1	Kivien poiston jälkeen
2007052	89	3	Y302	KK 1				Luu		Eläinten luita	25	suurin 30x3mm	1,4	Kivien poiston jälkeen
2007052	90	3	Y302	KK 1				Rauta	Naula	Neljä hyvin huonokuntoista naulaa. Kolmen naulan kanta pyöreä, yhden soikea. Kolme nauloista	4	suurin 127x6x15mm	52,1	Kivien poisto
2007052	91	3	Y302	KK 1				Rauta	Naula	Kaksi huonokuntoista naulaa, joista toinen ilmeisesti hevosenkengännaula. Naulat ovat kokonaisia.	2	Naula 1: 97x512mm, naula 2: 37x6x8mm	14,2	Kivien poiston jälkeen
2007052	92	3	Y302	KK 1				Luu		Eläinluuta	19	suurin 70x14x3mm	21,9	
2007052	93	3	Y303	KK 1				Lasi	Ikkuna	Huonokuntoista ja ohutta lasia	4	30x17x1 mm ja 13x8x2 mm	1,1	Kivien poisto
2007052	94	3	Y303	KK 1				Luu		Kalan luita	4		0,7	Laastikerroksesta
2007052	95	3	Y304	KK 1				Luu		Eläinten luita	6	suurin 21x2mm	0,1	
2007052	96	3	Y304	KK 1				Luu		Eläinten luita	4	suurin 50x9x1mm	0,5	Toisen kivikerran poisto

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	97	3	Y304	KK 1				Luu		Eläinluuta	7	suurin 83x23x5mm	13,9	Suurimmassa palassa mahdollisesti hampaanjälkiä
2007052	98	3	Y305	KK 3				Luu		Eläinluuta	2	28x15x2mm ja 20x10x2mm	1,4	
2007052	99	3	Y305	KK 3				Punasavi	Astia	Kaksi palaa punasavikeramiikka	2	25x21x5 ja 21x18x4mm	1,5	
2007052	100	3	Y305	KK 3				Luu		Eläinten luita	16	suurin 55x9x4mm	4,1	
2007052	101	3	Y305	KK 3				Rauta	Naula	Kaksi naulaa, joista toinen on kokonainen ja toinen kahtena kappaleena.	3	suurin 110x5x13mm	21,9	
2007052	102	3	Y308	KK 2				Luu		Eläinluuta	2	21x6x1mm ja 17x7x2mm	0,3	
2007052	103	4	Y400		320	803		Punasavi	Astia	Astian reunapaloja, jotka sopivat yhteen. Lasitusta palan sisäpinnalla.	2	72x22x10mm	23	
2007052	104	4	Y400		320	804,5		Lasi	Ikkuna	Pieni pala huonokuntoista hilseilevää lasia	1	22x9x1mm	0,3	
2007052	105	4	Y400		321	803		Pii		Harmaanvärinen piinpala	1	22x21x4mm	3,7	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	106	4	Y400	321	806	Fajanssi	Astia	Molemmat paloista pohjapaloja, toinen on väriltään valkea toinen vaaleansininen		2	30x22x3 ja 26x24x2mm	5,6		
2007052	107	4	Y400	322	790	Lasi		Vaaleanvihreää ohutta lasia		1	32x24x2mm	2,7		
2007052	108	4	Y400	322	801	Kuona				2	105x58x48 ja 42x30x22mm	434,5		
2007052	109	4	Y400	322	802	Pii		Rusehtavaa piitä		1	22x18x4mm	3,6		
2007052	110	4	Y400	322	802			Kvartsi-iskos		1	33x28x3mm	6,5		
2007052	111	4	Y400	322	802	Valkosavi	Liitupiipun varsi			1	19x9mm	1,7		
2007052	112	4	Y400	322	803		Nappi	Pieni tinanappi, jonka keskellä ristikko.		1	halkaisija 16mm	1,5		
2007052	113	4	Y400	322	803	Valkosavi	Liitupiipun varsi			1	47x8mm	3,5		
2007052	114	4	Y400	322	804	Posliini	Astia	Hyvin pieni pala, jossa vaaleanpunainen kukkakuvio toisella puolella		1	10x8x1,5mm	0,1		
2007052	115	4	Y400	322-323	800-801	Kuona				1	35x28x13mm	20,6		

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	116	4	Y400	323	796			Savi		Paksuhko pala, jossa toisella puolella punaista lasitusta tai maalia. Tiiltä?	1	40x29x8mm	23,2	
2007052	117	4	Y400	323	796			Valkosavi	Liitupiipun varsi	Varren ja pesän taitteesta	1	32x7mm	3,3	
2007052	118	4	Y400	323	797			Kupariseos	Nappi	Koristelematon nappi, jonka pohjassa lenkki kiinnitystä varten	1	halkaisija 18mm	2,5	
2007052	119	4	Y400	323	799			Lasi	Ikkuna	Ohutta vihreää lasia	1	23x10x1,5mm	0,8	
2007052	120	4	Y400	323	799			Lasi	Pullo	Vaaleanvihreää ohutta lasia	1	16x15x1mm	0,7	
2007052	121	4	Y400	323	799			Valkosavi	Liitupiipun varsi		1	23x7mm	1,9	
2007052	122	4	Y400	323	801			Kupariseos		Hyvin pieni pala putkeksi taitettua metallia	1	7x2mm	0,1	
2007052	123	4	Y400	323	801			Kuona			1	29x19x13mm	6	
2007052	124	4	Y400	324	792					Pieni musta pala lasia tai kiveä	1	13x10x9mm	0,5	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	125	4	Y400					Lasi	Esineen katkelma	Vihreä pieni kupuranmuotoinen lasiesineen katkelma	1	halkaisija 24mm	5	
2007052	126	4	Y401	320	802			Rauta		Hyvin huonossa kunnossa oleva ohut neliskanttinen rautapiikki, josta puuttuvat molemmat päät	1	33x1mm	0,3	
2007052	127	4	Y402	320	804			Simpukka		Hyvin pieni kotilo	1	2x1mm	0,1	
2007052	128	4	Y402	320	804,5-806			Kupariseos? Neula		Kokonainen, huonokuntoinen	1	32mm	0,1	
2007052	129	4	Y402	320	805			Kuona			2	25x17x8 ja 26x10x9mm	5,8	
2007052	130	4	Y402	321	803			Simpukka		Pienen kotilon palasia	2	3x2mm	0,1	
2007052	131	4	Y402	321	804			Kuona			1	21x15x10mm	2,8	
2007052	132	4	Y402	321	805			Kupariseos? Neula		Pitkä kokonainen neula	1	pituus 56mm	0,1	
2007052	133	4	Y402	322	797			Kuona			5	suurin 50x38x10mm	96	
2007052	134	4	Y402	322	802			Kuona			6	suurin 27x16x10mm	33,4	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	135	4	Y402		322	802				Kvartsi-iskos	1	23x19x3mm	2,5	
2007052	136	4	Y402		323	796		Rauta	Varras	Rautainen esineen terä, joka on toisesta päästään teroitettu	1	197x9mm	53,4	
2007052	137	4	Y402		323	796		Rauta	Levy	Kaksi palaa ohutta rautalevyä	2	29x14x1mm	2,7	
2007052	138	4	Y402		323	797		Kuona			1	30x25x13mm	9,3	
2007052	139	4	Y402		323	798		Kuona			2	48x38x10mm	31,4	
2007052	140	4	Y402		323	798				Kvartsi-iskos	1	29x17x5mm	3,9	
2007052	141	4	Y403		322	790		Fajanssi	Astia		3	suurin 19x12x3mm	2	
2007052	142	4	Y403		322	790		Kuona			2	13x9x7 ja 7x6x4mm	1,1	
2007052	143	4	Y403		322	791		Fajanssi	Astia		1	19x9x7mm	0,9	
2007052	144	4	Y403		323	790		Kuona			1	45x44x18mm	17,5	
2007052	145	4	Y403	R404	324	792		Rauta	Naula	Huonokuntoinen rautanaula	1	76x20x18 mm	21,8	
2007052	146	4	Y403		323	792		Lasi	Pullo	Vaaleanvihreää lasia	1	28x20x2mm	2,2	

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	147	4	Y403		324	789		Kupariseos?	Esineen katkelma	Ohuesta metallilevystä poikkileikkaukseltaan U:n muotoon taitettu esineen katkelma	1	57x9x1mm	3,3	
2007052	148	4	Y403		324	789		Lasi		Tummanvihreää paksua lasia	1	32x28x9mm	10,3	
2007052	149	4	Y403		324	790			Helmi	Pieni pyöreä helmi	1		0,1	
2007052	150	4	Y403		324	790		Kuona			2	27x19x11 ja 34x23x20mm	21,5	
2007052	151	4	Y403		324	791		Lasi		Vihreää lasia	4	suurin 15x11x5mm	2,7	
2007052	152	4	Y403		324	791		Kuona			17	suurin 107x88x45mm	478,4	
2007052	153	4	Y403		324	793		Palanut savi	Tiiviste	Toisella pinnalla painanne	1	28x19x10mm	4,5	
2007052	154	4	Y405		323	790		Savi		Palanutta savea	1		11,4	
2007052	155	4	Y405	R404	324	791		Kuona		Toinen paloista suuri	2	76x76x43 ja 48x35x18mm	257,4	
2007052	156	5	Y500		312	777		Lasi		Vihreää lasia	1	25x11x1mm	0,5	

Vantaa Pyhän Laurin kirkko 2007, Luettelo rahalöydöistä

Liite 9

Kalle Luoto

KM 2007049: 1-12

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>
2007049	1	1C	Y100		310,5	795		25 penniä vuodelta 1942.	1	15mm	1,3
2007049	2	1C	Y100		310,5	796		Markka vuodelta 1929.	1	20mm	3,9
2007049	3	1C	Y100		311,5	797		50 penniä vuodelta 1942.	1	18mm	2,4
2007049	4	1C	Y100		312,5	796		Markka vuodelta 1940.	1	20mm	3,9
2007049	5	1C	Y100		312,5	797		Viisi markkaa vuodelta 1946.	1	22mm	4,1
2007049	6	1C	Y100		311,45	795,45	19,96	Tallinna brakteaatti. Scherf, puoli penninkiä. Ajoitus 1426-1470-luku.	1	13mm	0,2
2007049	7	1C	Y103		313	791		Kaksi kopeekkaa vuodelta 1812, Venäjä.	1	29mm	13,4
2007049	8	1C	Y108		310,5	791		1/12 killinki vuodelta 1805.	1	20mm	2,2
2007049	9	1C		K109	313	793,65	19,71	Tartto, B. Savijärvi - Scherf, puoli penninkiä. Ajoitus 1441-1459.	1	13mm	0,1
2007049	10	3	Y302		315,72	804,47	20,14	1/6 äyriä, Ruotsi. Ajoitus 1666-1686.	1	25mm	6
2007049	11	4	Y400		322	798		Kymmenen markkaa vuodelta 1931.	1	26mm	8,1
2007049	12	5	Y500		310	778		Äyri vuodelta 1745.	1	30mm	13,3

Vantaa Pyhän Laurin kirkko POISTETUT LÖYDÖT

Kalle Luoto 2007

<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>X</i>	<i>Y</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat</i>	<i>Paino g</i>
1	1C	Y100		310,5	795	Kanta soikea, varsi paksu ja neliskanttinen.	1	Pituus 157mm,	99,8
2	1C	Y100		310,5	796	Yhden naulan kanta ehyt ja soikea, kolmen muun kannanmuotoa ei voi määrittellä.	4	Kannattomien naulojen	39,2
3	1C	Y100		310,5	797	Kaksi nauloista kokonaisia, kannat soikeita, kolmas naula hyvin epämääräinen ja sen kanta puuttuu.	3	Kokonaisten naulojen	63,8
4	1C	Y100		310,5	798	Kaksi kokonaista naulaa, neljässä naulassa ehyt kanta, yksi varren katkelma. Yksi kannoista soikea, kaksi pyöreää ja yksi neliskanttinen.	5	Kokonaiset naulat: pituus	64,6
5	1C	Y100		310,5	799	Yhden naulan kanta pyöreä, yhden soikea. Kolmas nauloista varren katkelma.	3	Pituus 38mm, varsi 4x3mm	11,7
6	1C	Y100		311,5	793	Varsi.	1	Pituus 99mm, varsi 5x5mm	17,2
7	1C	Y100		311,5	794	Varret neliskanttisia.	2	Pituudet 100mm ja	35,5
8	1C	Y100		311,5	795	Kokonainen naula, kanta pyöreä.	1	Pituus 120mm, varsi	20,9
9	1C	Y100		312,5	786,5	Kolme kokonaista naulaa, kahden kanta pyöreä, yhden soikea.	3	Pituus 110mm, varsi	61,4
10	1C	Y100		312,5	796	Toisen kanta pyöreä, toisen neliskanttinen.	2	Pituus 156mm, varsi	125,9
11	1C	Y100		313	795	Kaksi pyöreäkantaista naulaa.	2	Naula 1: pit. 71mm, varsi	29,4
12	1C	Y100		313	797	Kokonainen pyöreäkantainen naula.	1	Pituus 129mm, varsi	25,2
13	1C			312,5	796	Leveä rauta varras.	1	142x18x8mm	266,2
14	1C	Y102		310,5	789	Naulan katkelma.	1	Pituus 68mm	5,6
15	1C	Y102		310,5	792	Kuona, lasittunutta	2		365,2
16	1C	Y102		310,5	793	Kaksi kokonaista naulaa. Toisen kanta pyöreä, toisen soikea.	2	Naula 1: pit. 137mm, varsi	49,2

<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>X</i>	<i>Y</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat</i>	<i>Paino g</i>
17	1C	Y102		311,5	792	Suuri naula.	1	Pituus 150mm, varsi	33,9
18	1C	Y103		309,5	799	Viisi kokonaista naulaa, joissa pyöreä kanta, neljä varren katkelmaa.	9	Naula 1: pit. 96mm, varsi	87,9
19	1C	Y103		309,5	799	Kolme iso rautahelaa/saranaa.	3	suurin 860x45x5mm	524,5
20	1C	Y103		310-310,5	791	Kolme kokonaista naulaa, yksi kannallinen naulankatkelma ja yksi varren katkelma. Kolmen naulan kanta pyöreä, yhden suorakulmainen.	5	Naula 1: pituus	59,1
21	1C	Y103		310-310,5	792	Kaksi naulaa, joista toinen kokonainen, jossa suorakaiteenmuotoinen kanta, toinen varren katkelma.	2	Naula 1: pituus 69mm,	20,1
22	1C	Y103		310-310,5	794	Kuusi kokonaista naulaa, kaksi katkelmaa ja yksi varren katkelma. Kuuden kanta pyöreä, kahden suorakulmainen.	9	105x6 mm, 83x6mm,	174,4
23	1C	Y103		310-310,5	795	Kaksi kokonaista naulaa, kannat soikeita.	2	Naula 1: pit. 58mm, varsi	42,2
24	1C	Y103		310,5	790	Kaksi kokonaista naulaa, joista toisen kanta pyöreä, toisen neliskanttinen.	2	Naula 1: pituus 82mm, 33x28x7mm	33,6
25	1C	Y103		310,5	790	Rauta, helasta?	1		22,9
26	1C	Y103		310,5	791	Neljä kokonaista naulaa, yksi varren katkelma. Yksi kanta pyöreä, kaksi suorakulmaista.	4	Naula 1: pituus	70,3
27	1C	Y103		310,5	792	Yksi rautaesineistä on hela, jossa on kaksi naulaa tallella, loput kaksi palaa ovat rautalevyä.	3	128x25x2mm	114,7
28	1C	Y103		310,5	792	Kaksi pyöreäkantaista naulaa ja naulan katkelma.	3	Naula 1: pituus	43,8
29	1C	Y103		310,5	793	Rautainen neliskulmainen piikki ja pieniä rautalevyn palasia.	4	125x8x8mm (piikki)	45,8
30	1C	Y103		310,5	794	Viisi naulaa, joista kaksi kokonaista. Naulojen kannat pyöreitä.	5	Naula 1: pit. 124mm, varsi	58,3
31	1C	Y103		310,5	795	Kaksi kokonaista pyöreäkantaista naulaa.	2	Naula 1: pit. 97mm, varsi	40,1
32	1C	Y103		310,5	796	Kokonainen pyöreäkantainen naula.	1	Pituus 124mm, varsi	19,7
33	1C	Y103		310,5	797	Neljä kokonaista, kahden kanta pyöreä, yhden neliskanttinen. Yksi nauhoista hevosenkengännaula. Yksi varren katkelma.	5	Naula: pit. 112mm, varsi	90,5
34	1C	Y103		310,5	799	Neljä naulaa, yksi helan? pala, rautapuikon katkelma, kolme palaa kattopeltiä. Kolmen naulan kanta pyöreä, yhden soikea.	9	Naula 1: pit. 92mm, varsi	47,5

<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>X</i>	<i>Y</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat</i>	<i>Paino g</i>
35	1C	Y103	KU107	310,5	798	Hevosenkengännäula ja kaksi naulan varren katkelmaa.	3	Hevosenkengännäula: pit.	11,8
36	1C	Y103		311,5	787,5	Kokonainen suuri naula, kanta pyöreä.	1	Pituus 123mm, varsi	33,9
37	1C	Y103		311,5	791	Varren katkelma.	1	Pituus 38mm	4,8
38	1C	Y103		311,5	793	Varren katkelma.	1	Pituus 18mm	1,5
39	1C	Y103		311,5	795	Kaksi naulaa, joista toinen kokonainen pyöreäpäinen ja toinen varren katkelma.	2	Naula: pituus 105mm, varsi	32,2
40	1C	Y103		312,5	788	Kaksi naulaa, joista toisen kanta soikea, toisen neliö. Yksi varren katkelma.	3	Naula 1: pit. 99mm, varsi	33,9
41	1C	Y103		312,5	789	Kaksi huonokuntoista naulaa, toisessa pyöreä kanta.	2	Naula 1: pit. 77mm, varsi	28,4
42	1C	Y103		312,5	791	Kokonainen luoti	1	25x6mm	3,2
43	1C	Y103		312,5	792	Erittäin huonokuntoisia naulankappaleita.	7	Pituudet: 95mm,	8,8
44	1C	Y103		312,5	793	Kahdeksan naulaa, joista yksi varren katkelma ja yksi hevosenkengännäula. Kolmen naulan kannat soikeita, kahden	8	Kokonaiset naulat: pit.	133,2
45	1C	Y103		312,5	796	Neljä naulaa, joista kahdessa neliskanttinen kanta ja yhdessä pyöreä. Yhden kanta tuhoutunut.	4	Naula 1: pit. 66, varsi	23,9
46	1C	Y103		312,5	797	Kanta neliskulmainen, varsi katkennut.	1	Pituus 50mm, varsi	7
47	1C	Y103		313	792	Kanta pyöreä.	1	Pituus 134mm, varsi	23,6
48	1C	Y103		313	795	Neljä kokonaista naulaa, joista yksi hevosenkengännäula. Kolmen naulan kannat pyöreitä.	4	Naula 1: pit. 82mm, varsi	51,9
49	1C	Y103		313	796	Kaksi naulaa ja yksi varren katkelma. Naulojen kannat pyöreä ja neliskanttinen.	3	Naula 1: pit. 119mm, varsi	52,2
50	1C	Y104		310,5	798	Kaksi huonokuntoista naulaa, joista toisen kanta pyöreä.	2	Naula 1: pit. 70mm, varsi	27,1
51	1C	Y104	R101	311,5	792	Huonokuntoinen pyöreäkantainen naula ja naulan varren katkelma.	2	Naula: pituus 45mm, varsi	13,7
52	1C	Y104	R101	311,5	795	Kaksi pyöreäkantaista naulaa.	2	Naula 1: pit. 83mm, varsi	25,4
53	1C	Y104	R101	311,5	796	Hyvin säilynyt kokonainen pyöreäkantainen naula.	1	Pituus 88mm, varsi	15,0

<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>X</i>	<i>Y</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat</i>	<i>Paino g</i>
54	1C	Y106		310,5	798	Pyöreäkantainen naula.	1	Pituus 41mm, varsi	9,4
55	1C	Y108		310,5	790	Kaksi naulaa, joista toisessa neliönmuotoinen ja toisessa soikea kanta.	2	Naula 1: pit. 67mm, varsi	20,7
56	1C	Y108		310,5	791	Yksi naulan kanta ja kaksi varren katkelmaa. Kaikki erittäin huonokuntoisia.	3	Kanta 18mm, katkelmat:	35,5
57	1C	Y108		310,5	792	Erittäin huonokuntoinen naula.	1	Pituus 64mm	9,7
58	1C	Y108		312,5	791	Huonossa kunnossa oleva naula. Kanta neliönmuotoinen.	1	Pituus 82mm, varsi	25,2
59	1C	Y109		310,5	790	Erittäin huonokuntoinen naula.	1	Pituus 58mm	7,4
60	1C	Y109		312,5	792	Kolme pyöreäkantaista naulaa.	3	Naula 1: pit. 123, varsi	35,4
61	1C	Y109		312,5	792	Pieni pala rautalevyä, veitsen kappale?	1	56x12x3mm	10,4
62	4	Y400		320	802	Pyöreäkantainen naula, kaksi varren katkelmaa.	3	Naula: pit. 90, varsi	67,4
63	4	Y400		320	803	Yhdeksän naulaa, joissa kahdeksassa pyöreä kanta ja yhdessä suorakaiteenmuotoinen kanta.	9	Suurin naula: pit. 135mm,	185,4
64	4	Y400		320	804	Yhdeksän huonokuntoista naulaa, joissa viidessä pyöreä, kahdessa soikea ja kolmessa neliönmuotoinen kanta.	9	Suurin naula: pit. 134mm,	171,3
65	4	Y400		320	803,5-805	Kuusi naulaa, joissa kahdessa neliönmuotoinen ja neljässä pyöreä kanta. Yksi varren katkelma.	7	Suurin naula: pit. 74mm,	62,5
66	4	Y400		320	805	Kahdeksan naulaa, joissa seitsemässä pyöreä, kahdessa soikea ja kahdessa neliönmuotoinen kanta. Yksi varren katkelma.	9	Suurin naula: pit. 124mm,	205,5
67	4	Y400		320	806	Pyöreäkantainen naula.	1	Pituus 95mm, varsi	13,6
68	4	Y400		321	802	Hyvin huonokuntoinen pyöreäkantainen naula ja varren katkelma.	2	Naula: pit. 112mm, varsi	33,6
69	4	Y400		321	803	Huonokuntoisia nautoja. Kymmenen naulan kanta pyöreä, yhden neliskanttinen. Yhden naulan kannan muotoa ei voi määritellä.	12	Suurin: pit. 103mm, varsi	190,1
70	4	Y400		321	804	Neljä huonokuntoista naulaa, joissa kahdessa pyöreä pää.	4	Naula 1: pit. 99mm, varsi	76,9
71	4	Y400		321	805	Kaksi pyöreäkantaista naulaa.	2	Naula 1: pit. 116mm, varsi	35,1
72	4	Y400		321	806	Viisi naulaa, joista neljässä pyöreä ja yhdessä soikea kanta.	5	Naula 1: pit. 105mm, varsi	71,1

<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>X</i>	<i>Y</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat</i>	<i>Paino g</i>
73	4	Y400	322	790	Varren katkelma.	1	Pituus 66mm	7,8	
74	4	Y400	322	795	Pyöreäkantainen naula.	1	Pituus 57mm, varsi	13,2	
75	4	Y400	322	798	Kaksi erittäin huonokuntoista naulaa.	2	Naula 1: pit. 91mm, varsi	44,4	
76	4	Y400	322	800	Pyöreäkantainen naula.	1	Pituus 111mm, varsi	26,5	
77	4	Y400	322	801	Erittäin huonokuntoinen naulan varren katkelma.	1	Pituus 55mm	11,4	
78	4	Y400	322	802	Kuusi naulaa, joista kolmen kanta pyöreä, yhden soikea ja yhden neliömuotoinen. Neljä erittäin huonokuntoista varren katkelmaa.	10	Suurin: pit. 108mm, varsi	123,1	
79	4	Y400	322	803	Seitsemän naulaa, joista kolme pyöreäkantaista. Yksi varren katkelma.	8	Suurin: pit. 150mm, varsi	215,3	
80	4	Y400	322	805	Pyöreäkantainen naula.	1	Pituus 140mm, varsi	45,3	
81	4	Y400	323	783	Hyvin huonokuntoinen naula.	1	Pituus 67mm	19,4	
82	4	Y400	323	796	Erittäin huonokuntoinen paksu naulan varren katkelma.	1	Pituus 72mm	38,6	
83	4	Y400	323	797	Erittäin huonokuntoinen naula.	1	Pituus 70mm, varsi 5x3mm	17,9	
84	4	Y400	323	798	Erittäin huonokuntoinen soikeakantainen naula.	1	Pituus 100mm, varsi	27,5	
85	4	Y400	323	800	Pieni pyöreäkantainen naula.	1	Pituus 37mm, varsi	3,6	
86	4	Y400	323	801	Erittäin huonokuntoisia varren katkelmia.	2	Pituudet 55mm ja	11,8	
87	4	Y402	320	804	Palanutta savea.	11		12	
88	4	Y402	320	805	Palanutta savea.	17		17,7	
89	4	Y402	321	804	Palanutta savea.	395		392,5	
90	4	Y402	322	800	Palanutta savea. Mahdollisesti tiilenpalasia.	20		59,1	
91	4	Y402	322	802	Palanutta savea.	27		35	
92	4	Y403	322	789	Hyvin epämääräisiä rautamöykkyjä.	3	45x35x25mm	65,9	

Sivu 5/6

<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>X</i>	<i>Y</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat</i>	<i>Paino g</i>
93	4	Y403	322	790	Kolme erittäin huonokuntoista naulan katkelmaa.	3	Pituudet 44mm, 52mm	32,3	
94	4	Y403	322	791	Erittäin huonokuntoinen naula.	1	Pituus 104mm	38,9	
95	4	Y403	323	789	Erittäin huonokuntoinen naula ja kaksi naulan katkelmaa.	3	Naula 1: pit. 56mm, varsi	16,3	
96	4	Y403	323	789	Hyvin epämääräisiä metallimöykkyjä.	2	80x57x25mm	164,4	
97	4	Y403	323	791	Erittäin huonokuntoinen naula ja naulan varren katkelma.	2	Naula: pit. 77mm,	49,9	
98	4	Y403	324	789	Kaksi erittäin huonokuntoista naulaa, kaksi katkelmaa.	4	Naula 1: pit. 84mm, varsi	71,9	
99	4	Y403	324	791	Kaksi huonokuntoista naulan vartta.	2	Pituudet 69mm ja	18,1	
100	4	Y403	324	790	Kolmesta erittäin huonokuntoista naulaa tai naulan katkelmaa.	13	Suurin: 73mm,	131,9	
101	4	Y500	312	777	Huonokuntoinen naula.	1	Pituus 108mm, varsi	18,7	

Museovirasto
Rakennushistorian osasto

RAKENNUSFRAGMENTTIKOKOELMA

Numerotiedot RHO 1560

Kunta nro _____

Kohteen nimi *Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko*

Nimitiedot *Tiili 1*

Rakennetyyppi _____ Alatyypit _____

Esinekuvaus: Mahdollisesti kirkon tapuliin kuuluva tiili

Esineen historia, lisätiedot, ajoituksen lähde, tekniikka:

*Kaivauslöytö, täyttömaakerros kirkon tapulin lounaispuolelta
Kaivausalue 1c, Yksikkö Y 103, 312,5/791/19,14
Pataässään mallinen tiili
Kalle Luoto 2007*

Lähdetiedot:

Katso Kaivauskertomus

Merkinnät _____

Materiaali *Tiili* Päämateriaali *Savitiili*

Mitat (pit. lev., kork.) 18,5 x 10 x 7,5 cm

Ajoitus 1450 - 1900 jKr.

Kuvatiedot _____

Sijaintitiedot _____

Näytteenottaja Kalle Luoto Näytteenottoaika Heinäkuu 2007

Dokumentoija Hanna Kelola Dokumentointivuosi 2007

Luetteloija _____ Luetteloointiaika _____
Museovirasto

Rakennushistorian osasto

RAKENNUSFRAGMENTTIKOKOELMA

Numerotiedot RHO 1561

Kunta nro _____

Kohteen nimi *Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko*

Nimitiedot *Tiili 2*

Rakennetyyppi _____ Alatyypit _____

Esinekuvaus: Mahdollisesti kirkon tapuliin kuuluva tiili

Esineen historia, lisätiedot, ajoituksen lähde, tekniikka:

*Kaivauslöytö, täyttömaakerros kirkon tapulin lounaispuolelta
Kaivausalue 1c, Yksikkö Y 103, 312,5/791/19,14
Pataässään mallinen tiili
Kalle Luoto 2007*

Lähdetiedot:

Katso Kaivauskertomus

Merkinnät _____

Materiaali	<i>Tiili</i>	Päämateriaali	<i>Savitiili</i>
------------	--------------	---------------	------------------

Mitat (pit. lev., kork.)	13,5 x 10 x 7 cm
--------------------------	------------------

Ajoitus	1450 - 1900 jKr.
---------	------------------

Kuvatiedot _____

Sijaintitiedot _____

Näytteenottaja	Kalle Luoto	Näytteenottoaika	Heinäkuu 2007
----------------	-------------	------------------	---------------

Dokumentoija	Hanna Kelola	Dokumentointivuosi	2007
--------------	--------------	--------------------	------

Luetteloija		Luettelointiaika	
-------------	--	------------------	--

Museovirasto
Rakennushistorian osasto

RAKENNUSFRAGMENTTIKOKOELMA

Numerotiedot RHO _____ : _____

Kunta nro _____

Kohteen nimi *Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko*

Nimitiedot *Tiili 3*

Rakennetyyppi _____ Alatyypit _____

Esinekuvaus: Mahdollisesti kirkon tapuliin kuuluva tiili

Esineen historia, lisätiedot, ajoituksen lähde, tekniikka:

*Kaivauslöytö, uunista
Muotoiltu (hiottu?) tiili, levyn mallinen katkelma, uunista
Kaivausalue 4, yksikkö R 404, uuni
323,90/792,20/19,82
Kalle Luoto 2007*

Lähdetiedot:

Katso Kaivauskertomus

Merkinnät _____

Materiaali *Tiili* Päämateriaali *Savitiili*

Mitat (pit. lev., kork.) 10 x 7 x 2,5 cm

Ajoitus 1450 - 1900 jKr.

Kuvatiedot _____

Sijaintitiedot _____

Näytteenottaja Kalle Luoto Näytteenottoaika Heinäkuu 2007

Dokumentoija Hanna Kelola Dokumentointivuosi 2007

Luetteloija Luettelointiaika

Museovirasto
Rakennushistorian osasto

RAKENNUSFRAGMENTTIKOKOELMA

Numerotiedot RHO _____ : _____

Kunta nro _____

Kohteen nimi *Vantaa, Pyhän Laurin Kirkko*

Nimitiedot Tiili 4

Rakennetyyppi _____ Alatyypit _____

Esinekuvaus: Mahdollisesti kirkon tapuliin kuuluva tiili

Esineen historia, lisätiedot, ajoituksen lähde, tekniikka:

*Kaivauslöytö
5 pintaa, palanut
Kaivausalue 1c, yksikkö Ku 109
312,5/793
Kalle Luoto 2007*

Lähdetiedot:

Katso Kaivauskertomus

Merkinnät _____

Materiaali *Tiili* Päämateriaali *Savitiili*

Mitat (pit. lev., kork.) 28 x 13 x 7 cm

Ajoitus 1450 - 1900 jKr.

Kuvatiedot _____

Sijaintitiedot _____

Näytteenottaja Kalle Luoto Näytteenottoaika Heinäkuu 2007

Dokumentoija Hanna Kelola Dokumentointivuosi 2007

Luetteloija Luettelointiaika

Ajoitettavat radiohiilinäytteet

1. Erä, viisi näytettä

1. Alue 3, Puunäyte
Tapuli, Koekuoppa 1
Yksikkö Y 304
Ajoitus puunäytteestä kivien alta
2. Alue 3, Puunäyte
Tapuli, Koekuoppa 3
Yksikkö Y 304
Ajoitus mahdollisesta puuesineestä
3. Alue 4, Hiilinäyte
Uuni
Yksikkö R 404/Y405
Sijainti X = 324,60 - 324,70; Y = 793,00 - 793,10; Z = 19,79
Unin arinasta
4. Alue 1c Hiilinäyte
Yksikkö Y 110
Sijainti: 312,5/792
Palomaakerros kiviaidan alapuolella
5. Alue 1c, Luunäyte
Hauta,
Yksikkö Ku 114
Sijainti 310,7/792,3

2. Erä, Neljä näytettä

6. Alue 1c, Luunäyte
Hauta
Yksikkö Ku 113
Sijainti 310 - 310,5 / 795,5 - 795,7
7. Alue 1c, Luunäyte
Hauta
Yksikkö Ku 115
Sijainti 310 - 310,5 / 795,5 - 795,7
8. Alue 1c, Luunäyte
Hauta
Yksikkö Ku 116
Sijainti 310 - 310,5 / 795,5 - 795,7
9. Alue 1c, Luunäyte
Hauta
Yksikkö Ku 117
Sijainti 310 - 310,5 / 795,5 - 795,7

Osteologinen analyysi
Vantaa Pyhän Laurin kirkko
Kalle Luoto 2007

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	1
1. Johdanto	2
2. Tavoitteet	2
3. Materiaali ja metodit.....	2
3.1 Materiaalin kuvaus.....	2
3.2 Minimiyksilömäärä ja anatominen jakauma.....	3
3.3 Kuoliniän määrittäminen.....	3
3.4 Sukupuolen määrittäminen	3
3.5 Pituusarviot	4
3.6 Havaitut poikkeavuudet luustossa	4
4. Tulokset	5
4.1 Suljetut löydöt.....	5
Yksikkö 113.....	5
Yksikkö 114.....	6
Yksikkö 115.....	7
Yksikkö 116.....	8
Yksikkö 117.....	9
4.2 Minimiyksilömäärä ja anatominen jakauma.....	10
4.3 Kuoliniän määrittäminen irtolöydöistä	10
4.4 Sukupuolen määrittäminen irtolöydöistä	10
4.5 Pituusarviot irtolöydöistä.....	11
4.6 Patologiset muutokset irtolöydöistä.....	11
5. Yhteenveto ja tulkinta.....	11
6. Latina-Suomi sanasto.....	12
7. Lähteet	13
7.1 Painetut lähteet.....	13
7.2 Painamattomat lähteet.....	14
Liite 1. Luettelo yksiköistä 113-117 löydettyistä luista	
Liite 2. Luettelo irtoluista	

1. Johdanto

Tässä raportissa käsitellään Kalle Luodon kaivauksilla 2007 Vantaan Pyhän Laurin kirkon eli ns. Helsingin pitäjänkirkon ympäriltä löydettyjä palamattomia ihmisluita. Luut ajoittuvat 1400-luvun puolesta välistä 1800-luvuille. Kaivausten yhteydessä pystyttiin erottamaan viisi vainajaa (yksiköt 113-117), joita on tässä raportissa käsitelty suljettuina löytöinä. Muita löydettyjä luita käsitellään irtolöytöinä, sillä löytökontekstit olivat sekoittuneet eikä siis voida olla varmoja, mitkä luista kuuluvat samalle yksilölle. Tässä raportissa tutkitut luut ovat menossa uudelleen haudattaviksi.

Hautausmaan alueelta löytyneitä eläinluita ei tunnistettu, koska löytyneet eläinluut eivät liittyneet hautauksiin, vaan ovat peräisin sekoittuneista kerroksista ja niiden ajoitus ja alkuperä ovat siis epäselviä. Kaivauksen yhteydessä kellotapulista (Alue 3) löytyneet eläinluut tunnistetaan myöhemmin eläinmuseon vertailukokoelmien avulla.

2. Tavoitteet

Raportin tarkoituksena on tunnistaa luut anatomisesti, määrittää minimiyksilömäärä, tehdä ikä- ja sukupuolimäärityksiä, laskea pituusarvioita sekä tunnistaa mahdolliset luustossa näkyvät sairaudet ja muut poikkeavuudet (geneettiset merkkitekijät). Raportin lopussa on lyhyt yhteenveto ja tulkinta.

3. Materiaali ja metodit

Luut tunnistettiin lajeittain anatomisesti ja määritettiin kummalta puolelta luustoa ne ovat. Apuna käytettiin osteologista kirjallisuutta (Bass 1995, Doring 2000a, 2000b, Sheuer et al. 2000, 2004). Tunnistetut irtoluut luetteloidtiin löytökonteksteittain. (ks. liite 1). Hampaat luetteloidtiin FDI systeemin mukaan, niin että yläleuan oikean puolen (Maxilla dx.) hampaat saivat numerot 11-18, yläleuan vasemman puolen (Maxilla sin.) hampaat saivat numerot 21-28, alaleuan vasemman puolen (Mandibula sin.) hampaat saivat numerot 31-38 ja alaleuan oikean (Mandibula dx.) puolen hampaat saivat numerot 41-48. Maitohampaat (Deciduous) saivat numerot 51-55 (Maxilla dx.), 61-65 (Maxilla sin.), 71-75 (Mandibula sin.) ja 81-85 (Mandibula dx.).

3.1 Materiaalin kuvaus

Kaikki tunnistetut luut olivat palamattomia. Suurin osa luista pystyttiin tunnistamaan anatomisesti ja vain joitain pieniä luun kappaleita ei pystytty tunnistamaan. Myös yksi palaneen luun pala oli joukossa, mutta sitä ei pystytty tunnistamaan. Haudoista tunnistettiin yhteensä 752 ihmiselle (Homo Sapiens) kuuluvaa luufragmenttia ja irtoluista tunnistettiin 161 ihmiselle (Homo Sapiens) kuuluvaa luufragmenttia. Yhteensä siis tunnistettuja luuframenteja oli 913 kappaletta.

3.2 Minimiyksilömäärä ja anatominen jakauma

Minimiyksilömäärä (MNI) laskettiin irtoluista ja se perustuu anatomisten osien vähimmäismäärään. Hautojen ja irtolöytöinä löytyneiden ihmisluiden anatominen jakauma on esitetty taulukoissa (liite 1, 2). Sen lisäksi hautojen (Yksiköt 113-117) anatominen jakauma on esitetty graafisesti.

3.3 Kuoliniän määrittäminen

Kuoliniän määrittäminen perustuu keskenkasvuisilla yksilöillä hampaiden puhkeamiseen (Ubelaker 1989), luiden pituuksiin (Ubelaker 1989) ja luun pään (epifyysi) kiinnikasvamista luun varteen (diafyysi) kasvun päättyessä (Scheuer et al 2004).

Aikuisten ikämäärittäykset perustuvat hampaiden kulumiseen (Buikstra et al. 1994:52-53) ja kallonsaumojen (sutura) umpeutumiseen (Meindl et al. 1985).

Ikämäärittämissä käytettiin Sjøvoldin (1978) kehittämää luokitusta:

Infant	-1 vuotta
Infans I	0-7 vuotta
Infans II	5-14 vuotta
Juvenilis	10-24 vuotta
Adultus	18-44 vuotta
Maturus	35-64 vuotta
Senilis	50-79 vuotta
Adult	Sisältää ryhmät Adultus, Maturus ja Senilis

3.4 Sukupuolen määrittäminen

Morfologinen sukupuolenmäärittäminen perustuu kallossa (Cranium) ja alaeuassa (Mandibula) oleviin sukupuolen määrittämiseen soveltuviin kohtiin (During 2000:19-29, Buikstra et al. 1994 :18-20):

Kallo (Cranium):

- Glabella** Otsaluun osa silmäkuoppien yläpuolella on voimakkaammin ulostyöntynyt miehillä.
- Margo supraorbitalis** Silmäkuopan yläreuna on terävämpi naisilla
- Tuber frontalia** Otsaluun muoto on litteämpi miehillä, korkeampi naisilla
- Processus mastoideus** Ohimoluun korvakäytävän takana oleva osa on voimakkaampi miehillä

Alaleuka (Mandibula):

- Angulus mandibularis** Alaleuan kulma on suurempi ja suuremmat lihasten kiinnityskohdat miehillä
- Trigonum mandibularis** Alaleuan etuosa on voimakkaampi miehillä

Metriseen sukupuolenmäärittämiseen käytettiin värttinäluun (Radius) ja olkaluun (Humerus) nivelpintojen mittausta (During 2000) ja hampaiden kokoa (Salo 2006). Hampaiden koon mittaamisella tehtiin sukupuolimäärittämiä irtolöytöinä löydetyistä hampaista.

Sukupuolenmäärittämissä käytettiin luokitusta:

Hypermaskuliininen:	M
Maskuliininen:	M?
Allofyysi:	?
Feminiininen:	F?
Hyperfeminiininen	F

3.5 Pituusarviot

Vainajien pituusarvioita pyrittiin tekemään mittaamalla pitkiä luita. Mittaustulokset ovat kuitenkin epävarmoja, sillä mittaukset jouduttiin tekemään viivottimella, koska osteometristä pöytä ei ollut käytettävissä. Siksi pituusarviota on pidettävä ainoastaan suuntaa antavina.

Laskelmissa käytettiin sekä Trotter:in ja Gleser:in (Trotter et al. 1952, 1958) valkoihoisille miehille ja naisille kehittämiä pituuskaavoja että Sjøvold:in (1990) kaukaasialaiselle rodulle kehittämiä pituuskaavoja.

3.6 Havaitut poikkeavuudet luustossa

Patologiat, morfologiset ja geneettiset poikkeavuudet pyrittiin rekisteröimään, kun niitä havaittiin. Patologiset muutokset haudoista esitettiin lisäksi anatomisen jakauman avulla.

4. Tulokset

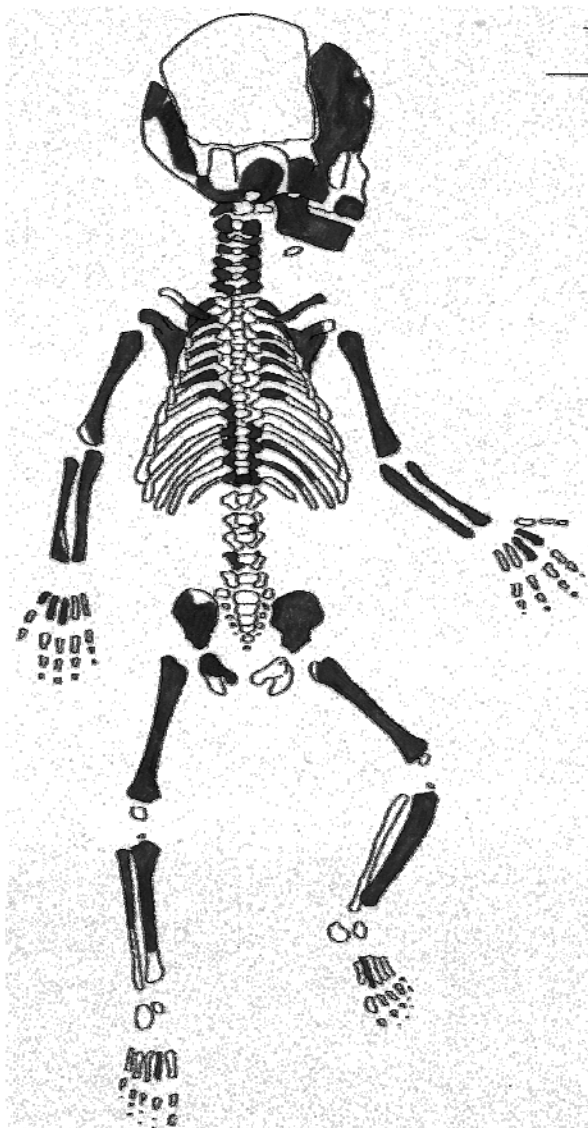
4.1 Suljetut löydöt

Yksikkö 113

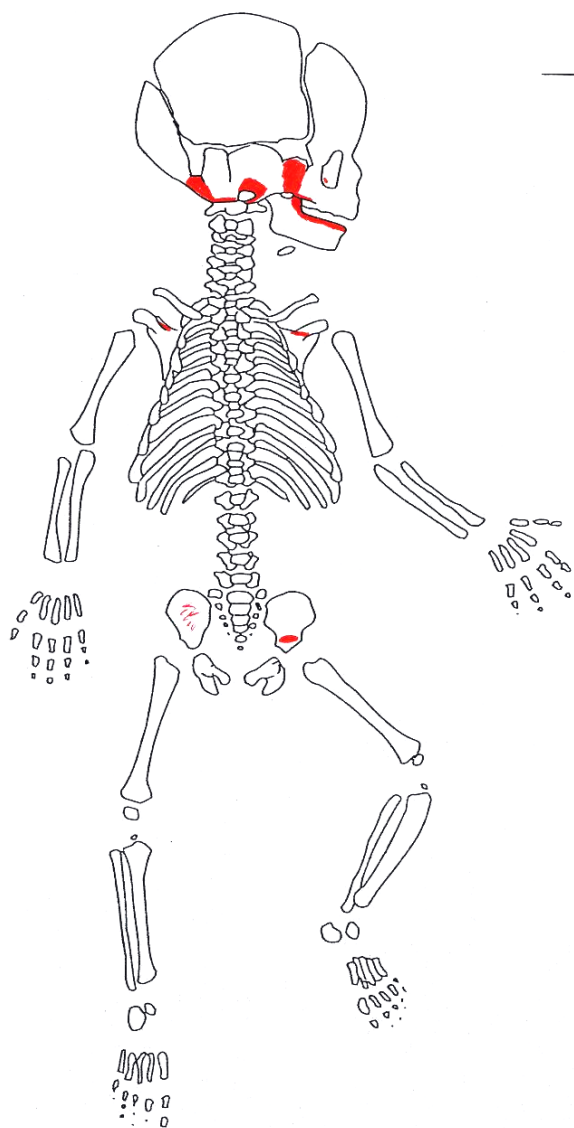
Ikämääritys: Infant (-1 vuotta)

Patologia: Vainajan kallossa ja postkraniaalisissa luissa on merkkejä keripukin aiheuttamista muutoksista (ks. luumuutosten anatominen jakauma).

Kuva 1. Yksikkö 113, säilyneet luut

Kuva 2. Aktiivisen uuden luun muodostuksen jakauma

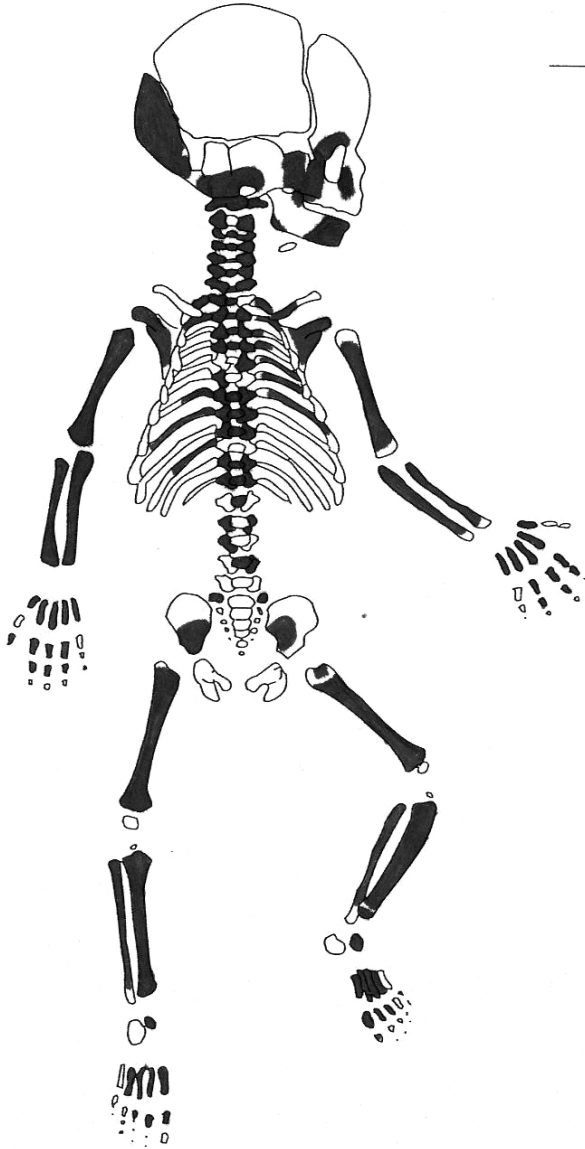
Yksikkö 114

Ikämääritys: Infant (-1 vuotta)

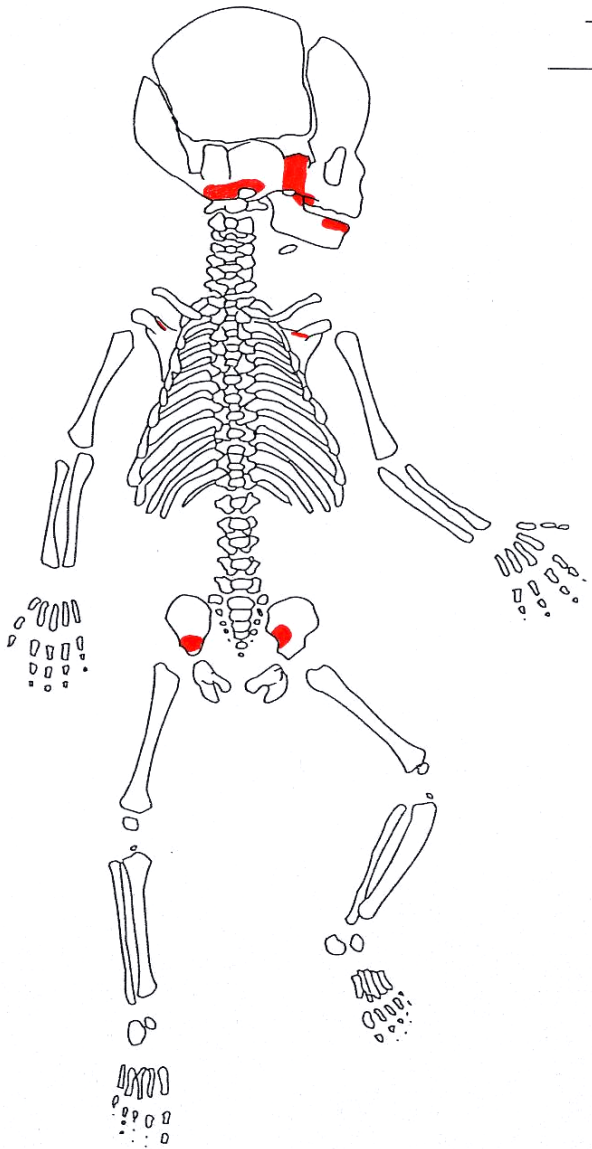
Patologia: Vainajan kallossa ja postkraniaalisissa luissa on merkkejä keripukin aiheuttamista muutoksista (ks. luumuutosten anatominen jakauma).

Muuta: Kahdessa kaulanikamassa (Vertebra cervicalis) perinnöllinen poikkeama (Foramen bipartite).

Kuva 3. Yksikkö 114, säilyneet luut

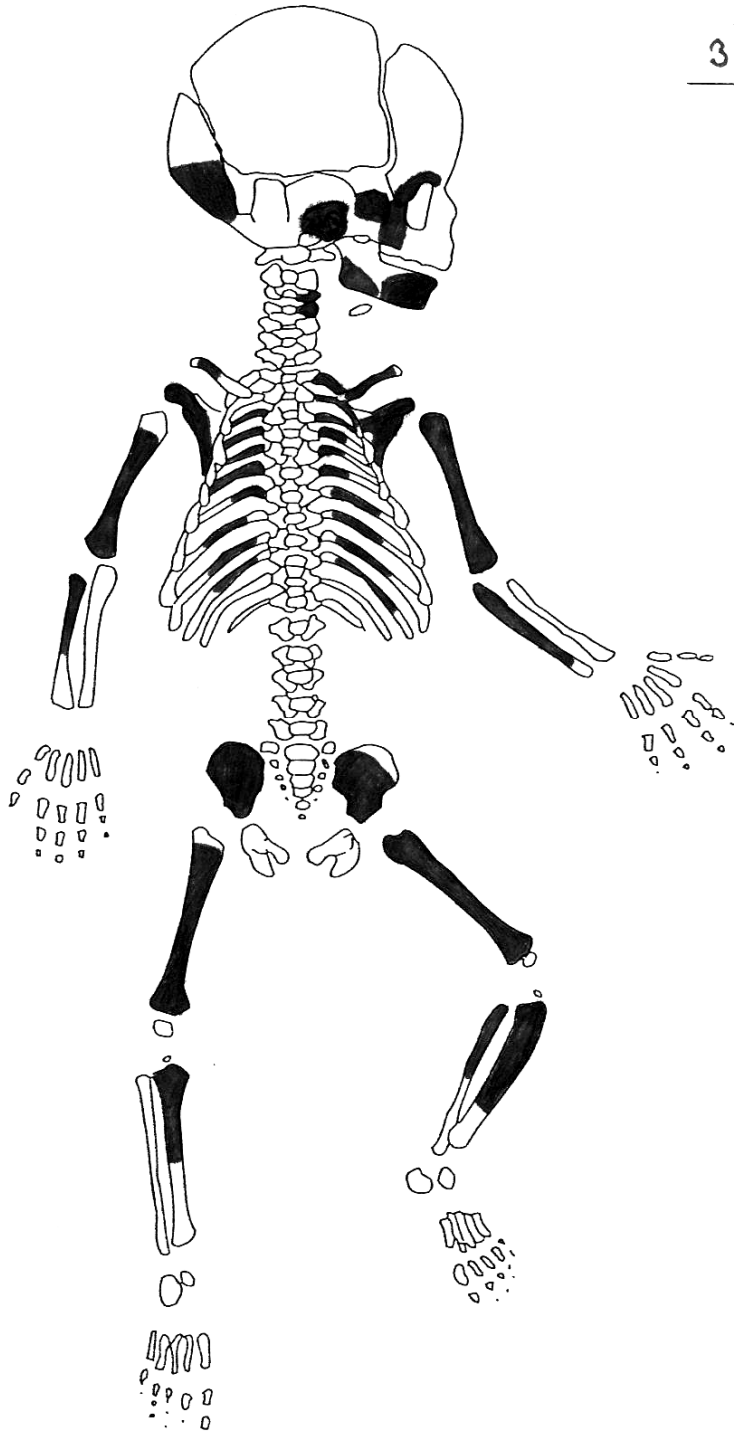
Kuva 4. Aktiivisen uuden luun muodostuksen jakauma

Yksikkö 115

Ikämäärittäminen: Perinatal (noin 19-20 raskausviikkoa)

Kuva 5. Yksikkö 114, säilyneet luut

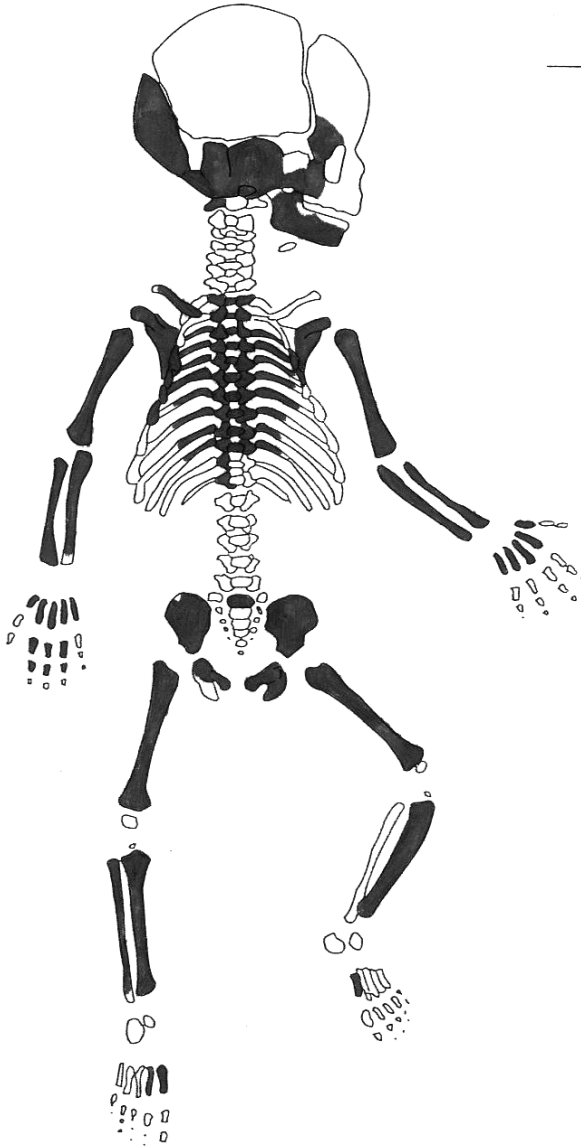

Yksikkö 116

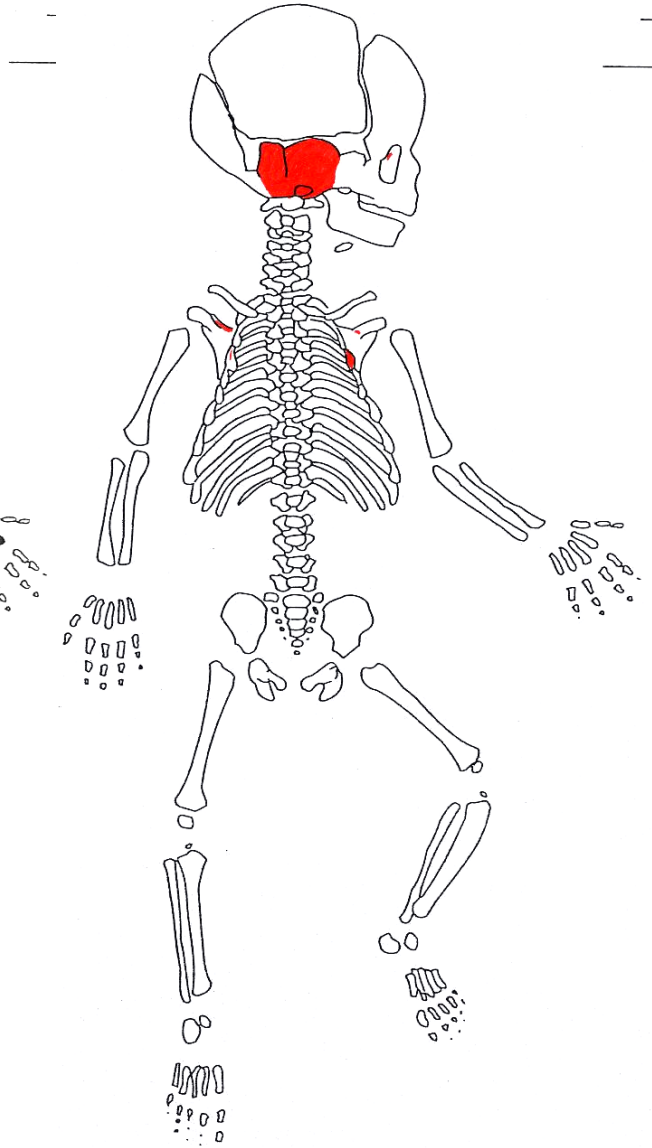
Ikämääritys: Infant (-1 vuotta)

Patologia: Vainajan kallossa ja postkraniaalisissa luissa on merkkejä keripukin aiheuttamista muutoksista (ks. luumuutosten anatominen jakauma).

Kuva 6. Yksikkö 116, säilyneet luut

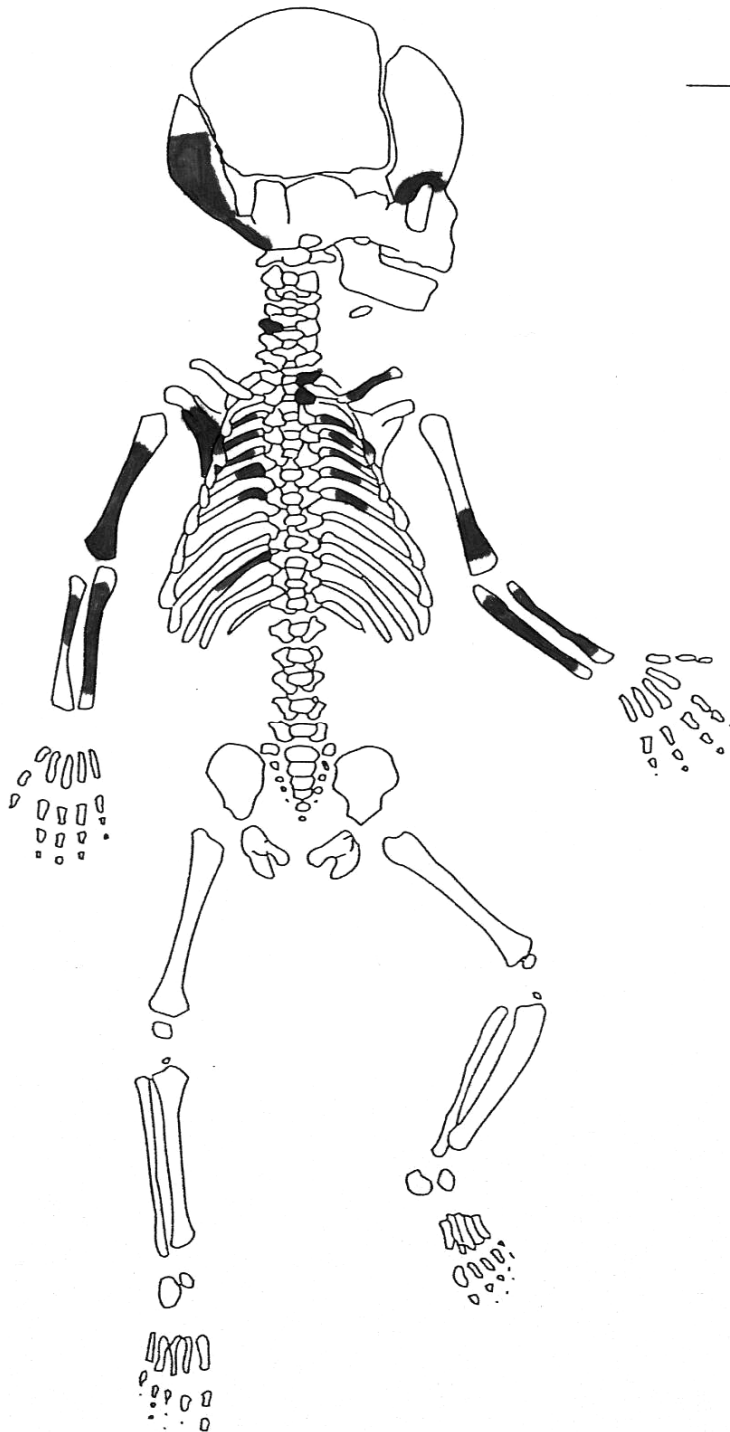
Kuva 7. Aktiivisen uuden luun muodostuksen jakauma

Yksikkö 117

Ikämääritys: Infant (-1 vuotta)

Kuva 8. Yksikkö 117, säilyneet luut

4.2 Minimiyksilömäärä ja anatominen jakauma

Aineistossa on vähimmäisyksilömäärä (MNI) laskujen mukaan osia vähintään neljästä aikuisesta ihmisestä (Homo sapiens) oikeanpuoleisen olkaluun (Humerus dx.) perusteella. Lisäksi irtoluuaineistossa on vähintään kolmen alle 1-vuotiaan lapsen (Infant) luita Vasemmanpuoleisen kyynärluun (Ulna sin., prox.) perusteella. Näistä yksikään ei voi olla hautautauksista (Yksiköt 113-117), joten kaivausalueelta on yhteensä seitsemän alle 1-vuotiaan lapsen (Infant) luita ja yhden sikiön (perinatal) luita. Sen lisäksi yksi luu on vanhemmalta lapselta (Infans/Juvenilis). Aineistossa on kaikenkaikkiaan siis osia vähintään kolmestatoista vainajasta.

Hautojen ja irtolöytöinä löytyneiden ihmisluiden anatominen jakauma on esitetty taulukoissa (liite 1, 2). Sen lisäksi hautojen (Yksiköt 113-117) anatominen jakauma on edellä esitetty graafisesti.

4.3 Kuoliniän määrittäminen irtolöydöistä

Suurin osa irtolöytöinä löydettyistä luista on aikuisilta vainajilta, joiden ikää ei yritetty määrittää tarkemmin. Irtolöytöinä löydettyistä luista 21 kappaletta kuuluu alle 1-vuotiaalle lapselle (Infant). Sen lisäksi yksi luu on vanhemmalta lapselta (Infans/Juvenilis).

4.4 Sukupuolen määrittäminen irtolöydöistä

Irtolöytöinä löydettyistä luista tehdyt morfologiset ja metriset sukupuolimääritykset on esitetty taulukossa 1.

Alue	X	Y	Yks.	Luu	Määrittäminen	Sukup.	Muuta
4	322	797	401	Radius sin.	caput br. 20,5	F	
1c	310,5	797	103	Radius dx.	caput br. 23,9 mm	M	
1c	311,5	798	103	Radius dx.	caput br. 24,7 mm	M	
1C	310,5	796	100	Humerus dx.	caput vertical br. 41,7, epicondylus br. 59,1 mm	F?	pituus noin 163-164 cm
1C	310,5	793	102	Humerus dx.	epicondylus br. 63,9 mm	M?	
1C	310,5	794	103	Temporale dx.	mastoid F	F	
1c	312,5	788	103	47	Crown area 98,9	M	parodontitis 7,7 mm, kuluma 18
1C	309,5	799	103	37	crown area 114,4	M	caries occlusal 2,2 mm, kuluma 6
1C	309,5	799	103	46	crown area 116,6	M	caries occlusal? kuluma 21
1C	309,5	799	103	47	crown area 123,2	M	kuluma 6
1C	312,5	793	100	36	crown area 105,1	F	kuluma 10
1C	309,5	799	103	36	crown area 125,4	M	caries occlusal 3,4 mm, kuluma 21
1c	312,5	788	103	46	crown area 96,9	F	parodontitis 7,0 mm, kuluma 24
1C	311,5	795	100	21	crown area 45,5	F	kuluma 4
1C	310,5	792	103	Frontale	orbita M? Tuber M, Glabella M	M	sutura a
1C	310,5	794	103	Frontale	orbita? Glabella M?	M?	
1c	312,5	788	103	Mandibula	trigonum F?	F?	
1C	309,5	799	103	Mandibula	trigonum ?, angulus ?	?	

4.5 Pituusarviot irtolöydöistä

Pituusarvio on esitetty taulukossa 2.

Alue	X	Y	Yksikkö	Luu	Sukupuoli määrittäminen	Luun pituus	Sjovold	T&G Nainen
1C	310,5	796	100	Humerusdx.	Nainen?	n. 31,4	164 cm	163 cm

Luun pituus Luun pituus cm

Sjovold Vainajan pituus (cm) laskettuna Sjovoldin (1990) kaukaasialaiselle rodulle kehittämän laskukaavan mukaan

T&G Nainen Vainajan pituus (cm) laskettuna Trotter ja Gleserin (1952,1958) valkoihoiselle naiselle kehittämän kaavan mukaan.

Aineistossa on yksi mahdollisesti nainen, jonka pituus on noin 163-164 cm.

4.6 Patologiset muutokset irtolöydöistä

Irtolöydöistä tunnistettiin hammassairauksia, muutoksia nikamissa ja yksi hyvänlaatuinen kasvain (Osteoma). Kahdessa hampaassa oli reikä (Caries). Yksi reisiluu (Femur) oli taipunut mahdollisesti D-vitamiinin puutteen aiheuttaman riisitaudin takia. Hampaiden vihlontaa aiheuttava leukaluun vetäytyminen (Parodontitis) havaittiin yhdessä alaleuassa (Mandibula). Yhdessä nikamassa (Vertebra, corpus) oli osteofyyttejä. Kallon luussa (Calva) on kasvaimia (osteoma). Nämä luut kuvattiin Vantaan museon toimesta.

5. Yhteenvedo ja tulkinta

Neljästä haudasta löytyi alle 1-vuotiaana kuolleen luita. Kolmella näistä oli merkkejä C-vitamiinin puutteen aiheuttamasta keripukista. Yhdestä haudasta löytyi lisäksi noin 19-20 raskausviikon ikäisen sikiön luita.

Irtolöytöinä löydetyt luut ovat kaikenikäisiltä vainajilta vauvoista (Infant) aikuisiin (Adult). Irtolöytöinä löydetyissä luissa on sekä naismaisia että miesmäisiä piirteitä. Myös mittausten perusteella aineistossa on sekä naisten että miesten luita. Aineistosta pystyttiin tekemään yksi pituusmäärittäminen mahdollisesti naisen luusta. Tämä vainaja on ollut noin 163-164 cm pitkä

Irtolöydöistä tunnistettiin hammassairauksia, muutoksia nikamissa, yksi mahdollisesti riisitautiin viittaava luumuutos reisiluussa (Femur) sekä yksi kallonpala (Parietale), jossa oli hyvänlaatuisia kasvaimia (Osteoma). Hammassairauksia olivat reiät hampaissa (Caries) ja hampaiden vihlontaa aiheuttava leukaluun vetäytyminen (Parodontitis). Nikamissa (Vertebra) havaitut muutokset (Osteofyytit) voivat olla ikääntymisen mukanaan tuomia normaaleja muutoksia selkärangassa. Vantaan museon valokuvaaja on kuvannut nämä patologiset irtoluut.

6. Latina-Suomi sanasto

Alveolar	hampaiden juurien kolot leukaluussa
AMTL	ennen kuolemaa menetetty hammas (Ante Mortem Tooth Loss)
Atlas	atlasnikama
Axis	axisnikama
Calva	kallo ilman alaleukaa ja kasvojen luita
Caries	karies eli hammasmätä (reikä hampaassa)
Clavicula	solisluu
Concha nasalis inferior	
Corpus	luun varsi
Costa	kylkiluu
Coxae	lantioluu
Cranium	pääkallo
Cribra orbitalia	silmäkuopan yläreunan patologia, joka liitetään yleensä raudanpuuteanemiaan
Deciduous	maitohammas
Dentes	hampaat
Dexter (dx)	oikea
Diafyysi	luun varsi tai perusosa ks. myös epifyysi
Distaalinen (dist)	vrt. proksimaalinen, kauimpana kehosta
Epifyysi	luuhun kiinni kasvava osa esim. nivelpinta
Ethmoidale	yksi kallon luista
Femur	reisiluu
Fibula	pohjeluu
Foramen bipartite	kaulanikaman geneettinen merkkitekijä
Frontale	otsaluu
Homo sapiens	ihminen
Humerus	olkaluu
Ilium	suoliluu, osa lantioluuta
Incisiv	etuhammas
Incus	alasin, yksi kuuloluista
Ischium	istuinluu, osa lantioluuta
Lacrimale	kyyneluu
Mammalia	nisäkäs
Mandibula	alaleuka
Manus	käden-
Maxilla (max)	yläleuka
Metacarpus (Mc)	kämmentpöydän luu
Metafyysi	diafyysin ja epifyysin välissä oleva epätasainen pinta
Metatarsus (Mt)	jalkapöydän luu
MNI	vähimmäisyksilömäärä (Minimum Number of Individuals)
Molar (M)	poskihammas
Nasale	nenäluu
Naviculare	yksi nilkan luista
Occipitale	takaraivonluu
Orbita	silmäkuoppa

Ossa longa	pitkät luut
Osteofyytti	luun liikakasvu yleensä nivelien ympärillä
Palatinum	kitalaenluu
Parietale	päälaenluu
Patella	polvilumpio
Pedis	jalan-
Pelvis	lantioluu
Phalang	sormiluu
Postkraniaalinen	muu luusto paitsi pääkallo
Premolar (PM)	premolaari eli välihammas
Proksimaalinen (prox)	vrt. distaalinen, lähimpänä kehoa
Porosessus auditorius	kuulokanava
Pubis	häpyluu, osa lantioluuta
Radius	värttinäluu
Radix	hampaan juuri
Resorptio	leukaluun vetäytyminen
Scapula	lapaluu
Sinister (sin)	vasen
Sphenoidale	yksi kallon luista
Sternum	rintalasta
Sutura	kallon sauma
Talus	yksi nilkan luista
Temporale	ohimoluu
Tibia	sääriluu
Ulna	kyynärluu
Vertebra cervicalis	niskanikama
Vertebra lumbalis	lannenikama
Vertebra sacralis	ristiluun nikama
Vertebra thoracalis	rintanikama
Vomer	yksi kasvojen luista
Woven bone formation	aktiivinen uuden luun muodostus
Zygomaticum	poskiluu

7. Lähteet

7.1 Painetut lähteet

Bass W. 1995: *Human Osteology: A Laboratory and Field Manual*. Missouri

Buikstra, J.E., Ubelaker D.H 1994: *Standards for Data Collection from Human Skeletal Remains*, Arkansas

Meindl, R.S., Lovejoy, C.O. 1985: Ectocranial Suture Closure: A Revised Method of the Determination of Skeletal Age at Death Based on Lateral-anterior Surface, *American Journal of Physical Anthropology* 68:57-66

Scheuer, L., Black, S. 2000: *Developmental Juvenile Osteology*, London

Scheuer, L., Black, S. 2004: *The Juvenile Skeleton*, London

Sjøvold T. 1990: Estimation of Stature from Long Bones Utilizing the Line of Organic Correlation, *Human Evolution* Vol. 5 No. 5:431-447

Trotter, M., Gleser, G. 1952: Estimation of Stature from Long Bones of American Whites and Negroes, *American Journal of Physical Anthropology* 10:463-514

Trotter, M., Gleser, G. 1958: a Re-evaluation of Estimation of Stature based on Measurements of Stature taken during Life and Long Bones after Death, *American Journal of Physical Anthropology* 16:79-123

Ubelaker, D.H. 1989: *Human Skeletal Remains. Excavation, Analysis, Interpretation*, Washington

7.2 Painamattomat lähteet

During E. (2000a+b): *Humanosteologi bildkompendium del 1 och 2*, Arkeo-osteologiska forskningslaboratoriet, Stockholms universitet

Salo, K. 2006: Osteologinen analyysi, Vantaan Pyhän Laurin kirkko 2006, Vantaan museon arkisto

Alue	x	y	Yksikkö	Luu	Luun osa	kpl	Ikä	Muuta
1c	310-310,5	795	113	Frontale dx.	excl. frag.	1	sutura alle 1-2 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Frontale sin.	orbita frag.	3	sutura alle 1-2 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Frontale sin.	squama frag.	1	sutura alle 1-2 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Occipitale	pars basilaris	2		pitting?
1c	310-310,5	795	113	Occipitale	squama frag.	2	alle 1-3 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Occipitale	Pars lateralis sin.	1	alle 1-3 vuotta	woven bone formation
1c	310-310,5	795	113	Occipitale	Pars lateralis dx. frag.	1	alle 1-3 vuotta	woven bone formation
1c	310-310,5	795	113	Temporale dx.	squama frag.	1	alle 1 vuotta	woven bone formation
1c	310-310,5	795	113	Temporale sin.	squama excl. frag.	1	yli 0 vuotta	woven bone formation
1c	310-310,5	795	113	Temporale sin.	pars petrosa excl. frag.	1	yli 0 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Sphenoidale	ala minor	1	yli 0 vuotta	pitting
1c	310-310,5	795	113	Sphenoidale	Ala major excl. frag.	1	alle 1 vuotta	woven bone formation
1c	310-310,5	795	113	Sphenoidale	Ala major excl. sup. frag.	1	alle 1 vuotta	woven bone formation
1c	310-310,5	795	113	Ethmoidale	frag.	1		
1c	310-310,5	795	113	Zygomatum dx.	kokonainen	1		inferior pitting orbita woven bone formation?
1c	310-310,5	795	113	Palatinum sin.	excl. frag.	1		processus alveolaris pitting?
1c	310-310,5	795	113	Maxilla dx.	alveolar 51-53 frag.	1	Ubelaker 0 vuotta	processus alveolaris pitting?
1c	310-310,5	795	113	Maxilla sin.	alveolar 61-63 frag.	1		processus alveolaris pitting?
1c	310-310,5	795	113	Mandibula dx.	excl. frag.	1	Ubelaker 0 vuotta	proc. coronoideus pitting
1c	310-310,5	795	113	Mandibula sin.	ramus et alveolar 74,75 frag.	1		proc. coronoideus pitting
1c	310-310,5	795	113		51 excl. frag.	1	crown 3/4	
1c	310-310,5	795	113		81 kokonainen	1	crown 3/4	
1c	310-310,5	795	113		82 kokonainen	1	crown 3/4	
1c	310-310,5	795	113		84 excl. frag.	1	crown outline complete	
1c	310-310,5	795	113	Calva	frag.	14		
1c	310-310,5	795	113	Atlas	arcus dx.	1		
1c	310-310,5	795	113	Axis	arcus dx.	1		
1c	310-310,5	795	113	Axis	arcus sin.	2		
1c	310-310,5	795	113	Vertebra cervicalis/thoracalis	arcus dx.	5	alle 2 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Vertebra cervicalis/thoracalis	arcus sin.	5	alle 2 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus dx.	4	alle 1-2 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus dx. frag.	2	alle 1-2 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus sin.	4	alle 1-2 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus sin. excl. frag.	3	alle 1-2 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Vertebra thoracalis/lumbalis	corpus	1	alle 1-2 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Costa 1 dx.	kokonainen	1		
1c	310-310,5	795	113	Costa 2 dx.	excl. facies sternalis frag.	1		
1c	310-310,5	795	113	Costa dx.	caput et collum frag.	5		
1c	310-310,5	795	113	Costa dx.	frag.	2		
1c	310-310,5	795	113	Costa 1 sin.	kokonainen	1		
1c	310-310,5	795	113	Costa 2 sin.	excl. facies sternalis frag.	1		

1c	310-310,5	795	113	Costa sin.	caput et collum frag.	5		
1c	310-310,5	795	113	Costa sin.	collum et corpus frag.	1		
1c	310-310,5	795	113	Costa 10-12 sin.	caput et collum frag.	2		
1c	310-310,5	795	113	Costa	facies sternalis frag.	7		
1c	310-310,5	795	113	Costa	frag.	5		
1c	310-310,5	795	113	Clavicula sin.	fac. sternalis frag.	1		
1c	310-310,5	795	113	Scapula dx	excl. frag.	1		supraspinal pitting
1c	310-310,5	795	113	Humerus dx.	kokonainen	1	pituus noin 61,1 mm, alle 0 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Radius dx.	excl. frag.	1	pituus noin 51,6 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Ulna dx.	kokonainen	1	pituus 59,0 mm, alle 0 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Mc	kokonainen	5		
1c	310-310,5	795	113	Scapula sin.	excl. spina frag.	1		supraspinal pitting
1c	310-310,5	795	113	Humerus sin.	excl. frag.	1	pituus noin 62,8, alle 0 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Radius sin.	excl. frag.	1	pituus noin 51,6 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Ulna sin.	Prox. 2/3 frag.	1	pituus noin 59, 0 mm, alle 0 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Ilium dx.	excl. frag.	1		woven bone formation?
1c	310-310,5	795	113	Pubis	excl. frag.	1		
1c	310-310,5	795	113	Femur dx.	excl. prox. frag.	1	pituus 71,1 mm, noin 0-0,5 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Tibia dx.	Prox. 2/3 frag.	1		
1c	310-310,5	795	113	Fibula	Prox. 2/3 frag.	1		
1c	310-310,5	795	113	Ilium sin.	kokonainen	1		woven bone formation
1c	310-310,5	795	113	Femur sin.	excl. prox. frag.	1	pituus 70,2 mm, noin 0-0,5 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Tibia sin.	kokonainen	1	pituus 61,9 mm, noin 0-0,5 vuotta	
1c	310-310,5	795	113	Mt	kokonainen	2		

Alue	x	y	Yksikkö	Luu	Luun osa	kpl	Ikä	Muuta
1c		310	792	114	Frontale dx.	orbita frag.	3	sutura alle 1-2 vuotta
1c		310	792	114	Frontale sin.	orbita frag.	2	sutura alle 1-2 vuotta
1c		310	792	114	Frontale sin.	squama frag.	1	sutura alle 1-2 vuotta
1c		310	792	114	Occipitale	pars basilaris frag.	2	pitting
1c		310	792	114	Occipitale	squama excl. frag.	1	alle 1-3 vuotta
1c		310	792	114	Occipitale	Pars lateralis sin.	1	alle 1-3 vuotta
1c		310	792	114	Occipitale	Pars lateralis dx. frag.	1	alle 1-3 vuotta
1c		310	792	114	Temporale dx.	squama frag.	1	alle 1 vuotta
1c		310	792	114	Temporale dx.	pars petrosa excl. frag.	1	alle 1 vuotta
1c		310	792	114	Incus	kokonainen	1	
1c		310	792	114	Temporale sin.	excl. squama frag.	1	ylli 0 vuotta
1c		310	792	114	Sphenoidale	corpus et alae minor	1	ylli 0 vuotta
1c		310	792	114	Sphenoidale	Ala major excl. sup. frag.	1	alle 1 vuotta
1c		310	792	114	Sphenoidale	Ala major excl. sup. frag.	1	alle 1 vuotta
1c		310	792	114	Ethmoidale	frag.	1	
1c		310	792	114	Zygomaticum dx.	kokonainen	1	inferior pitting
1c		310	792	114	Zygomaticum sin.	frag.	1	inferior pitting

1c	310	792	114	Nasale sin.	excl. frag.	1		
1c	310	792	114	Palatinum dx..	excl. frag.	1		processus alveolaris pitting
1c	310	792	114	Maxilla dx.	proc. frontalis frag.	1	Ubelaker 0 vuotta	
1c	310	792	114	Maxilla dx.	post. frag	1		proc. alveolaris pitting
1c	310	792	114	Maxilla sin.	proc. frontalis frag.	1	Ubelaker 0 vuotta	
1c	310	792	114	Maxilla sin.	post. frag	1		proc. alveolaris pitting
1c	310	792	114	Mandibula dx.	angulus frag.	1		
1c	310	792	114	Mandibula dx.	corpus anterior frag	1	Ubelaker 0 vuotta	proc. alveolaris pitting
1c	310	792	114	Mandibula dx.	proc. coronoideus frag.	1		proc. coronoideus pitting
1c	310	792	114	Mandibula sin.	corpus anterior frag	1	Ubelaker 0 vuotta	alveolaris pitting
1c	310	792	114	Mandibula sin.	angulus frag.	1		
1c	310	792	114		51 excl. frag.	1	crown 3/4	
1c	310	792	114		61 excl. frag.	1	crown 3/4	
1c	310	792	114		54 excl. frag.	1	crown 3/4	
1c	310	792	114		82 excl. frag.	1	crown 3/4	
1c	310	792	114		84 excl. frag.	1	crown outline complete	
1c	310	792	114	Calva	frag.	48		
1c	310	792	114	Atlas	arcus dx.	1		
1c	310	792	114	Atlas	arcus sin.	1		
1c	310	792	114	Axis	arcus dx.	1		
1c	310	792	114	Axis	arcus sin.	2		
1c	310	792	114	Vertebra cervicalis/thoracalis	arcus dx.	5		
1c	310	792	114	Vertebra cervicalis/thoracalis	arcus sin.	5		foramen bipartite kahdessa
1c	310	792	114	Vertebra cervicalis/thoracalis	corpus	6		
1c	310	792	114	Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus dx.	13	alle 1-2 vuotta	
1c	310	792	114	Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus dx. frag.	6	alle 1-2 vuotta	
1c	310	792	114	Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus sin. excl. frag.	12	alle 1-2 vuotta	
1c	310	792	114	Vertebra	arcus frag.	8		
1c	310	792	114	Vertebra thoracalis/lumbalis	corpus	11	alle 1-2 vuotta	
1c	310	792	114	Vertebra thoracalis/lumbalis	corpus frag.	4	alle 1-2 vuotta	
1c	310	792	114	Vertebra sacralis	corpus	3	alle 1-2 vuotta	
1c	310	792	114	Costa 1 dx.	caput et collum frag.	1		
1c	310	792	114	Costa 2 dx.	excl. facies sternalis frag.	1		
1c	310	792	114	Costa dx.	caput et collum frag.	1		
1c	310	792	114	Costa dx.	excl. frag.	1		
1c	310	792	114	Costa dx.	caput et collum frag.	5		
1c	310	792	114	Costa dx.	corpus frag.	5		
1c	310	792	114	Costa 10-12 dx.	caput et collum frag.	1		
1c	310	792	114	Costa 1 sin.	collum et corpus frag.	1		
1c	310	792	114	Costa 2 sin.	collum et corpus frag.	1		
1c	310	792	114	Costa sin.	collum et corpus frag.	3		
1c	310	792	114	Costa sin.	caput et collum frag.	2		
1c	310	792	114	Costa sin.	collum et corpus frag.	5		

1c	310	792	114	Costa 10-12 sin..	caput et collum frag.	1		
1c	310	792	114	Costa	frag.	17		
1c	310	792	114	Clavicula sin.	fac. sternalis frag.	1		
1c	310	792	114	Scapula dx	excl. frag.	1		supraspinal pitting
1c	310	792	114	Humerus dx.	kokonainen	1	pituus noin 65,7 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	792	114	Radius dx.	kokonainen	1	pituus 53,0 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	792	114	Ulna dx.	kokonainen	1	pituus 61,2 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	792	114	Mc dx.	kokonainen	5		
1c	310	792	114	Phalang 1 manus	excl. frag.	6		
1c	310	792	114	Phalang 2 manus	kokonainen	6		
1c	310	792	114	Phalang 3 manus	kokonainen	1		
1c	310	792	114	Scapula sin.	spina, glenoid, margo lateralis frag.	1		supraspinal pitting
1c	310	792	114	Humerus sin.	diafyysi	1		
1c	310	792	114	Radius sin.	Prox. 2/3 frag.	1		
1c	310	792	114	Ulna sin.	Prox. 2/3 frag.	1		
1c	310	792	114	Mc sin.	excl. frag.	5		
1c	310	792	114	Ilium dx.	frag.	1		woven bone formation
1c	310	792	114	Femur dx.	excl. prox. frag.	1	pituus 75,2 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	792	114	Tibia dx.	kokonainen	1	pituus 66,8 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	792	114	Fibula dx.	Prox. 2/3 frag.	1		
1c	310	792	114	Talus dx.	kokonainen	1		
1c	310	792	114	Mt I dx.	kokonainen	1		
1c	310	792	114	Mt dx.	excl. frag.	3		
1c	310	792	114	Phalang I:1 dx.	kokonainen	1		
1c	310	792	114	Ilium sin.	frag.	1		woven bone formation
1c	310	792	114	Femur sin.	dist. 3/4 frag.	1		
1c	310	792	114	Femur sin.	prox. frag.	1		
1c	310	792	114	Tibia sin.	prox. 3/4 frag.	1		
1c	310	792	114	Tibia sin.	dist. frag.	1		
1c	310	792	114	Fibula sin.	Prox. 2/3 frag.	1		
1c	310	792	114	Talus sin.	kokonainen	1		
1c	310	792	114	Mt I sin.	kokonainen	1		
1c	310	792	114	Mt sin.	kokonainen	3		
1c	310	792	114	Phalang I:1 sin.	kokonainen	1		
1c	310	792	114	Phalang 1 pedis	kokonainen	4		

Alue	x	y	Yksikkö	Luu	Luun osa	kpl	Ikä	Muuta
1c	312,5	792	115	Frontale dx.	orbita frag.	1		
1c	312,5	792	115	Occipitale	squama excl. frag.	1		
1c	312,5	792	115	Occipitale	pars basilaris	1	br 5,6 mm, 19 weeks in utero	
1c	312,5	792	115	Temporale dx.	squama frag.	1		

1c	312,5	792	115	Temporale sin.	squama frag.	1		
1c	312,5	792	115	Temporale sin.	proc. zygomaticus frag.	1		
1c	312,5	792	115	Temporale	pars tympanica frag.	1		
1c	312,5	792	115	Sphenoidale	Ala major sup. frag.	1		
1c	312,5	792	115	Sphenoidale	Ala major excl. frag.	1		
1c	312,5	792	115	Ethmoidale	frag.	1		
1c	312,5	792	115	Zygomaticum dx.	kokonainen	1		
1c	312,5	792	115	Zygomaticum sin.	frag.	1		
1c	312,5	792	115	Palatinum dx..	excl. frag.	1		
1c	312,5	792	115	Maxilla dx.	proc. frontalis frag.	1		
1c	312,5	792	115	Mandibula dx.	angulus frag.	1		
1c	312,5	792	115	Mandibula dx.	corpus anterior frag	1		
1c	312,5	792	115	Mandibula sin.	corpus et angulus frag.	1		
1c	312,5	792	115	Calva	frag.	11		
1c	312,5	792	115	Vertebra cervicalis/thoracalis	arcus sin.	2		
1c	312,5	792	115	Costa dx.	caput et collum frag.	5		
1c	312,5	792	115	Costa dx.	collum et corpus frag.	3		
1c	312,5	792	115	Costa 1 sin.	kokonainen	1		
1c	312,5	792	115	Costa sin.	excl. fac. sternalis frag.	2		
1c	312,5	792	115	Costa sin.	caput et collum frag.	3		
1c	312,5	792	115	Costa sin.	collum et corpus frag.	5		
1c	312,5	792	115	Costa	frag.	14		
1c	312,5	792	115	Clavicula dx.	diafyysi frag.	1		
1c	312,5	792	115	Scapula dx	glenoid, margo inferior frag.	1		
1c	312,5	792	115	Scapula dx	spina frag.	1		
1c	312,5	792	115	Humerus dx.	dist. 3/4 frag.	1		
1c	312,5	792	115	Radius dx.	prox. 1/2 frag.	1		
1c	312,5	792	115	Clavicula sin.	diafyysi	1		
1c	312,5	792	115	Scapula sin.	glenoid, margo lateralis frag.	1		
1c	312,5	792	115	Scapula sin.	spina frag.	1		
1c	312,5	792	115	Humerus sin.	kokonainen	1	pituus noin 30,4 mm, 19-20 w	
1c	312,5	792	115	Ulna sin.	Prox. 2/3 frag.	1		
1c	312,5	792	115	Ilium dx.	kokonainen	1		
1c	312,5	792	115	Femur dx.	dist. 3/4 frag.	1		
1c	312,5	792	115	Tibia dx.	Prox. 2/3 frag.	1		
1c	312,5	792	115	Fibula dx.	diaf. frag.	1		
1c	312,5	792	115	Ilium sin.	excl. frag.	1		
1c	312,5	792	115	Femur sin.	kokonainen	1	pituus noin 32,5 mm, 20 w	
1c	312,5	792	115	Tibia sin.	prox. 3/4 frag.	1		
1c	312,5	792	115	Fibula sin.	Prox. 2/3 frag.	1		

Alue	x	y	Yksikkö	Luu	Luun osa	kpl	Ikä	Muuta
------	---	---	---------	-----	----------	-----	-----	-------

1c	310	791	116	Frontale dx.	orbita frag.	3	sutura alle 1-2 vuotta	
1c	310	791	116	Frontale sin.	orbita frag.	1	sutura alle 1-2 vuotta	cribra?
1c	310	791	116	Frontale sin.	squama frag.	1	sutura alle 1-2 vuotta	
1c	310	791	116	Parietale	frag.	2		
1c	310	791	116	Occipitale	squama excl. frag.	1	alle 1-3 vuotta	
1C	310	792	116	Occipitale	pars lateralis dx.	1	alle 1-3 vuotta	pitting?
1c	310	791	116	Temporale dx.	squama excl. frag.	1	alle 1 vuotta	woven bone formation
1c	310	791	116	Temporale dx.	pars petrosa excl. frag.	1	alle 1 vuotta	woven bone formation
1c	310	791	116	Incus dx	kokonainen	1		
1c	310	791	116	Temporale sin.	pars petrosa excl. frag.	1	alle 1 vuotta	woven bone formation
1c	310	791	116	Temporale sin.	squama excl. frag.	3	alle 1 vuotta	woven bone formation
1c	310	791	116	Temporale dx.	pars tympanica frag.	1	alle 0 vuotta	
1c	310	791	116	Incus sin.	kokonainen	1		
1c	310	791	116	Sphenoidale	corpus	1	alle 0 vuotta	pitting
1c	310	791	116	Sphenoidale	ala minor dx. excl. frag.	1	alle 0 vuotta	pitting
1c	310	791	116	Sphenoidale	ala minor sin. excl. frag.	1	alle 0 vuotta	pitting
1c	310	791	116	Sphenoidale	Ala major excl. sup. frag.		alle 1 vuotta	woven bone formation
1c	310	791	116	Sphenoidale	Ala major excl. sup. frag.		alle 1 vuotta	woven bone formation
1c	310	791	116	Vomer	excl. frag.	1		
1c	310	791	116	Zygomaticum dx.	kokonainen	1		inferior pitting
1c	310	791	116	Zygomaticum sin.	kokonainen	1		inferior pitting
1c	310	791	116	Palatium dx.	excl. frag.	1		processus alveolaris pitting
1c	310	791	116	Palatinum sin.	excl. frag.	1		processus alveolaris pitting
1c	310	791	116	Maxilla sin.	proc. frontalis frag.	1	Ubelaker 0 vuotta	
1c	310	791	116	Maxilla	frag.	4		proc. alveolaris pitting
1c	310	791	116	Mandibula dx.	angulus frag.	1		
1c	310	791	116	Mandibula dx.	corpus excl. frag.	1	Ubelaker 0 vuotta	proc. alveolaris pitting
1c	310	791	116	Mandibula sin.	excl. frag.	1	Ubelaker 0 vuotta	proc. coronoideus, alveolar pitting
1c	310	791	116	Lacrimale sin.	excl. frag.	1		
1c	310	791	116	Concha nasalis inferior dx.	excl. frag.	1		
1c	310	791	116	Concha nasalis inferior sin.	excl. frag.	1		
1c	310	791	116		51 excl. frag.	1	crown 3/4	
1c	310	791	116		55 excl. frag.	1	crown outline complete	
1c	310	791	116		62 excl. frag.	1	crown 3/4	
1c	310	791	116		65 excl. frag.	1	crown 3/4	
1c	310	791	116		74 excl. frag.	1	crown 3/4	
1c	310	791	116		75 excl. frag.	1	crown outline complete	
1c	310	791	116		84 excl. frag.	1	crown 3/4	
1c	310	791	116		85 excl. frag.	1	crown outline complete	
1c	310	791	116	Calva	frag.	51		
1c	310	791	116	Atlas	arcus dx.	1		
1c	310	791	116	Vertebra cervicalis/thoracalis	arcus dx.	1		
1c	310	791	116	Vertebra thoracalis	arcus dx.	8	alle 1-2 vuotta	

1c	310	791	116	Vertebra thoracalis	arcus sin.	9	alle 1-2 vuotta	
1c	310	791	116	Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus dx.	3	alle 1-2 vuotta	
1c	310	791	116	Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus sin.	3	alle 1-2 vuotta	
1c	310	791	116	Vertebra thoracalis/lumbalis	corpus	10	alle 1-2 vuotta	
1c	310	792	116	Vertebra sacralis	corpus	1		
1c	310	791	116	Costa dx.	excl. frag.	4		woven bone formation
1c	310	791	116	Costa dx.	caput et collum frag.	5		
1c	310	791	116	Costa 10-12 dx.	caput et collum frag.	1		
1c	310	791	116	Costa sin.	excl. frag.	2		woven bone formation
1c	310	791	116	Costa sin.	caput et collum frag.	5		
1c	310	791	116	Costa sin.	collum et corpus frag.	1		
1c	310	791	116	Costa 10-12 sin..	caput et collum frag.	1		
1c	310	791	116	Costa	frag.	9		
1c	310	791	116	Clavicula dx.	excl. fac. acromialis frag.	1		
1c	310	791	116	Scapula dx	excl. frag.	1		supraspinal pitting
1c	310	791	116	Humerus dx.	kokonainen	1	pituus 68,6 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	791	116	Radius dx.	kokonainen	1	pituus 55,8 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	791	116	Ulna dx.	prox. 3/4 frag.	1		
1c	310	791	116	Mc dx.	kokonainen	5		
1c	310	791	116	Phalang 1 manus	kokonainen	6		
1c	310	791	116	Phalang 2 manus	kokonainen	6		
1c	310	791	116	Scapula sin.	glenoid, margo lateralis frag.	1		
1c	310	791	116	Scapula sin.	spina frag.	1		
1c	310	791	116	Humerus sin.	kokonainen	1	pituus 69,3 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	791	116	Radius sin.	kokonainen	1	pituus 55,7 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	791	116	Ulna sin.	kokonainen	1	pituus 63,7 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	791	116	Mc sin.	kokonainen	5		
1c	310	792	116	Ilium dx.	excl. frag.	1		woven bone formation
1c	310	792	116	Pubis dx.	kokonainen	1		
1c	310	792	116	Femur dx.	excl. prox. frag.	1	pituus 76,2 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	792	116	Tibia dx.	kokonainen	1	pituus 67,4 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	792	116	Fibula dx.	Prox. 2/3 frag.	1		
1c	310	792	116	Mt I dx.	kokonainen	1		
1c	310	792	116	Mt	kokonainen	1		
1c	310	792	116	Ilium sin.	kokonainen	1		woven bone formation
1c	310	792	116	Ischium sin.	kokonainen	1		
1c	310	792	116	Pubis sin.	kokonainen	1		
1c	310	792	116	Femur sin.	kokonainen	1	pituus 75,8 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	792	116	Tibia sin.	kokonainen	1	pituus 67,6 mm, 0-0,5 vuotta	
1c	310	792	116	Mt I sin.	kokonainen	1		

Alue	x	y	Yksikkö	Luu	Luun osa	kpl	Ikä	Muuta
------	---	---	---------	-----	----------	-----	-----	-------

1c	310	790	117	Frontale dx.	orbita frag.	2		cribra?
1c	310	790	117	Frontale sin.	orbita frag.	2		cribra?
1c	310	790	117	Occipitale	squama frag.	4		
1c	310	790	117	Occipitale	Pars lateralis sin. frag.	1		
1c	310	790	117	Occipitale	Pars lateralis dx. frag.	1		
1c	310	790	117	Temporale dx.	pars petrosa excl. frag.	1		
1c	310	790	117	Maxilla sin.	proc. frontalis frag.	1		
1c	310	790	117	Mandibula sin.	corpus anterior frag	1	alle 1 vuotta	
1c	310	790	117		52 excl. frag.	1	crown 3/4, Ubelaker 0 vuotta	
1c	310	790	117	Calva	frag.	31		
1c	310	790	117	Vertebra cervicalis/thoracalis	arcus sin.	1		
1c	310	790	117	Vertebra thoracalis/lumbalis	arcus dx.	2	alle 1-2 vuotta	
1c	310	790	117	Costa dx.	collum et corpus frag.	2		
1c	310	790	117	Costa dx.	caput et collum frag.	3		
1c	310	790	117	Costa dx.	corpus frag.	1		
1c	310	790	117	Costa 10-12 dx.	caput et collum frag.	1		
1c	310	790	117	Costa sin.	collum et corpus frag.	1		
1c	310	790	117	Costa sin.	collum et corpus frag.	4		
1c	310	790	117	Costa	frag.	7		
1c	310	790	117	Clavicula sin.	diafyysi excl. frag.	1		
1c	310	790	117	Scapula dx	margo lateralis frag.	1		supraspinal pitting
1c	310	790	117	Humerus dx.	dist. 2/3	1		
1c	310	790	117	Radius dx.	diaf. frag.	1		
1c	310	790	117	Ulna dx.	diaf. frag.	1		
1c	310	790	117	Humerus sin.	dist. diaf. frag.	1		
1c	310	790	117	Radius sin.	diafyysi excl. frag.	1		
1c	310	790	117	Ulna sin.	diaf. frag.	1		

Alue	X	Y	Rak.	Yks.	kpl	Luu	Luun osa	Eläinlaji	Ikämääritys	Sukupuolimääritys	Patologia yms.
				100	1	Fibula	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
				100	1	Ulna	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
				100	1	Zygomaticum sin.	excl. frag.	H. Sapiens	adult		
				100	4	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
				100	1	Occipitale	foramen magnum frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	798		100	1	Mc	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	798		100	1	Phalang 1 pedis	prox. 2/3 frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	790		100	1	Femur dx.	trochanter major frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	790		100	1	Calva	sutura frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	791		100	1	Occipitale	pars lateralis dx frag.	H. Sapiens	alle 5-7 vuotta		
1C	310,5	791		100	2	Costa	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	791		100	7	frag. indet					
1C	310,5	792		100	1	Mc I sin.	prox. 2/3 frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	792		100	1	Costa	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	792		100	1	Cranium	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	793		100	2	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	793		100	1	Vertebra lumbalis	fac. art sup. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	794		100	1	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	794		100	4	frag. indet					
1C	310,5	795		100	1	Talus sin.	excl. frag.	H. Sapiens	adult		postmortem viilto
1C	310,5	795		100	1	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	796		100	1	Humerus dx.	excl. frag.	H. Sapiens	adult	Caput vertical br. 41,7, epicondylus br. 59,1 mm	pituus noin 314 mm
1C	310,5	796		100	1	frag. indet					
1C	310,5	797		100	6			ei H. sapiens			
1C	311,5	788		100	1	Phalang 1 manus	prox. 2/3 frag.	H. Sapiens	adult		
1C	311,5	788		100	1	Fibula	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	311,5	788		100	1	Costa dx.	fac. art. et corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	311,5	788		100	1	Costa	corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	311,5	788		100	1	Ulna	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	311,5	788		100	1	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		multiple osteoma
1C	311,5	788		100	2	frag. indet					
1C	311,5	789		100	2	frag. indet					
1C	311,5	792		100	1	Costa	corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	311,5	795		100	1		21 excl. PE	H. Sapiens	wear 4	MD6,9, BL 6,6 C7,8	
1C	311,5	795		100	1	Costa sin.	fac. art. et corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	311,5	795		100	3	frag. indet					
1C	312,5	786,5		100	1	Humerus dx.	dist. diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	312,5	786,5		100	1	Clavicula dx.	diaf. frag.	H. Sapiens	Infans/Juvenilis		
1C	312,5	786,5		100	1	Parietale	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	312,5	786,5		100	2	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	312,5	786,5		100	1	Sternum	manubrium frag.	H. Sapiens	adult		
1C	312,5	786,5		100	1	Costa dx.	fac. art. et corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	312,5	786,5		100	2	frag. indet					

Alue	X	Y	Rak.	Yks.	kpl	Luu	Luun osa	Eläinlaji	Ikämääritys	Sukupuolimääritys	Patologia yms.
1C	312,5	789		100	1	frag. indet					
1C	312	790		100	1	frag. indet					
1C	312,5	793		100	1		36 kokonainen	H. Sapiens	wear 10	MD 11,3, BL 9,3, C7,2	
1C	313	794		100	1	Femur	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	313	794		100	1	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	313	795		100	1	Ulna	prox. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	798		102	7	Vertebra lumbalis	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	798		102	1	Mc	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	798		102	1	Humerus	caput frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	798		102	1	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	798		102	1	Parietale dx. et sin.	frag.	H. Sapiens	sutura C		
1C	310,5	798		102	3	frag. indet					
1C	310,5	791		102	1	Femur	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	791		102	1	Ulna	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	791		102	1	frag. indet					
1C	310,5	793		102	1	Humerus dx.	dist. 1/3 frag.	H. Sapiens	adult	Epicondylus br. 63,9 mm	
1C	310,5	793		102	1	Tibia	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	793		102	1	Costa dx.	fac. art. et corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	793		102	1	Costa	corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	793		102	2	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	793		102	2	Ulna	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	793		102	2	frag. indet					
1C	311,5	789		102	1	Temporale	pars petrosa frag.	H. Sapiens	adult		
1C	311,5	789		102	1	frag. indet					
1C	311,5	790		102	9	frag. indet					
1C	311,5	792		102	1	Ilium	crista iliaca frag.	H. Sapiens	adult		
1C	312,5	789		102	1	Clavicula sin.	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	312,5	789		102	2	frag. indet					
1C	312,5	792		102	2	frag. indet					
1C	313	791		102	1	Costa	corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	309,5	799		103	1	Mandibula	exc. frag.	H. Sapiens	adult	Trigonum F?, Angulus ?	
1C	309,5	799		103	1		36 kokonainen	H. Sapiens	21	MD 11,4, BL 11,0, C 6,2	caries occlusal 3,4 mm
1C	309,5	799		103	1		37 kokonainen	H. Sapiens	6	MD 11,0, BL 10,4, C 7,3	caries occlusal 2,2 mm
1C	309,5	799		103	1		46 kokonainen	H. Sapiens	21	MD 11,0, BL 10,6, C 6,3	caries occlusal?
1C	309,5	799		103	1		47 kokonainen	H. Sapiens	6	MD 11,2, BL 10,1, C 7,2	
1C	309,5	799		103	20	frag. indet					
1C	310,5	789		103	1	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	791		103	3	Vertebra	corpus frag.	H. Sapiens	adult		osteofyytti
1C	310-310,5	792		103	1	Ulna sin.	prox. 1/2 frag.	H. Sapiens	Infant		
1C	310-310,5	792		103	1	Radius dx.	prox. 1/2 frag.	H. Sapiens	Infant		
1C	310,5	792		103	1	Frontale	squama, orbita dx. frag.	H. Sapiens	sutura a	Orbita M?, Tuber M, Glabella M	
1C	310,5	792		103	4	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	792		103	1	Mc III dx.	prox. 2/3 frag.	H. Sapiens	adult		

Alue	X	Y	Rak.	Yks.	kpl	Luu	Luun osa	Eläinlaji	Ikämääritys	Sukupuolimääritys	Patologia yms.
1C	310,5	792		103	3	Costa	frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	792		103	1	frag. indet					
1C	310	793		103	1	Costa dx.	fac. art. et corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310	793		103	1	Costa	frag.	Mammalia			
1C	310,5	793		103	1	Tibia sin.	dist. 1/3 frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	793		103	1	Costa sin.	collum frag.	H. Sapiens	adult		
1c	310,5	793		103	2	Costa	corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	793		103	2	Costa	corpus frag.	Mammalia			
1C	310,5	793		103	4	frag. indet					
1C	310,5	794		103	1	Temporale dx.	mastoid et squama frag.	H. Sapiens	adult	Mastoid F	
1C	310,5	794		103	1	Frontale	orbita dx.	H. Sapiens	adult	Orbita? Glabella M?	
1C	310,5	794		103	1	Mt I	dist. frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	794		103	4	frag. indet					
1C	310,5	795		103	2	frag. indet					
1C	310,5	796		103	1	Femur dx.	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		riisitauti?
1C	310,5	796		103	1	Femur	caput frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	796		103	8	frag. indet					
1C	310,5	799		103	1	Costa sin.	fac. art. et corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1C	310,5	799		103	1	Costa	frag.	Mammalia			
1c	310,5	799		103	3	frag. indet					
1c	311,5	798		103	1	Temporale dx.	excl. squama frag.	H. Sapiens	adult		
1c	311,5	798		103	1	Radius dx.	prox. 1/4 frag.	H. Sapiens	adult	caput br. 24,7 mm	
1c	311,5	798		103	2	Femur	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1c	311,5	798		103	1	Fibula	dist. frag.	H. Sapiens	adult		
1c	311,5	798		103	1	Ulna sin.	coracoid frag.	H. Sapiens	adult		
1c	311,5	798		103	1	Costa	corpus frag.	H. Sapiens	adult		
1c	311,5	798		103	3	frag. indet					
1c	311,5	788,5		103	1	Femur dx.	diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
1c	311,5	788,5		103	1	Phalang I:1 manus	excl. dist. frag.	H. Sapiens	adult		
1c	310	795		103	2	frag. indet					
1c	310	790		103	2	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1c	312,5	788		103	1	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
1c	312,5	788		103	1	Mandibula	31-47 frag.	H. Sapiens	adult	trigonum F?	
1c	312,5	788		103	1		46 kokonainen	H. Sapiens	wear 24	MD 9,5, BL 10,2, C 3,5	parodontitis 7,0 mm
1c	312,5	788		103	1		47 kokonainen	H. Sapiens	wear 18	MD 10,3, BL 9,6, C 4,1 mm	parodontitis 7,7 mm
1c	310,5	798		103	4	Costa	corpus frag.	Mammalia			
1c	310,5	797	101	103	1	Radius dx.	excl. frag.	H. Sapiens	adult	caput br. 23,9 mm	
1c	310,5	798	101	103	1	frag. indet					
1c	311	793	101	104	3	frag. indet					
1c	312	793	101	104	11	Calva	frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	312	793	101	104	1	Temporale sin.	squama frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	312	793	101	104	1	Vertebra thoracalis	arcus frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	312	793	101	104	1	Costa	facies sternalis frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	312	793	101	104	1	Humerus sin.	dist. 1/3 frag.	H. Sapiens	Infant		

Alue	X	Y	Rak.	Yks.	kpl	Luu	Luun osa	Eläinlaji	Ikämääritys	Sukupuolimääritys	Patologia yms.
1c	312	793	101	104	1	Ulna sin.	prox. 1/3 frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	312	793	101	104	1	Radius sin.	prox. 1/3 frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	312	793	101	104	1	Mc	kokonainen	H. Sapiens	Infant		
1c	312	793	101	104	2	Ossa longa	frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	311,5	796	101	104	1	Ulna sin.	prox. 1/3 frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	311,5	796	101	103	1	Ulna dx.	prox. 1/3 frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	311,5	793	101	104	1	Temporale dx.	pars petrosa frag.	H. Sapiens	Infant		pitting?
1c	311,5	793	101	104	1	Sphenoidale	ala minor frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	311,5	793	101	104	1	frag. indet					
1c	310,5	794	101	104	1	Costa	corpus frag.	Mammalia			
1c	310,5	798		106	1	Vertebra lumbalis	arcus frag.	H. Sapiens	adult		
1c	310,5	798		106	1	Frontale sin.	excl. frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	310,5	798		106	1	costa	facies sternalis frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	310,5	798		106	1	frag. indet					
1c	310	793		111	1	Tibia sin.	prox. frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	310	793		111	1	Femur	dist. frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	310	793		111	6	Ossa longa	frag.	H. Sapiens	Infant		
1c	310	791		112	1	Vertebra thoracalis	excl. frag.	H. Sapiens	adult		
1c	310,5	789	101	108	1	Mt IV dx.	excl. frag.	H. Sapiens	adult		
3			kk1	302	1	frag. indet					
4	320	804,5-806		400	2	scapula	spina frag.	H. Sapiens	adult		
4	320	804,5-806		400	1	Calva	frag.	H. Sapiens	adult		
4	320	805		400	1	Phalang 1 manus	kokonainen	H. Sapiens	adult		
4	321	806		400	4	frag. indet					
4	322	795		400	1	Costa sin.	excl. fac. sternalis frag.	H. Sapiens	adult		
4	322	801		400	1	frag. indet					
4	323	801		400	2	Vertebra	frag.	Mammalia			
4	322	797		401	1	Radius sin.	kokonainen	H. Sapiens	adult	caput br. 20,5	
4	322	797		401	1	Humerus dx.	dist. diaf. frag.	H. Sapiens	adult		
4	322	802		402	1	Costa	corpus frag.	Mammalia			
4	321	804		402	1	frag. indet					
4	311,5	791		103	1	frag. indet					
4	311,5	791		103	2	Vertebra thoracalis	arcus frag.	Mammalia			

PYHÄN LAURIN KIRKKO, VANTAA

KESKIAIKAISEN KIRKKOMAAN KASVIMAKROFOSSIILITUTKIMUS

2007

Tutkimusraportti Mia Lempiäinen
Biodiversiteettiyksikkö, Turun yliopisto, 20014 Turku.

1. JOHDANTO

Helsingin pitäjän kirkonkylässä Tikkurilan seurakunnan alueella sijaitsevalla Pyhän Laurin keskiaikaisella kivikirkolla suoritettiin arkeologisia tutkimuksia 2.-31.7.2007 Vantaan kaupunginmuseon toimesta. Kaivausjohtajana toimi FM Kalle Luoto. Kaivausten yhteydessä otettiin maanäytteitä makrofossiilisia kasvijäännetutkimuksia varten. Maanäytteet otettiin kaivausjohtajan toimesta. Kaivausraportti Kalle Luoto 2007, Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

2. MAANÄYTEMATERIAALI JA TUTKIMUSMENETELMÄ

Makrofossiilitutkimuksia varten tutkittiin näytteet 1-3 ja 5, yhteensä neljä (4) maanäytettä. Näytteiden koko oli 1 litraa. Näytteet tutkittiin Turun yliopiston kasvimuseon paleoetnobotaniikan laboratoriossa. Alla olevassa taulukossa on esitelty maanäytemateriaali (taulukko 1). Maalajin kuvaus perustuu kuivuneesta maa-aineksesta tehtyyn silmämääräiseen havaintoon laboratoriossa ennen varsinaista kasvijäännetutkimusta.

TAULUKKO 1.

Vantaan Pyhän Laurin kirkon maanäytemateriaali vuoden 2007 kaivauksilta:

Näyte no.	sijainti / konteksti	yksikkö	maalaji
1	Alue 3, tapuli, SE, laasti	Y 303	Karkeasekoitteinen vaalea laasti, seassa ruskeaa hiekkaa. Ei hiiltä.
2	Alue 3, tapuli, SE, hiekka	Y 304	Tumman ruskea karkea hiekka, seassa savea ja laastia. Ei hiiltä.
3	Alue 3, tapuli, SE, puun alta	Y 304	Tumman ruskea karkea hiekka, seassa runsaasti puuta. Ei hiiltä.
5	Alue 4, 324,20-40 / 792,20-40 Z= 19,70, uuni	R 404 / Y 405	Tumman ruskea karkea hiekka, seassa puuta ja juuria. Ei hiiltä.

Maanäytteet kellutettiin kyllästetyssä suolaliuoksessa, joka valmistettiin liuottamalla ruokasuolaa veteen suhteessa 1:3 (vesi/litra : suola/kg). Kukin näyte kellutettiin puhtaassa suolaliuoksessa. Orgaanisen aineksen noustua veden pinnalle, aines kaadettiin siivilän läpi. Siivilän silmäkoko 0.125 mm. Siivilässä oleva massa pestiin varovasti juoksevan veden alla ja kaadettiin maljalle. Maljassa oleva kasviaines tutkittiin mikroskoopin (Olympus SZX 9) alla kevytpuristeisten pinsettien avulla. Kellutettu kasviaines kuvattiin mikroskoopin avulla digitaalikameralla (Canon Power Shot A 85 4.0).

3. MAKROFOSSIILIANALYYSIN TULOKSET JA YHTEENVETO

Makrofossiilianalyysin tulokset on esitetty alla olevassa taulukossa (taulukko 2). Tutkituista näytteistä ei löytynyt siemeniä tai jyviä. Näytteistä löytyi vähäisiä määriä puiden sienirihmastojen pahkoja eli sklerootioita sekä hyönteisten kitiinikuoria. Näiden lisäksi näytteissä oli hieman puuhiiltä, suurimpien palojen ollessa kooltaan > 5 mm. Puuhiili ei ollut läpi hiiltynyttä, eikä siten sovellu ¹⁴C - ajoitukseen.

TAULUKKO 2.

Vantaan Pyhän Laurin kirkon kasvijäänteet vuoden 2007 kaivausten maanäytteistä

KASVILAJI/JÄÄNNERYHMÄ	näyte no.	1	2	3	5
MUUT KASVIJÄÄNTEET					
<i>Fungi</i> - sienirihmastojen sklerootiot		+	+	+	+
Puuhiili		+	+	+	+
MUUT JÄÄNTEET					
<i>Insecta</i> - hyönteiset			+		

Puuhiilen ja hyönteisten (*Insecta*) kappaleiden ja sienirihmastojen sklerootioiden (*Fungi*) määrää on arvioitu seuraavalla asteikolla:

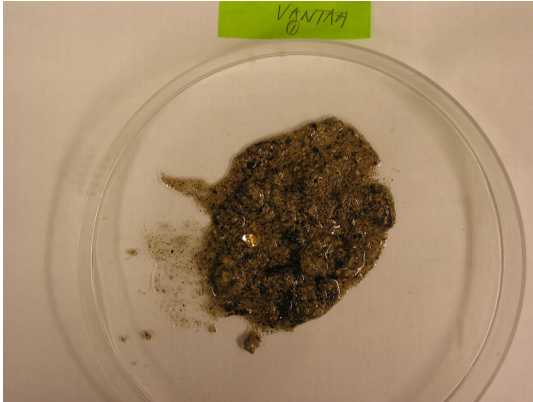
- + niukasti / alle 5 kpl / näyte
- ++ kohtalaisesti / 5—20 kpl / näyte
- +++ runsaasti / 20—100 kpl / näyte
- ++++ paljon / yli 100 kpl / näyte

Maa-aines on huomattavan sekoittunutta ja karkeaa. Näyte 1 oli lähes puhdas orgaanisesta aineksesta, näyte koostui karkeasekoitteisesta laastista ja hiekasta. Näyte 2 oli tiivistä saven ja laastin sekaista hiekkaa, joka oli myös lähes puhdas orgaanisesta aineksesta lukuun ottamatta yhtä muurahaisen (*Insecta*) vartalon kappaletta. Näytteiden 3 ja 5 maa-aines sisälsi runsaasti maatunutta puumassaa sekä lisäksi näytteessä 5 oli määrittelemätöntä juurimassaa. Kaikista näytteistä löytyi hyvin vähäinen määrä huonosti hiiltynyttä puuhiiltä.

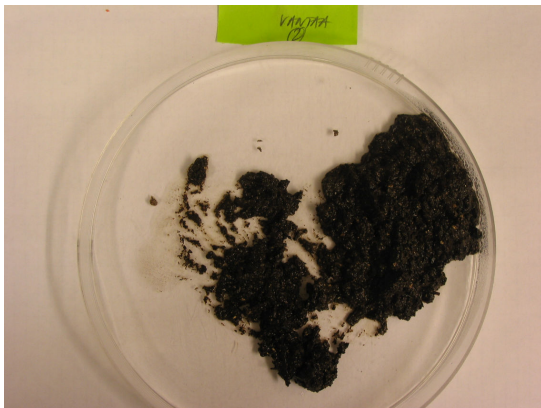
4. KIRJALLISUUS

Hämet-Ahti, L. & Suominen, J. & Ulvinen, T. & Uotila, P. & Vuokko, S., 1998. *Retkeilykasvio*. Yliopistopaino, Helsinki.

5. KUVIA

KUVA 1.
Kellutettu näyte 1 maljalla. Laastia ja hiekkaa.

KUVA 2.
Kellutettu näyte 2 maljalla. Saven ja laastin sekaista hiekkaa.

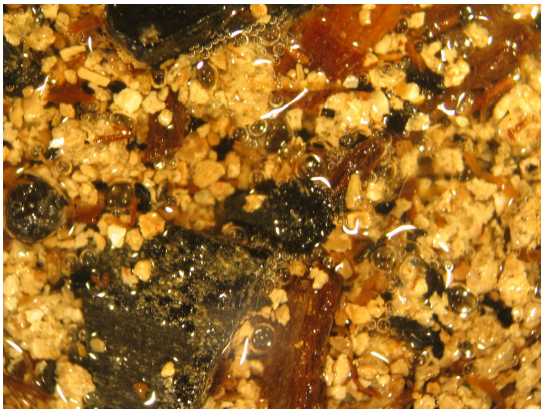

KUVA 3.
Kellutettu näyte 3 maljalla. Maatunutta puumassaa

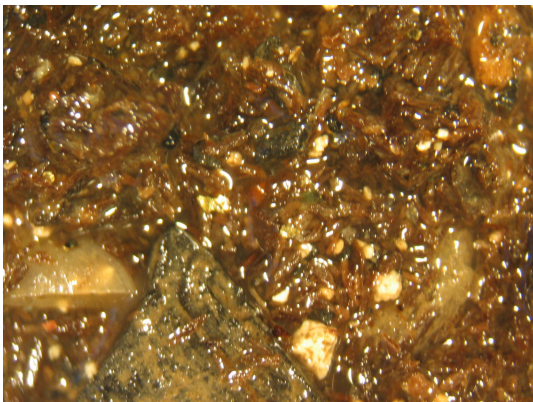
KUVA 4.

Kellutettu näyte 5 maljalla. Puumassaa ja juurakkoa.

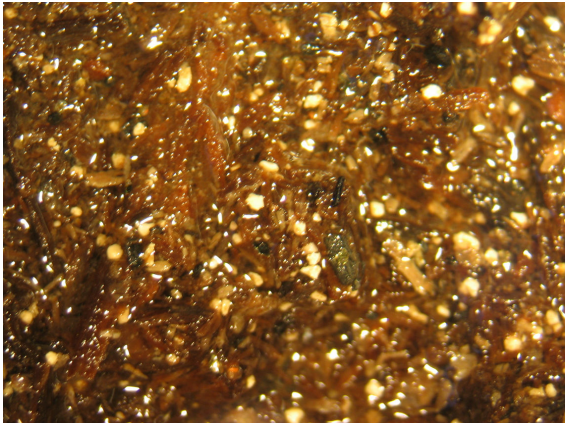
KUVA 5. _____ 1 mm

Näyte 1 mikroskoopin läpi kuvattuna. Laastia, hiekkaa ja hiiltä.

KUVA 6. _____ 1 mm

Näyte 2 mikroskoopin läpi kuvattuna. Hiiltä ja puumassaa

KUVA 7. _____ 1 mm
Näyte 3 mikroskoopin läpi kuvattuna. Puumassaa ja hiiltä.

KUVA 8. _____ 1 mm
Näyte 5 mikroskoopin läpi kuvattuna. Hiiltä, puumassaa ja juuria.

Turussa Lucian päivänä 2007

Mia Lempiäinen

LIITE 15: Maatutkaluotausraportti
Pyhän Laurin kirkko, Vantaa
LKK58 / 21.12.2007

Raporttia ei ole kertomuksen PDF versiossa. Raportti on MV:n RHO:n arkistoon toimitetun raportin yhteydessä ja Vantaan kaupunginmuseon arkistossa.

Vantaa Pyhän Laurin Kirkko 2007, konservoitavat esineet (41 kpl)

Liite 16

Kalle Luoto

KM 2007052

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	5	1C	Y100		310,5	791		Lasi	Ikkuna	Vihertävää ja hilseilevää	1	17x14x1mm	0,4	
2007052	8	1C	Y100		310,5	797		Lasi	Ikkuna	Toinen paloista palanut ja hilseilevä, toinen vihreä ja läpinäkyvä	2	22x18x2 ja 18x19x2mm	1,8	
2007052	11	1C	Y100		310,5	798		Lasi	Ikkuna	Mustia palaneita lasinpaloja	4	suurin 26x25x1mm	3,2	
2007052	12	1C	Y100		310,5	798		Kupariseos?	Hela	Pieni hela, koristelematon	1	13x9x3mm	0,9	
2007052	17	1C	Y100		312,5	796		Lyijy	Puite	Ohutta ruskeaa kaksinkerroin taitettua	1	34x19x2mm	2,4	
2007052	19	1C	Y102		310,5	789		Lasi	Ikkuna	Vihreää lohkeilevaa lasia	1	19x16x1,5mm	0,8	Kuopasta kaivausalueen SW-nurkassa
2007052	27	1C	Y103		310,5	793		Kupariseos?	Esine	Ohuesta metallilangasta taivutettu U:n muotoinen esine, jonka päihin on taivutettu lenkit. Mahdollisesti esinettä on käyetty liittimenä.	1		2,1	
2007052	30	1C	Y103		310,5	796		Lasi	Ikkuna	Pieniä paloja palanutta ja hilseilevää lasia	3	suurin 27x12x1mm	0,8	

Vantaa Pyhän Laurin Kirkko 2007, konservoitavat esineet (41 kpl)

Liite 16

Kalle Luoto

KM 2007052

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	32	1C	Y103	KU107	310,5	798		Rauta	Naula	Hevosenkänäula	1	37x25x7 mm	7,8	
2007052	33	1C	Y103		310,5	799		Lasi		Toinen paloista kirkasta lasia, toinen palanutta ja hilseilevää. Jälkimmäisessä kolme uraa lasin toisella pinnalla.	2	27x15x1 ja 27x8x2mm	1,4	
2007052	36	1C	Y103		310-310,5	794		Lasi	Ikkuna	Palat palaneita ja hilseileviä	2	63x46x1mm	8,6	
2007052	38	1C	Y103		310-310,5	795		Rauta	Veitsi	Pieni veitsi ja tuppi, josta lähtee rautaketjua	1	79x8x10mm	9,7	
2007052	40	1C	Y103		311,16	795,92	19,88	Kupariseos	Neula	Taittunut keskeltä, kokonainen	1	50mm pitkä	0,6	
2007052	51	1C	Y103		312,5	788		Lasi	Ikkuna	Hilseilevää	1	33x25x2mm	3,8	
2007052	52	1C	Y103		312,5	788		Kupariseos	Neula	Suora ja kokonainen	1	36mm pitkä	0,1	
2007052	64	1C	Y103		312,5	797		Lasi	Ikkuna	Vihreää pinnaltaan hilseilevää lasia	1	23x12x2mm	1,1	
2007052	67	1C	Y103		313	794		Lasi	Ikkuna	Ohut, vaaleanvihreä	1	24x22x1,5mm	1,5	
2007052	73	1C	Y105		310,5	789		Rauta	Naula	Huonokuntoinen soikeakantainen naula	1	53x26x20mm	23,4	

Vantaa Pyhän Laurin Kirkko 2007, konservoitavat esineet (41 kpl)

Liite 16

Kalle Luoto

KM 2007052

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
2007052	74	1C	Y106		310,5	798		Lasi		Palanutta ja hilseilevää lasia	1	32x19x1mm	1,6	
2007052	76	1C	Y106		311,25	789,93	19,72	Kupariseos	Neula		1	pituus 33mm	0,1	
2007052	77	1C	Y108	R101	310,5	789		Rauta	Naula	Pyöreäkantainen naula	1	65x22x18 mm	15,6	
2007052	78	1C	Y108		310,5	790		Lasi	Ikkuna	Ohutta hilseilevää lasia	1	40x16x2mm	1,6	
2007052	79	1C	Y108		310,5	791		Lasi	Pullo	Kolme paloista paksua vihreää lasia, yksi vaaleanvihreä pullonsuun pala	4	suurin 60x50x5mm	43,3	
2007052	81	1C	Y110		312,5	795		Rauta	Naula	Hevosenkänäula	1	33x12x6 mm	4,9	Palokerroksen Y110 pinnasta. Kuuluminen ko. ykikköön epävarmaa
2007052	84	3	Y302	KK 1				Kupariseos	Neula	Suora ja kokonainen	1	pituus 39mm	0,2	Kivien poisto
2007052	90	3	Y302	KK 1				Rauta	Naula	Neljä hyvin huonokuntoista naulaa. Kolmen naulan kanta pyöreä, yhden soikea. Kolme nauloista	4	suurin 127x6x15mm	52,1	Kivien poisto
2007052	91	3	Y302	KK 1				Rauta	Naula	Kaksi huonokuntoista naulaa, joista toinen ilmeisesti	2	Naula 1: 97x512mm, naula 2: 37x6x8mm	14,2	Kivien poiston jälkeen

Vantaa Pyhän Laurin Kirkko 2007, konservoitavat esineet (41 kpl)

Liite 16

Kalle Luoto

KM 2007052

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
										hevosenkengännäula a. Naulat ovat kokonaisia.				
2007052	93	3	Y303	KK 1				Lasi	Ikkuna	Huonokuntoista ja ohutta lasia	4	30x17x1 mm ja 13x8x2 mm	1,1	Kivien poisto
2007052	101	3	Y305	KK 3				Rauta	Naula	Kaksi naulaa, joista toinen on kokonainen ja toinen kahtena kappaleena.	3	suurin 110x5x13mm	21,9	
2007052	104	4	Y400		320	804,5		Lasi	Ikkuna	Pieni pala huonokuntoista hilseilevää lasia	1	22x9x1mm	0,3	
2007052	112	4	Y400		322	803			Nappi	Pieni tinanappi, jonka keskellä ristikko.	1	halkaisija 16mm	1,5	
2007052	118	4	Y400		323	797		Kupariseos	Nappi	Koristelematon nappi, jonka pohjassa lenkki kiinnitystä varten	1	halkaisija 18mm	2,5	
2007052	122	4	Y400		323	801		Kupariseos		Hyvin pieni pala putkeksi taitettua metallia	1	7x2mm	0,1	
2007052	125	4	Y400					Lasi	Esineen katkelma	Vihreä pieni kupuranmuotoinen lasiesineen katkelma	1	halkaisija 24mm	5	
2007052	126	4	Y401		320	802		Rauta		Hyvin huonossa	1	33x1mm	0,3	

Vantaa Pyhän Laurin Kirkko 2007, konservoitavat esineet (41 kpl)

Liite 16

Kalle Luoto

KM 2007052

<i>KM</i>	<i>Alanro</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Materiaali</i>	<i>Laji</i>	<i>Kuvaus</i>	<i>Kpl</i>	<i>Mitat mm</i>	<i>Paino g</i>	<i>Muuta</i>
										kunnossa oleva ohut neliskanttinen rautapiikki, josta puuttuvat molemmat päät				
2007052	128	4	Y402		320	804,5-	806	Kupariseos?	Neula	Kokonainen, huonokuntoinen	1	32mm	0,1	
2007052	132	4	Y402		321	805		Kupariseos?	Neula	Pitkä kokonainen neula	1	pituus 56mm	0,1	
2007052	136	4	Y402		323	796		Rauta	Varras	Rautainen esineen terä, joka on toisesta päästään teroitettu	1	197x9mm	53,4	
2007052	137	4	Y402		323	796		Rauta	Levy	Kaksi palaa ohutta rautalevyä	2	29x14x1mm	2,7	
2007052	145	4	Y403	R404	324	792		Rauta	Naula	Huonokuntoinen rautanaula	1	76x20x18 mm	21,8	
2007052	147	4	Y403		324	789		Kupariseos?	Esineen katkelma	Ohuesta metallilevystä poikkileikkaukseltaan U:n muotoon taitettu esineen katkelma	1	57x9x1mm	3,3	

Sähköpostikeskustelu uunista otetusta näytteestä Helsingin yliopiston professori Ilkka Kilpeläisen kanssa joulukuussa 2007.

☆ from ● Kalle Luoto <kalle.luoto@gmail.com> [hide details](#) 12/4/07
to Ilkka.Kilpelainen@helsinki.fi
date Dec 4, 2007 10:13 AM
subject Näyte Vantaan Pyhän Laurin kirkolta
mailed-by gmail.com

Hei,

Lähetin teille loppukesästä näytteen Vantaan Pyhän Laurin kirkon arkeologisilta kaivauksilta. Kyse oli mustasta aineesta, jota epälimme pieksi tai tervaksi. Onko tutkimuksissa selvinnyt, mistä aineesta on mahdollisesti kyse? Laadin kertomusta kaivauksista ja liittäisin mielelläni tuloksiin myös analyysin tulokset.

Terv. Kalle Luoto

☆ from Ilkka Kilpeläinen <ikilpela@sun3.oulu.fi> [hide details](#) 12/4/07
to ● Kalle Luoto <kalle.luoto@gmail.com>
cc mari.granstrom@helsinki.fi
date Dec 4, 2007 2:53 PM
subject Re: Näyte Vantaan Pyhän Laurin kirkolta
mailed-by sun3.oulu.fi

Hei,

Anteeksi, että tulosten kommentointi "unohtui". Jokatapauksessa 1H-NMR spektrien perusteella näyttäisi siltä, että kyseessä on terva, joka on luultavimmin peräisin männystä (vertailuna kirjallisuudessa esitetyt NMR-spektrit). Näyte on kuitenkin ajanmittaan polymeroitunut, joten kovin edustavia NMR-spektrejä ei siitä saanut. Toivottavasti tämä kuitenkin vastaa kysymykseenne.

Parhain terveisin,

Ilkka Kilpeläinen.

- Show quoted text -

*Vantaa Pyhän Laurin kirkko 2007,
Luettelo valokuvatuista ihmislöydöistä
Vantaan kaupunginmuseo, valokuva-arkisto
Kuvaaja Pekka J. Heiskanen*

Kuvan

<i>numero</i>	<i>Alue</i>	<i>Yhteys</i>	<i>Rakenne</i>	<i>x</i>	<i>y</i>	<i>z</i>	<i>Kpl</i>
1	Pintamaa	-		-	-		8
2	1c	Y100		310,5	789		2
3	1c	Y100		310,5	790		2
4	1c	Y100		310,5	791		9
5	1c	Y100		310,5	792		3
6	1c	Y100		310,5	793		3
7	1c	Y100		310,5	794		5
8	1c	Y100		310,5	795		2
9	1c	Y100		310,5	796		2
10	1c	Y100		311,5	788		7
11	1c	Y100		311,5	789		2
12	1c	Y100		311,5	792		1
13	1c	Y100		311,5	795		5
14	1c	Y100		312,5	786,5		9
15	1c	Y100		312,5	789		1
16	1c	Y100		312,5	790		1
17	1c	Y100		312,5	793		1
18	1c	Y100		313	794		2
19	1c	Y100		313	795		1
20	1c	Y100		311,5	788		1
21	1c	Y102		310,5	789		14
22	1c	Y102		310,5	791		3
23	1c	Y102		310,5	793		10
24	1c	Y102		311,5	789		2
25	1c	Y102		311,5	790		8
26	1c	Y102		311,5	792		1

Liite 18

27	1c	Y102		312,5	789		3
28	1c	Y102		312,5	792		2
29	1c	Y102		313	791		2
30	1c	Y103		309,5	799		20
31	1c	Y103		309,5	799		4
32	1c	Y103		310,5	789		1
33	1c	Y103		310	792		2
34	1c	Y103		310	790		1
35	1c	Y103		310,5	791		1
36	1c	Y103		310,5	791		2
37	1c	Y103		310,5	792		10
38	1c	Y103		310	793		4
39	1c	Y103		310,5	793		10
40	1c	Y103		310,5	794		8
41	1c	Y103		310	795		2
42	1c	Y103		310,5	795		2
43.1	1c	Y103		310,5	796		9
43.2	1c	Y103		310,5	796		1
44	1c	Y103	R101	310,5	797		17
45	1c	Y103	R101	310,5	798		1
46	1c	Y103		310,5	798		4
47	1c	Y103		310,5	799		3
48	1c	Y103		311,5	788		10
49	1c	Y103		311,5	788,5		3
50	1c	Y103		311,5	791		3
51	1c	Y103		312,5	788		1
52	1c	Y103		312,5	788		2
53	1c	Y103	R101	311,5	796		1
54	1c	Y104	R101	310,5	794		1
55	1c	Y104	R101	311	793		2
56	1c	Y104	R101	311,5	793		3
57	1c	Y104	R101	311,5	796		1

Liite 18

58	1c	Y104	R101	312	793		17
59	1c	Y106		310,5	798		4
60	1c	Y108	R101	310,5	789		1
61	1c	Y111		310	793		7
62	1c	Y112		310	791		1
63	3	tapuli	kk 1				1
64	4	Y402		321	804		1
65	4	Y402		322	802		1
66	4	Y400		320	804		3
67	4	Y400		320	805		1
68	4	Y400		321	806		4
69	4	Y400		322	795		1
70	4	Y400		322	801		1
71	4	Y400		323	801		2
72	4	Y401		322	797		3
73	1c		Ku 113	310	795		
74	1c		Ku 114	310	792		
75	1c		Ku 115	312,5	792		
76	1c		ku 116	310	791		Kallo
77	1c		ku 116	310	791		
78	1c		ku 117	310	790		
79	1c		ku 114	310	792		Ajoitettu luu